

www.konferenciaonline.org.ua

Міжнародна наукова інтернет-конференція

**"Інформаційне суспільство:
технологічні, економічні та
технічні аспекти становлення"
(випуск 34)**

11 грудня 2018 р.

Частина 2

Тернопіль – 2018

Міжнародна наукова інтернет-конференція "Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 34)" / Збірник тез доповідей: випуск 34 (м. Тернопіль, 11 грудня 2018 р.). – Частина 2. – Тернопіль. – 2018. – 179 с.

УДК 001 (063)

ББК 72я431

ISSN 2522-932X

Збірник тез доповідей підготовлено за матеріалами Міжнародної наукової інтернет-конференції (випуск 34) від 11 грудня 2018 р.

Збірник матеріалів науково-практичної інтернет-конференції включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ/RSCI".

Тексти матеріалів конференції подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

Наша адреса: Оргкомітет МНІК "Конференція онлайн"
а/с 1079, м. Тернопіль 46010
тел. моб. 068 366 0 525
e-mail: inetkonf@gmail.com

URL Інтернет-конференції: <http://www.konferenciaonline.org.ua/>

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

Секція 2. Економічні науки

Баннікова Є.О.

*Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, м. Чернівці
кафедра фінансів і кредиту, студентка IV курсу*

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сьогоднішній день повноцінний розвиток фінансового ринку будь-якої держави неможливий без інтеграції вітчизняної економіки до світової економічної системи. Без даного етапу недосяжною є еволюція суспільного виробництва країни, а також задоволення потреб фізичних та юридичних осіб загалом. В основі глобалізації лежать процеси у сфері економіки та фінансів, що є фундаментом глобальних процесів в інших сферах.

Економічна глобалізація означає процес дедалі більшої всесвітньої економічної інтеграції, головними рушійними силами якого є: лібералізація міжнародної торгівлі та руху капіталів; зростання темпів технологічного прогресу; формування інформаційного суспільства; дерегулювання.

Україна вже долучилася до всеохоплюючих глобалізаційних процесів, тому дослідження теоретичних засад та особливостей практичного прояву фінансової глобалізації набуває особливої актуальності.

Загалом аналіз проблем фінансової глобалізації та розвитку фінансових ринків знайшли широке відображення у роботах як іноземних, так і вітчизняних науковців: Р. О'Брайена, М. Коуаз, Ф. Лейна і Дж. Мілезі-Ферретті, М. Обстфельда і А. Тейлора, Е. Прасада, К. Рогоффа і Ш.-Дж. Вейя, В.Башкирова, С.Гофмана, В.Дорофеева, Г.Колодко, А.А.Суетіна, Дж.А.Хансона, П.Хонохана, Н.В.Стукало, П.Герста, Л.Дж.Мауера, Е.К.Роуза, Г.Томпсона, С.Шіратсуки та інших.

Але на сьогодні недостатнє висвітлено деякі аспекти взаємозв'язків між процесами загальноекономічної глобалізації, фінансової глобалізації та новітніми тенденціями розвитку міжнародного фінансового ринку.

Процес інтеграції у міжнародну економіку відбувається в одних країнах швидше, ніж в інших. Внаслідок повільного економічного реформування Україна переживає не найкращі часи: швидкими темпами зростають зовнішній та внутрішній державні борги з сумнівними перспективами погашення та обслуговування; небаченого рівня сягнула „тінізація” економіки; погіршився стан банківської системи, яка характеризується як найвідсталіша у світі при найвищих цінах за надання фінансових послуг; відбулося катастрофічне падіння матеріального добробуту населення, що спричинило дохідно-майнове розшарування українського суспільства та інше [1, с. 73].

Сьогодні процеси міжнародної фінансової інтеграції у фінансовому секторі України мають свої особливості, адже в структурі руху капіталу домінують прямі іноземні інвестиції та прослідковується тенденція виходу на міжнародні ринки облігації. Стосовно операцій на міжнародних фінансових ринках, то фінансові послуги в цілому поступово лібералізується. За таких умов

основною сферою інтеграції інтернаціоналізація банківського сектору. Взагалі, фінансовий сектор України є банківсько-центрованим з відносно недорозвинутим небанківським сектором. Так, питома вага активів 175 небанківських фінансових інститутів в Україні становить близько 2% ВВП, тоді як в розвинутих країнах Центральної Європи він коливається від 20 до 40% [2].

Оцінивши фінансову глобалізацію українських ринків варто зазначити наступне. По-перше, сучасний етап фінансової глобалізації має цілий ряд особливостей. Так звичайний підхід аналізу глобалізаційних процесів на фінансових ринках не можна назвати достатньо ефективним. Практично за усіма показниками в Україні відбувається суттєве скорочення, що мало би свідчити про згортання глобалізаційних процесів, проте варто враховувати особливості економічних умов в яких нині перебуває країна. Тому не будемо робити передчасних висновків. Можемо спостерігати високий рівень торгівельної відкритості України, в той же час надзвичайно низькі темпи інтеграції до світового фінансового ринку.

Досить високий рівень відкритості економіки України проявляється в першу чергу і переважно у міжнародній торгівлі. Але з огляду на структуру вітчизняного експорту, який переважно складається з продукції гірничо-металургійного комплексу, хімічної, текстильної, тобто продукції з низьким рівнем доданої вартості, його обсяги певною мірою залежать від кон'юнктури світового ринку.

Очевидно, що в цій ситуації одним із головних завдань уряду стає обмеження масштабів такого впливу. В той же час варто ще раз наголосити, що цей вплив є лише відображенням проблем у фінансовому секторі. Свідченням цьому є в першу чергу низький обсяг іноземних інвестицій та низький рівень міжнародних кредитів.

Розвитком фінансового ринку в умовах глобалізації підвищує вимоги до регулятивної ролі держави. Україна ще недостатньо інтегрована в світову фінансову систему і не використовує всі можливості від цього процесу, з іншого боку – має перспективи для того, щоб з допомогою регулятивних механізмів мінімізувати негативні наслідки глобалізації. Це вимагає зростання ролі держави в забезпеченні стійкості, стабільності та керованості вітчизняної фінансової системи, укріплення конкурентоздатності національних фінансових структур.

Фінансова глобалізація безумовно позитивний процес, який виявляється у збільшенні оборотів міжнародних ринків капіталу, виникненні нових фінансових інструментів, розширенні можливостей для інвесторів і позичальників, а тому безпосередньо пов'язаний з іншими аспектами глобалізації (глобалізацією торгівлі, виробництва, інвестицій тощо) і торкається практично всіх аспектів економічного життя країни. Однак перед країнами стоїть завдання вибору оптимального темпу інтеграції у світове господарство, оцінки ступеня готовності своїх фінансових секторів і рівня інституційного розвитку тощо.

Для України, економіка якої характеризується значною залежністю від кон'юнктури світових ринків та обсягів надходження іноземного капіталу, є

необхідним розроблення нових заходів та механізмів, здатних створити сприятливі умови для залучення довгострокового іноземного капіталу до пріоритетних для країни виробництв і галузей економіки і водночас нівелювати потенційні ризики внаслідок поглиблення інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Література

1. Болдова А. А. Ринок фінансових послуг України: глобалізаційний аспект / А. А. Болдова. // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України – 2012. – № 1 – с. 72-78
2. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2017 року (проект) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.dfp.gov.ua/748.html>.
3. Стукало Н.В. Становлення концепції розвитку національної фінансової системи України в умовах глобалізації / Стукало Н.В. // Економіка та держава.–2009. – №7. – С. 16–27.
4. Чуприна А.І. Роль іноземного капіталу в банківській системі України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2013_2/8.pdf
5. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua/>– Назва з екрану.
6. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. – Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua/> – Назва з екрану.

Бащук Ганна Ігорівна

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені
Б. Хмельницького*

ТРУДОВА МОТИВАЦІЯ РОБІТНИКІВ

Трудова мотивація - це діяльність, що має на меті активізувати трудовий колектив і кожного працюючого в організації і спонукати їх ефективно трудитися для виконання цілей, сформульованих в планах.[2,с 75]

Основні принципи трудової мотивації:

- ієрархічна організація мотивів;
- принцип справедливості;
- принцип підкріплення.

Мотивуючі впливи на працівника надають не тільки традиційні засоби стимулювання (грошові і моральні), але і характеристики виконуваної роботи. Переважний вплив на трудову мотивацію працівників надають такі характеристики виконуваної ними роботи як:

- різноманітність навичок, необхідних для виконання роботи;
- закінченість виконуваних працівником завдань;
- значимість, важливість, відповідальність завдань;
- самостійність, яка надається виконавцю;
- Зворотній зв'язок.

Поняття і сутність мотивації

Мотивація - це процес спонукання людини до діяльності для досягнення цілей. Також мотивацію можна визначити як структуру, систему мотивів діяльності і поведінки суб'єкта. Мета - це бажаний продукт діяльності. Вплив мотивації на поведінку людини залежить від безлічі факторів, воно дуже індивідуально і може мінятися під впливом мотивів і зворотного зв'язку з діяльністю людини. [3,с 65]

Мотив - це сукупність внутрішніх спонукань до активності, заснованих, в основному, на усвідомлюваних або неусвідомлюваних потребах, на інтересі, на уявленнях про цінності.

Люди в процесі роботи прагнуть до задоволення різноманітних потреб, як фізіологічних, так і соціальних. Для багатьох людей робота - це спосіб заробляння грошей, за допомогою якого можуть бути задоволені основні біологічні потреби (в їжі, одязі, житло та інше).[3,с 90]

Професійна праця дозволяє людині задовольняти не тільки біологічні, а й соціальні потреби. Крім заробляння грошей людина прагне робити гарне враження на оточуючих, встановлювати добрі стосунки з ними, самостверджуватися, розвиватися, впливати на інших людей або мати впевненість у завтрашньому дні. Не всі потреби, які активізують поведінку людини, усвідомлюються їм в повній мірі. Так, наприклад, потреба у владі, і незалежності може проявлятися в край хворобливої реакції працівника на будь-який тиск або на посилення зовнішнього контролю, хоча справжні витoki такої поведінки можуть і не усвідомлюватися.[1,с 50]

Мотивація робить поведінку людини цілеспрямована. Мета тут - це те, що може привести до ліквідації випробовується людиною стану потреби в чому-небудь. Досягнення мети призводить зменшення або зникнення напруги. Досягнення мети відновлює фізіологічне і психологічну рівновагу.

Функції мотивації

Основними функціями мотивації є:

- спонукання до дії;
- напрям діяльності;
- контроль і підтримання поведінки.[2,с 90]

Спонукання до дії. Мотиви - це те, що змушує людину діяти або є стимулом до дії. У цьому сенсі людина, активно діючий для досягнення певної мети, яка дозволить йому задовольнити будь-яку потребу, буде розглядатися як мотивований, а пасивний, байдужий або недіючий - як невмотивований або володіє низькою мотивацією.

Контроль і підтримка поведінки, спрямованої на досягнення мети, виражається в певній наполегливості в досягненні цієї мети. Мотивація робить людину упередженим, зацікавленим.[3,с 100]

Висока віддача від працівників можлива лише в тому випадку, якщо вони будуть зацікавлені в кінцевому результаті і будуть позитивно ставитися до виконуваної роботи. Це можливо лише тоді, коли процес роботи і кінцеві її результати дозволяють людині задовольнити найважливіші з його потреб. Тобто тоді, коли він має високий рівень трудової мотивації. Керівнику, який бажає

впливати на трудову мотивацію підлеглих, в цій роботі обходимо зробити п'ять кроків для того, щоб домогтися бажаного результату:

- оцінка потреб працівників, що визначають їх робоче поведінка, ставлення до роботи і до робочих завдань;

- визначення тих факторів, які впливають на трудову мотивацію працівників, визначаючи їх ставлення до роботи, ступінь зацікавленості в кінцевих результатах і готовність працювати з повною віддачею;

- вироблення таких заходів впливу, побудова такої мотивуючої робочого середовища, яка сприяє високій зацікавленості в кінцевих результатах, позитивному ставленню до виконуваної роботи і до організації;

- вплив на трудову мотивацію з урахуванням індивідуальних особливостей працівника;

- оцінка ефективності вибраних заходів впливу та їх коригування у разі необхідності.[2,с 20]

Висновок

Мотивація до якісної праці є одним з головних питань менеджменту для будь-якої організації. Особливо гостро ця проблема стоїть перед малою промисловою підприємства, де персонал (за рідкісним винятком) не залучений в процеси управління і поліпшення якості. Знання механізму мотивації дозволяє керівнику урізноманітнити форми визнання і оцінки праці працівників і ефективно їх використовувати в різних ситуаціях.[1,с 127]

Література

1. Васильєв Г.А., Дєєва Е.М. Організаційна поведінка: Навчальний посібник для студентів Магура М.І., Курбатова М.Б. Сучасні персонал-технології.2003. гл.6.
2. Виханский О.С. Менеджмент: людина, стратегія, організація, процес. М.: МГУ, 1995. - стор. 74.вищих навчальних закладів. М.: Юніті-Дана, 2005. - стор. 91.
3. Косаренко М.М., Макаренко Н.Л. Управління персоналом організації. М.: НІБ. 2004. - стор.132

Білецька Н.В., к.е.н., доц.

Наконечний О.А., маг. 2-го р.н.

*Вінницький інститут конструювання одягу і підприємництва, м. Вінниця
Кафедра фінансів, оподаткування та торговельного підприємництва*

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ПРОЦЕСІ АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Професійне управління фінансами, в сучасних динамічних ринкових умовах, вимагає глибокого аналізу, що дозволяє найбільш точно оцінити невизначеність ситуації за допомогою сучасних методів дослідження. У зв'язку з цим, істотно зростає пріоритет і роль фінансового аналізу та аудиту, основним змістом яких є комплексне системне вивчення фінансового стану підприємства та пошук і розробка рекомендацій що до його покращення.

В останні роки в аудиторську діяльність починають застосовуватися нові інформаційні технології, ядром яких стають автоматизовані інформаційні системи (АІС), що дозволяє не тільки скоротити час і кошти при проведенні аудиту, а й провести більш детальну перевірку і скласти якісний аудиторський висновок з рекомендаціями щодо стратегії, напрямками та засобами поліпшення фінансово-господарського стану підприємства.

Становлення фінансового аудиту, та аудиторської діяльності в цілому, повинно бути, перш за все, спрямоване на реалізацію та посилення контрольної функції аудиту, що може бути досягнуто тільки в результаті переходу від моделі підтверджуючої до моделі системно-орієнтованого аудиту. Такий підхід вимагає активного застосування засобів і методів наукового пізнання, і особливо методу моделювання, що використовує потужні засоби сучасної математики та інформаційних технологій. Інформаційне моделювання дозволяє вивчати особливості, властивості, взаємозв'язки аудиторської діяльності, тенденції її розвитку в динаміці [1, с. 213].

Важливим критерієм, який слід брати до уваги, є співвідношення витрат на аудит – інформаційні вигоди від наслідків його проведення. Також треба враховувати, що проведення обов'язкового аудиту необхідно тільки за умов: інвестування, кредитування або ліквідації підприємства та оприлюднення фінансової звітності.

Не всі аудиторські фірми або індивідуальні аудитори можуть мати штат співробітників, які будуть займатися плануванням, розробкою процедур, документів і облікових форм, що відповідають діючим стандартам, в умовах застосування АІС. При цьому значно зменшити витрати часу і скоротити трудомісткість виконання аудиторських процедур дозволяє використання аудиторами спеціальних алгоритмів. Серед найбільш значущих завдань, які аудитори ставлять перед розробниками програмного забезпечення, можна виділити автоматизацію і стандартизацію діяльності аудиторів на всіх етапах аудиторської перевірки: починаючи від підготовки і планування загального аудиту та закінчуючи збором, систематизацією та оформленням заключних документів відповідно до діючих стандартів [2].

Для досягнення цілей аудиту із використанням сучасних АІС необхідне застосування конкретних методик перевірки достовірності показників фінансової звітності, організаційну схему яких зображено на рис. 1 [3, с. 213]. В той же час, для гарантування гарної якості аудиторських послуг потрібно здійснювати комплекс взаємозалежних дій по розробці електронних облікових форм, документів, що дозволяють розраховувати аудиторський ризик, рівень достовірності і суттєвості, величину вибірки та інші фінансові дані.

В ході перевірки аудитору необхідно розглянути і задокументувати усі найбільш важливі моменти, пов'язані з організацією обробки облікових даних в АІС економічного суб'єкта. Необхідно взяти до уваги особливості організації та структуру ведення в ній електронного обліку та документообігу. В умовах АІС господарські операції підприємства відображаються не тільки в традиційних паперових документах, але й в первинних документах, що мають електронну форму, і занесені в інформаційну базу обліку, що може бути представлена

базами даних різного типу під керуванням керуючої системи (СУБД – системи управління базами даних).

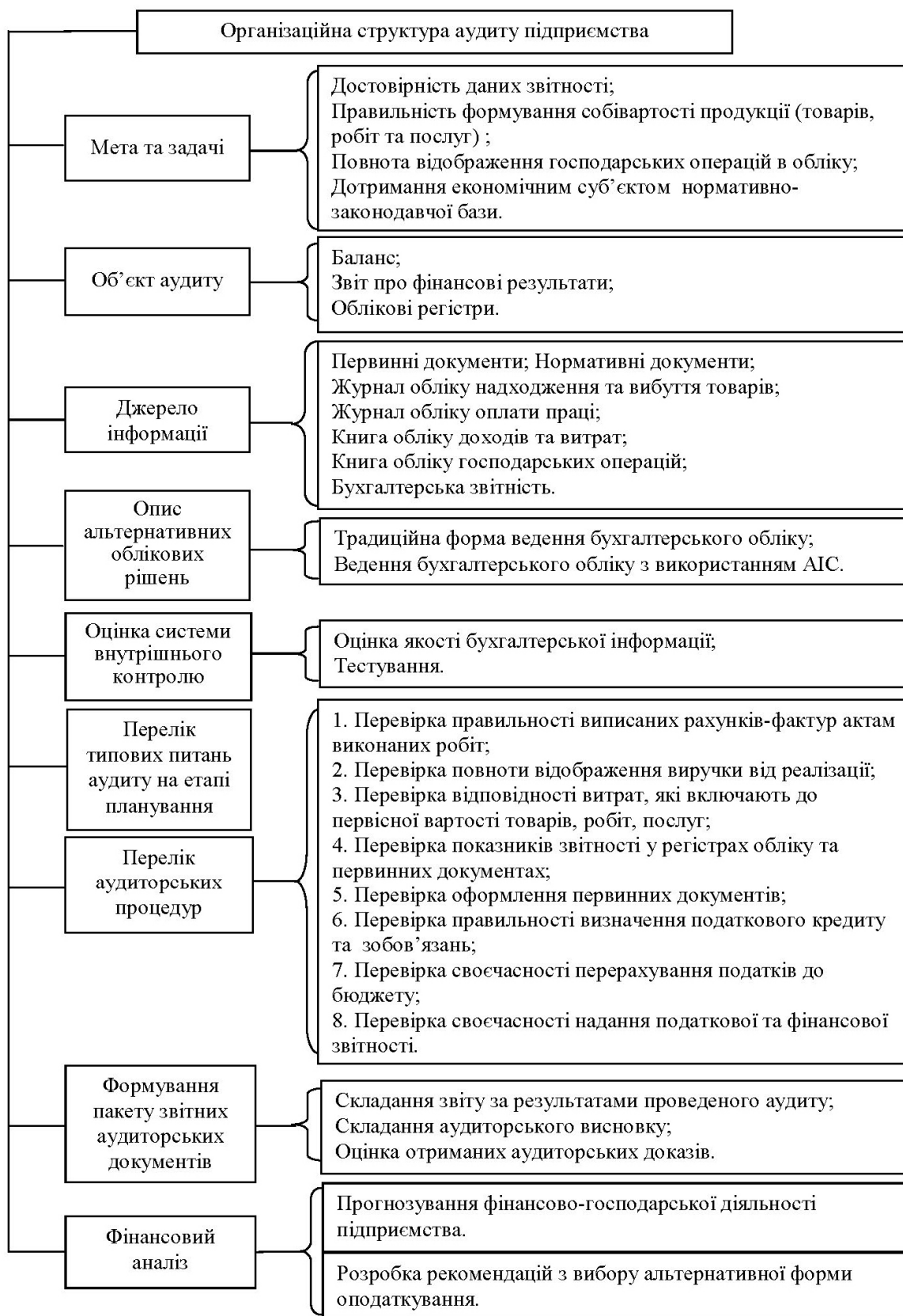

Рис. 1. Типова схема організаційної структури аудиту підприємства [3, с. 214].

В такому випадку, система бухгалтерських рахунків і нормативно-довідкові дані зберігаються в електронному вигляді. Форми подання облікових

регістрів і технологія їх формування істотно відрізняються при використанні в системах обліку (АІС) мережових та хмарних технологій.

Приставаючи до проведення аудиторської перевірки на економічному об'єкті, аудитору, перш за все, слід ознайомитися з організаційною формою обробки даних і рівнем автоматизації управлінських завдань, в тому числі завдань бухгалтерського обліку. Економічний об'єкт здійснює, як правило, обробку даних самостійно. Лише в рідкісних випадках, за договором, залучається стороння організація. Сучасні АІС, технічною основою яких є комп'ютери та мережові технології, припускають їх децентралізоване використання безпосередньо на робочих місцях бухгалтерського персоналу [4, с. 160-161]. Рівень централізації обробки та зберігання даних може бути різним і залежить від чисельності бухгалтерії, оснащеності її комп'ютерами, розподілу робіт між персоналом і багатьох інших факторів.

На малих підприємствах, де обробка даних виконується одним бухгалтером, програмне забезпечення АІС та інформаційна база зосереджені на одному комп'ютері. Однак при чисельності бухгалтерії більше однієї людини йдеться вже про багатокористувацьких системах, що реалізують роботу кількох користувачів з мережевою інформаційною базою обліку. Такі системи використовують одну з чотирьох технологій: локальне функціонування робочих місць; обробка інформації на основі технології файл-сервер; обробка інформації на основі технології клієнт-сервер; повністю централізована обробка даних [5, с. 385-386].

Аудитор повинен розбиратися в основних відмінностях цих технологій, так як це впливає на зумовлені ним процедури перевірки і ризик проведеного аудиту. Він повинен оцінити, наскільки обґрунтована і ефективна система, яка використовується конкретним економічним об'єктом. Однак аудитор не має права примушувати клієнта до застосування відомої йому системи. Спеціаліст, що проводить аудит, може допомогти клієнту комп'ютеризувати бухгалтерський облік, рекомендувати ту чи іншу фірму і програму, але тільки при укладенні договору з клієнтом на послуги, супутні аудиту, керуючись державними стандартами України у галузі. Таким чином, аудитор повинен вміти працювати з програмними продуктами різних фірм, а не намагатися перенести комп'ютерний облік клієнта під відому йому систему.

Спеціалізоване програмне забезпечення (ПЗ) в аудиторській діяльності можна охарактеризувати як «програмне забезпечення, що дозволяє автоматизувати максимальна кількість проведених аудитором операцій і процедур на інформаційних системах, а також підвищити якість аудиту на основні кроки аудиторського циклу за рахунок зменшення «людського фактора» в роботі». Існує ціла низка сертифікованих аудиторських програм, кожна з яких володіє своїми функціональними можливостями і особливостями, а саме: «Помічник аудитора», «Асистент Аудитора», «ФінІнформ-Аудит», «Ефект Аудитор», «Аудит Стандарт», «ІТ Аудит», «AuditXP», «ЕкспрессАудит» та ін. [7, с. 173].

Найбільш поширеними на українському ринку програмними продуктами що дозволяють проведення аудиту основних фінансових показників

підприємств є «ІТАudit:Аудитор», «AuditExpert», «ProjectExpert» [7, с. 70]. Дані програмні засоби відрізняються як за функціоналом так і за вимогами до користувача. Особливості функціональних можливостей даних програм, відображені на рис. 2.

З рис. 2 можна побачити, що програма «AuditExpert» володіє найбільш розширеним функціоналом. Проте, її недоліком є необхідність «тонкого» налаштування окремих модулів та користування версією саме в «максимальній» комплектації «AuditExpert Professional/Premium», із залученням додаткових модулів (математичного моделювання, графічного відображення результатів, рангових вибірок з бази даних, прогнозування та ін.). Згідно з результатами аналізу програма видає експертний висновок, який дозволяє зрозуміти, в якому фінансовому стані знаходиться підприємство, і на що в першу чергу необхідно звернути увагу [9].

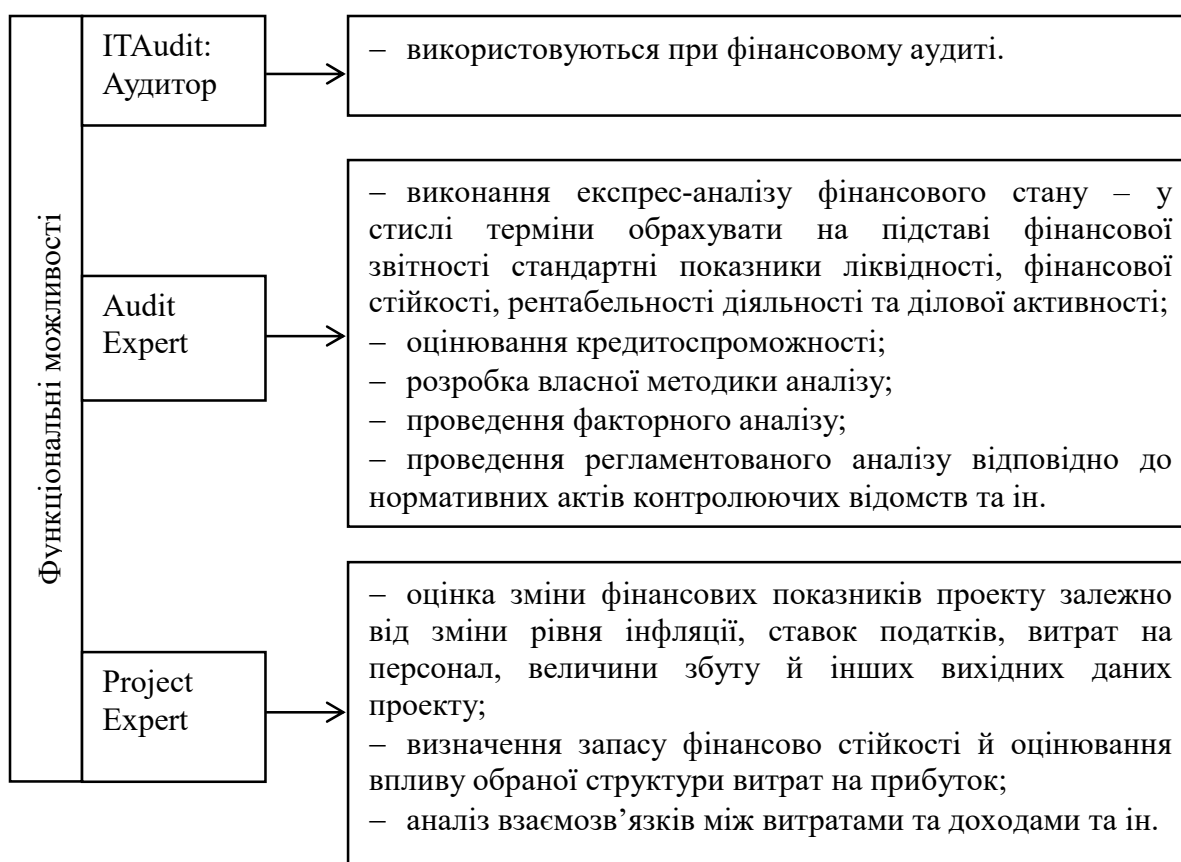

Рис. 2. Можливості сучасних програм для проведення аудиту [8, с. 160].

Застосування сучасних АІС у сфері аудиту дозволяє проводити повну оцінку фінансового стану підприємства використовуючи комбіновану модель оцінки. Основною концепцією таких систем є їх мережевість, розподіленість та масштабованість, тобто можливість роботи із вибраними документами, методиками, звітами, даними що надають автоматичні системи керування виробництвом (АСКВ) . Таким чином, вирішується проблема з приводу того які методики, документи, аналітичні звіти включати чи ні в систему, кожен користувач при бажанні сам зможе створити потрібний йому шаблон, документ, методику, потрібну йому для аналізу

Література

1. Троянина М.А. От финансового анализа к финансовому менеджменту. /М.А. Троянина // Бухгалтерский бюллетень.–2002. – №10 (11). – С. 213.
2. Автоматизация аудита [Электронный ресурс] – [Режим доступа]: https://author24.ru/spravochniki/buhgalterskiy_uchet_i_audit/audit/avtomatizaciya_audita/
3. Бойченко Н.В. Удосконалення бухгалтерського обліку в підприємствах малого бізнесу за допомогою інформаційних систем /Н.В. Бойченко// Прогресивні ресурсозберігаючі технології та їх економічне обґрунтування у підприємствах харчування. Економічні проблеми торгівлі: Зб. наук. пр. – Хар-ків: ХДУХТ, 2003. – С.118-120.
4. Подольский, В.И. Компьютерные информационные системы в аудите: учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 080109 «Бухгалтерский учет, анализ, аудит» / В.И. Подольский, Н.С. Щербакова, В.Л. Комиссаров; под ред. проф. В.И. Подольского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015 г. – С.121-122.
5. Макарова Л. М., Скворцова Ю. Н. Оценка современных программных продуктов автоматизации аудиторской деятельности // Молодой ученый. – 2014. – №1. – С. 385-386.
6. Аудит : навч. посіб. / [С. І. Дерев'янку, Н. П. Кузик, С. О. Олійник та ін.]. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 380 с.
7. Овчарик Р. Ю. Аудит на базі комп'ютерних програм: продуктивність, рентабельність та тенденції розвитку / Р. Ю. Овчарик // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. - №1. – С. 68-72.
8. Лозовицький С. П. Аудит : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Лозовицький ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Львів : «Магнолія 2006», 2011. – С.160-161.
9. Програма «Audit Expert» [Електронний ресурс] – [Режим доступа]: <https://studfiles.net/preview/5404751/page:9/>

Борідка А.Ю.

Науковий керівник: к.е.н., доц Петрашак О.О.

Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, м. Чернівці

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Працевлаштування молоді у сучасний період розбудови держави в Україні є одним з найбільш актуальних питань. Більшість молодих людей, особливо тих хто закінчують вищі навчальні вузи, задумуються про майбутню роботу. В першу чергу після завершення навчання молоді люди стикаються з такою проблемою, як відсутність досвіду, практичних навиків. По – друге, з приходом молодої людини в ту чи іншу фірму його мало хто з працівників хоче навчати та передавати свій досвід. Деякі студенти постійно відкладають свій вихід на ринок праці, продовжуючи навчання, або шукають роботу низького рівня. Таким чином, між навчальними закладами і роботодавцями має бути налагоджений кращий зв'язок.

Невирішені проблеми працевлаштування молоді призводять до зростання безробіття та зниження рівня життя. Розвиток ринкової економіки в Україні, вимагає активного формування ринку праці, забезпечення високого рівня зайнятості економічно - активної частини населення, а особливо молоді. Метою регулювання зайнятості молоді є приведення її у відповідність з суспільними

потребами у фахівцях і потребою молодих людей у працевлаштуванні і реалізації свого творчого потенціалу[1].

В Україні задекларована державна підтримка молоді, яка реалізується у молодіжній політиці, що включає такі напрями як: створення законодавчої бази державної молодіжної політики, проведення слухань у Верховній Раді України про становище, створення структурних підрозділів, що займаються проблемами молоді, в органах державної влади та управління всіх рівнів. Однак, результативність цієї політики не позначається суттєво на зайнятості молоді. Тому певна частина із вищенаведених напрямів державної політики не реалізується на практиці належним чином, оскільки більшість молодих громадян України є не проінформованими про існування молодіжних програм й специфіку функціонування молодіжних центрів зайнятості. Отже, насамперед необхідно підвищити дієвість існуючих державних програм сприяння молодіжній зайнятості та забезпечити реальне здійснення кожного програмного заходу молодіжної політики України.

Для виявлення причин та наслідків молодіжного безробіття здійснимо аналіз економічної активності молоді за віковими групами, зокрема:

- 15-18 років, основною особливістю якої є відсутність освіти та досвіду роботи. Тобто молодь цього віку є беззахисною, найбільш вразливою та неконкурентоспроможною на ринку праці і вона не може претендувати на престижну роботу.

- 25-29 років. Молодь цієї категорії, як правило, вже має належну освіту та досвід роботи від 3 до 5 років, тому є найбільш перспективною та конкурентоспроможною на ринку праці.

- 30-34 роки. Сюди входить найдосвідченіша молодь, оскільки вона має не лише певний досвід роботи, життєвий досвід, а й досвід її пошуку. З точки зору можливостей вибору щодо працевлаштування ця категорія є найбільш конкурентоспроможною на ринку праці [2].

За даними Державної служби статистики України на жовтень 2018 року рівень зайнятості серед осіб у віці 25-29 років становить 71,1% та є вищим, ніж в середньому серед всіх вікових груп (56,0%), а серед осіб віком 15-24 роки цей показник становить лише 27,9%. Низький рівень зайнятості таких осіб обумовлений тим, що молодь у такому віці навчається та не має стійких конкурентних переваг на ринку праці [3].

Перше робоче місце молодого фахівця – це місце роботи молодих громадян після закінчення будь-якого навчального закладу, або припинення навчання. Згідно з положеннями Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» держава через державну службу зайнятості забезпечує працездатній молоді надання першого робочого місця на строк не менше двох років з наданням дотації роботодавцю з дня прийняття молодих фахівців на роботу [4].

Отже, основні заходи, які повинні проводитися для зменшення безробіття серед молоді, мають бути агітаційна та просвітницька роботи. Для цього необхідно:

1. створити Молодіжну біржу праці;

2. розробляли грантові проекти, орієнтовані на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді;
3. проводити дослідження з метою визначення перспективних спеціальностей, професійних навиків та рівня кваліфікації, якими повинні володіти випускники через 10-15 років;
4. пропагувати серед студентів працю за сумісництвом у вільний від навчання час;
5. сприяти організації експериментальних підприємств у навчальних закладах;
6. розробити та впровадити механізм фінансової та іншої підтримки підприємств, установ та організацій, які беруть участь у реалізації програми стажування студентів.

Література:

- 1.Пілігрим А.С., Красовська Е.В. Правові проблеми працевлаштування молоді.URL: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Pravo/4_82774.doc.htm. (дата звернення: 21.11.2018)
- 2.Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення: 21.11.2018)
- 3.Зайнятість населення за статтю та віковими групами. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.11.2018)
- 4.Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. №2998-XII. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/4> (дата звернення: 21.11.2018)

Бушило Крістіна

НТУУ «КПІ ім.Сікорського», м.Київ

Факультет менеджменту та маркетингу, студентка

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНИ

Поняття «зелена» логістика виникло на основі нового, що з'явився за останні два десятиліття, підходу «екологічно раціональне проектування». Також його можна віднести до концепції сталого розвитку, яке досить широко поширене в світі.

«Зелена» логістика - це такий вид логістики, у якого науково-практична діяльність враховує екологічні аспекти на всіх стадіях руху матеріального та інших відповідних йому потоків з метою зменшення деструктивних впливів на навколишнє середовище і оптимізації ресурсоспоживання[1].

Ключові принципи «зеленої» логістики :

- Раціональне використання природних ресурсів
- Повноцінне та раціональне використання ресурсів підприємств
- Мінімальне використання сировини та упаковки, що не підлягають переробці чи безпечній утилізації

- Мінімальне використання відходів виробництва, тари та упаковки як сировини або їх екологічно безпечної утилізації
- Економічно обґрунтована та екологічно безпечно транспортування і зберігання матеріальних ресурсів
- Впровадження інноваційних технологій з ціллю зменшення екологічного навантаження на зовнішнє середовище
- Підвищення екологічної освіти та відповідальності персоналу[2]

У Україні є певний ряд факторів, які стримують і перешкоджають швидкому зростанню «зелених» технологій. До таких факторів належать:

- мала громадська зацікавленість в питаннях негативних наслідків антропогенного впливу і бережливого природокористування;
- немає наявності державних обов'язкових до виконання механізмів і нормативно-правових актів, які стимулюють застосування принципів екологічності;
- технології, які дорого коштують (мало підприємців, які здійснюють довгострокові інвестиції в «зелені» технології, так як вони не приносять миттєвий результат)[3].

«Зелена» логістика в Україні протягом довгого часу не могла знайти застосування через те, що часто застосування «зелених» технологій призводить тільки до збільшення вартості логістичних витрат. Однак, деякі міжнародні та українські компанії вже почали застосовувати «зелені рішення». На це вплинули такі фактори, як:

- збільшення обізнаності споживачів і бажання користуватися екологічними продуктами (за даними опитування, більш ніж 50% споживачів в Україні віком старше 18 років віддають перевагу продукції від виробника з «зеленої» репутацією і згодні платити більше за екологічні товари; найбільше перевагу «зеленим» товарам віддають респонденти у віці 25-35 років);
- закордонне розв'язання екологістики (міжнародні компанії повинні відповідати вимогам партнерів)[4].

Якщо розглядати в рамках підприємства напрямки зеленої логістики, то важливим моментом в організації впровадження «зеленого» логістичного управління на підприємстві буде єдине формування еколого-орієнтованої системи.

Найбільш екологічний на сьогоднішній день спосіб транспортування вантажів - перевезення залізничним транспортом. Залізничний транспорт має екологічні переваги перед іншими видами в зв'язку з тим, що він забезпечується в основному широким використанням електричної тяги (в даний час в ВАТ «РЖД» на електричній тязі перевозиться не менше 80% пасажирів і 85% вантажів), яка не забруднює атмосферне повітря територій, що знаходяться поруч з залізницями. Для поїзда викиди вуглекислого газу на кожні 100 пасажиро-км в середньому складають лише 4 кг, при цьому для автомобіля кількість викидів дорівнює 14 кг, а для літака - 17 кг[2].

На підставі вищевикладеного зауважимо, що навколишньому середовищу найбільшої шкоди завдають перевезення автомобільним транспортом, це пов'язано з використанням палива, яке за стандартом не вище євро-5, і зносом

автопарку. Також негативно впливає на якість доріг використання великотоннажних автомобільних перевезень, що, відповідно, веде до регулярних ремонтних робіт і порушення екологічної складової (викиди в атмосферу, споживання додаткових ресурсів). За всіма викладеним критеріям цілком підходить відносно новий для України спосіб транспортування вантажів - контрейлерні перевезення.

Якщо розглядати впровадження зелених технологій по Україні в цілому, то можна позначити основні напрямки діяльності, які будуть перспективні:

- вкладення коштів в будівництво і розвиток нових логістичних і мультимодальних центрів, що підвищують ефективність вантажних перевезень та логістичних підприємств по країні в цілому;

- впровадження на склад спеціалізованих технологій для раціональної організації приміщень, тим самим скорочуючи території складу і енергоспоживання;

- зниження частки автомобільних перевезень, їх раціонально замінити на водні і морські (самий екологічний транспорт, який може перевозити величезну кількість вантажу, при цьому скорочуючи шкідливий вплив і кількість перевезень);

- будівництво нових доріг, розвиток транспортних розв'язок і транспортної системи;

- маркування упаковок певними знаками, тим самим повідомляючи споживачів про екологічного спрямування діяльності компанії;

- зниження тарифів на утилізацію, що сприяє розвитку і стимулюванню в сфері переробки відходів (через високі розцінки здачі відходів, в більшості випадків підприємці не доставляють відходи до зон переробки і складають їх біля утилізаційних підприємств)[3].

При застосуванні «зелених» принципів побудови ланцюгів поставок і екологічної логістики можуть бути наступні результати:

1. Раціональне використання будь-яких ресурсів підприємства: скорочення енергетичних витрат при використанні теплоізоляції складів і сонячних батарей, застосування оборотної тари і її вторинна переробка, планування оптимальних маршрутів, відмова від паперового документообігу;

2. Збільшення рівня екологічної безпеки, так як при використанні зазначених вище технологій і методів зеленої логістики шкоди навколишньому середовищу значно знижується;

3. Збільшення мотивації підприємців завдяки нормативним актам;

4. Навчання персоналу в екологічному плані (в даний час використовується багатьма підприємствами, які спрямовані на розвиток зелених технологій);

5. Збільшення мотивації і обізнаності споживачів.

Розглядаючи всі потенційні результати впровадження зелених логістичних технологій, в тому числі ефективне і раціональне використання будь-яких ресурсів компанії, підвищення рівня екологічної безпеки, зниження наноситься шкоди природному середовищу внаслідок використання вище перелічених методів і технологій зеленої логістики, навчання персоналу в сфері

екології і так далі, можна стверджувати, що об'єктивно вимогою сучасного етапу на даний момент є перехід до «зеленої» логістики.

Список використаної літератури:

1. Герамі В.Д. Державне регулювання та ринкова саморегулювання в сфері «зеленої» логістики / Зб. науч. ст. - Ес-Сі-Ем Консалтинг - М., 2015-го, 36-44 с.
2. Інтермодальні перевезення як напрямок перспективного розвитку [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.trcover.ru/krbs-808-2.html>
3. Про екологічну стратегію ВАТ «РЖД» на період до 2015 року та на перспективу до 2030 року: Розпорядження від 13.02.2009 № 293-р.
4. Розвиток концепції «зелена» логістика в сфері вантажоперевезень в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.be5.biz/ekonomika1/r2013/4842.htm>

Василинчук М.І.

Науковий керівник: А.М. Томашевська

*Коледж Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича
м. Чернівці*

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Економіка України на сьогодні відчуває гострий дефіцит інвестиційних ресурсів. Для реалізації системи заходів, пов'язаних зі створенням сприятливого інвестиційного клімату для національних і іноземних інвесторів необхідно підвищити інвестиційну активність. Формуванню господарських зв'язків і пропорцій, координуванню економічних процесів, об'єднанню особистих і суспільних інтересів сприяє державне регулювання. Його роль у формуванні сприятливого інвестиційного клімату є дуже важливою.

Інвестиційна політика в нашій державі розглядається як комплекс дій органів влади, спрямованих на мінімізацію соціальних, політичних, комерційних та інших ризиків і стимулювання вкладення капіталів у пріоритетні сектори економіки.

Вагомий внесок в дослідження питань розвитку інвестиційного клімату України зробили такі вітчизняні вчені-економісти, як М. Герасимчук, А. Загородній, Б. Дмитрук, В. Савчук, А. Пересада, В. Федосов та інші вчені. Отримані протягом багатьох років результати практичних досліджень мають вагоме значення для залучення іноземних інвестицій.

Поняття інвестиційного клімату відрізняється складністю та комплексністю і може розглядатися як на макро-, так і на мікроекономічному рівні. Традиційне поняття інвестиційного клімату означає наявність таких умов інвестування, що впливають на переваги інвестора у виборі того чи іншого об'єкта інвестування [5, с.19].

Аналіз сучасного стану інвестиційного клімату України повинен мати галузевий аспект. Дослідження показують, що жоден з інвестиційних показників і навіть їхня сукупність (спад інвестицій, технологічна, галузева, відтворювальна, фінансова структури капітальних вкладень) не дають основ

для остаточного висновку про стан інвестиційного клімату в країні, тому що вони складаються значною мірою під впливом особливостей розвитку різних галузей і відбивають закономірності галузевої динаміки, а отже, формування не тільки регіонального, але й галузевого інвестиційного клімату [5, с.25].

Потрібно зазначити, що Україна володіє величезним потенціалом для залучення інвестицій. Багаті природні ресурси та сприятливі природні умови України значно цьому сприяють. Перспективними галузями для інвестування могли б стати сільськогосподарський, туристичний та енергетичний сектори [4].

За даними Держкомстату у січні-червні 2018 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1039, 00 тис. дол. США. Найбільше коштів було інвестовано такими країнами: Кіпр 257,8 тис. дол. США, Нідерланди 452,0 тис. дол. США, Німеччина 48,9 тис. дол. США, Франція 20,0 тис. дол. США, Італія 243,0 тис. дол. США, Швейцарія 20,3 тис. дол. США [2].

Таке спрямування прямих іноземних інвестицій та капітальних інвестицій в регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку.

Проте, Україна залишається привабливою для інвестицій та не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

Для того щоб зацікавити іноземних інвесторів у доцільності вкладення капіталу в економіку України, необхідно провести ряд соціально-економічних реформ, покращити інвестиційний клімат країни.

Рішення соціально-економічних проблем, які є бар'єром для інвесторів, дозволить Україні значно поліпшити інвестиційний клімат і тим самим прискорити темпи економічного зростання, підвищити ділову активність країни та поліпшити добробут населення. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку дозволить Україні вийти на новий рівень розвитку, а саме: залучити новітні технології, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності національного виробництва на світових ринках, забезпечити високий рівень якості продукції, знизити рівень безробіття шляхом створення додаткових робочих місць.

Отже, ефективна інвестиційна політика України має передбачати використання державних коштів як засобу створення первинних умов для залучення приватних та іноземних інвестицій у розвиток пріоритетних галузей економіки. Особливу увагу варто приділити інвестиційним проектам із змішаними інвестиціями, в яких використовується державна частка як гарантія цільового спрямування інвестиційних ресурсів. Крім цього, в умовах економічної кризи товаровиробники не можуть самостійно здійснювати інвестування у масштабах, необхідних для структурних змін і технічного переобладнання виробництва. Розв'язання цієї проблеми є важливим завданням державної влади.

Список використаної літератури

1. Бодров В.Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної

- економіки: навч.-метод. матеріали / В.Г. Бодрова, В.О. Гусєв, В.Ф. Мартиненко. – Київ: НАДУ, 2009. – 60 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
  3. Інвестиційний клімат України: проблеми формування та заходи поліпшення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Marrch/12.htm>
  4. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. – Київ: Фінанси і статистика, 2002. – 471 с.
  5. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування. Підручник. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.

***Власенко Тетяна Юрївна, викладач економічних дисциплін I категорії**
Лозівська філія
Харківського державного автомобільно-дорозного коледжу, м. Лозова
Голова циклової комісії «Економіка підприємства»*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

При створенні підприємства, його власників хвилює, перш за все прибутковість, тобто щоб прибуток організації покривав витрати. Чим більший прибуток тим ефективніше відбувається розвиток і з'являються можливості для розширення виробничої діяльності підприємства, оскільки основним показником для визначення ефективності діяльності підприємства є рентабельність то його аналіз є особливо актуальним.

Основною задачею є дослідження сутності рентабельності, виявлення факторів, що впливають на цей показник та доцільність її визначення на сьогодні.

Рентабельним вважається підприємство, яке приносить прибуток. В сучасних ринкових умовах для того, щоб покупці віддавали перевагу продукції виготовленій даним підприємством, щоб товари користувалися великим попитом, необхідно ретельно стежити за фінансовим положенням, правильно організувати виробничу діяльність і простежувати економічні показники, тому одним із показників ефективності діяльності підприємств, що характеризується відносною дохідністю чи прибутковістю є показник рентабельності – тобто співвідношення прибутку з понесеними витратами. Як наслідок, фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу.

Рентабельність – це ступінь прибутковості, вигідності, дохідності. Вона вимірюється за допомогою цілої системи відносних показників, що характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (виробничою, комерційною, інвестиційною і т. д.), вигідність виробництва окремих видів продукції (робіт, послуг).

Показники рентабельності більш повно, чим прибуток, характеризують остаточні результати господарювання, тому що їх величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами. Їх

використовують і як інструмент в інвестиційній політиці і ціноутворенні. Різноманітність варіантів рішень, що приймаються при визначенні прибутку, поточних витрат, авансованій вартості для розрахунку рентабельності обумовлюють наявність значної кількості її показників

Основні показники рентабельності можна об'єднати в наступні групи:

- 1) показники рентабельності капіталу (активів);
- 2) показники рентабельності продукції;
- 3) показники, розраховані на основі потоків наявних грошових коштів.

У процесі аналізу слід вивчити динаміку названих показників рентабельності, виконання плану за ними і провести порівняння з підприємствами-конкурентами.

Рівень рентабельності виробничої діяльності (окупність витрат), обчислений у цілому за підприємством, залежить від чотирьох основних чинників першого порядку: зміни обсягу реалізації, структури реалізованої продукції, її собівартості і середніх цін реалізації.

Екстенсивний розвиток підприємства представляє собою нарощення виробництва за рахунок простого кількісного розширення його факторів, тобто збільшення числа працівників без підвищення кваліфікації, споживання матеріальних ресурсів без поліпшення ефективності їх використання, за рахунок зростання капіталовкладень без удосконалення технологій. На незмінному рівні залишаються значення таких показників, як фондвіддача, матеріалоемність і продуктивність праці. Інакше кажучи, загальна ефективність діяльності залишається, у кращому випадку, незмінною.

Інтенсивний шлях розвитку являє собою зростання виробництва за рахунок більш раціонального використання його факторів, тобто впровадження нових технологій, поліпшення його організації (нова структура господарських зв'язків, управління та кооперації і т.д.), удосконалення використання основних, оборотних фондів, прискорення їх оборотності, амортизації, підвищення кваліфікації робочої сили та вдосконалення наукової організації праці. Досягається підвищення якості продукції, зростання продуктивності праці, ресурсозбереження, поліпшення використання наявної матеріальної бази виробництва. До таких заходів відносяться енергозберігаючі проекти, програми зниження матеріаломісткості і трудомісткості та ін.

Для успішного розвитку економіки будь-якого підприємства необхідно вивчати співвідношення об'єму виробництва (реалізації) продукції з витратами і прибутком. Це співвідношення аналізується для дослідження комплексу причинно-наслідкових взаємозв'язків найважливіших показників кінцевих результатів діяльності підприємства, наукового обґрунтування управлінських рішень

Резерви збільшення суми прибутку і рентабельності пов'язані з напрямками господарювання підприємства, для керівників і відповідних спеціалістів (менеджерів), важливим є детальне значення масштабів дії, форм контролю та використання найбільш істотних внутрішніх і зовнішніх чинників ефективності на різних рівнях управління діяльністю підприємства.

Показники рентабельності є важливими характеристиками середовища чинника формування прибутку підприємств. Тому вони обов'язкові при проведенні порівняльного аналізу і оцінці фінансового стану підприємства.

На основі аналізу середніх рівнів рентабельності можна визначити, які види продукції і які господарські підрозділи забезпечують велику прибутковість. Це стає особливо важливим в сучасних, ринкових умовах, де фінансова стійкість підприємства залежить від спеціалізації і концентрації виробництва.

Список використаних джерел

1. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. — К., 2000.
2. Ковалева А. М. Финансы в управлении предприятием. — М.: Финансы и статистика, 1995.
3. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. -К.:Вид-воКНЕУ, 2003.

Волобуева Ю.В., студент

Научный руководитель: Пономарёва Т.В.

Харьковский национальный университет им. В.Н.Каразина

Кафедра статистики, учёта и аудита

ОСОБЕННОСТИ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ДОХОДОВ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ В УКРАИНЕ И ПУТИ ЕГО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Налог на доходы физических лиц является одним из самых главных налогов для каждой страны, потому что играет важную роль в бюджетно-налоговой системе государства. Ни для кого не секрет, что подходящий налог является главным источником доходов государства. Целью данной работы является анализ особенностей взимания налога на доходы физических лиц в Украине и мире, так же разработка рекомендаций по усовершенствованию налога с целью увеличения его эффективности.

В зависимости от страны и ее налогового законодательства предусмотрены различные ставки. Как правило, они варьируются в пределах от 0 и до 53,7%. Однако, некоторые страны не взимают данный налог со своих граждан. К таким странам можно отнести: Кувейт, Монако, Оман, Катар, ОАЭ, Острова Кайман, Бахрейн, Багамы [7]. Государственная казна в таких странах наполняется за счёт взносов на социальное страхование, пошлин на импортные товары и налога на недвижимость.

В Украине основная ставка НДС составляет 18%. Однако, не всегда она была такой. Рассмотрим этапы становления налогообложения доходов физических лиц в Украине в Табл.1:

Таблица 1

Этапы становления налогообложения доходов физических лиц в Украине

Этап	Законодательная основа	Год	Минимальная ставка	Максимальная ставка
1	Закон УССР от 05.07. 1991 года №1306-12 «О подоходном налоге с граждан Украинской ССР, иностранных граждан и лиц без гражданства»	1991-1992	12%	30%
2	Дekret Кабинета Министров Украины «О подоходном налоге с граждан» от 26.12.1992	1993-2004	10%	50%
3	Закон Украины «О налоге на доходы физических лиц» № 889-4 от 22.05.2003	2004-2007	13%	
		2007-2011	15% (17% - сверх 10 МЗП)	
4	Принятие Налогового кодекса	2011-наст.вр емя	18%	

Источник: Составлено автором по данным [1,2,3,4].

Поступления от уплаты налога на доходы физических лиц в Украине увеличиваются каждый год. По данным Министерства Финансов Украины, в государственный бюджет поступило НДФЛ: 2015 год – 45062,0 млн грн, 2016 год – 59810,5 млн грн, 2017 год – 75033,4 млн грн [5,6].

Действующая система налогообложения физических лиц требует дальнейшего развития, так как принятие Налогового кодекса не решило проблему уменьшения фискального давления на доходы граждан с низким доходом и не увеличило фискальный потенциал НДФЛ. Налог на доходы физических лиц имеет так же и свои преимущества, а именно: с его помощью облагаются доходы граждан; обеспечивает связь между налогами и общественными благами; соответствует идеалу социальной справедливости.

Главными факторами, влияющими на базу налогообложения, являются: количество людей, получающих доходы из разных источников; средняя заработная плата по видам экономической деятельности; уровень минимальной заработной платы; уровень безработицы.

Необходимо реформировать систему налогообложения в Украине с учетом опыта экономически развитых стран. Целесообразно было бы: ввести прогрессивную шкалу налогообложения, учитывать социальный статус плательщика налога, установить необлагаемый минимум на уровне прожиточного минимума, реформировать систему обязательного страхования, чтобы уменьшить налоговую нагрузку на фонд оплаты труда, что в свою очередь легализирует зарплату и уменьшит теневую экономику.

Можно сделать вывод, что осуществление всех этих предложений повысит фискальную эффективность налога на доходы физических лиц и даст

возможность уменьшить уровень налоговой нагрузки на работающих с невысокими доходами.

Литература

1. Закон УССР «О подоходном налоге с граждан Украинской ССР, иностранных граждан и лиц без гражданства» от 05.07. 1991 года № 1306-12. - URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T130700.html.
2. Декрет Кабинету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» від 26.12.1992 № 13 – 92. - URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-92>
3. Закон України «Про податок на доходи фізичних осіб» № 889-4 от 22.05.2003. - URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-15>
4. Податковий кодекс України: - URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Міністерство Фінансів України/ Показники виконання Державного бюджету України за 2016-2017 роки. - URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/pokaznyky-vykonannia-biudzhetu-ukrainy--rik?category=bjudzhet&subcategory=bjudzhet-potochnogo-roku>
6. Міністерство Фінансів України/ Показники виконання Державного бюджету України за 2015-2016 роки. - URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/informatsiia-shchodo-vykonannia-derzhavnoho-ta-zvedenoho-biudzheta-ukrainy--za--rik?category=bjudzhet&subcategory=2016>.
7. Экономика/ Вести. - URL: <https://www.vestifinance.ru/articles/15656>.

Бу З.Л.

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м.Харків
Кафедра маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
студентка*

РЕГІОНАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Регіональний маркетинг — це система управління соціально-економічними процесами; є одною з базових дисциплін, яка спрямована на підготовку спеціалістів для роботи в громадських організаціях, муніципальних установах, галузях міського господарства.

Цілями регіонального маркетингу як наукової дисципліни є дослідження проблем і надання рекомендацій для створення найбільш вигідних умов для обміну на ринках з дотриманням балансу інтересів як власників, так і споживачів товарів, послуг, включаючи й іноземні інвестиції. Щоб досягти поставлених цілей треба розробити концепцію, що включає маркетингові стратегії та маркетингові заходи з урахуванням особливостей регіону і потреб кожної цільової групи.

Основним завданням регіонального маркетингу є ефективне використання існуючих і створення нових переваг для залучення у регіон економічних агентів, здатних підвищити добробут його жителів.

Суб'єктами регіонального маркетингу є споживачі та виробники. Причому в якості як споживачів так і виробників можуть виступати фізичні (місцеві жителі, особи, що тимчасово перебувають в регіоні) та юридичні особи

(підприємства, організації та інші). Окремо як специфічний суб'єкт регіонального маркетингу можна виокремити місцеві органи влади.

Продуктом регіонального маркетингу може бути конкретна територія, послуга, товар, певна ідея, стратегія (бачення), що спрямована на розвиток регіонального простору, на зміну структури економічної системи регіону, вирішення соціальних проблем населення, формування комфортного життєвого середовища, досягнення екологічної безпеки, забезпечення збалансованого розвитку адміністративно-територіального утворення.

За сучасних умов регіональний маркетинг є тим інструментом, який дає змогу забезпечити стійкий взаємозв'язок між регіонами країни. Будучи складовою частиною регіональної економічної політики, регіональний маркетинг відрізняється від традиційного своєю спрямованістю на вирішення проблем регіону та його територіальних утворень. Дослідження стану регіонального маркетингу свідчить про те, що чим глибше здійснюється вивчення й оцінка власних потреб, платоспроможного попиту, стану ринку в регіоні, тим ефективнішим буде вплив на оптимізацію структури виробництва й обсягу споживання.

Література

1. Регіональний маркетинг: суб'єкти та цілі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://intkonf.org/kahovich-oo-regionalniy-marketing-subekti-ta-tsili/>
2. Сутність і головні цілі регіонального маркетингу як складової регіональної політики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2012/01/164.pdf>
3. Регіональний маркетинг [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/reg_mark.pdf
4. Регіональний маркетинг і його роль у підвищенні інвестиційної привабливості території та конкурентоспроможності регіону [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://stud.com.ua/49733/ekonomika/regionalniy_marketing_yogo_rol_pidvischenni_investitsiyno_yi_privablivosti_teritoriyi_konkurentospromozhn

Гуменюк В.В., к. е. н.

*ДУ «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України», м. Київ*

Відділ секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків, ст.н.с.

ЦЕНТРАЛІЗОВАНІ ЗАКУПІВЕЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Починаючи з кінця минулого століття, інститут публічних закупівель невпинно зміцнювався, зростав у масштабах застосування, формувався в рамках міжнародних (право СОТ та ЄС) та національних правових систем – від перших версій типового закону ЮНСІТРАЛ про державні закупівлі (1994 р.), до його сучасної редакції і нинішнього системного законодавства у сфері публічних закупівель Європейського Союзу. Як наслідок цей інститут набув

значення одного із ключових елементів ринкової економіки, який поєднує публічні і приватні інтереси, відповідно – держави і бізнесу, що формуються у двох взаємопов'язаних ракурсах попиту і пропозиції – попиту на товари (роботи, послуги) для задоволення потреб суб'єктів публічного права і пропозиції таких товарів з боку постачальників. Вражає і вагомий монетарний аспект цієї сфери економіки. Наприклад, у країнах ОЕСР обсяг коштів, що спрямовуються на публічні закупівлі, складає 10-15%, в країнах, що розвиваються, – може досягати 25%, а в перехідних економіках – навіть більше третини ВВП [1, с.2]. В Україні у 2017 році обсяг завершених публічних закупівель, що підпадають під дію Закону України «Про публічні закупівлі», склав 380,8 млрд грн, або 12,8% номінального ВВП, а з урахуванням допорогових закупівель (119,5 млрд грн) загальний обсяг державних коштів, спрямованих на закупівлі, досяг 500,3 млрд грн [2, с.22], або 16,8 % ВВП.

Одним із ключових принципів публічних закупівель є їх ефективність, критерієм якої є не лише економне витрачання державних коштів, а, насамперед, високий рівень задоволення потреб замовників. Водночас, в багатьох країнах, що розвиваються, і це стосується також України, становлення інституту публічних закупівель є відносно новим явищем. Тому воно потребує для свого розвитку не лише сучасного законодавчого регулювання, але й відповідного досвіду і навичок проведення закупівель, їх кадрового і організаційно-методичного забезпечення.

Забезпечення поєднання ефективності і професійності закупівель у ряді випадків стає значною проблемою для більшості замовників. Дієвим способом її вирішення може стати застосування механізму централізованих закупівель як в інтересах центральних органів влади, так і в інтересах замовників регіонального рівня. На ринках публічних закупівель країн-членів ЄС спостерігається стала тенденція до об'єднання попиту з боку державних замовників з метою економії коштів, насамперед за рахунок більш низьких цін при гуртових закупівлях і нижчих трансакційних витрат, та поліпшення професіоналізації управління закупівлями. Таке об'єднання попиту здійснюється через договірний інститут централізованих закупівельних організацій (ЦЗО). Водночас централізація закупівель ретельно контролюється задля уникнення надмірної концентрації купівельної спроможності і змови та збереження прозорості і конкуренції, а також можливості доступу на ринки для малого та середнього бізнесу [3, с.41].

Централізовані закупівельні організації виконують функції закупівель та управління динамічними системами закупівель, можуть укладати контракти або рамкові угоди в інтересах публічних замовників, одержуючи або не одержуючи винагороду за це. Замовники, в інтересах яких укладається рамкова угода, повинні мати можливість використовувати її для здійснення окремих або неодноразових закупівель. Зважаючи на великі обсяги закупівель, такий механізм сприятиме посиленню конкуренції та професіоналізації проведення публічних закупівель. При цьому ЦЗО можуть функціонувати у два способи – як гуртові торговці, тобто купувати, складувати та перепродавати товари замовникам, або ж як торгові агенти-посередники, які укладають контракти,

здійснюють управління динамічними системами закупівель чи укладають рамкові угоди в інтересах замовників. Їх посередницька роль в першому випадку передбачає проведення належних процедур відбору підрядників самостійно, без детальних інструкцій від відповідних замовників, а в іншому випадку – проведення належних процедур відбору підрядників згідно з інструкціями відповідних замовників, від їх імені та за їх рахунок [3, с.274].

При цьому важливим елементом відносин між централізованою закупівельною організацією і замовниками, які здійснюють закупівлі у цієї організації або через неї, є правила щодо розподілу відповідальності між ними за дотримання зобов'язань відповідно до законодавства про публічні закупівлі, а також у разі відшкодування шкоди. Якщо ЦЗО несе повну відповідальність за проведення процедур закупівлі, вона також має бути повною мірою та безпосередньо відповідальною за законність таких процедур. Якщо замовник відає певними етапами процедури, наприклад, повторним оголошенням тендеру відповідно до рамкової угоди або укладанням окремих контрактів у рамках динамічної системи закупівель, він має бути відповідальним за усі ті етапи, які проводить [3, с.275].

Можливість застосування ЦЗО на ринку України передбачена Законом України «Про публічні закупівлі» та Стратегією реформування системи публічних закупівель до 2022 року. Зокрема, пунктом 36 частини першої цього Закону визначено, що централізованими закупівельними організаціями є юридичні особи, що визначаються Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування як замовники, які організують і проводять процедури закупівель та закупівлі за рамковими угодами в інтересах замовників відповідно до цього Закону. При цьому ЦЗО набувають усіх прав та обов'язків замовників, що визначені цим Законом, та несуть відповідальність згідно із законами України, а особливості їх створення та діяльності встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Проте єдиний порядок щодо особливостей створення та діяльності ЦЗО, як це передбачено Законом, уряд досі не визначив. Натомість обрано шлях організації кількох ЦЗО у форматі «пілотного проекту» для закупівлі неспеціалізованих товарів, які присутні на ринку. Так, у листопаді 2016 року запроваджено порядок реалізації протягом 2017 року пілотного проекту з організації діяльності централізованої закупівельної організації в інтересах Секретаріату Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади [4] (реалізація цього пілотного проекту продовжена на 2018 рік [5]). Також у червні 2017 року запроваджено порядок проведення (протягом 2017 року) експерименту з організації діяльності централізованої закупівельної організації в інтересах замовників, які розташовані на території Донецької області [6], з метою підвищення в регіоні ефективності робіт з будівництва, реконструкції, капітального ремонту зруйнованих та пошкоджених об'єктів інфраструктури. Функції ЦЗО стосовно першого (пілотного) проекту покладені на новостворену державну установу «Професійні закупівлі» та затверджено перелік товарів і послуг, закупівлю яких вона може здійснювати, а здійснення централізованих закупівель на території Донецької області покладено на

комунальну установу «Донецька агенція регіонального розвитку». Водночас, інші державні замовники досі не мають законодавчого механізму для застосування інституту ЦЗО і не можуть скористатися його перевагами.

Залучення ЦЗО до публічних закупівель надає ряд переваг, а саме: спрощує проведення закупівель для тих замовників, які не мають достатньої кількості кваліфікованих фахівців у сфері закупівель; підвищує професійність закупівель та рівень конкуренції постачальників; мінімізує ризики оскаржень в закупівлях, зриву постачання та можливих претензій з боку контролюючих органів; забезпечує економію державних коштів за рахунок об'єднання однотипних товарів та послуг у великі лоти, що дозволяє закуповувати предмети закупівлі за нижчими (гуртовими) цінами. Таким чином, механізм закупівель через ЦЗО дозволяє значно зменшити навантаження на тендерні комітети публічних замовників та досягти економії масштабу.

Зважаючи на необхідність забезпечення ефективності і професійності закупівель в цілому, для подальшого розвитку інституту ЦЗО в Україні доцільно встановити законом (доповненнями до Закону України «Про публічні закупівлі») випадки та/або класи товарів (товарних груп), широко представлених на ринку, закупівля яких в обов'язковому порядку мала б здійснюватися через такі організації, що сприяло б поширенню такої практики в імперативному порядку та обмежило б сферу корупційних ризиків закупівель. Крім того уряд, на виконання пункту 36 частини першої статті 1 Закону України «Про публічні закупівлі, мав би визначити відповідним актом загальні (а не експериментальні) особливості створення і діяльності централізованих закупівельних організацій в інтересах публічних замовників.

Література

1. Arrowsmith S., Treumer S., Fej J., Jiang L. Public Procurement Regulation: an Introduction/ Ed. by Arrowsmith S. – The EU Asia Inter University Network for Teaching and Research in Public Procurement Regulation, 2010. – 204 p.
2. Звіт сфери публічних закупівель за 2017 рік. Аналіз функціонування системи публічних закупівель. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Сайт. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=86f9b4de-bb4c-4004-a563-cd4fe4fa4773&title=ZvitSferiPublichnikhZakupivelZa2017-Rik>
3. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель // Проект «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС», січень 2015 р. – 637 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту з організації діяльності централізованої закупівельної організації» від 23 листопада 2016 р. №928 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main?find=2&dat=00000000&user=a&text=%F6%E5%ED%F2%F0%E0%EB%B3%E7%EE%E2&textl=1&bool=and&org=0&typ=0&datl=0&yer=0000&mon=00&day=00&numl=2&num=&minjustl=2&minjust=> (дата звернення: 10.12.2018).
5. Постановою Кабінету Міністрів України «Про продовження реалізації пілотного проекту з організації діяльності централізованої закупівельної організації» від 16 травня 2018 р. №377 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main?find=2&dat=00000000&user=a&text=%F6%E5%ED%F2%F0%E0%EB%B3%E7%EE%E2&textl=1&bool=and&org=0&typ=0&datl=0&yer=0000&mon=00&day=00&numl=2&num=&minjustl=2&minjust=> (дата звернення: 10.12.2018).

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту з організації діяльності централізованої закупівельної організації на території Донецької області» від 14 червня 2017 р. №481 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main?find=2&dat=00000000&user=a&text=%F6%E5%ED%F2%F0%E0%EB%B3%E7%EE%E2&textl=1&bool=and&org=0&typ=0&datl=0&yer=0000&mon=00&day=00&numl=2&num=&minjustl=2&minjust=> (дата звернення: 10.12.2018).

7. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про організацію діяльності централізованої закупівельної організації в рамках реалізації пілотного проекту» від 12.01.2017 р. №20. Мінекономрозвитку: сайт. URL: <http://www.me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=b134ef4b-b2fa-4de1-a4f2-f6765a97ebee> (дата звернення: 10.12.2018).

Гутів Г.Г.

Технологічний коледж

НУ «Львівська політехніка», м. Львів

Економічне відділення, викладач

ЗАПОБІГАННЯ РИЗИКАМ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЕКСПОРТУ

Економічний розвиток України здебільшого залежить від світового ринку. Діяльність на зовнішніх ринках характеризується більшим порівняно з внутрішнім ринком рівнем ризиків які обумовлені відмінностями в економічних, політичних, правових факторах інших країн.

На сьогодні немає однозначного розуміння сутності ризику. Таким чином, в основу ризику покладена невизначеність ситуації при її здійсненні. Крім того, ризик супроводжує всі процеси діяльності компанії, незалежно від того, чи є вони активними, чи пасивними.

Найбільш суттєвим для країн з нестабільною політичною ситуацією є політичний ризик.

Політичний ризик - це можливість виникнення збитків або скорочення розміру прибутків, яка є наслідком державної політики.

Аналіз літературних джерел і результати практичних досліджень засвідчили, що у групі маркетингових ризиків небезпечними є інформаційні та інноваційні ризики.

Інформаційний ризик - це ризик відсутності або недостовірності інформації як юридичної бази для підготовки контракту, так і інформації про стан справ у партнера, стан ринку товарів (послуг), що пропонуються.

Інноваційний ризик - це вірогідність втрат, що виникають при інвестуванні підприємцем коштів у виробництво нових товарів, послуг, які, можливо, і не знайдуть того попиту на ринку, який очікується.

Комерційні ризики (ризики реалізації) при експорті - це частина ризиків, які виникають у процесі реалізації товарів та послуг на території країни-покупця.

Головною метою управління експортними ризиками на підприємстві є одержання прибутку і забезпечення високого потенціалу розвитку і зростання підприємства в майбутньому.

Чим більша схильність до ризиків, тим більша потреба експортера в хеджуванні. Експортер сам має вирішувати хеджувати йому ризики за тією чи іншою угодою, і якщо хеджувати, то у якому розмірі. Добре побудована програма хеджування зменшує як ризик, так і витрати. Хеджування вивільняє ресурси компанії і допомагає управлінському персоналу зосередитися на аспектах бізнесу, в яких компанія має конкурентну перевагу, мінімізуючи ризики, що не є центральними. У кінцевому підсумку, хеджування збільшує капітал, зменшуючи вартість використання засобів і стабілізуючи доходи.

Список використаних джерел

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.91 р. № 959-ХІІ.
2. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.94 р. № 185/94-ВР.
3. Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах: Закон України від 15.09.95 р. № 327/95-ВР в редакції Закону України від 04.10.2001 р. № 2761-ІІІ.
4. Про затвердження порядку справляння і розміру плати за видачу документів у галузі державного експортного контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2003 р. № 1166.

*Дарморос Д.В., студентка
Алексєєнко О.А., викладач
Вінницький технічний коледж, м. Вінниця
Відділення фінансово-економічне*

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Актуальність теми. Раціональне та збалансоване управління кількісними та якісними аспектами господарської діяльності підприємств забезпечується впровадженням і постійним вдосконаленням системи управління якістю продукції і ефективним використанням ресурсів.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Значний внесок в розвиток теорії управління якістю зробили А. Глічев, В. Панов, Г. Азгальдов, В. Версан, Ю. Адлер, Р. Бичківський, П. Калита, А. Вакуленко, М. Шаповал, Ю. Койфман.

Мета статті – уточнити визначення поняття «якість продукції», розглянути чинники формування якості продукції в економіці.

Виклад матеріалу. Велике місце в цьому механізмі займає управління якістю, так як існує зв'язок між якістю продукції і якістю навколишнього середовища: чим вище якість продукції, тим вище якість навколишнього середовища. Визначення терміна «якість», що використовується в стандартах ISO серії 9000, звучить наступним чином: якість - сукупність властивостей і характеристик продукції або послуг, які дають їм здатність задовольняти обумовлені або передбачувані потреби. Потреби можуть бути обумовлені, тобто

виражені у вигляді певних вимог і умов в стандартах, технічних умовах, договорах на поставку продукції(Послуг) [1, с. 651].

Якість продукції виражається системою показників, серед яких для економіки природокористування найважливіше значення мають такі:

1. Конструктивні показники, що включають матеріаломісткість виробу і перелік конструкційних матеріалів. Зниження матеріаломісткості за рахунок застосування прогресивних, піддаються утилізації матеріалів, зменшує навантаження на навколишнє середовище.

2. Експлуатаційні показники, що включають ресурсні потреби, відображають питоме споживання виробом паливно-мастильних та інших витратних матеріалів, електроенергії, води і т.п. Більшість з них вимагають застосування невідновлюваних природних ресурсів. Оскільки показники ресурс споживання зазвичай не обумовлені, а передбачувана, то основне завдання керівництва підприємства-виготовлювача – сформулювати політику в області якості так, щоб в своєму класі виріб мав мінімальні показники ресурс споживання. З одного боку, це підвищує конкурентоспроможність продукції, так як зменшує експлуатаційні витрати споживача, з іншого боку, це зменшує споживання невідновлюваних природних ресурсів [2].

3. Показники надійності (зазвичай нормується частина показників) відображають властивість продукції виконувати задані функції і зберігати експлуатаційні показники протягом заданого терміну і (або) напрацювання.

Особливо важливо поліпшувати і дотримуватися ці показники для виробів, що становлять підвищену небезпеку при експлуатації. До них відносяться тепло- і електростанції, магістральні трубопроводи, хімічні та металургійні установки, транспортні засоби та т.д. Політика державних органів та керівництва підприємств-виробників повинна виражатися в випереджаючої стандартизації в галузі надійності згаданих виробів.

4. Окрема група показників надійності, звана показниками довговічності, зазвичай не нормується. Вона виражається у властивості виробу зберігати працездатність до граничного стану з перервами на ремонт і технічне обслуговування. Очевидно, що чим вище довговічність виробу, тим рідше потрібно його заміна, тобто тим більше економія невідновлюваних природних ресурсів [3, с. 253].

Наслідки підвищення якості продукції:

- високоякісна й конкурентоспроможна продукції завжди повніше та краще

- задовольняє суспільно-соціальні потреби в ній;

- підвищення якості продукції є специфічною формою прояву закону економії робочого часу, тобто загальна сума витрат суспільної праці на виготовлення й використання продукції більш високої якості, навіть якщо досягнення такої пов'язане з додатковими витратами, істотно зменшується;

- конкурентоспроможна продукція забезпечує постійну фінансову стійкість, а також одержання нею максимально можливого прибутку;

- підвищення якості продукції впливає на зростання продуктивності суспільної праці та позитивно мотивує працівників;

- покращує структуру виробництва та функціональний розподіл потужностей, темпи й ефективність науково-технічного прогресу.

Основні шляхи підвищення якості продукції:

1) використання досягнень науки та техніки в процесі проектування виробів;

2) запровадження новітньої технології виробництва і суворе дотримання технологічної дисципліни;

3) поліпшення стандартизації як головного інструменту фіксації та забезпечення заданого рівня якості, адже саме стандарти й технічні умови відображують сучасні вимоги споживачів до технічного рівня;

4) збільшення випуску сертифікованої продукції, покращення окремих показників якості продукції, що випускається на підприємстві;

5) запровадження сучасних форм та методів організації виробництва та управління;

6) удосконалення методів контролю й розвиток масового самоконтролю на всіх стадіях виготовлення продукції;

7) використання ефективної мотивації праці всіх категорій персоналу підприємства, що є одним із головних факторів підвищення якості продукції;

8) всебічна активація людського чинника та проведення кадрової політики, адаптованої до ринкових умов господарювання

Висновки. Отже, слід зазначити, що в процесі підвищення якості продукції слід приділяти увагу не тільки розвитку виробничих технологій, а й технологій управління виробничим процесом.

Література

1. Савицька Г.В. Економічний аналіз: навч. Г. В. Савицька. - 11-е изд., Испр. і доп. - М.: Нове знання, 2005. - 651с.

2. Статистичне управління якістю. - М.: Машинобудування, 1995.

3. Стівен Б. Вардеман, Дж. Маркус Джоуб. Статистичні методи забезпечення якості. Перекл. англ. мов. Р.Грігоренко, А.Півторака, С.Яблонського. - К.: ВЦ Київ. нац. торговельно-екоп. ун-ту, 2003. - 253с.

Дарморос Д.В., студентка

Довгань Д.Р., викладач

Вінницький технічний коледж, м. Вінниця

Відділення фінансово-економічне

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

За своїми масштабами й функціями в загальному комплексі міжнародних економічних відносин міжнародна торгівля безсумнівно має важливе значення.

Постановка проблеми.

Очевидним є те, що впродовж останніх років в українській економіці відбувалися значні зміни. Це пов'язано з ринковою трансформацією економіки, що вплинуло і на сферу зовнішньоекономічної діяльності України.

Для того щоб Україна стала рівноправним членом міжнародних економічних відносин, необхідно реалізовувати заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності національних підприємств на світовому ринку. Реалізація цього завдання об'єктивно вимагає проведення комплексних досліджень і визначає масштаби аналізу та розробок щодо удосконалення механізму державної підтримки українських підприємств і забезпечення їх конкурентоспроможності на світовому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам, які перешкоджають розвитку українського експорту, можливим шляхам їх вирішення приділяють увагу такі вчені: В. Геєць, В. Мовчан, Т. Мельник, В. Пономаренко, Л. Кредисов, Л. Кутідзе, Ю. Верланов, Н. Осадча, О. Школьнік, І. Орлик, Н. Резнікова та ін. На даний момент проблема удосконалення експортного потенціалу України залишається відкритою та потребує додаткового вивчення та аналізу. Ці проблеми є надзвичайно актуальними, адже для побудови експортно орієнтованої економіки необхідно повною мірою використовувати внутрішні можливості

Мета статті - дослідження проблем у сфері реалізації експортного потенціалу України, визначення стратегічних напрямів його розвитку та практичних заходів удосконалення, враховуючи сучасні реалії економічного і соціального розвитку.

Виклад основного матеріалу.

До експортних бар'єрів відносять експортне мито - податок, який накладається на кожен одиницю товару, яка вивозиться за кордон. Цим держава стримує вивіз з країни тих товарів, на які незадоволений попит серед власних споживачів, або вивіз їх з певних причин є небажаним. Сюди відносять експортні квоти, які встановлюються для забезпечення вітчизняних споживачів достатніми запасами товарів за низькими цінами, для запобігання виснаженню природних ресурсів, а також для підвищення цін на експорт шляхом обмеження поставок на закордонні ринки.

Але є і інші чинники, які певною мірою стримують розвиток українського експорту. Зокрема:

- негативні тенденції зростання в експорті частки сировинних товарів;
- низька конкурентоспроможність вітчизняної промислової продукції;
- випереджаюче зростання цін на продукцію та послуги природних монополій у порівнянні зі збільшенням цін на вироби обробної промисловості та продукцію агропромислового комплексу [2, с. 55];
- важкий фінансовий стан більшості підприємств обробної промисловості і конверсійних виробництв [3, с. 63], що робить практично неможливим інвестування у перспективні, орієнтовані на експорт проекти за рахунок внутрішніх ресурсів;

- недостатній розвиток системи сертифікації та контролю якості експортної продукції в умовах зростання на світових ринках вимог не тільки до науково-технічних параметрів, а й до споживчих та екологічних характеристик продукції;

- критично недостатнє інвестування в перспективні експортноорієнтовані проекти за рахунок внутрішніх і зовнішніх ресурсів;

- обмежені можливості використання іноземних інвестицій та кредитів для розвитку українського експорту внаслідок низького міжнародного рейтингу надійності України.

Крім вищезазначеного, на розвиток експортного потенціалу України впливають такі чинники:

- низька ефективність виробництва;

- висока енерго- та матеріаломісткість продукції;

- високий рівень спрацьованості основних виробничих фондів;

- у більшості галузей національного господарства ще відстала технологічна база.

В найближчі роки необхідно передбачити заходи, які б поступово забезпечували заміну експорту металу експортом машин, устаткування, металовиробів і суттєве збільшення виробництва продукції машинобудування для експорту та заміни імпорту. Одночасно потрібно зосередити зусилля на відновленні потужностей експортного спрямування в усіх галузях промисловості та сільського господарства. Разом з цим потрібно вирішувати питання створення нових експортних потужностей для випуску новітньої високотехнічної продукції, виходячи з наявного попиту на міжнародних ринках.

Головну увагу необхідно приділити підприємствам машинобудівного комплексу, який повинен збільшити експорт продукції та значно розширити асортимент технічного переозброєння сільськогосподарського виробництва.

Враховуючи власні потреби, а також експортні можливості слід відновити потужності підприємств важкого, енергетичного, електротехнічного машинобудування, верстато- і приладобудування, для випуску продукції нафтодобувної та нафтохімічної промисловості.

Україна має значні можливості збільшувати експорт виробів легкої та харчової промисловості (шкірсировина та вироби з неї, взуття, синтетичні, льняні та шовкові тканини і вироби з них, кондитерські вироби, продукти переробки м'яса, овочів і фруктів, цукор, олія, борошно та ін.).

Цілеспрямована і виважена державна регіональна міжнародна економічна стратегія на довгостроковий період сприятиме подальшому розвитку економіки України, інтеграції її в світовий ринок, реалізації пріоритетних завдань, раціональному територіальному розподілу праці, розвитку міжрегіональних і міжнародних економічних зв'язків, гармонізації соціально-економічного розвитку регіонів.

Висновок.

Дієвою складовою ефективного розвитку експортного потенціалу промислових підприємств є активна політика експортного виробництва.

Звичайно, експорт не може розглядатись як самоціль, оскільки економіка має працювати насамперед на внутрішній ринок. Проте, з огляду на довгострокову перспективу, це найефективніша модель функціонування національної економіки. Експорт сьогодні має стати стабілізаційним фактором та головним джерелом накопичення валютних резервів для структурної перебудови національного господарства.

Література

1. Управління експортним потенціалом України: монографія. А.А. Мазаракі; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2007. – 210 с.
2. І. Бураковський. Україна на шляху в СОТ: до питання про конкуренцію Економічний часопис ХХІ ст. – 2003. – №4.
3. Верланов Ю.Ю. Передумови формування зовнішньоторговельної політики країни в контексті економічної безпеки. Наукові праці Чорноморського державного університету ім. П. Могили. – 2009. – Т. 64. – Вип. 51. – С. 53 – 59.
4. Навчальні матеріали. Регіональна економіка.[Електронний ресурс].-Режим доступу:https://pidruchniki.com/eksporniy_potentsial_ukrayini_mozhливosti_yogo_realizatsiyi_sv_itovomu_rinku

*Дмитренко А.С., студентка 601-Фм групи
ДВНЗ «Університет банківської справи» Інститут банківських
технологій та бізнесу
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

У даний час все більше вітчизняних науковців і практиків досліджують та розробляють методології стрес-тестування, використовуючи зарубіжний досвід. У результаті дослідження тематики було виявлено, що в науці відсутній єдиний підхід до визначення поняття «стрес-тестування» та його класифікації.

Стрес-тестування визначається Міжнародним валютним фондом як «методи оцінки чутливості портфеля до суттєвих змін макроекономічних показників або до виключних, але можливих подій». Банк міжнародних розрахунків визначає стрес-тестування як «термін, що описує різноманітні методи, що використовуються фінансовими інститутами для оцінки своєї вразливості відносно виключних, але можливих подій»[1]

Національний банк України визначає стрес-тестування як «метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик, та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактору – валютного курсу, процентної ставки тощо. Поєднання цих величин дає уявлення про те, яку суму збитків чи доходів отримає банк, якщо події розвиватимуться за закладеними припущеннями».[3]

Оскільки банківська система – це частина національної та світової економічної системи, то природно, що на будь-які зміни, що відбуваються в

економіці, банківська система буде відповідати тим чи іншим чином. Тому в будь-якій методиці стрес-тестування присутня оцінка факторів, що впливають на рівень ризику банку. Макроекономічне стрес-тестування різних видів ризику здійснюється за двома методами.

Перший – підхід "знизу-вверх" (bottom-up) полягає у проведенні стрес-тестування окремих видів ризику кожним банком самостійно на заданих сценарних умовах. Отримані результати надсилаються до центрального банку країни.

Другий – підхід "зверху-вниз" (top-down). Наглядний орган самостійно проводить стрес-тестування за власною методикою на основі агрегованих даних банків країни. За таким підходом певною мірою нівелюється проблема зіставлення методологій, що використовуються різними банками.

Для проведення стрес-тестування найбільш часто виділяють дві основні методики проведення: тест чутливості; сценарний аналіз.

В останньому випадку (сценарний аналіз) джерело шоку, або стресової події, чітко визначений, так само, як і параметри фінансових ризиків, на які цей шок впливає. На противагу цьому при аналізі чутливості джерело шоку не визначається, а оцінювані параметри фінансових ризиків визначаються спочатку. Ще одна відмінність: часовий горизонт, який в загальному випадку коротше (у більшості випадків оцінюються одноразові зміни) для аналізу чутливості.

При аналізі чутливості проводиться оцінка впливу миттєвої зміни чутливості фактора ризику при незмінності інших базових умов. Такі тести можуть здійснюватися відносно швидко і використовуються для формування первинних оцінок. Будучи за своєю суттю досить абстрактним дослідженням, тести чутливості, тим не менш, дуже наочні, що дає їм велику перевагу і визначає їх практичне поширення. Кількісні результати, отримані в ході стрес-тестування, є лише приблизною оцінкою потенційних втрат і не повинні розглядатися як точний прогноз рівня вразливості у випадку розвитку кризової ситуації. Стрес-тестування надає тільки інформацію, що дозволяє більш повно охарактеризувати ступінь стійкості банківського сектора, що робить його важливим, але не основним інструментом аналізу. [2]

У загальному вигляді механізм проведення стрес-тестування передбачає:

- 1) виявлення факторів ризику, які можуть негативно вплинути на діяльність банку;
- 2) побудову сценаріїв на основі визначення послідовності виникнення негативних подій та рівня впливу на фінансовий стан банку;
- 3) визначення методики, яка б змогла оцінити наслідки впливу факторів ризику та кількісний розрахунок негативних наслідків;
- 4) інтерпретація отриманих результатів та внесення певних коректив у діяльність банку.

Першочерговим етапом стрес-тестування є визначення основних факторів ризику ліквідності. До них можна віднести такі:

- незаплановану видачу значного обсягу кредитних ресурсів (через відсутність координованості в діяльності підрозділів банку);

- значний відтік ресурсів із рахунків «лоро»;
- зменшення надходжень на поточні рахунки клієнтів порівняно зі звичайними обсягами;
- значний відтік коштів з рахунків крупних клієнтів;
- ризик погіршення іміджу банку внаслідок «недобросовісної конкуренції».

Дані фактори ризику ліквідності є основними і можуть поповнюватися іншими відповідно до потенційних загроз банку [5].

На етапі вибору сценарію банк повинен урахувати як історичні сценарії, які можуть базуватися на досвіді діяльності інших банків, так і розробляти власні сценарії, які б відповідали характеру їхнього портфеля. У випадку розгляду гіпотетичних сценаріїв доцільно обирати найбільш песимістичні, типу стрес-сценаріїв. Прогнозування розвитку ситуації за оптимістичними сценаріями недоцільне і навіть шкідливе, оскільки психологічно це призводить до ігнорування гострих сторін ситуації, на які орієнтує песимістичний варіант.

Основною вимогою використання методики стрес-тестування є регулярність проведення. Частота стрес-тестів повинна відповідати змінам портфеля банку [4].

З метою ідентифікації сценаріїв у роботі над стрес-тестом повинно брати участь широке коло фахівців банку, що дозволить з більшою точністю ідентифікувати сценарії, які вимагають проведення стрес-тестування.

Виходячи із кризових ситуацій, що склалися на міжнародних та вітчизняних фінансових ринках, актуальним питанням є дослідження стрес-тестування як інструменту оцінки ризику ліквідності банку. Застосування стрес-тестів дає можливість дослідити рівень впливу факторів ризику ліквідності при певних можливих негативних ситуаціях. Результати стрес-тестування мають практичну цінність, оскільки допомагають заздалегідь оцінити вплив потенційно можливих негативних подій на ліквідний стан банку та прийняти відповідні управлінські рішення.

Отже, стрес-тестування, за умови його регулярного здійснення, дає змогу менеджменту банку володіти інформацією про зміни характеру чинників банківського ризику та ступеня їхнього впливу на результати діяльності банку протягом певного періоду часу.

Список використаних джерел

1. Андриевская И. Стресс-тестирование: обзор методологий / И. Андриевская // Управление в кредитной организации. – 2007. – № 5. – С. 88–96.
2. Максимова А. В. Аналіз загальноєвропейських програм макроекономічного стрес-тестування банків / А. В. Максимова // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 4. – С. 64–68.
3. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України [Електронний ресурс]: методичні рекомендації, затверджені Постановою Правління НБУ від 02.08.2004 № 361. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0460500-09>.

4. Пашковская, И. В. Стресс-тестирование как метод обеспечения устойчивости банковской деятельности [Текст] / И. В. Пашковская // Банковские услуги. – 2004. – № 4. – С. 4–26.
5. Хасанов Р.Р. Риски отношений секьюритизации и механизмы их снижения / Р.Р. Хасанов // Проблемы современной экономики. – 2010. – №3. – С. 234-236.

*Дмитрик Дарина Олександрівна, студентка групи 2ЕП
Брода Аліна Юрївна, викладач циклової комісії економіки і фінансів
Вінницький технічний коледж, Україна*

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Запозичення держави цікавлять чимало громадян, які переймаються фінансовими справами своєї країни. Процес отримання позик з одного боку дозволяє країні швидко вирішити гострі проблеми та фінансувати перспективні національні проекти, з іншого – неефективне використання запозичень суттєво збільшує навантаження на державний бюджет майбутніх років.

Згідно Бюджетного кодексу України державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення.

Метою проведення державних запозичень є покриття бюджетного дефіциту на державному і регіональному рівнях, цільового фінансування різноманітних програм, поповнення необхідних резервних активів, а також рефінансування раніше здійснених державних запозичень.

Метою роботи є проведення аналізу стану державного та гарантованого державою боргу протягом 2018 року.

Виклад основного матеріалу. Структурно державний борг України складається з внутрішнього і зовнішнього, різниця між ними полягає у відношенні кредитора до України: внутрішній борг – заборгованість держави всім громадянам, які тримають внутрішні державні облігації, а зовнішній – запозичення держави на зовнішньому ринку.

Чутливість країни до величини державного боргу залежить від рівня розвитку фінансового ринку та якості функціонування його інфраструктури, стану боргових показників у попередні періоди, а найбільше від здатності уряду та центрального банку щодо вирішення низки принципових проблем, оскільки покращити стабільність обслуговування боргу можна як шляхом зниження рівня боргового навантаження, так і шляхом вдосконалення фінансової політики й реформування важливих економічних інститутів [2;6].

В умовах продовження військових дій на сході України українська фінансова система зазнала значних втрат, проявами чого стали: посилення бюджетних дисбалансів та кризових явищ у банківській системі [1], загострення небезпечних тенденцій у борговій сфері, що призвело до зниження

платоспроможності країни, але Україна поступово починає знижувати державний борг.

Таким чином, державний та гарантований державою борг України, що станом на 31 січня 2018 року становив 2 131,85 млрд. грн. (76,11 млрд. доларів) знизився до 2 093,08 млрд. грн. (74,32 млрд. доларів) на 31 жовтня 2018 року [1].

Повністю структуру державного та гарантованого державою боргу за даними Міністерства фінансів України за 2018 рік наведено в таблиці 1:

Таблиця 1

Структура державного та гарантованого державою боргу

Дата	Загальний борг, (млрд. грн.)	Зовнішній борг, (млрд. грн.)	Внутрішній борг, (млрд. грн.)
на 31.01.2018	2 131,85	1 373,18	758,67
на 28.02.2018	2 068,61	1 310,04	758,57
на 31.03.2018	2 053,60	1 289,12	764,48
на 30.04.2018	2 020,98	1 261,14	759,84
на 31.05.2018	1 993,02	1 232,16	760,86
на 30.06.2018	1 998,03	1 235,06	762,97
на 31.07.2018	2 025,67	1 265,81	759,86
на 31.08.2018	2 116,67	1 344,39	772,28
на 30.09.2018	2 112,77	1 344,23	768,54
на 31.10.2018	2 093,08	1 329,62	763,46

Протягом 2018 року відносні показники боргового навантаження України певною мірою покращилися, але не досягли економічно безпечного рівня.

За даними таблиці можна побачити, що державний борг коливається, тобто, то зростає, то спадає. Але порівняно з початком року державний борг знизився на 38,77 млрд. грн.

За I квартал поточного року загальна сума державного і гарантованого боргу зменшилася на 78,25 млрд. грн.. Найбільш вагомою складовою скорочення боргового навантаження став зовнішній державний борг (зменшення на 84,06 млрд. грн.), але при цьому внутрішній державний борг підвищився на 5,81 млрд. грн.. Зменшення державного боргу ми спостерігаємо і у II кварталі, а уже наприкінці III державний борг різко підвищується на 123,65 млрд. грн., після чого знову йде на зменшення.

Динаміка державного боргу та державних запозичень характеризує лише кількісну сторону проблеми, а для оцінки якісної складової боргової політики держави важливе значення має вивчення показників боргової безпеки, які характеризують рівень боргового навантаження на економіку країни [3].

Висновки. У 2018 р. Україна має надмірне боргове навантаження переважно через зовнішні запозичення, зниження можливостей його обслуговування, тому постає гостра необхідність вживання заходів з удосконалення боргової політики, мінімізації боргу та посилення економіки [3].

Проблема пошуку шляхів удосконалення управління боргом в Україні та їх використання зараз постає як ніколи актуально, зокрема в розрізі зовнішнього державного боргу. Уряд має сформувати ефективну систему управління боргом,

яка забезпечила б при цьому фінансову стабільність. Важливими заходами удосконалення боргової політики є розробка середньострокової боргової стратегії, використання запозичень для цілей розвитку, діагностика структури боргу, орієнтація на внутрішній ринок та стимулювання ділової активності тощо.

Література:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua>
2. Семко Т.В. Вплив державного боргу на стійке функціонування національної економіки / Т.В. Семко, М.В. Покутня // Економіка, фінанси, право. — 2016. — № 6. — С. 6—11.
3. Мінфін. Державний борг [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/2018>

*Добронецька К.І., студент магістр
Гненний М.В., доцент*

*Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені ак. В. Лазаряна, Дніпро
Кафедра Економіка та Менеджмент*

ОСОБЛИВОСТІ СТИМУЛЮВАННЯ ТА МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ У ВИРОБНИЧОМУ СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

В сучасних умовах питання про мотивацію персоналу є першорядним у виробничому структурному підрозділі. В умовах реформування залізничного транспорту одним з найважливіших завдань є проведення ефективної соціальної політики, основними складовими якої є: підвищення мотивації праці шляхом збільшення заробітної плати, впровадження механізму, що забезпечує отримання працівниками винагороди в залежності від результатів їх праці, зростання частки коштів, що залишається в розпорядженні трудових колективів.

Зв'язок потреб та мотивів визначається тим, що потреби реалізуються у діяльності працівника за допомогою мотивів, котрі, визначаються ступенем актуальності тієї або іншої потреби працівника, можуть бути різними за змістом і зумовлюватись як спрямованою, так і неспрямованою активністю людини.

Стимулювання - це більш загальний термін, що використовується загалом до усього трудового колективу, може мати різні методи та форми застосування. Мотивацію, на наш погляд треба розглядати на індивідуальному рівні кожного окремого працівника, котрий має свої власні мотиви до трудової діяльності. Незважаючи на визначену різницю, у цих двох поняттях є очевидним те, що і стимулювання, і мотивація мають спільну мету — підвищення продуктивності праці та результатів як окремого працівника, так і в цілому підприємство.[1]

Аналіз теоретичних положень, наведених в економічній літературі, дає підстави припускати, що найбільш активною у мотиваційному процесі є роль потреб, котрі здійснюють його ініціювання, мотивів, що спрямовані на

формування дій з усунення потреб, а також зовнішніх факторів – стимулів. Таким чином, правильний підхід надає можливість керівнику стимулювати працівників задля досягнення високої результативності їх діяльності. [2]

У цьому виробничому підрозділі були систематизовані основні чинники, які впливають на мотивацію у мовах депо: матеріального стимулювання і нематеріального. До матеріального стимулювання відносять – зарплата, премії, винагорода, доплата та бонуси. До нематеріальних відносять – соцпакет, комфортні умови праці, путівки, пільги, навчання за рахунок підприємства та похвала.

Складові нематеріального стимулювання забезпечують подолання дезорганізації свідомості у працівників, відчуття напруженості, образи, зневіри, гніву тощо. Натомість дотримання зобов'язань щодо виконання як матеріальних, так і нематеріальних методів стимулювання персоналу сприяє підвищенню впевненості працівника у своїй роботі, полегшенню процесу його самонавчання і самореалізації, збереженню дружніх взаємовідносин в колективі. Потрібно удосконалити систему оцінки діяльності персоналу з метою розподілу ефективної премії в колективах між керівниками та фахівцями.

У результаті проведених досліджень у виробничому структурному підрозділі пасажирське - вагонного депо встановлено кореляційно і регресійна модель, в залежності від середньої заробітної плати від основного показника продуктивності праці. Ця модель може бути використана для прогнозування середньої заробітної плати на цьому виробничому підрозділі.

Список використаних джерел

1. Управління персоналом: підручник для бакалаврів / під ред. А. А. Литвинюка. М.: Юрайт, 2012. Дубчак І.В.
2. Мотивація персоналу як складова ефективного функціонування транснаціональн корпорацій в сучасному економічному середовищі / І.В. Дубчак // Актуальні проблем... економіки. – 2004. – № 7 (37). – С. 170-176.
3. Статистичне забезпечення управління економікою. Прикладна статистика: Навчальний посібник / А. В. Головач, В. В. Захожий, Н. А. Головач. – К: КНЕУ, 2005. – 333.

*Доценко О.В., студент 4-го курсу
Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, м. Харків
Кафедра фінансів та кредиту*

АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ БЛОКЧЕЙН В ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Україна входить в ТОП-10 країн світу за кількістю користувачів Bitcoin. В Україні здійснює свою діяльність найбільше в СНД біткоіни-агентство Kuna, одним з проєктів якого є криптовалютна біржа. Тут функціонують також і великі девелоперські та дослідницькі компанії, такі як Distributed Lab.

Застосування децентралізованих технологій планується і частково реалізується вже і на державному рівні: e-Auction 3.0, e-Vox, E-Ukraine. [2; 3] В

Україні також дуже розвинене криптовалютне співтовариство. Разом з тим в Україні правовий статус криптовалют і відносин, що виникають в результаті їх використання, не визначений. Незважаючи на це, Національний банк України активно вивчає досвід інших країн з метою врегулювання цих відносин в європейському та загальносвітовому контексті.

ПриватБанк став першим українським банком, що інтегрував біткоїн в якості розрахункового інструменту. 14 грудня 2017 цей метод оплати став доступний деяким клієнтам банку, а вже з 20 грудня 2017 кожен підприємець міг почати приймати біткоїн за свої товари і послуги. На жаль, поки підприємці не можуть приймати на свій рахунок безпосередньо біткоїни. Після того як клієнт передає банку біткоїни, продавець отримує на свій розрахунковий рахунок еквівалентну суму в гривні. Таке обмеження пов'язане, перш за все, з відсутністю певного юридичного статусу у біткоїну в Україні. Втім, найближчим часом регулятор, як очікується, остаточно визначиться з тим, як саме інтегрувати криптовалюту в фінансову систему країни [4].

6 жовтня 2017 року Верховна Рада зареєструвала законопроект №7183 «Про обіг криптовалют в Україні». Цей документ вперше визначає поняття криптовалюти, майнерів, і наділяє НБУ статусом органу, який буде здійснювати управління в сфері обігу віртуальних валют. Крім того, проект закону встановлює для майнерів вимоги платити податки і позбавляє криптовалют ключової переваги для інвесторів - анонімності.[5]

Автори проекту вирішили не мудрувати зі статусом криптовалют в Україні. Платіжним засобом вона стати не зможе, оскільки її суть суперечить всім чинним нормам українського законодавства. Єдиним законним платіжним засобом в нашій країні є гривня.

Bitcoin, Ethereum і інші електронні гроші не зможуть стати засобом платежу, оскільки в Україні емісією грошей займається НБУ та може випускати тільки гривню. Але навіть якщо перелік емітентів розширити, дозволивши випускати електронні гроші, наприклад, фінансовим компаніям, то узгоджувати правила використання криптовалют буде нікому. Оскільки за емісією віртуальних грошей не має конкретних контролюючих організацій або фізичних осіб.

Тому автори законопроекту назвали криптовалюту «програмним кодом». Уточнивши, що він є об'єктом власності і може виступати засобом міни. А дані про нього вносяться і зберігаються в системі блокчейн як «облікових одиниць».

Таким чином, можна стверджувати законопроект пропонує підмінити поняття «купівля/продаж» терміном «обмін». Втім, ніяких обмежень на використання криптовалют це не накладає. Адаже згідно з текстом законопроекту, власник може «мінати» криптовалюту на що завгодно: іншу криптовалюту, електронні гроші, валютні цінності, цінні папери, послуги, товари та ін.

Одночасно документ передбачає створення в Україні криптовалютних бірж. На думку його авторів, тільки на них українці зможуть легально обмінювати свої криптовалюту на електронні гроші, цінні папери або валютні цінності. Тобто фактично вивести віртуальні кошти в реальний світ.

Законопроект пропонує обкладати податком всі без винятку операції з криптовалютами. Отриману в результаті майнингу винагороду визнають об'єктом оподаткування. Тобто Майнер-фізособі доведеться заплатити в казну 18% ПДФО і 1,5% військового збору.

Правда, документ ніяк не обумовлює, від якої суми слід розраховувати податок. І за яким курсом визначати базу оподаткування. Адже крім того, що котирування криптовалют змінюються щомиті, так і загальносвітової ціни на неї не існує. Котирування на двох різних біржах можуть сильно відрізнятись.

Але крім доходів майнерів, податками повинні обкладатися і всі операції з криптовалютами на українських біржах, а також доходи самих майданчиків. Правда, тут питань виникає ще більше. А за роз'ясненнями законопроект відсилає до «чинного» законодавства України[6].

Технологію блокчейн будуть використовувати в самих різних сферах людської діяльності. Для нашої країни дуже перспективною можливістю є використання блокчейн для електронного голосування, що поліпшить рівень демократії. Існує безліч можливостей використовувати і впровадження технологію для електронного грошового обігу, документообігу та інших. Будь яка технологія має свої позитивні та негативні сторони, тому треба зважати на можливі загрози та слабкі сторони системи. Для прогнозування ефективності використання даної технології в Україні застосуємо SWOT аналіз (рис.1).

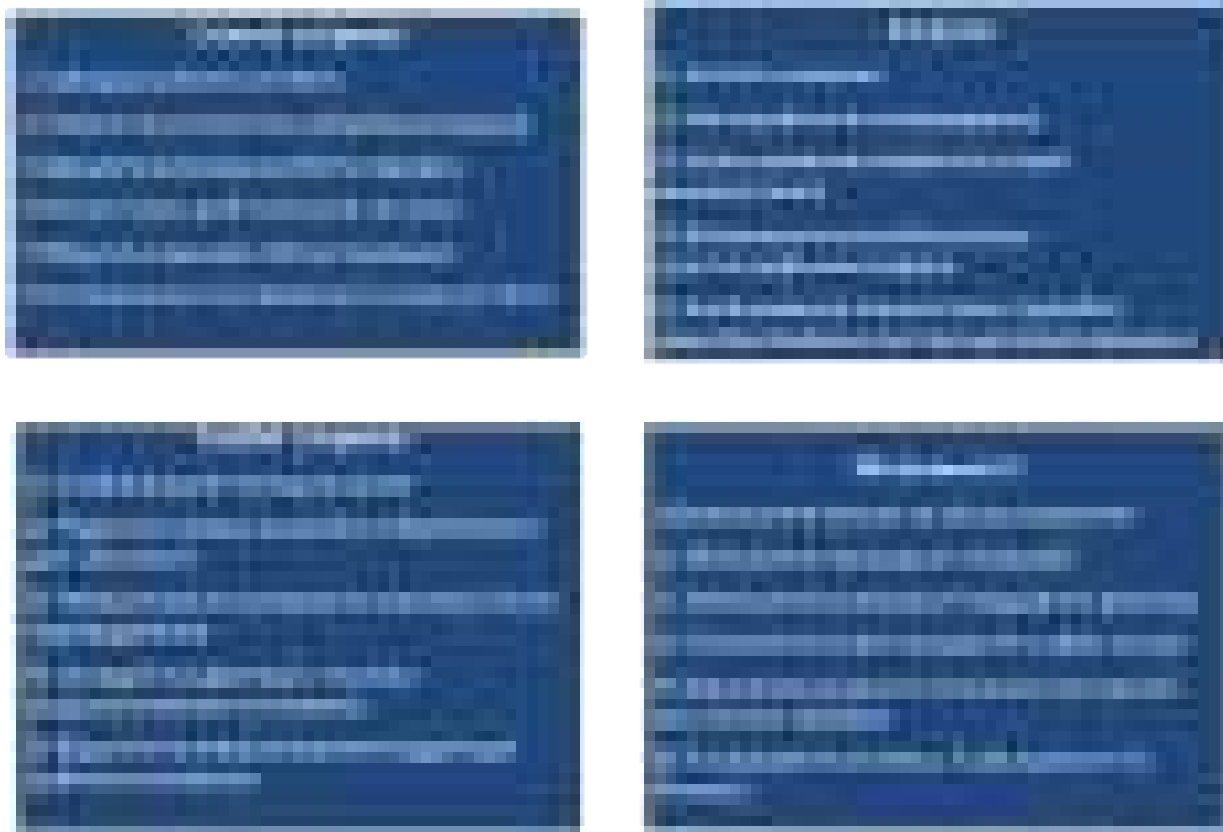

Рис.1 SWOT аналіз впровадження системи блокчейн в Україні*

*- Джерело: створено автором за матеріалами [1-6]

Для тестування технології в банківській та небанківській сферах слід по-перше визначити конкретну ціль застосування та проаналізувати різні варіанти

та можливості для адаптації з надсистемою та підсистемою організації. Під час прийняття рішення щодо введення в експлуатацію системи блокчейн слід відповісти на наступні запитання:

- 1) Для яких цілей буде використовуватися система?
- 2) Які функції вона виконуватиме?
- 3) Чи узгоджується з використанням інших електронних систем?
- 4) Система буде повністю чи частково децентралізованою?
- 5) Який спосіб криптографічного шифрування буде використовувати система?
- 6) Скільки потрібно мінімальної обчислювальної потужності та як це буде впливати на витрати підприємства чи фірми?

Використання технологій блокчейн в Україні не заборонено законом. Тож пропонується, дозволити комерційним банкам проводити неторгові операції з купівлі-продажу криптовалюти за гривні, при цьому забезпечувати операційну безпеку клієнтів та надавати консультації.

Ми вважаємо, що розповсюдження обмінних операцій за допомогою криптографічних методів дозволить комерційним банкам:

1. Захистити клієнтів банків від шахраїв;
2. Підвищити довіру до банків (одна з найважливіших проблем);
3. Нове джерело доходів для банків;
4. Створення систем Smart контрактів прискорить швидкість документообігу та ефективність договорів;
5. Smart системи дозволять розширити асортимент послуг банку;
6. Зменшення витрат на інкасацію та перевезки банківських документів;
7. Зменшення витрат на робочий персонал що обслуговує документообіг;
8. Зменшення витрат на оплату обчислювальних центрів та обслуговування технічних активів управління;
9. Зменшення витрат на виготовлення та введення в експлуатацію грошово-розрахункових документів.

Література

1. A.V. Babkin, D.D. Burkaltseva, V.V. Pshenichnikov, A.S. Tyulin, Cryptocurrency and blockchain technology in digital economy: development genesis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ntv.spbstu.ru/fulltext/E10.5.2017_01.PDF
2. Realizing the Potential of Blockchain [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Realizing_Potential_Blockchain.pdf
3. Офіційний сайт проекту електронної біржі E-auction [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e-auction.ua/>
4. Офіційний сайт проекту електронної демократії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.e-vox.org/>
5. Розвиток банківського сектору завдяки новітнім технологіям в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/finance/v-ukraine-zapustyat-elektronnuyu-grivnyu-na-blokcheyne-1096367.html>
6. Проект Закону про обіг криптовалюти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684

*Дуганець Н.В., к.е.н, доцент
Борковська В.В., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський
Кафедра обліку і оподаткування, доцент
Філіпюк Д.В., магістр*

РЕЗЕРВИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток – це грошовий дохід, утворений у результаті виробничо-господарської діяльності.

У зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. На підприємствах приріст прибутку досягається не лише завдяки збільшенню трудового внеску колективу підприємства, а й за рахунок багатьох інших факторів. Саме тому на кожному підприємстві необхідно систематично контролювати формування, розподіл та використання прибутку. Цей контроль має надзвичайно важливе значення і для зовнішніх суб'єктів (місцевих бюджетів, фінансових і податкових органів, банків).

На грошові надходження впливають кількість реалізованої продукції та ціна реалізації 1 ц. Контролю підлягають реалізаційні ціни, які формуються, виходячи з встановлених закупівельних цін і надбавок за якість продукції; перевищення обсягу продажу продукції в попередній період; строки реалізації.

Середня ціна залежить від напрямів продажу продукції, оскільки ринкова може бути вищою. Роль ціни полягає в здійсненні контролю за суспільно необхідними витратами на виробництво продукції, співвимірюванні витрат та результатів, стимулюванні науково-технічного прогресу, росту та вдосконалення виробництва, поліпшенні якості та оновленні асортименту продукції.

В цінах відображається рівень та динаміка суспільно необхідних витрат живої та уречевленої праці в різних природно-економічних зонах. Оскільки ціна формується під впливом різних факторів, підприємства можуть, вміло оперуючи, регулювати відповідні процеси і збільшувати фінансові результати. В практиці управління тут широко застосовують економічний аналіз, який проводять водночас з реалізацією продукції, оперативно приймають відповідні управлінські рішення і втілюють їх у практику роботи для забезпечення самофінансування [1].

Шляхами збільшення прибутку та рівня рентабельності є наступні напрями:

- збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції;
- зниження собівартості одиниці реалізованої продукції;
- зростання ціни реалізації при підвищенні якості продукції, продажу на більш вигідних умовах.

Для підвищення прибутковості господарства також необхідно проводити оперативний контроль щодо зниження собівартості одиниці реалізованої продукції, яка пов'язана із зменшенням витрат на реалізацію даної продукції та

її виробництво. Основними напрямками є: недопущення перевитрат за окремими статтями, економія витрат праці на основі росту її продуктивності та комплексної механізації, автоматизації, здешевлення послуг допоміжних виробництв, впровадження інтенсивних і ресурсозберігаючих технологій у рослинництві і тваринництві тощо.

Для досягнення високих фінансових результатів у сучасних умовах функціонування ринкової економіки варто також брати до уваги кон'юнктуру ринку, рівень цін на паливно-енергетичні ресурси, норми амортизаційних відрахувань, встановлення прогресивної структури управління, впровадження наукової організації виробництва тощо.

Література

1. Семенишена Н. Економічна сутність прибутку як фінансового результату підприємства та його роль у діяльності інституційних одиниць / Н.В. Семенишена, Д.Коваль // Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів (7 грудня 2012 р., ЛНТУ, Луцьк, Україна) ; відп. ред. З.В. Герасимчук. Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2012. – С.101–103.

*Дудник Л.Р., Приходько Є.С., студентки групи ФБД 15-4,
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи,
Науковий керівник: Митяй С.А.,
ст. викладач кафедри економіки підприємства
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь
Кафедра економіки підприємства*

НЕЙРОМАРКЕТИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК МАРКЕТИНГУ ДЛЯ ВПЛИВУ НА ПОТРЕБИ СПОЖИВАЧІВ

Для сучасного суспільства характерною є поява нових видів маркетингу, основною метою яких є підвищення ефективності традиційних маркетингових інструментів та методів впливу на споживачів.

Одним із інноваційних напрямків маркетингу є нейромаркетинг, який поєднує у собі класичний маркетинг та основи нейропсихології.

Для пізнання сутності нейромаркетингу необхідно звернутися до визначення, щодо якого у науці існують різні думки, які приводять до неправильного тлумачення самого процесу.

Вважаємо, що найбільш вдалим визначенням є твердження, що нейромаркетинг – це інноваційний напрямок маркетингу, в якому активно використовуються безсвідомі процеси, що дозволяють маніпулювати поведінкою споживача. Тобто, цей напрям полягає у використанні методів і технологій наук про мозок, досліджень мозку для вивчення поведінки покупців.

Для глибокого розуміння сутності та основ нейромаркетингу варто виокремити його особливості:

1. Цілі: розкриває «чорну скриньку» підсвідомості споживача, конкурентів і т.д.
2. Спрямованість: несвідомі процеси.
3. Якість: покращення якості за рахунок створення додаткових мотивацій споживачів
4. Інструменти: використовуються інструменти нейропсихології та маркетингу.
5. Вплив: впливають через органи відчуття.
6. Персонал: нейропсихологи, маркетологи [1, с. 127-128].

Основними причинами виникнення нейромаркетингу є:

1. Бажання маркетологів читати думки споживачів, що дозволяє враховувати їх при формуванні товарної, цінової, комунікаційної та побутової політик підприємства.
2. Бажання спеціалістів з маркетингу розкривати почуття споживачів у процесі формування рішення про покупку, а також безпосередньо у процесі покупки тих чи інших товарів та послуг.
3. Розширення кордонів впливу на споживачів.
4. Підвищення ефективності бізнесу з урахуванням «без свідомих процесів», які формують «чорну скриньку» не тільки споживача, але і бізнес-партнерів, поставщиків, конкурентів і т.д.
5. Вирішення проблеми управління колективною поведінкою та свідомістю [1, с.127].

Особливу увагу при дослідженні нейромаркетингу заслуговує його інноваційність, оскільки даний напрямок дозволяє трансформувати традиційну модель маркетингу.

Так, виникає необхідність в позначенні орієнтирів і напрямків розвитку маркетингу, удосконаленню маркетингових моделей з урахуванням інноваційних процесів, які відбуваються у світі, а саме:

- маркетинг працюватиме «у режимі реального часу». Проведення «військових ігор» дозволить зібрати таку інформаційну базу, яка буде сприяти миттєвому прийняттю рішень;

- фінансова орієнтованість маркетингу. Це значить, що спеціалісти з маркетингу будуть прораховувати фінансову віддачу від будь-яких маркетингових заходів. На основі вказаних розрахунків будуть прийматися рішення, які приносять найбільшу фінансову віддачу;

- трансформація маркетингу у науку управління за допомогою технологій, які сприяють миттєвому прийняттю рішень, які відносяться до споживчого попиту, та сприяють його росту. Такою технологією є нейромаркетинг [2].

Вважають, що основними цілями нейромаркетингу є скорочення «вартості» маркетингових досліджень, та отримання достовірної маркетингової інформації. Проте, існує думка, що нейромаркетинг – не більш, ніж маркетинговий хід для продажу власне маркетингових (консалтингових) послуг.

Варто зазначити, що для вивчення вмісту «чорної скриньки» свідомості споживача більш ефективним є застосування методів нейробіології в

маркетингу, що мають ряд переваг, які підвищують результати маркетингових досліджень [3], оскільки дозволяють реєструвати безпосередньо (більш «об'єктивно»), а не раціональну реакцію на товар або рекламу – об'єктивно оцінити суб'єктивну реакцію споживача.

За допомогою нейромаркетингового апаратного тестування, можна досліджувати споживчі реакції на аудіовізуальний об'єкт, яким може стати логотип підприємства, етикетка, упаковка, обкладинка чи розворот журналу (газети), інтернет-сайт, плакат, біл-борд, рекламний ролик чи товарна полиця в магазині або вивіска. Тестування полягає в тому, що в процесі дослідження респонденти знаходяться в спеціальному сканері, який аналізує їх мозкову активність. У цей час вони переглядають рекламні ролики, друковані оголошення чи іншу продукцію. Сканер показує кровотік в мозку і визначає, які функціональні зони задіяні в цей момент. Нейробіологи стверджують, що їм відомо, які відділи мозку відповідають, наприклад, за розпізнавання предмета і почуття по відношенню до нього. Це дозволяє фахівцям визначити, лояльний споживач до бренду чи ні. Нове покоління сканерів може досліджувати мозок з точністю 2,3-3,3 мм і реєструвати зміни мозкової активності з частотою 10 разів на секунду. Для вивчення активності мозку застосовується техніка функціональної магнітно-резонансної спектроскопії, магнітна енцефалограма і традиційна електрична енцефалографія. Проводячи подібні дослідження, компанії отримують дані про те, які образи/запахи/звуки здатні «змусити» клієнта купити їх товар [4].

Можемо зробити висновок, що нейромаркетинг – це інноваційний напрямок маркетингу, який охоплює візуальний мерчандайзинг, аромаркетинг та звуковий дизайн, на основі яких вивчає думки споживачів та стимулює їх поведінкові реакції.

Література

1. Задорожнюк Н. О. Нейромаркетинг и его особенности // Економічний форум. №3, 2013. с. 126-129
2. Акунич М. Нейромаркетинг и ...// Официальный сайт «Энциклопедия маркетинга» URL: http://www.marketing.spb.ru/libaround/science/neuro_&.htm
3. Market Researchers make Increasing use of Brain Imaging URL: <http://www.drdauidlewis.co.uk/assets/NeuroMarket1.pdf>
4. Сорок М. Нейромаркетинг – інструмент вивчення споживацьких переваг у ринкових умовах ХХ століття // Матеріали науково-практичної конференції «Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки» (м. Тернопіль, 18 травня 2011 року). Тернопіль : ТНТУ, 2011. С. 124 – 126.

*Дяченко О.М., студентка
Алексєєнко О.А., викладач економічних дисциплін
Вінницький технічний коледж, м. Вінниця
Відділення фінансово-економічне*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

У даній статті висвітлено основні погляди науковців на вагомість та необхідність упровадження інновацій у процес управління персоналом. Здійснено аналіз системного підходу до інноваційного управління персоналом. З'ясовано сутність поняття «інновації». Проаналізовано характерні риси інноваційного управління персоналом та причини нововведень у роботі персоналу організації. Досліджено процес розвитку персоналу як сучасний напрям упровадження інновацій в управління персоналом.

Мета статті полягає у теоретичному дослідженні сучасних підходів до інноваційного управління персоналом та його розвитком, враховуючи швидкозмінні умови функціонування ринку.

Можна відзначити, що суть сучасного етапу в управлінні персоналом (управління людськими ресурсами - УЛР) складають: 1) представлення УЛР на вищому рівні керівництва організації; 2) залучення персоналу до визначення стратегії та організаційної структури компанії; 3) участь усіх лінійних керівників у реалізації єдиної політики в галузі управління персоналом; 4) інтеграція діяльності менеджерів з персоналу та лінійних керівників у всіх підрозділах і на всіх рівнях при вирішенні питань, пов'язаних з персоналом і досягненні поставлених цілей. Система управління персоналом являє собою відносно автономну та специфічну підсистему загальної системи управління організацією. Розглядаючи систему управління персоналом як інновацію, можна зробити висновок про те, що вона має особливості, притаманні будь-якому нововведенню. По-перше, зміни в системі управління персоналом націлені на вирішення певних проблем у відповідності зі стратегією розвитку організації. По-друге, неможливо заздалегідь визначити точний результат, до якого вони можуть привести. По-третє, зміни системи управління персоналом можуть викликати конфліктні ситуації, пов'язані з опором працівників, неприйняттям ними нововведень. І, нарешті, зміни системи управління персоналом дають мультиплікаційний ефект, тобто викликають відповідні зміни в інших підсистемах організації, завдячуючи тому, що вони стосуються найголовнішої складової організації – її співробітників. На наш погляд, можна визначити такі напрями впровадження інновацій у кадрову роботу: розвиток персоналу, управління діловою кар'єрою. На основі аналізу еволюції поглядів на персонал організації можна зробити висновок, що перехід на більш ефективну концепцію управління людськими ресурсами передбачає виведення сформованої системи управління з рівноваги і, по суті, вибудовування її заново на базі нових правил та підходів. Таким чином, людський ресурс як інноваційна складова розвитку стає стратегічною конкурентною перевагою. З'являється необхідність навчитися управляти людськими ресурсами в системі

корпоративного управління, ефективно використовувати знання, навички та вміння персоналу, розвивати потенційні можливості співробітників.

Основними причинами нововведень у роботі персоналу підприємства є: 1) розвиток науково-технічного прогресу; 2) зміна технології виробництва; 3) зміни у діях конкурентів; 4) зміни потреб споживачів організації; 5) трансформація цілей організації; 6) призначення нового керівника організації; 7) директивні вказівки; 8) зміна внутрішніх потреб організації. Системний та комплексний підходи до управління персоналом: 1) комплексний підхід до управління персоналом передбачає врахування організаційних, економічних, соціальних, психологічних, правових, технічних, педагогічних та інших аспектів управління в їх сукупності і взаємозв'язку при визначальній ролі соціально-економічних чинників; 2) системний підхід відбиває взаємозв'язки між окремими аспектами управління персоналом і виражається в розробці кінцевої мети, визначенні шляхів її досягнення, створенні відповідного механізму управління, який забезпечує комплексне планування, організацію та стимулювання системи роботи з персоналом на підприємстві.

Висновок. Сучасна організація, яка хоче бути конкурентоспроможною на ринку, повинна стати на шлях запровадження інновацій, які мають бути не випадковими, а безперервним і забезпечувати організації успіх. Інноваційне управління персоналом підприємства повинно мати системний характер і базуватися на основі комплексного вирішення кадрових питань та кінцевого результату для організації. Розвиток персоналу організації є одним із сучасних напрямків впровадження інновацій в управління персоналом. Кожна організація має дбати про безперервну підготовку своїх працівників, оскільки це є капіталовкладенням на довгостроковий період. Таким чином, грамотне розроблення та впровадження інновацій в управління персоналом дозволить підвищити ефективність роботи як працівника зокрема, так і організації у цілому.

Список літератури

1. Продан І.О. Становлення системи управління персоналом підприємства на інноваційних засадах / І.О. Продан // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні. (Електронний ресурс) http://nbuv.gov.ua/jpdf/VNULPM_2013_776_12.pdf.
2. Кошарная Б. Кадровые нововведения: понятие и характеристика/ Б. Кошарная // Инновационный и кадровый менеджмент [Электронный ресурс]. – <http://www.smartcat.ru/Personnel/innovacionnyukadrovuyumenedzhmentQ.shtml>.
3. Стельмашенко О.В. Комплексна система стратегічного управління персоналом підприємства / О.В. Стельмашенко. // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук.пр. — Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. — Вип. 241, Т. I. — С. 197-277.

РЕЛЕВАНТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «БАРЛІНЕК ІНВЕСТ»)

Стабільність компанії на ринку збуту забезпечується шляхом реалізації основних товарів. З цією метою необхідно займатися просуванням продукції на ринку, що безпосередньо пов'язано з організацією і проведенням певних маркетингових заходів. Серед найбільш важливих можна виділити рекламну кампанію, що полягає у виборі найбільш ефективних інструментів впливу на потенційних та реальних споживачів. Інтенсивний розвиток інтернет-технологій за останні декілька десятиліть дав чимало можливостей для створення нових рекламних компаній.

Мета статті – дослідити релевантність формування рекламної кампанії підприємства. Актуальність дослідження виражена важливістю формування рекламної кампанії для ефективного просування товару на ринку.

Особливості формування рекламної кампанії та способи визначення її ефективності досліджені в наукових працях Луфєренко Л. Ю., Попова Л. О., Мітєєва Т. Л., Нєстеренко С. Ю., Ковшова І. О., Гриджук І. А. та ін.

Рекламна кампанія – цілеспрямована система ретельно спланованих заходів з реклами та просування на ринок якогось товару [2, с. 43]. Основним завданням рекламної кампанії є донести серію якісних рекламних повідомлень до кінцевого споживача за допомогою найбільш підходящих рекламних носіїв, які складають інтегровану маркетингову комунікацію. При цьому враховуються зміст і форма повідомлення, засоби поширення реклами (радіо, газети, журнали, телебачення і т.д.), час і кількість публікацій або виходу в ефір і багато іншого. Чим вище якість реклами, тим меншої кількості розміщень вона вимагає для ефективного впливу на цільову аудиторію.

Одним із найважливіших показників реклами є її релевантність – відповідність очікуваного результату від рекламного заходу до його реального результату [6, с. 19]. Чим вища релевантність рекламного заходу, тим ефективнішим він є. Рекламна кампанія з низькою релевантністю потребує реконструювання та доопрацювання. Щоб визначити ефективність рекламної кампанії в цілому, потрібно проаналізувати наскільки високий рівень ефективності кожного рекламного заходу.

Щоб визначити ефективність рекламного заходу необхідно відповісти на наступні запитання [3, с. 81]:

- чи привертає рекламний захід увагу покупця?
- чи спонукає реклама придбати рекламовану продукцію?
- чи виникає в клієнта бажання повторити покупку?

Рекламні заходи умовно можна поділити на такі дві підгрупи [4, с. 247]:

- локальні – заходи, організовані в конкретний час (проміжок часу) та в конкретному місці (декількох локалізаціях).
- мережеві – заходи, організовані в мережі Інтернет, які досить часто не мають конкретних часових та локальних меж.

У нашій статті ми досліджуватимемо релевантність ТОВ «Барлінек Інвест», яке спеціалізується на деревопереробній промисловості та працює в ринковому секторі виготовлення та реалізації паркетної підлоги, дерев'яних плінтусів і паливних палетів для камінів (біологічно чисте паливо). За весь час плідної роботи компанія стала провідним світовим виробником багат шарових дерев'яних підлог з річною виробничою потужністю понад 9 млн м². Продукція підприємства експортується до 55 країн на 5 континентах світу [1].

Рекламна кампанія ТОВ «Барлінек Інвест» спрямована проінформувати громадськість щодо дій підприємства і вплинути на потенційних покупців. Здійснивши аналіз бюджету, виділений для проведення рекламних заходів, було визначено рівень ефективності на ринку України протягом 2015-2017 рр [1].

Таблиця 1

**Аналіз бюджету, виділеного на проведення рекламних заходів,
і рівень їхньої ефективності**

Назва рекламних заходів	Бюджет, тис. грн			Ефективність, %		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Рекламні ролики на телебаченні	672	757	632	20	19	17
Контекстна реклама в інтернеті	329	614	718	25	32	33
Рекламні білборди	92	131	164	18	19	16
Реклама на транспорті	58	65	86	8	5	5
Реклама в популярних газетах і журналах	284	336	399	12	7	6
Участь у благодійних акціях	295	362	436	17	18	23

Починаючи з 2015 р., ТОВ «Барлінек Інвест» активно вкладало кошти в контекстну інтернет-рекламу та участь у проведенні різних благодійних акцій, що призвело до зросту релевантності цього напрямку розвитку. Натомість частка, закладена для реклами на телебаченні, щороку зменшувалася.

Фактично на низькому рівні знаходиться реклама на міському транспорті, оскільки вона визнана маркетологами компанії як малоефективна. В основному реклама на транспорті обмежується власним автомобільним парком, кожне авто з якого має нанесений логотип компанії.

Найбільш ефективною є реклама в інтернеті та участь в благодійних акціях, оскільки щороку кількість користувачів інтернетом збільшується, а благодійність стає все більш актуальною у зв'язку з пониженням загального благополуччя в Україні.

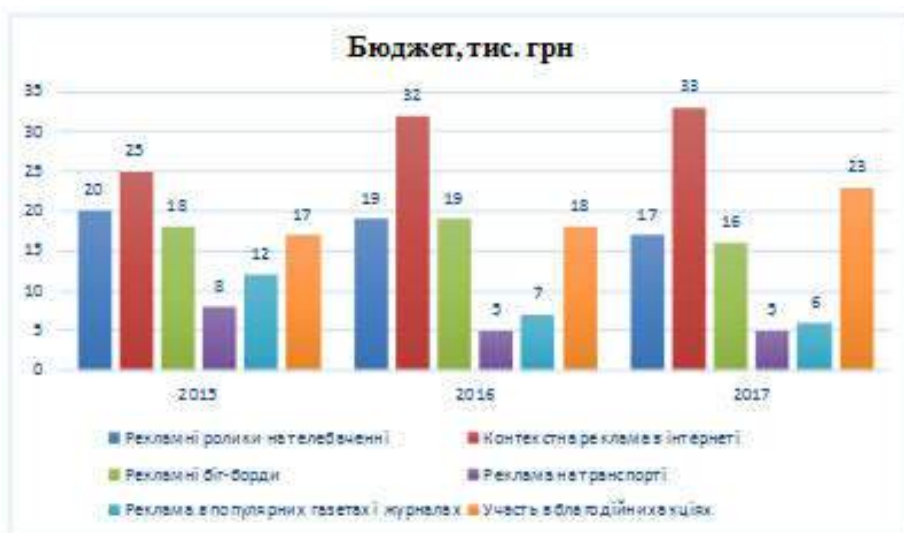

Рисунок 1. Динаміка рентабельності реклами ТОВ «Барлінек Інвест»

Оскільки релевантність рекламного заходу залежить від того наскільки прогнозовані результати співпадають з реальними, ми зіставили прогнозовану кількість потенційних покупців з реальною аудиторією підприємства залежно від каналу просування продукції (табл. 2).

Таблиця 2

Рівень відповідності прогнозованих результатів реальній аудиторії споживачів на ринку України

Назва рекламних заходів	Прогнозована аудиторія, кількість осіб			Реальна аудиторія, кількість осіб		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Рекламні відеоролики	1736	1861	632	1536	1821	1047
Реклама в Інтернеті	16374	22847	25645	10837	19283	24938
Рекламні білборди	1294	1385	1437	1184	1406	1492
Реклама на транспорті	762	893	802	724	812	991
Реклама у газетах	1549	1672	1839	1463	1593	2164
Участь в благодійних акціях	2576	2918	3487	2291	2837	3385

Проаналізувавши отримані результати, ми визначили, що найбільший рівень релевантності припадає на рекламу на транспорті, що пов'язано з відносно малою кількістю аудиторії. Найменша релевантність в контекстній інтернет-рекламі.

Отже, аналіз показав, що рекламна компанія, організована і проведена підприємством, має досить високий рівень ефективності. Проте окремі рекламні заходи характеризуються відносно низьким рівнем релевантності, що свідчить про необхідність проведення додаткової діагностики та удосконалення реклами продукції ТОВ «Барлінек Інвест».

Література:

1. Барлінек Інвест [Офіційний сайт компанії]; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.barlinek.ua/>

2. Ковшова І. О. Організація ефективної рекламної кампанії підприємства в інтернет-просторі / І. О. Ковшова, І. А. Гриджук // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 2. – С. 42–44.
3. Луфєренко Л. Ю. Інноваційний маркетинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємств / Л. Ю. Луфєренко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка. – 2016. – Т. 24. – Вип. 10(2). – С. 78–84.
4. Нєстерєнко С. С. Медіапланування та його роль у рекламній кампанії підприємства : монографія / С.С. Нєстерєнко, І. Ю. Кутліна // The New Role of Marketing and Communication Technologies in Business and Society: Global and Local Aspects. – 2014. – С. 241–251.
5. Попова Л. О. Організація рекламної діяльності підприємства з іноземними інвестиціями / Л. О. Попова, Т. Л. Мітяєва, В. Л. Соколов // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2012. – Вип. 1(2). – С. 255–260.
6. Штєльман Н. О. Основні помилки та правила створення ефективної реклами. – Галицький економічний вісник / Н. О. Штєльман. – №2. – 2009. – С. 17–21.

*Ковальова А.І., студентка 4-го курсу
Науковий керівник: Король С.Я., д.е.н, доцент
Київський національний торговельно - економічний університет, м. Київ
Кафедра обліку, аудиту та інформаційних систем*

СТАН СУЧАСНИХ ОБЛІКОВИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Стрімкий розвиток новітніх інформаційних технологій та комп'ютерної техніки спричиняє їх активне використання в усіх сферах діяльності. Не є винятком ведення бухгалтерського обліку, який у даний момент нерозривно пов'язаний з застосуванням інформаційних систем.

Сучасний ринок інформаційних систем і технологій бухгалтерського обліку в Україні представлений пакетами прикладних програм, які здебільшого належать іноземним компаніям, проте й спостерігається розвиток вітчизняних технологій ведення обліку [1]. Серед вагомих причин менш стрімкого розвитку ринку інформаційних систем і технологій в обліку в Україні в порівнянні із зарубіжним досвідом слід зазначити такі:

- низький рівень розвитку ринку, викликаний початковим періодом його становлення;
- недостатній рівень комп'ютерної грамотності користувачів;
- специфіка діяльності деяких підприємств, яка полягає в неможливості повної формалізації процесу обліку;
- відмінна галузева спеціалізація, що при динамічно змінному законодавстві не дозволяє зробити універсальне деталізоване настроювання спеціалізованих систем;
- застосування підприємствами різноманітного програмного забезпечення.

Незважаючи на наведені фактори, український ринок програм, призначений для обліку, представлений різноманіттям таких автоматизованих систем (рис. 1):

Рис. 1. Основні інформаційні системи і технології, що використовуються в обліку [2]

Зауважимо, що кількість різновидів таких систем постійно збільшується, а діапазон функціональних характеристик розширюється. Не менш помітною є тенденція засвоєння найкращих характеристик конкурентів, що спричиняє справжній розвиток інформаційних систем на українському ринку.

Для більш детального аналізу зосередимо увагу на таких важливих спеціалізованих облікових програмах, як 1С та Мастер: Бухгалтерія (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика систем автоматизації обліку на підприємствах (складено автором)

Продукт	1С: Підприємство	Мастер: Бухгалтерія
Захист інформації	так	так
Можливість доопрацювання під конкретне підприємство	так	так
Можливість ведення декількох підприємств	так	так
Підлаштування до законодавства	так	так
Фінансовий контур	так	так
Бухгалтерський контур	так	так
Фінансовий контур	так	так
Контур логістики	так	ні
Контур управління персоналом	так	так
Контур керування виробництвом	так	так
Забезпечення електронного документообігу	так	так
Наявність типових документів	так	так
Можливість створення нових документів	так	ні
Складність освоєння	так	так
Проблеми з переносом інформації з однієї бази даних до іншої	так	так

На сьогодні ринок інформаційних технологій представлений широким вибором програмного забезпечення, тому вибір має відповідати потребам суб'єкта господарювання. В основі вибору ІС повинні лягти такі ознаки: функціональність та інтегрованість; можливість підтримки корпоративного управління; галузь діяльності, організаційна структура та тип виробництва; архітектура, можливість інтеграції з іншими програмними продуктами, можливість підтримки оперативного і стратегічного управління.

Література

1. Янчук Т. В. Економічний механізм впровадження інформаційних технологій на підприємствах малого та середнього бізнесу : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Янчук Тетяна Василівна – Хмельницький, 2015. – 271 с.
2. Єлісеєва О. К. Тенденції розвитку інформаційних систем та технологій в обліку в умовах глобалізації/ О. К. Єлісеєва// Технологічний аудит та резерви виробництва. – 2015. – Випуск №3/5(23). – с. 79-84.
3. Черножукова А.М. Порівняльний аналіз автоматизованих систем бухгалтерського обліку на підприємствах України/ А.М. Черножукова// Ефективна економіка. – 2017. – Випуск № 6. – с. 43-45.

Колісник М.В.

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці
Кафедра економічної теорії, менеджменту та адміністрування*

РОЛЬ ГОСПОДАРСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Рассмотрено место национального хозяйственного менталитета в институциональной структуре экономики и его воздействие на характер социально-экономических трансформаций в обществе.

Ключевые слова: хозяйственный менталитет, социально-экономические трансформации, рыночная среда.

Розглянуто місце національного господарського менталітету в інституційній структурі економіки та його вплив на характер соціально-економічних трансформацій у суспільстві.

Ключові слова: господарський менталітет, соціально-економічні трансформації, ринкове середовище.

The place of national economic mentality in the institutional structure of economic and the impact of the economic mentality on the nature of socio-economic transformations in society are investigated.

Keywords: economic mentality, social and economic transformation, the market environment.

У сучасному світі із посиленням глобалізаційних процесів відчутнішим стає взаємовплив різних економічних моделей розвитку суспільства, характер і

пріоритети якої значною мірою задаються інституційними обмеженнями, нормами і правилами, що склалися в суспільстві, тим, як економічні агенти тлумачать різні економічні явища та приймають на цій основі господарські рішення. На наш погляд дана проблема актуалізує роль менталітету нації, оскільки він є довготерміновою детермінантою економічної поведінки людини, чинником суспільного прогресу або регресу, залежно від того, які характеристики є домінуючими в ментальній структурі нації.

Вивченням економічної поведінки індивідів, її структури та характерних особливостей займалися представники багатьох напрямків економічної думки, зокрема А.Сміт, Д.Рікардо, Д.Міль, І.Бентам, А.Маршал, К.Менгер, В.Парето, Дж.Кейнс, Т.Веблен, Д.Коммонс, Р.Коуз, Г.Беккер, М.Фрідмен, Д. Б'юкенен та інші. У вітчизняній та російській науці вченими Комих Г., Гайдай Т., Бондаренко О., Гриценко А., Пилипенко Г., Нурєєвим Р., Латовим Ю., Вуколовою Т., Шастітко А. активно розроблялося питання національного економічного менталітету, його основних характеристик та факторів формування, однак питання ролі господарського менталітету у процесі трансформаційних перетворень та його місця в інституційній структурі економіки, на наш погляд розкрито недостатньою мірою.

Серед численних факторів, що впливають на результати виробничої та економічної діяльності, особлива роль належить інституціональним факторам. Інституційні умови формування малого підприємництва слід сприймати як сукупність правил і механізмів, що примушують суб'єкти малого підприємництва до виконання цих встановлених правил і норм. Навіть незначна динаміка інституційної структури має істотний, якщо не вирішальний вплив на підсистеми, в тому числі і на підприємницькі структури.

До найважливіших властивостей відносять те, що інститути виступають рамками, в межах яких люди взаємодіють один з одним; вони зменшують невизначеність, структуруючи повсякденне життя; визначають і обмежують набір альтернатив, які є у кожної людини; задають структуру спонукальних мотивів людської взаємодії [5].

Господарський менталітет нації є елементом нормативної підсистеми інституційного середовища та опосередковує економічну поведінку населення країни. В процесі поступального еволюційного розвитку господарський менталітет взаємодіє з іншими формальними та неформальними інститутами, виступаючи історично обумовленим механізмом, що накладає обмеження на варіативність розробки та проведення заходів економічної політики. Господарський менталітет не тільки підвладний впливу інших інститутів, він також може продукувати нові завдяки тому, що його носії постійно створюють нові норми регуляції економічних відносин, які відповідають реаліям сьогодення [4].

Вплив господарського менталітету на соціально-економічний розвиток країни в узагальненому вигляді можна представити наступним чином: господарський менталітет, як основоположний неформальний інститут, формується під впливом об'єктивних умов життєдіяльності нації і визначає характер соціально-економічних норм (формальних інститутів), які в свою

чергу формують історичну траєкторію господарського розвитку нації.

Механізм впливу господарського менталітету на наш погляд проявляється наступним чином:

1. Вплив на мотивацію до праці. Господарський менталітет, матеріалізуючись в процесі виробничої діяльності, спроможний впливати на процес мотивації до ефективної праці та самоорганізації, прискорювати чи гальмувати його. Критичний аналіз господарського менталітету українців потрібен перш за все для пошуку шляхів якісного оновлення його складових відповідно до вимог ринкової економіки.

2. Вплив на стиль керівництва, менеджменту. На даний час загальновизнаним є той факт, що господарський менталітет є одним з найважливіших факторів, що впливають на форми, функції і структуру управління. Організація є соціальною системою, володіє всіма характеристиками того суспільства, в якому вона функціонує. Люди, що працюють в організації, відображають у собі всі особливості національної культури, менталітету [2].

3. Вплив на формування організаційної культури. Цей вплив господарського менталітету виявляється в процесі діяльності підприємства в різних країнах. На основі господарського менталітету формуються такі складові організаційної культури як цінності та норми поведінки, система комунікацій, взаємовідносини між підрозділами та співробітниками всередині колективу, трудова етика, система мотивування, система прийняття рішень та контролю за їх виконанням, ставлення до інновацій, реакція на зміни, позиціонування організації у зовнішньому середовищі тощо [3, с.29].

4. Вплив на процеси економічної інтеграції країни. Розглядаючи умови реформування інституційної структури України, необхідно враховувати попередній період розвитку суспільства, його історію, традиції, психологію і відмінні властивості національної суспільної самосвідомості. Європейська інтеграція виникла в специфічних соціально-історичних умовах, тому спроба копіювати модель у зовсім інших умовах пов'язана з істотними труднощами, тим більше що більшість інтеграційних угруповань слідує сьогодні іншим моделям, які відповідають сучасним реаліям світової економіки [1, с.42].

5. Вплив на формування конкурентного потенціалу країни. Наукоємність продукції, як вагомий фактор її конкурентоспроможності, залежить перш за все від основного розробника-індивідуума, якого характеризують професійний освітній рівень, загальна ерудиція, світогляд, рівень володіння інформаційними технологіями. Тенденція індивідуалізації, характерна для сучасної економіки, вимагає постійного росту кваліфікації працівників і тільки господарський менталітет здатен забезпечити відповідну мотивацію для такого вдосконалення.

6. Вплив на рівень економічної свободи. Дослідження доводять, що конвергенція між національною культурою, господарським менталітетом та економічною свободою має позитивний вплив на бізнес-середовище в цілому і особливо на результати діяльності компанії. В наш час підприємці намагаються діяти в крос-культурному середовищі, орієнтуючись на ефективність і покладаючись на конкурентні переваги, незважаючи на особливості

господарського менталітету, і саме тому індекс економічної свободи доцільно застосовувати як індикатор межі категоричності інтернаціоналізації бізнесу [6].

Отже, можна зробити висновок про те, що господарський менталітет виявляє свій вплив на соціально-економічні трансформації на мікро-, мезо- та макрорівнях, що проявляється у формуванні мотивів та моделей поведінки працівників, визначає рівень їхньої економічної активності; дозволяє сформулювати різні підходи до управління, стилів керівництва, функціонування і розвитку організаційної структури підприємства; на основі господарського менталітету відбуваються процеси соціалізації економіки країни, він сприяє економічній інтеграції країни, формуванню її конкурентного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Акопян А. С. Формирование институтов интеграции постсоветских стран / А. С. Акопян // Вестник Волгоградского государственного университета. Сер. 3, Экономика. Экология. 2008. - № 1 (12). - С. 39-48.
2. Бадмаева С.В., Тимофеева Е.К. Влияние «российского менталитета» на стиль российского менеджмента /С.В. Бадмаева, Е.К. Тимофеева// «Психологическая наука и образование». - 2010. -№5.-с.45-51.
3. Бандура О. Ціннісний аспект переходу до постеконімічного суспільства / О.Бандура // Мультиверсум. - 2001. - Вип. 20. – К.: Укр. центр духовн. кул–ри, 2001. – С. 27-35.
4. Дегтярева С.В. Об институциональных изменениях в национальной экономической модели / С.В. Дегтярева // Наукові праці ДонНТУ. Серія:економічна.- 2006. -Вип. 103-2. - С.50-55.
5. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д.Норт. - М.: Фонд экономической книги «НАЧАЛА», 1997. - 188 с.
6. Пан Л. В. Вплив культури на рівень економічної свободи і міжнародну комерційну діяльність / Л. В. Пан, Н. В. Романченко// Наукові записки. - К. : Вид. дім "КМ Академія", 2008. - С .61 – 66.

***Корольчук В.В.,** магістр*

Львівський національний аграрний університет, Дубляни

Кафедра обліку і оподаткування,

***Малецька О.І.,** к.е.н., доцент*

Львівський національний аграрний університет, Дубляни

Кафедра обліку і оподаткування, доцент

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

В Україні застосовується досить велика кількість податків, серед яких є акцизний, найбільш значимий, але разом і з цим, він є ризиковим, з погляду на його вплив на формування доходної частини бюджету країни. В Україні останнім часом спостерігається тенденція до посилення як його фіскальної, так і регулюючої ролі щодо впливу на соціальні та економічні процеси, що відбуваються в державі [1].

Кількість підакцизних товарів визначається кожною країною самостійно (наприклад, в Японії декілька сотень товарів: автомобілі; алкогольні та тютюнові вироби; електроенергія тощо). Відповідно до Податкового кодексу України, до підакцизних товарів належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; пальне; автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; електрична енергія [2].

Підвищення ставок акцизного податку впливає на: ціни підакцизних товарів; рівень інвестиційної привабливості; рівень легального виробництва; кількість споживання. У країнах ЄС надходження від акцизного податку (спеціальний фонд) використовуються для фінансування: підтримки в належному стані доріг; пов'язаних з відшкодуванням витрат на лікування споживачів тютюну та алкогольних напоїв. Для України це новація, тому що акциз належить до загального фонду. Спеціальний фонд бюджету – це складова частина бюджету, яка включає надходження до нього, призначені для спрямування на конкретні заходи та витрати з бюджету на реалізацію цих заходів, які фінансуються за рахунок відповідних надходжень [3].

З 2018 р. встановлено графік збільшення специфічних ставок акцизного податку на тютюнові вироби і мінімального акцизного податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку з тютюнових виробів (з урахуванням попередньої індексації загалом на 29,7 %) та надалі до 2025 р. на 20 % щороку до досягнення мінімального стандарту ЄС (90 євро за 1 000 шт.). З 01.01.2018 р. по 31.12.2018 р. мінімальне акцизне податкове зобов'язання зі сплати акцизного податку з тютюнових виробів становить 773,20 грн за 1 000 шт. на сигарети без фільтра та сигарети з фільтром. Також, з 01.01.2018 р. збільшено строк відстрочення авансової сплати акцизного податку при придбанні акцизних марок на тютюнові вироби з 5 до 15 робочих днів.

Отже, можна зробити висновок, що підвищення ставок акцизного податку на алкогольні напої і тютюнові вироби спричинило зменшення виробництва і споживання, збільшення «тіньового» сектора, скорочення податкової бази, хоча і забезпечить збільшення надходжень до державного бюджету. Акцизна політика держави має здійснюватись з урахуванням орієнтації на зовнішню політику та ситуацію на ринках країн-сусідів. Податковий контроль держави необхідно спрямовувати на посилення боротьби з ввезенням на митну територію України контрабандних підакцизних товарів.

Список використаних джерел

1. Ластовецький А. Організаційно-правові засади адміністрування податків / А. Ластовецький // Право України. — 2003. — № 11. — С. 37–40.
2. Податковий кодекс України від 02.12. 2010 р. №2755 –VI.
3. Мельник В. М. Проблеми теорії та практики адміністрування податків в Україні / В. М. Мельник // Актуальні проблеми економіки. — 2003. — № 5 (23). — С. 40–43.

*Костюченко А.М., спеціаліст I категорії
Економічний коледж Державного вищого навчального закладу «Київський
національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ,
викладач фінансово-кредитних дисциплін*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ефективне функціонування сучасної економіки неможливе без розвиненого, стабільно працюючого фондового ринку, що є однією з найважливіших складових фінансової системи будь-якої розвинутої країни. Проте фондовий ринок України все ще перебуває на стадії становлення і значно поступається рівнем розвитку фондовим ринкам розвинених країн світу. Розвиток ринку, як механізму накопичення та інвестування капіталів – необхідна умова подолання кризових явищ в економіці України.

Згідно закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів)[1].

Невідповідність розвитку українського фондового ринку інтересам потенційних учасників ринку, а також низький рівень розвитку фінансових посередників, призводить до постійної втрати економікою джерел додаткових грошових коштів через те, що населення не бере участі у процесах інвестування. Сформоване на даному етапі інституційне середовище (рівень корупції, законодавчі неузгодженості, високий рівень тінізації та криміналізації економіки, декларативність прав акціонерів, непрозорість корпоративного управління, низький рівень корпоративної культури) сприяє ще більшому «розмиванню» прав власності, що, у свою чергу, стимулює розвиток рейдерства та чітко виражений короткостроковий характер господарської стратегії корпорацій. В таких умовах може розвиватися лише неорганізований сегмент фондового ринку[2].

Така ситуація зумовлена тим, що компанії не прагнуть торгувати своїми акціями на організованому ринку, а проводять більшість операцій між собою на позабіржовому ринку. Ще однією вагомою причиною є низький рівень розвитку фінансових посередників на фондовому ринку[4].

Для розвитку організованого ринку, обов'язковим є створення інституційних умов для захисту прав власності, що сприятиме виникненню потреби ринкових інститутів, наслідком чого стане реструктуризація економіки, зростання обсягів організованого фондового ринку на макрорівні та збільшення ефективності корпорацій на мікрорівні [2].

Згідно з даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, на організованому ринку протягом січня-вересня 2018 р. найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі зафіксовано з державними облігаціями України –189 млрд. грн. (95,0% від

загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі протягом січня-вересня поточного року) (таблиця 1) [3].

Таблиця 1

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі з розподілом за видом фінансового інструменту протягом січня-вересня 2018 року, млн. грн.

	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Інвестиційні сертифікати	Деривативи	Усього
Січень	209,34	708,08	20 106,31	16,48	449,47	21 489,67
Лютий	118,52	1 121,46	22 687,22	1,41	664,19	24 592,81
Березень	237,96	669,91	19 912,79	18,62	330,99	21 170,26
Квітень	145,83	217,93	16 092,21	0,42	273,30	16 729,70
Травень	138,38	147,33	18 280,54	17,41	272,23	18 855,89
Червень	42,26	896,82	20 352,62	7,09	47,89	21 346,68
Липень	34,83	1 076,01	19 644,34	0,03	30,50	20 785,72
Серпень	55,78	670,90	29 146,14	5,17	45,02	29 923,01
Вересень	61,46	598,55	23 589,32	5,61	113,30	24 368,24
Усього	1 044,36	6 106,99	189 811,49	72,24	2 226,89	199 261,98

У зв'язку з євроінтеграційними процесами в Україні, фондовий ринок повинен відігравати все важливішу роль в економічному житті країни, адже без нього неможливо залучати іноземні інвестиції, проводити приватизаційні процеси та повноцінні реформи в Україні[4].

Нагальні проблеми, які існують на фондовому ринку України і заважають його подальшому розвитку – це низька ліквідність та капіталізація, дефіцит внутрішніх грошових ресурсів для інвестицій, низька частка біржового сегменту ринку, недостатнє законодавче регулювання ціноутворення, обмежена кількість ліквідних та інвестиційно-привабливих фінансових інструментів, присутність значної частки російського капіталу в об'єктах інфраструктури вітчизняного фондового ринку.

Пріоритетним напрямком може стати розробка концепції регулювання фондового ринку в умовах нестабільності економіки України, яка буде включати механізм, що допоможе вирішити наступні завдання: збільшення капіталізації, ліквідності та прозорості фондового ринку; вдосконалення ринкової інфраструктури та забезпечення її надійного і ефективного функціонування; вдосконалення механізмів державного регулювання та захисту прав інвесторів[2].

Література:

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV — Редакція від 01.07.2018 р.
2. Житар М.О. Стан та перспективи розвитку фондового ринку в умовах фінансової нестабільності економіки України / М.О. Житар//Економіка і організація управління. – 2016. – № 1(21). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [jeou.donnu.edu.ua /article /download/ 2374/ 2408](http://jeou.donnu.edu.ua/article/download/2374/2408).

3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics>
4. Когут Д.В. Недоліки функціонування фондового ринку в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2018>.

*Кравчук А.О., канд. екон. наук.
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса
Кафедра обліку і оподаткування, доцент
Шановалова Г.С.
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса
Кафедра обліку і оподаткування, магістр*

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ КОШТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

Фінансово-господарська діяльність сільськогосподарських підприємств, в тому числі створених на основі державної форми власності, нерозривно пов'язана використанням коштів. Важливість дослідження проблем обліку коштів обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність в усіх її напрямках, є джерелом забезпечення виробничої діяльності ресурсами, виконання поточних та довгострокових зобов'язань. Можливість ефективно розпоряджатися коштами, вимагає від управлінського персоналу підприємств правильної їх організації, обліку, здійснення аналізу та контролю за витрачанням.

Державні сільськогосподарські підприємства є особливою категорією господарств в економіці країни, в Одеській області їх налічується 27. Підприємства створені на умовах державної власності та розподілені за підпорядкуванням Міністерства аграрної політики та продовольства України, Національної академії аграрних наук України, інших державних підприємств. Господарства є державними комерційними унітарними підприємствами, що діють як самостійні суб'єкти господарювання за принципом повного господарського розрахунку.

Досліджуючи фінансовий стан даної категорії господарств, розглянемо показники табл. 1. Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від наявності та ефективності використання оборотних коштів, що перебувають у постійному русі.

Показники оцінки фінансового стану державних сільськогосподарських підприємств Одеської області

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017 р. до 2015 р. (+,-)
1	2	3	4	5
Показники фінансової стійкості				
Коефіцієнт автономії	0,50	0,39	0,38	-0,12
Коефіцієнт фінансового ризику	1,00	1,58	1,64	0,64
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,50	0,39	0,38	-0,12
Коефіцієнт концентрації поточної заборгованості	0,50	0,61	0,62	0,12
Показники ліквідності та платоспроможності				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,005	0,05	0,044
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,91	1,01	1,61	0,70
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,21	0,40	1,04	0,83
Показники ділової активності				
Коефіцієнт оборотності активів	0,58	0,53	1,51	0,92
Коефіцієнт оборотності запасів	1,64	1,41	4,24	2,59
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,16	0,86	2,42	1,26
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,47	2,70	6,94	-3,53
Термін обороту запасів	219	255	85	-134
Термін обороту дебіторської заборгованості	34	134	52	17
Термін обороту кредиторської заборгованості	310	419	149	-161
Тривалість операційного циклу	253	388	137	-116
Тривалість фінансового циклу	-56	-30	-12	44

Аналіз фінансового стану підприємств показав, що за більшістю показників фінансової стійкості та ліквідності господарства не відповідають встановленим нормативним параметрам. Зростання значення коефіцієнта фінансового ризику свідчить про посилення залежності підприємства від позикових коштів і, відповідно, зниження їх фінансової стійкості.

За показниками ліквідності та платоспроможності можна зробити висновок, що господарства за необхідності не зможуть своєчасно розрахуватись за всіма своїми поточними зобов'язаннями. Рентабельність діяльності даної категорії підприємств складає близько 1%, що є надмірно низьким показником для аграрних формувань з вигідним економічним розташуванням та достатнім ресурсним потенціалом.

Такий фінансовий стан господарств є наслідком наявності проблем з коштами, їх обліком та управлінням. Серед основних негативних моментів слід виділити загальнодержавні, на які вплинути конкретному підприємству прямо неможливо та внутрішні обліково-управлінські проблеми підприємства, які виникли під впливом першої групи.

До загальнодержавних проблем належать:

1) в цілому, державна фінансова підтримка підприємствам не надається, відсутня державна підтримка щодо фінансування державних цільових програм, часткової компенсації витрат;

2) зношеність матеріально-технічної бази господарств;

3) у зв'язку зі змінами до Податкового кодексу України [1] підприємства з 2017 року втратили можливість отримання коштів у вигляді ПДВ по спеціальному режиму;

4) Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1156 внесено зміни до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями [2] і становить за відповідний період 75 відсотків. Таким чином, підприємства втратили 60 відсотків у частині чистого прибутку;

5) недостатність грошових коштів на рахунках для забезпечення поточної діяльності провокує до залучення кредитних коштів під чималі відсотки;

6) постійне зростанням цін на сировину, енергоносії, інші ресурси, а також необхідність підвищувати заробітну плату у відповідності з вимогами діючого законодавства, що одночасно відбувається при стримуючих факторах зростання цін на власну продукцію;

7) використання виробничих потужностей становить лише на 30-40 %.

Внутрішні обліково-управлінські проблеми:

1) залишки не ліквідних запасів, які є для підприємств фактором ризику, оскільки ведуть до відволікання активів з виробничого обороту та мобілізації їх у запасах, що у свою чергу призводить до втрати активів;

2) в порушення наказу Міністерства фінансів України від 19 грудня 2006 р. № 1213 [3] наказ про облікову політику підприємства в більшості господарств або відсутній або містить норми, які втратили свою актуальність та потребують перегляду;

3) наявність простроченої дебіторської заборгованості, у порушення вимог ст. 257, ст. 509 Цивільного кодексу України [4] підприємствами не проведено у повному обсязі позовної роботи в судах у межах терміну позовної давності і таким чином втрачено можливість отримання коштів;

4) відсутній або належним чином не організований внутрішній організаційний контроль на підприємствах;

5) застосування підприємствами менш прогресивних ручних форм обліку, які створюють додаткове навантаження на трудові ресурси та збільшують час опрацювання облікової інформації;

6) недотримання та несвоєчасне внесення змін до фінансових планів підприємств;

7) відсутня практика застосування методики аналізу коштів, розрахунку системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості та платоспроможності.

Враховуючи наведені проблеми, управлінські рішення керівництва господарств мають бути направлені не лише на підтримання діяльності даних

суб'єктів, а й на їх ефективний розвиток. Тому розгляд наведених питань є надзвичайно актуальним, їх відтягування у вирішенні лише посилюватиме негативні наслідки.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.
2. Про внесення змін до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1156.
3. Про затвердження Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій і Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.12.2006 р. № 1213.
4. Цивільний кодекс України 16 січня 2003 року № 435-IV.

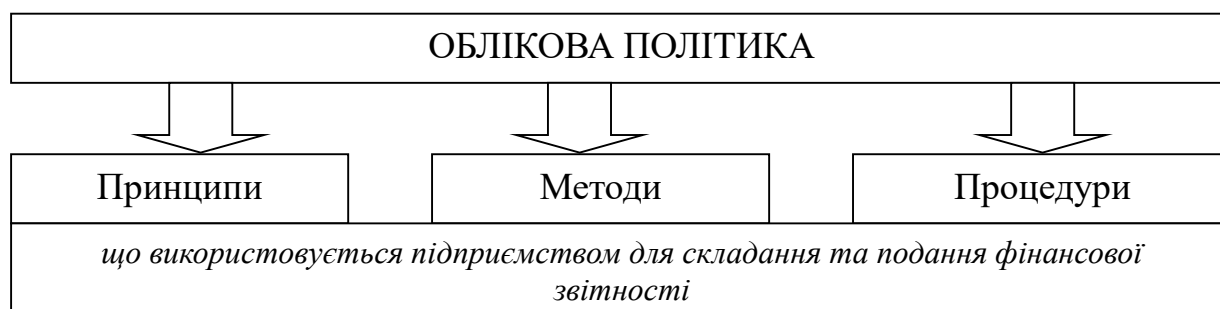
Куліш Валентин Васильович

*Донецький національний університет імені Василя Стуса
Кафедра обліку, аналізу і аудиту, студент*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Проблеми формування облікової політики ґрунтовно розглядалися у працях різних вчених, більшість з яких у своїх працях наводили також структуру або приклад наказу про облікову політику. У цих прикладах у наказі відображалася як сама облікова політика підприємства, так і її організаційні та інші складові. Проте, ряд проблем теоретичного та практичного характеру щодо структури та змісту розпорядчого документа підприємства про облікову політику залишаються дискусійними і потребують подальших досліджень. Науковцями і практиками не досягнуто єдності щодо назви та змісту нормативного документа підприємства, що регламентує організацію та визначає його облікову політику.

Структура облікової політики підприємства у вигляді схеми представлена на рис. 1. Принципи не мають альтернатив, є основоположними і мають застосовуватись всіма підприємствами беззаперечно. Якщо інше не вказано в Примітках до фінансової звітності, вважається що принципи підприємством дотримуються. У зв'язку з відсутністю альтернатив щодо застосування принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності включення їх до розпорядчого документа про облікову політику не є доцільним.

Методи, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, визначаються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), у яких зокрема містяться альтернативи щодо оцінки статей звітності на дату балансу, щодо оцінки запасів при вибутті, нарахування амортизації за основними засобами, розподілу непрямих витрат, щодо суттєвості тощо.

Щодо процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, які необхідно включати до розпорядчого документа, який регламентує облікову політику, то насамперед необхідно зазначити відсутність їх нормативного визначення та переліку. Відсутня одностайна думка щодо визначення поняття «бухгалтерська процедура» та щодо переліку бухгалтерських процедур і у фаховій спільноті.

Сам термін «політика» (гр. *politike* – мистецтво управління) з'являється вперше в роботах науковців (384 – 322 рр. до н. е.), які визначають її як цивілізовану форму спільноти, спрямовану на досягнення «загального блага» шляхом узгодження загальних та приватних інтересів, здійснення панування й підпорядкування, а також керування суспільними справами.

До основних сучасних підходів до визначення політики відносять:

- функціональний, що трактує політику як певну управлінську діяльність;
- директивний (субстанціональний), що розглядає політику як відносини з приводу влади;
- комунікативний, що визначає політику як сферу інтеграції чи боротьби індивідів та соціальних груп.

Отже, функціональний підхід щодо визначення політики трактує політику як певну управлінську діяльність. Тому, політику бухгалтерського обліку можемо розглядати як елемент управління підприємством. У сучасних суспільствах політика виконує наступні основні функції: функція забезпечення цілісності суспільства; регулятивна (управлінська) функція; функція політичної соціалізації.

Також доцільно додатково зазначити про такі функції політики бухгалтерського обліку, які виникли в процесі нашого дослідження і потребують уточнення, а саме наступні:

- функція забезпечення цілісності – (формулювання загальних цілей, вироблення стратегії розвитку підприємства, забезпечення цілісної системи бухгалтерського обліку, визначення основних економічних та соціальних орієнтирів діяльності підприємства);
- регулятивна (управлінська) функція – (регулювання відображення господарських процесів в бухгалтерському обліку, регулювання господарських відносин, попередження або врегулювання конфліктів);
- функція соціалізації – залучення працівників, службовців, фахівців до пошуку нових моделей ведення господарської діяльності з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

Як нами було раніше зазначено, що зміст політики бухгалтерського обліку оформляється спеціальним наказом або розпорядженням про політику

бухгалтерського обліку на підприємстві, що затверджується керівником підприємства.

Література

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 12.05.2011р. №3332-ві Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3332-17>
2. Пушкар М.С. Філософія обліку : посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 157с.
3. Сльозко Т.М. Два поняття форми організації обліку. Формування ринкової економіки: Збірник наукових праць, випуск 23. Київ: Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, 2010. С.486-494.
4. Шпак В.А. Облікова політика – складова організації бухгалтерського обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Збірник наукових праць Житомирського державного технологічного університету. 2010. №3 (18). С. 393 – 400.

Кушнір А. М.

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль*

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Кодексом та іншими законами [1].

Різні види підприємницької діяльності (таблиця 1) в економіці держави дають важливі передумови для формування і розвитку ринкових відносин, які пов'язані із значною ритмічністю зовнішнього середовища, для якого притаманне посилення ролі споживачів, невизначеність умов функціонування підприємств, зростання їхньої залежності від зовнішнього оточення, загострення конкурентної боротьби.

Таблиця 1

Основні види підприємств, що функціонують в Україні

	Ознаки	Види
1	Залежно від форм власності	державні, приватні, комунальні, колективні
2	Залежно від обсягів діяльності та чисельності робітників	великі, середні, малі
3	Залежно від способу утворення та формування статутного фонду	унітарні, колективні
4	Залежно від основної мети діяльності	комерційні, некомерційні

Об'єктами дослідження економіки підприємства є виробничі відносини й економічні закони та закономірності, що виникають і діють в підприємствах. Основною метою підприємства є досягнення кращих результатів при менших витратах.

Економіка підприємства — це сукупність економічних процесів, які здійснюються на підприємстві при використанні ресурсів для задоволення матеріальних потреб у відповідності до матеріальних можливостей учасників господарської діяльності [2, с. 25].

Економічний фактор має досить високий вплив на діяльність підприємства в цілому, але зміни, які відбуваються в економіці, змушують підприємця проводити постійний моніторинг економічної ситуації та виявляти можливі зміни, щоб попередити негативні наслідки.

Основними економічними факторами, які впливають на розвиток підприємства є:

- 1) рівень і темпи інфляції;
- 2) нестабільність курсу національної валюти відносно інших валют;
- 3) оподаткування;
- 4) платоспроможність;
- 5) глобалізація.

Отже, будь-яка підприємницька діяльність не існує сама по собі, а вона пов'язана з економікою загалом, з одного боку, через ринок виробничих факторів, з іншого — через ринок збуту, тому і економіка підприємства повинна досліджувати відносини окремих підприємств з іншими господарськими одиницями, з ринком. Тому не можна створити ефективний план розвитку підприємства без такого важливого фактора.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Кушніренко О.М. Економіка підприємства: навч. посібник // О. М. Кушніренко. – Ж., 2013. - 113 с.

*Лідія Лесько, студентка 5 курсу
Вінницький Національний Аграрний Університет, м. Вінниця
Науковий керівник: **Польова О. В., к. е. н., доцент***

БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА БЮДЖЕТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Забезпечуючи обіг бюджетних коштів треба чітко розмежовувати бюджетне регулювання та бюджетну діяльність. Ми виходимо з того що бюджетне регулювання більш ширше ніж бюджетна діяльність. Воно включає всі засоби упорядкування відносин пов'язаних з рухом бюджетних коштів (починаючи від спеціальних процедур бюджетного законотворення до особливостей змісту звіту про виконання бюджету. Бюджетна діяльність

віддзеркалює особливості поведінки учасників бюджетних відносин. В першу чергу йдеться про дії осіб які приймають участь в формуванні доходів бюджетів їх розподіленні, використанні та контролі за цим.

У Бюджетному кодексі України йдеться про розпис бюджету як документу в якому встановлюється розподіл доходів фінансування бюджету повернення кредитів до бюджету бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації [3, с. 61].

Видатки збільшено на 40,5 млрд. гривень (або на 4,3%), у т.ч. за загальним фондом - на 28,17 млрд. гривень та за спеціальним фондом - на 12,33 млрд. гривень.

Дефіцит держбюджету збільшено на 3,9 млрд. грн., покриття якого передбачено спецконфіскацією. Загалом від спецконфіскації закладено 4,7 млрд. гривень надходжень.

Дохідна частина бюджету становитиме 913,613 млрд. гривень, що на 18,5% більше, ніж доходи держбюджету 2017 року (770,967 млрд. гривень).

З них доходи загального фонду бюджету становитимуть 839,837 млрд. гривень, а доходи спеціального фонду — 73,776 млрд. гривень. Доходи зведеного бюджету зростуть на 19% до 1,12 трлн гривень.

Видаткова частина держбюджету становитиме 988,634 млрд. гривень, що на 17,5% більше, ніж доходи держбюджету 2017 року (841,102 млрд. гривень).

З них видатки загального фонду бюджету становитимуть 906,650 млрд. гривень, а видатки спеціального фонду - 81,984 млрд. гривень.

З урахуванням надання кредитів з бюджету, його дефіцит у 2018 році становитиме 81,849 млрд. гривень, що дорівнюватиме 2,46% ВВП.

Обслуговування зовнішнього державного боргу на 2018 рік заплановано в сумі 50,86 млрд. гривень.

Загальні виплати за державним боргом, що мають бути здійснені у 2018 році, оцінюються на рівні 305,926 млрд. гривень, з яких 193,364 млрд. гривень – виплати за внутрішнім боргом та 112,562 млрд. гривень становлять виплати за зовнішнім боргом.

Прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць буде встановлений у розмірі 1700 гривень з 1 січня 2018 року, з 1 липня — 1777 гривень, з 1 грудня — 1853 гривні.

Номінальний ВВП у 2018 році прогнозується на рівні 3,332 трлн гривень.

На соціальні видатки в проекті бюджеті заплановано 141,37 млрд. . гривень.

З них 71 мільярдів - на субсидії, 59,872 мільярда на пільги малозабезпеченим сім'ям, а 2,7 млрд. на закупівлю домогосподарствами твердого палива.

Видатки на оборону уряд планує також збільшити до 5% ВВП, що становить 165,3 млрд. гривень.

Ресурси місцевих бюджетів збільшаться на 15,1% - до 556,1 млрд. гривень. Місцеві доходи мають бути збільшені до 253,1 млрд., на 22,3%.

Рада 14 листопада прийняла за основу проект держбюджету на 2018 рік з показником дефіциту в розмірі 77,9 мільярда гривень, або 2,4% ВВП [4, с. 42].

На кінець бюджетного періоду оборотний залишок бюджетних коштів має бути збережений у встановленому розмірі. Перевищення залишку коштів загального фонду бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду становить вільний залишок бюджетних коштів який використовується на здійснення витрат бюджету згідно із законом про Державний бюджет України та/або змінами до нього змінами до рішення про місцевий бюджет [4, с. 42].

Відповідно до ст. Бюджетного кодексу України існує два різновиди офіційних трансфертів дотація вирівнювання як міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спрямованості бюджету який його отримує субвенція міжбюджетний трансферт для використання на певну мету в порядку визначеному органом який прийняв рішення про надання субвенції [2, ст. 2].

Бюджетна система спирається на єдність принципів діяльності бюджетів та їх самостійність. Єдність бюджетної системи забезпечується взаємозв'язком бюджетів шляхом використання регулюючих джерел надходжень формування цільових бюджетних фондів розподілення фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів. Самостійність бюджетів забезпечується наявністю права визначати відповідно до законодавчого напрямку джерел надходження а також видатків в рамках єдиної бюджетної класифікації.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 р., № 2456-VI // ВВР України .– 2010.– № 50.– с. 572.
2. Закон України «Про бюджетну систему України»: від 05.12. 1990 р., № 512 – XIII.
3. Владимиров К. М. Бюджетна система: навч. посібник / К. М. Владимиров, Л. О. Абсава, Л. В. Владимірова, Т. К. Мінза. – К.: Кондор, 2009. – 220 с.
4. Статистичний збірник «Бюджет України 2018». – К. – 2018. – 244 с.

Лецишин Н.В., студентка

*Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, м. Чернівці
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Ключовим питанням останніх десятиліть стало питання конкурентоспроможності регіону. Основне завдання, яке ставить перед собою кожна країна – вихід на світову арену. Для його виконання органам держаної влади та місцевого самоврядування потрібно забезпечити сприятливі умови для підвищення конкурентоспроможності регіону. Під конкурентоспроможністю регіону розуміють спроможність влади створити сприятливі умови для підвищення стандартів життя в регіоні за допомогою ефективного використання місцевих ресурсів, що включає: нарощування обсягів виробництва товарів і

послуг, які відповідають вимогам світових ринків, покращення умов життєдіяльності, створення нових робочих місць та підвищення добробуту населення.

Дослідженням конкурентоспроможності регіону займалися такі науковці як: Білорус О., Мацейко Ю., Айгінер К., Моборн Р., Прахалад К., Селезньов А., Фатхутдинов Ф., Хамел Г., Шеховцева Л.С., та ін. Проте в умовах постійних нововведень, запровадженні інноваційних технологій у народному господарстві необхідно розробляти нові підходи, актуальні саме у цей період і на цьому етапі розвитку економіки.

Конкурентоспроможність регіону знаходиться під постійним тиском змін у світовому економічному, політичному та технологічному середовищі, зростаючої конкуренції з боку інших регіонів у залученні обмежених ресурсів. Тому вона залежить, насамперед, від здатності регіону впроваджувати інновації, модернізувати виробничі й технологічні процеси, передбачати та успішно адаптуватися до внутрішніх і зовнішніх економічних та соціальних викликів через створення нових економічних можливостей [1].

Недостатнє вивчення екологічних проблем і науково обґрунтована підготовка території регіону, відсутність розвинутої транспортної системи, недостатній розвиток виробничої і соціальної інфраструктури, низький рівень виробництва товарів і послуг, екстремальні умови виробництва і життєдіяльності населення, високе економічне напруження, що значно обмежує можливість розміщення й регіональний розвиток продуктивних сил – все це негативно відбивається на конкурентоспроможності регіону, знижуючи результативність реалізації сприятливих можливостей регіону, а також перешкоджаючи використанню соціально-економічного потенціалу в інтересах розвитку ринкових відносин у регіоні. Проте найбільш негативний вплив на можливість регіону вести конкуренцію має складна економічно-соціальна криза, в якій знаходиться на сьогоднішній день Україна [2].

Покращити ситуацію, яка склалася, можливо лише усвідомивши відповідальність кожного за підвищення конкурентоспроможності регіону.

Для цього потрібно провести певну кількість заходів з управління окремими складовими, які у цілому допомагають досягти високих показників на національному рівні.

До таких заходів відносяться:

- виявлення першочергових проблем, які особливо гостро впливають на здатність регіону вести конкурентну боротьбу у певних сферах. Тому насамперед потрібно вирішувати визначені проблеми, що сприятиме динамічному зростанню;
- розробка довгострокових планів економічного, соціального та науково-технічного розвитку із залученням значної кількості інвестицій як з державного бюджету, так і з-за кордону. Одночасно необхідно залучити місцеві та національні органи влади до створення програм соціально-економічного розвитку;
- послаблення централізації економічних ресурсів в окремих центрах з метою рівномірного розподілу цих ресурсів між різними регіонами країни, що

допоможе знівелювати ризики, що можуть виникнути у довгостроковому періоді;

- створення нової ефективної системи управління на всіх рівнях державної влади із чітким розподілом завдань і обов'язків між усіма гілками влади, що дозволить запобігти дублюванню функцій [3].

Таким чином, питання конкурентоспроможності регіону потребує значної уваги. Оскільки сукупність регіонів формує складну систему національного господарства, то для виведення економіки на якісно новий рівень потрібно провести ряд дій, серед яких: чітке визначення недоліків функціонування регіону, яке дозволить спрямувати залучені інвестиції в пріоритетні сфери, вдосконалення ринкової інфраструктури, збалансування системи управління, стабілізація потоків грошових ресурсів та інші.

Список використаних джерел

1. Підвисоцький, Валентин; Ткачук, Роман. Формування та впровадження програм підвищення конкурентоспроможності територій: метод. матеріали. К.: Леста, 2010.
2. Оболенцева, Л. В., Півнева, С. М. Дослідження конкурентоспроможності та ключових факторів успіху: регіональний аспект. Комунальне господарство міст, (108), 2013, 81-86.
3. Ковальська, Л. Л. "Роль та значення економічної безпеки в процесах забезпечення конкурентоспроможності регіону." Економічний форум 4 (2013): 63-69.

Литвин І.В., к.е.н., доцент

Кудь А.О., студентка 2-го курсу бакалаврату

*Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва*

МІГРАЦІЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Однією з важливих причин міграції населення є пошук роботи. Вільне пересування робочої сили є однаково важливе як вільний рух товарів, послуг чи капіталу. Рух робочої сили та спричинені ним грошові перекази зумовлюють значний вплив на економічну ситуацію окремих країн та регіонів.

Рух трудових ресурсів в країнах ЄС потрібно розглядати у трьох аспектах. Перше – міграційні процеси сприяють зростанню ефективності ринку робочої сили. Друге, усі громадяни країн ЄС мають однакову можливість працювати в будь-якій із країн ЄС. Третє, метою трудової міграції є формування європейської ідентичності у громадян різних національностей [1].

Чисельність мігрантів в європейських країнах постійно змінюється. Це формує розміри та структуру загальної кількості населення ЄС. За підрахунками міжнародних організацій офіційно у світі нараховується близько 100 млн. трудових мігрантів. Завдяки міжнародним мігрантам, як свідчить статистика, у середньому на 1,5 млн. осіб зростає щорічно населення ЄС. А загальна кількість офіційно працевлаштованих трудових мігрантів у ЄС становить приблизно 17-21 млн. осіб[2].

Процес трудової міграції значно впливає на європейську інтеграцію. Кожен десятий європеєць працездатного віку деякий час працював за межами своєї країни походження [3].

Основними країнами, що є досить привабливими для міграції робочої сили серед країн ЄС, є Німеччина, Велика Британія, Іспанія, Італія та Франція (рис.1).

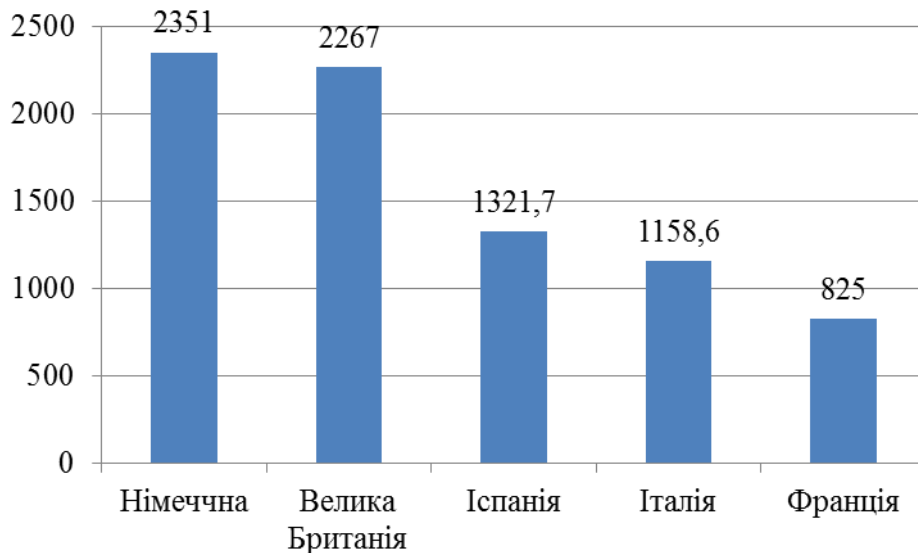

Рис.1. Країни ЄС з найбільшою кількістю мігрантів станом на 2017 рік, тис. осіб.

Джерело: складено авторами на основі [2].

Майже 2,4 млн. осіб працездатного віку з інших країн-членів ЄС проживає у Німеччині, 2,2 млн. осіб – у Великій Британії, 1,3 млн. осіб – у Іспанії, близько 1,1 млн. осіб – у Італії, 825 тис. осіб – у Франції. Порівнюючи з 2016 роком, їхня кількість зменшилась в Німеччині та Іспанії на 4 %, а зросла у Франції, Італії та Великій Британії на 2 %, 14% та 5 % відповідно.

Близько 8,5млн. трудових мігрантів світу працюють у Німеччині. На це впливає хороше географічне розташування, політична стабільність та високий рівень соціального захисту легальних мігрантів у даній країні. У свою чергу, з Німеччини щороку мігрує 250 тис. осіб в Швецію, Швейцарію, Австрію, Бельгію, Норвегію та Нідерланди, оскільки бачать перспектив кар'єрного росту у власній країні[2].

Швеція є однією з європейських країн з досить великою чисельністю мігрантів. Протягом другої половини ХХ століття вона перетворилась у країну імміграції з більш як 15% мігрантами у структурі населення Швеції. Великі потоки мігрантів до даної країни часто є причиною політичного та культурного спротиву з боку місцевих жителів.

Найчастіше внутрішні міграційні потоки в рамках ЄС створюють громадяни з Румунії, Польщі, Італії, Португалії та Німеччини з метою працевлаштування в інших країнах-членах європейського інтеграційного об'єднання. Найменш привабливими країнами ЄС для мігрантів є Хорватія, Естонія, Латвія, Мальта, Словенія та Словаччина.

Рух робочої сили в Європі здійснюється в трьох напрямках: з менш розвинутих країн Південної та Східної Європи (Греція, Іспанія, Туреччина, Польща, Угорщина) до високорозвинутих країн Західної та Північної Європи (Франція, Велика Британія, Німеччина, Швеція); з Північної Африки, Індії, Пакистану до Західної Європи; рух працівників між високорозвиненими країнами ЄС. Країни СНД є також постійними постачальниками робітників до ЄС.

Отже, трудова міграція є важливим чинником для економічного розвитку країн ЄС. Ми бачимо, що імміграція в країни ЄС проводиться досить активно, впливаючи як позитивно, так і негативно на розвиток даного регіону. З огляду на досить значні негативні наслідки, масштаби імміграції повинні визначатися законодавчо не стільки чисельністю працівників на ринку праці, які шукають роботу, а реальними потребами національної економіки у робочій силі.

Література

1. Commission White Paper, European Social Policy: A way forward for the Union / COM (94) 333.
2. Employment and unemployment (LFS) / Eurostat / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>.
3. Koikkalainen S. Free Movement in Europe: Past and Present [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.migrationpolicy.org/article/free-movement-europe-past-and-present>.

Ляшенко О.С., б/с, б/з

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
ім. М. Туган-Барановського*

Кафедра вищої математики та інформаційних систем, асистент

РОЛЬ СТАТИСТИКИ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Статистика – це наука, що широко використовується в соціальній, політичній, економічній та інших сферах суспільства, при цьому характеризуючи повну картину показників множини конкретних явищ та предметів, які вона досліджує в вигляді таблиць, графіків, діаграм.

У кожної людини є свій метод аналізу оточуючого світу, а статистика допомагає формувати спостережливість, яка необхідна при зборі інформації. Інформація повинна бути якісною, достовірною, так як на основі неї доведеться приймати рішення.

В даний час статистика широко вживається у побуті. Її роль в житті суспільства настільки значна, що людство часто, не задумуючись і не усвідомлюючи, використовує статистичні дані у повсякденній практиці. Про статистику і її дані ми щоденно чуємо із засобів масової інформації, по радіо і телебаченню, дізнаємося з інтернету та газет. При цьому «статистика» трактується по-різному.

Нині «статистика» вживається у кількох значеннях: дані, які характеризують масові суспільні явища; процес збирання, зберігання та обробки даних про масові суспільні явища, спрямованої на одержання, аналіз і

видання масових даних про явища і процеси суспільного життя; це – наука, яка вивчає величину, розміри і кількісну сторону масових суспільних явищ у нерозривному зв'язку з якісною стороною цих явищ, з їх соціально-економічним змістом [3].

Статистика – багатогранна наука. Вона складається із окремих самостійних розділів, які водночас тісно пов'язані між собою. Відокремлюють такі складові цієї науки.

1. Математична статистика. Розробляє раціональні прийоми та способи систематизації, обробки і аналізу даних статистичних спостережень масових явищ з метою встановлення характерних для них статистичних закономірностей, використання для наукових і практичних висновків.

2. Загальна теорія статистики. Розробляє понятійний апарат статистичної науки, систему категорій, розглядає у загальному вигляді методи збирання, зведення, узагальнення і аналізу статистичних даних. Містить принципи статистичної науки стосовно різних сторін суспільного життя, тобто загальні правила і методи статистичного дослідження. Курс загальної теорії статистики побудований відповідно до стадій статистичного дослідження.

3. Соціальна статистика. Вивчає кількісну і якісну сторону масових суспільних явищ і процесів, що відбуваються в соціальному житті, і розробляє інтегровану систему показників здійснення соціальних процесів і явищ. Такі показники всебічно характеризують стан і розвиток соціальних умов життя, розкривають існуючі тенденції і закономірності розвитку соціальних процесів, дають повну картину устрою і способу життя людини у конкретних історичних умовах розвитку суспільства.

4. Економічна статистика. Кількісно характеризує дію економічних законів, досліджує обсяг, структуру і динаміку явищ, показує взаємозалежності економічних процесів з урахуванням конкретних природних та історичних умов розвитку суспільства.

5. Галузеві статистики вивчають показники процесу виробництва в галузях матеріального виробництва (сільському господарстві, промисловості), в галузях, де продовжується процес виробництва у сфері обігу (торгівля, зв'язок, транспорт тощо); показники роботи галузей невиробничої сфери (житлово-комунального господарства, науки, фізичної культури і спорту тощо). До галузевих статистик належать деякі розділи статистики, пов'язані з функціональним аспектом диференціації економічних наук: статистика праці, статистика фінансів. Ці статистики розвивають і доповнюють методи і систему показників, розроблених загальною теорією статистики і економічною статистикою стосовно особливостей конкретних галузей.

Як наслідок інтеграції статистики з інформатикою і кібернетикою виникає розділ статистики – теорія автоматизованої статистичної інформаційної системи. Внаслідок інтеграції статистики з математичною статистикою і теорією ймовірностей намітився розділ статистики – статистичне моделювання і прогнозування.

Особливістю статистики є те, що її дані в кількісній формі відображають суспільне життя у всьому різноманітті його форм і проявів, тобто, розмовляючи

мовою цифр, вона показує реальну картину життя суспільства. Статистичну науку цікавлять висновки, що зроблені в результаті аналізу зібраних і оброблених числових даних.

Також історія людства свідчить, що без статистики неможливе управління державою як соціальним організмом, розвиток економіки і культури, розробка програм соціально-економічного розвитку країни.

Таким чином, статистика – невід’ємна частина життя людства, яка дозволяє виявити на основі зібраних даних динаміку розвитку, падіння та росту суспільних явищ. Це наука, яка вирішує певні цілі завдяки наявності і розвитку статистичних методів і інформаційним технологіям, що розвиваються.

Список використаних джерел

1. Мармоза А. Т. Теорія статистики: Навч. посібник. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 392 с.
2. Опря А. Т. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань) [текст] : Навчальний посібник / Опря А. Т., Дорогань – Писаренко Л. О., Єгорова О. В., Кононенко Ж. А.– (2-ге вид., перероб. і допов.). – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 536 с.
3. Опря А. Т. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань) : Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
4. Соціальна статистика: Навчальний посібник для студентів 4 курсу денної форми навчання спеціальності «Прикладна статистика» (Укл. В. К. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. – Одеса : ОДЕУ, ротапінт, 2009. – 102 с.
5. Статистика: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.

Макаров О.Ю., аспірант

Київський національний економічний університет імені

Вадима Гетьмана, м. Київ

Кафедра банківської справи, аспірант

ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА МОНЕТИЗАЦІЮ ЕКОНОМІКИ

Функціонування сучасних економічних систем можливо лише за умови існування фіатних грошей та інфраструктури, яка обумовлює можливість їх обігу. Безумовно, саме інформаційні технології забезпечують неперервний та швидкий процес циркуляції грошей між суб’єктами економічних відносин на державному та міжнародному рівнях.

Сучасне суспільство знаходиться у постійному симбіозі з інформаційними технологіями, які посіли надзвичайно-важливу роль у його існуванні. Неодмінно кінець ХХ – початок ХХІ століття можна назвати початком епохи так званої діджиталізації.

Власне, під самим поняттям діджиталізація іноді розуміють різні речі. Загалом цей термін пішов від англійського слова «digitization», яке перекладається як «оцифрування», а тому цілком логічно, що з позиції технічних наук цей термін можна визначити як «...процес перетворення

інформації у цифровий формат. У цьому форматі інформація організована у вигляді дискретних одиниць даних (так званих бітах). Це такі дані, які можуть обробляти комп'ютери та багато інших пристроїв»[1].

З іншого боку, деякі дослідники ототожнюють поняття діджиталізації з цифровою економікою «англ. digital economy». Власне, під самим поняттям цифрової економіки слід розуміти такі три категорії, як підтримуючу інфраструктуру, тобто апаратне забезпечення, програмне забезпечення, телекомунікації тощо; електронний бізнес, тобто такий бізнес, який суб'єкти економіки ведуть через комп'ютерні мережі; електронну комерцію, тобто продаж та купівля товарів і послуг в онлайні»[2].

Поряд з цим діджиталізація на думку автора – це інтеграція інформаційних технологій у процеси, які супроводжують функціонування різних за змістом категорій.

Проблема розуміння поняття діджиталізації стоїть поряд з проблемою її вимірювання. Враховуючи, що саме поняття є комплексним та системним, визначити рівень «задіджиталізованості» певних категорій вкрай важко. З одного боку, можна розділити діджиталізацію за певними групами: діджиталізація фінансових відносин, діджиталізація бізнесу, діджиталізація медицини, діджиталізація суспільних відносин тощо і потім вимірювати рівень її прояву у динаміці. Однак якщо необхідно виміряти діджиталізацію як всеосяжне явище, імовірно, доцільніше всього було б взяти за основу категорію поширення та розвитку діджиталізації – інтернет. Власне, без функціонування всесвітньої системи сполучених комп'ютерних мереж сам по собі процес діджиталізації буде не вартий уваги, адже лише з розвитком інтернету нові технології набули вирішального значення у розвитку людства, стали доступними кожному.

І якщо інтернет – категорія відносно нова, цього неможна сказати про монетизацію економіки. Поняття монетизації економіки з позиції Національного банку України слід розуміти як «макроекономічний показник, що характеризує ступінь забезпеченості економіки грошима, необхідними для здійснення платежів і розрахунків, та відображає забезпеченість процесів виробництва та споживання відповідною грошовою масою. Монетизація економіки – це інтегральний показник, який відображає довіру суспільства до національної валюти, до політики монетарної влади, а також рівень кредитної активності»[3].

Розуміння важливості показника заключається в тому, «що чим вищим є рівень монетизації, тим більшим, за інших рівних умов, є попит на реальні гроші»[3]. У своєму кінцевому результаті можна зробити висновок, що рівень монетизації економіки визначається рівнем розвитку економіки. А це у свою чергу дає можливість припустити, що саме за допомогою цього показника можна порівнювати рівень розвиненості різних економік у світі, а також досліджувати окрему економіку та її розвиток у динаміці.

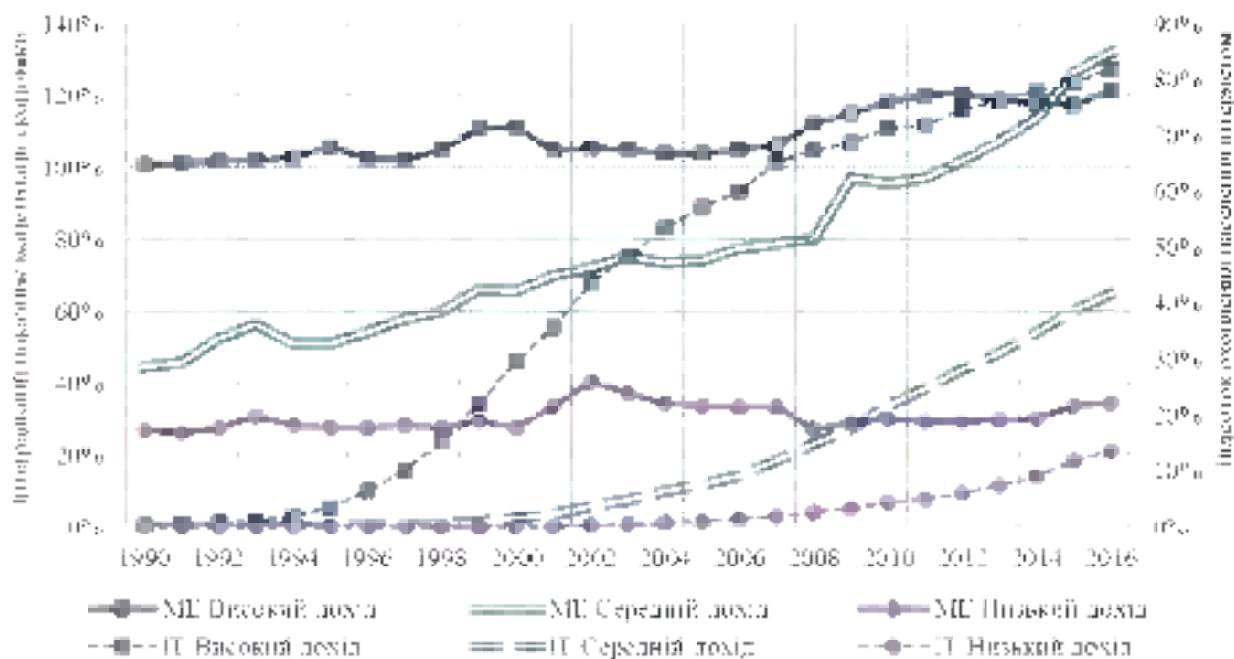
Розрахунок інтегрального показника монетизації економіки є також питанням дискусійним: зазвичай він розраховується як грошовий агрегат М2 до ВВП країни, однак іноді замість М2 використовується агрегат М3 – показник широких грошей – грошова маса. Складність вибору грошового агрегату, який буде використовуватися як база порівняння, супроводжується й тим, що кожна країна має певні відмінності у методиці розрахунку агрегатів. Так, наприклад, у Норвегії в грошовий агрегат М2 включаються строкові депозити в іноземній валюті, коли як український підхід передбачає включення лише поточних рахунків в іноземній валюті[4,5].

Подібні відмінності у підходах розрахунку грошового агрегату М2 роблять складним, чи навіть неможливим його використання у порівняльному аналізі з іншими країнами. А тому показник монетизації економіки, мета якого порівняти рівень розвитку економік має розраховуватися на основі широкого показника грошової маси (англ. broad money) грошового агрегату М3.

З метою визначення впливу діджиталізації на рівень монетизації економіки пропонується дослідити динаміку інтегрального показника монетизації економіки та охоплення населення інтернетом. Світовий банк виділяє групи країн залежно від середнього рівня доходу громадян: з високим доходом; з середнім доходом; з низьким доходом[6].

З метою візуального представлення наявності залежності рівня монетизації економіки (МЕ) від діджиталізації (ІТ), побудовано відповідний графік (Рис. 1). Як видно з рисунка 1, активне поширення інтернету серед населення почалося у 1995 році в країнах з високим доходом, з 2000 року в країнах з середнім доходом та лише з 2008 в країнах з низьким доходом. Сам по собі тренд за кожною групою країн є схожим: відбувається активний розвиток технологій, що свідчить про зростання загального рівня діджиталізації світу.

Поряд з цим, рівень монетизації економік має відмінний тренд за різними групами. Країни з низьким доходом за весь період дослідження мають стабільний та критично-низький рівень монетизації економіки, що на кінець 2016 року становив лише 35%. Поряд з цим в країнах з середнім доходом спостерігається зростання коефіцієнту монетизації, який зріс у два рази з 1990 року і перевищив аналогічний показник у країнах з високим рівнем доходу.

Джерело: створено автором на основі даних Світового банку [7,8]

Рис. 1. Динаміка інтегрального показника монетизації економіки та охоплення населення інтернетом за рівнем доходу відповідно до класифікації Світового банку за 1990-2016 рр.

Розраховані коефіцієнти кореляції між інтегральним коефіцієнтом монетизації економіки та рівнем поширення інтернету (що є показником діджиталізації) у динаміці показав дуже тісний зв'язок у країнах з середніми доходами (Табл. 1). У випадку країн з високими доходами, зв'язок залишається, однак його рівень не такий значний. Причиною цього є те, що в країнах з високими доходами рівень монетизації історично тримається на високому рівні.

Таблиця 1

Кореляція між коефіцієнтом монетизації економіки та рівнем поширення інтернету в групах країн класифікованих за доходами населення

Типи економіки	Високий дохід	Середній дохід	Низький дохід
Коефіцієнт кореляції	0.802	0.969	0.202

Джерело: створено автором на основі даних Світового банку [7,8]

Поряд з цим окремої уваги заслуговують економіки країн з низьким доходом: відсутність кореляції свідчить про наявність інших фундаментальних факторів, які мають вплив на рівень монетизації економік.

Висновки: Діджиталізація виступає новим еволюційним процесом, який впливає на розвиток всіх економічних категорій. Зростання її рівня супроводжується збільшенням рівня монетизації економік, що у кінцевому результаті призводить до значного позитивного ефекту для суспільства. Без нових технологій у сфері ІТ, імовірно, структура грошової маси світових економік була б іншою, а такі інноваційні розробки у сфері грошового обігу, як

електронні гроші, залишилися б недоступними для використання. Однак діджиталізація також призводить до ще більшого зростання нерівності між країнами, адже нові технології, на жаль, не доступні нерозвиненим країнам.

Література

1. Definition of digitization [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://whatis.techtarget.com/definition/digitization>
2. Mesenbourg T. L. Measuring the Digital Economy [Електронний ресурс] / T. L. Mesenbourg // U.S. Bureau of the Census. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/working-papers/2001/econ/umdigital.pdf>
3. Глосарій банківської термінології. Монетизація економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123455
4. Statistics Norway. Monetary aggregates [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ssb.no/en/bank-og-finansmarked/statistikker/pengemengde>
5. Глосарій банківської термінології. Грошові агрегати [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123272
6. World Bank Country and Lending Groups [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>
7. Broad money (% of GDP) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/indicator/FM.LBL.BMNY.GD.ZS>
8. Individuals using the Internet (% of population) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS>

*Максимович Н.В., студент 601-Фм групи
ДВНЗ «Університет банківської справи» Інститут банківських
технологій та бізнесу
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Сучасний розвиток банківської системи України вимагає нових підходів як до управління банківською діяльністю загалом, так і до управління ресурсною базою, яка є основою банківської діяльності, зокрема. З огляду на те, що від обсягів ресурсної бази банків залежить функціонування та розвиток не тільки банківської системи, а й всієї економіки, постає питання посилення ролі антикризового управління банківськими ресурсами та підвищенню його ефективності.

Аналіз існуючих наукових підходів дозволив дійти висновку, що в сучасних умовах доцільно використати для розв'язання поставленого завдання методичний підхід, що передбачає розрахунок інтегрального показника, який характеризується простотою обчислення та інтерпретації, не потребує проведення попередньої перевірки індикаторів, на підставі яких відбувається його побудова, на мультиколінеарність, дозволяє простежити процеси його розвитку протягом аналізованого періоду. Таким чином, формування сукупності

індикаторів та визначення на їх основі інтегрального показника ефективності антикризового управління банківськими ресурсами є важливим елементом процесу оцінювання якості антикризового управління банком загалом. На мою думку, для обґрунтування системи оцінювання ефективності антикризового управління банківськими ресурсами доцільно застосовувати методичні підходи та показники, які дадуть змогу відобразити тісний взаємозв'язок бізнес-процесів банку, які, власне, пов'язані з процесами акумуляції банківських ресурсів та трансформації їх у активи банку, виявити зміни у складі та структурі ресурсної бази та причини, що зумовили такі зміни. У сучасній банківській науці та практиці зазвичай оцінки ефективності ресурсної бази ототожнюється з показниками рентабельності, дохідності, ліквідності. Виходячи з цього, при формуванні переліку індикаторів, що визначають ефективність антикризового управління банківськими ресурсами, можна використати підхід, запропонований М. В. Суганякою [3], виклавши його таким чином:

1) сукупність індикаторів оцінки ефективності управління ресурсною базою банків має передбачати реальну та потенційну спроможність банку формувати ресурси в необхідних обсягах і відповідної якості задля забезпечення свого функціонування в кризових умовах;

2) методичний підхід щодо формування сукупності індикаторів такої оцінки має бути доступним, зрозумілим і базуватись на показниках фінансової звітності, практиці планування і обліку результатів діяльності банку, статистичній звітності;

3) сукупність індикаторів повинна охоплювати ті сфери, які найбільш чутливі до впливу чинників зо-внiшнього і внутрішнього середовища функціонування банку та формування його ресурсного потенціалу.

У процесі аналізу та оцінки ефективності антикризового управління банківськими ресурсами необхідно використовувати таку методичку, яка найбільшою мірою дасть змогу виявити сильні та слабкі сторони управління ресурсною базою банків та визначити наявні резерви.

Отже, серед визначених основних об'єктів оцінювання ефективності антикризового управління банківськими ресурсами, на мою думку, найбільш вагомими є такі:

- оцінка ефективності формування ресурсної бази банків;
- оцінка ефективності та повноти використання ресурсної бази банків;
- показники прибутковості банківської діяльності (дана група показників дозволяє оцінити ресурсну базу банків з погляду повноти та ефективності її використання).

До першої групи мною віднесені показники ефективності формування ресурсної бази банків. Оскільки ресурсна база банку формується із власних, залучених і позичених фінансових ресурсів, то з метою оцінки ефективності формування банківських ресурсів доцільно визначити достатність власних фінансових ресурсів, а також залучених і запозичених ресурсів банку.

Достатність власних фінансових ресурсів банку визначається в процесі оцінки дотримання банком економічних нормативів капіталу, встановлених Національним банком України, та аналізу змін, що відбулися у структурі

регулятивного капіталу банку. Достатність залучених і запозичених ресурсів банку оцінюється за допомогою визначення їх частки у загальних пасивах, частки строкових депозитів у зобов'язаннях (характеризує зростання стабільності ресурсної бази; оптимально: 10-30%), частки строкових коштів фізичних осіб у зобов'язаннях тощо. При оцінюванні залучених і запозичених ресурсів банку необхідно враховувати не тільки стабільність джерел формування ресурсної бази, а й вартість сформованих банківських ресурсів. Як показник вартості сформованих банківських ресурсів може бути використана середньозважена відсоткова ставка за залученими ресурсами банку. При цьому також необхідно враховувати загальні тенденції та напрями її зміни, що дозволить визначити відсоткову ставку, за якою буде здійснювати розміщення залучених ресурсів, а також спрогнозувати показники прибутковості банківської діяльності.

Другу групу формують показники ефективності використання банківських ресурсів, до складу яких про-понуємо включити такі: повнота використання та віддача (дохідність від використання); ефективність використання платних пасивів ($\text{Квиірес} = \text{Платні пасиви} / \text{Дохідні активи}$) та ефективність використання сукупних зобов'язань $\text{Кшкзоб.} = \text{Сукупні зобов'язання} / \text{Дохідні активи}$).

До третьої групи я відніс показник прибутковості капіталу банку ($\text{ROE return on equity}$), за яким можна визначити рівень віддачі коштів акціонерів, прибутковість активів, показник загальної рентабельності банку.

Отже, використання інтегральних оцінок для здійснення діагностики ефективності управління ресурсною базою суб'єктів господарювання, у тому числі й банків, визначення рівня безпеки їх функціонування, а також антикризової стійкості на сьогодні виступає одним із вагомих показників для подальшого моделювання їх діяльності [4, с. 149].

При дослідженні науково-методичних підходів до побудови інтегрального показника я дійшов висновку, що інтегральний показник ефективності антикризового управління банківськими ресурсами є сукупним значенням окремих локальних показників, розрахованих у розрізі певних груп показників ефективності антикризового управління банківськими ресурсами (у моєму випадку запропоновано використати три групи показників), а отже, всебічно охоплює усі фінансові аспекти щодо формування ресурсної бази банків. Побудований інтегральний показник з точки зору репрезентативності дозволяє простежити причинно-наслідкові зв'язки у процесах формування та використання банківських ресурсів та здійснити відповідні заходи щодо стратегічного управління ними в умовах посилення кризових явищ в економіці.

Список використаних джерел

1. Бас М.А. Антикризове управління банківськими установами: теоретичний аспект / М.А. Бас // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 5. – С. 25–27.
2. Блэк Дж. Экономика: Толковый словарь: Англо-русский. – М.: ИНФРА-М, Весь Мир. – 2000. – С. 674.
3. Брежнева А.И. Антикризисное управление банком / А.И. Брежнева // Банки: мировой опыт. – 2010. – № 5. – С. 10-19.

4. Бушуєва І. Реінжиніринг банківських бізнес-процесів як складова вдосконалення менеджменту комерційного банку / І. Бушуєва, В. Дем'яненко // Вісник Національного банку України. 2015. № 3. С. 20-23.
5. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. Я. Андрейків. К. : Знання, 2008. 564 с.

Марчук А.О., аспірант

Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь

Кафедра маркетингу, асистент

МАРКЕТИНГОВІ ПІДХОДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» НА РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Ринок молока та молочної продукції як потужний виробничий комплекс, має важливе значення для стабілізації аграрної економіки України, адже його діяльність кореляційно впливає на розвиток окремих сфер економіки та соціальної області також. До зростання конкурентної боротьби призвів вступ у Світову організацію торгівлі, а от до адаптації на ринку маркетингових прийомів щодо пошуку шляхів покращення ефективності даної галузі спонукало саме збільшення кількості вимог споживачів до якості готової продукції.

Метою роботи є науково-практичне обґрунтування маркетингових підходів підприємства на ринку молока та молочних продуктів.

ПАТ «Яготинський маслозавод» застосовує у своїй діяльності маркетингову концепцію розвитку виробництва та завжди спирається на потреби споживачів. За допомогою постійного моніторингу ринку молочної продукції, підприємству вдається займати найвищі конкурентні «п'єдестали».

Таблиця 1

Роль ПАТ «Яготинський маслозавод» на ринку молочних продуктів

Показники	Роки			Відношення 2016р. до 2014р., %
	2014	2015	2016	
Обсяги реалізації, тис.т	45050	50607	49397	109,65%
Виручка від реалізації, тис. грн	402214	451518	542706	134,9%
Обсяги реалізації основного конкурента, тис.т	14938,3	14432,6	16587	111,04%
Частка виробництва підприємства, %	2,36	3,0	3,03	128,4%
Частка виробництва конкурента, %	0,78	0,86	1,02	130,8%

Джерело: розраховано автором за даними річної звітності ПАТ «Яготинський маслозавод»

Виручка від реалізації за встановлений період зросла на 34,9%, у порівнянні з невеликим підйомом обсягу реалізації продукції ТМ «Яготинське».

Виробництво продукції ПАТ «Яготинський маслозавод» перевищувало основного конкурента ПАТ «Юрія» протягом досліджуваного періоду 2014-2016 рр. втричі, з кожним роком збільшувалась, і в 2016 р. зайняла 3 % від загального виробництва молока по Україні.

Проаналізувавши структуру собівартості ПАТ «Яготинський маслозавод» визначили, що вона складається з витрат на сировину, які складають більше 60%; транспортно-заготівельні, що з кожним роком зменшуються і в 2016р. склали усього 2,7% від загальних витрат; інші витрати складають близько 30%.

Ціна на реалізації питного молока серед іншого асортименту продукції є найвищою і має тенденцію до зростання.

Розрахувавши еластичність попиту молока,кисломолочної та сирно-творожної продукції ми можемо зробити висновок,що еластичність попиту у 2014-2015 рр. є абсолютною і дорівнює 1.

Проаналізувавши індекси товарообігу продукції можна зробити висновок, що за рахунок зміни ціни реалізації загальний товарообіг зменшився на 5%, а за рахунок зміни обсягу реалізації – зменшиться на 3%. Отже за рахунок зміни обсягу і ціни реалізації загальний товарообіг зменшився на 8%.

Проаналізувавши ефективність реалізації продукції ПАТ «Яготинський маслозавод» за досліджуваній період 2014-2016 рр. визначили, що: прибуток від реалізації зменшився. на 34%; прибуток на 1т зменшився на 40%; середня ціна реалізації продукції навпаки зросла на 57% й у 2016 році становила 48,50 грн./т; рівень товарності зменшився на 30%; рівень рентабельності виробництва збільшився на 78%; рівень рентабельності продажу навпаки зменшився на 60%; витрати на збут зменшилися на 49%.

Таблиця 2

Матриця SWOT-аналізу

Сильні сторони (S)		Слабкі сторони (W)
1. Залучення до розвитку іноземних інвестицій; 2. Наявність інноваційних технологій та можливість їх використання; 3. Лояльність з боку споживачів, через представлену товару як того що виготовлений на основі натуральної сировини; 4. Швидке освоєння і розробка нових товарів; 8. Розташування виробничих потужностей підприємства в вигідних агрокліматичних районах; 9. Використання для виробництва вітчизняної сировини;		1) Не до кінця використовуються виробничі потужності; 3) мала присутність на вітчизняному ринку; 4) Велика кількість конкурентів з аналогічною продукцію; 5) Недостатня рекламна підтримка;
Можливості (O)	SO- стратегія	WO- стратегія
1. Прийняття ряд законів, які стимулюють розвиток галузі; 2. Високий розвиток світового НТП; 3. Можливості збільшення присутності на ринку; 4. Обхват можна більшого числа клієнтів - подальший розвиток агентської мережі; 5. Розширення виробничої лінії і за рахунок цього збільшення асортименту продукції; 7. Збільшення присутності на вітчизняному ринку;	1. Вкладання коштів для привертання уваги споживачів до даної продукції. 2. Запровадження найкращих технологій для підтримки якості та безпечності молока та молочних 3.Орієнтація на споживачів за всіма віковими обмеженнями.	1 Формування ефективної корпоративної політики для розвитку персоналу. 2. Виготовляти продукцію спеціально для дітей і наголошувати на особливостях та відмінностях дитячої продукції від дорослої. 3. Запровадження фірмових магазинів у різних точках України та за кордоном.

Загрози (Т)	ST- стратегія	WT- стратегія
2) Жорстке законодавство; 3) Низкий темп розвитку вітчизняного НТП; 4) Велика кількість конкурентів, 7) Політична нестабільність; 8) Податкове навантаження; 9) Зміни валютного курсу;	1. Вкладання коштів на покупку нового обладнання. 2. Осмислення своїх сильних та слабких сторін по відношенню до конкурента.	1. Вихід на всеукраїнський та міжнародний ринок. 2. Вкладання коштів на покупку нового обладнання. 3. Впровадження нових продуктів;

У підсумку обрали стратегію «WT», яка наголошує вихід підприємства на міжнародний ринок. Після підписання угоди з ЄС та отриманням України безвізового режиму, відкриваються можливості орієнтувати свої можливості на вивіз продукції закордон. Це підкріплюється ще й тим, що підприємство ПАТ «Яготинський маслозавод» є одним із перших у 2016р., хто отримав дозвіл на експорт вершкового масла у країни до ЄС.

Література

1 Публічне акціонерне товариство «Яготинський маслозавод». Відомості про підприємство [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://milkalliance.com.ua/company/inform/yagotinskij-maslozavod/>

*Мельник Н. Ю., здобувач вищої освіти
Керівник: старший викладач Рибак Р. І.*

Київський національний торговельно-економічний університет, Київ

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка конкурентоспроможності організацій на сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні є необхідною. Виявивши більш і менш конкурентоспроможні організації, держава може більш ефективно розподіляти субсидії, отримуючи необхідний їй ефект.

Опираючись на економічну суть поняття конкуренції, часто автори дають визначення конкурентоспроможності, акцентуючи свою увагу на різних її аспектах. Цікаво, що єдиного загальновизнаного в науковому співтоваристві і управлінській практиці визначення конкурентоспроможності, як і конкуренції, здатне всебічно відобразити її сутність, як економічної категорії, в даний час не існує. Більшість дослідників, які пропонують власні трактування даної економічної категорії, лише в деякому ступені доповнюють вже існуючі. Виявлені і сформульовані основні характеристики конкурентоспроможності, на основі проведеного аналізу визначень поняття конкурентоспроможності, є необхідною і достатньою умовою для розуміння сутності зазначеної економічної категорії.

У табл. 1.1 наведені ключові характеристики конкурентоспроможності.

**Підходи науковців-економістів до трактування поняття
«конкурентоспроможність підприємства» [1, с. 240]**

Автор	Визначення терміну «конкурентоспроможність»
1	2
В. Винокуров	Здатність підприємства вести успішну конкурентну боротьбу, протистояти їй; конкурентоспроможність визначають порівняльні конкурентні переваги суб'єкта господарювання стосовно інших
В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань	Може бути визначена як комплексна порівняльна характеристика підприємства, яка відображає ступінь переваги сукупності оціночних показників його діяльності, що визначає успіх підприємства на визначеному ринку за визначений проміжок часу по відношенню до сукупності показників конкурентів
М. О. Єрмолов	Відносна характеристика, що віддзеркалює відмінності процесу розвитку даного виробника від виробника-конкурента як за ступенем задоволення своїми товарами чи послугами конкретно суспільно потреби, так і за ефективністю виробничої діяльності
О. Д. Гудзинський, С. М. Судомир, Т. О. Гуренко	Це визнана ринком сформована і реалізована конкурентоздатність соціально-економічних систем, яка матеріалізована у формі товару чи послуги. Вона може визначитися в процесі оперативної діяльності при реалізації стратегій і в перспективі при обґрунтуванні можливих ситуацій і стратегій розвитку
Н. П. Тарнавська	Здатність у реальному масштабі часу та у перспективі формувати і використовувати систему знань, умінь і навичок спільного зі споживачем творення принадливого для нього продукту, випереджаючи за часом теперішніх і можливих конкурентів
Р. В. Камишніков	Здатність підприємства використовувати власний потенціал та ресурси, що надаються навколишнім маркетинговим середовищем для досягнення порівняно вищої міри задоволення потреб споживачів свого цільового ринку
О. Тищенко, О. Головко	Здатність підприємства до отримання синергетичного ефекту від раціонального використання наявних та новостворених у процесі реалізації стратегії розвитку конкурентних переваг

Згідно Закону України «Про захист економічної конкуренції», «економічна конкуренція» – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку» [2].

Оцінка конкурентоспроможності підприємства виступає важливим елементом ефективного ведення його діяльності на внутрішньому і зовнішньому ринку. Під час оцінювання конкурентоспроможності підприємства виявляються показові елементи його діяльності, а саме сильні і слабкі сторони діяльності, приховані можливості та потенційні загрози. Саме виявлення цих явищ дає можливість ефективно планувати майбутню діяльність на основі конкурентних переваг. Для того, щоб виявити сильні і слабкі сторони діяльності підприємства, необхідно зробити оцінку конкурентоспроможності підприємства, а для цього потрібно обрати методи оцінки.

Вибір методу оцінки конкурентоспроможності підприємства є ключовим рішенням, яке, з одного боку, має задовольняти функціональну повноту і достовірність оцінки, а з іншого - зменшити витрати часу і коштів на її визначення. Крім того, метод оцінювання визначає можливість отримання об'єктивної оцінки і може перебувати в основі формування і управління конкурентних переваг підприємства та його конкурентного потенціалу.

Варто відзначити, що на сьогодні при оцінці конкурентоспроможності підприємства використовується цілий ряд методів. Узагальнюючи існуючі наукові дослідження з цього питання можемо представити класифікацію всієї сукупності методів оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

**Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності підприємства
[3, с. 44]**

Ознака	Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства
1	2
За способом оцінки	Якісні Кількісні
За формою представлення результату	Матричні Графічні Індексні
За ступенем врахування аспектів функціонування підприємства	Спеціальні Комплексні
За можливість прийняття стратегічних рішень	Поточні Стратегічні
За напрямом формування інформаційної бази	Критеріальні Експертні
Залежно від об'єкта оцінки	Методи оцінки конкурентоспроможності персоналу Методи оцінки конкурентоспроможності продукції Методи оцінки конкурентоспроможності організації
Залежно від конкретизованої мети оцінки	Позиціонування у групі Визначення динаміки позицій у групі Визначення конкурентних переваг

Кожен з розглянутих вище джерел оцінювання конкурентоспроможності окремо є необхідним, але не достатньою умовою забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Стійка конкурентоспроможність підприємства може бути досягнута тільки при поєднанні всіх джерел конкурентоспроможності, які доповнюють один одного і створюють конкурентні переваги підприємства.

Варто звернути увагу, що жоден з розглянутих методів до оцінки конкурентоспроможності підприємства не знайшов широкого застосування в практиці економічного аналізу. На підставі чого можна зробити висновок, що універсального методу комплексної оцінки рівня і джерел конкурентоспроможності підприємства в даний час не розроблено. Можна

припустити, що це зумовлено тим, що розглянуті методи мають цілу низку недоліків.

Отже, конкурентоспроможність є одним з головних вимірників успішної діяльності підприємства, через це так важливо розуміти її теоретичний аспект. В процесі розвитку і швидкої глобалізації світової економіки глобалізується і конкуренція підприємств. Тому, проблема підвищення конкурентоспроможності підприємства вимагатиме постійних рішучих дій для свого вирішення.

Література

1. Дикань В. Л. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / В. Л. Диань, Т. В. Пономарьова // Вісник економіки транспорту і промисловості. Серія «Економіка». – 2013. – Випуск 36. – с. 100 – 105.
2. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 р. № 12 // Відомості Верховної Ради України. – Ст. 1.
3. Погребняк Д. В. Методи діагностики конкурентоспроможності підприємства / Д. В. Погребняк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – 2013. – Випуск 32. – с. 45 – 51.

Мирошняк Х.-І. О., студентка

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

м. Чернівці

Кафедра обліку та оподаткування

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сучасна ситуація в економіці України склалася під впливом світової економічної кризи, для подолання наслідків якої необхідне прийняття радикальних рішень. Одним з можливих вирішень даного питання є перехід до інноваційного типу розвитку. Вичерпання чинників екстенсивного економічного розвитку обумовлює постійне посилення уваги до пошуку нових факторів прискорення економічної динаміки, адекватних сучасному стану розвитку світової економіки.

Інноваційний тип розвитку передбачає перенесення акценту на використання принципово нових технологій, випуск високотехнологічної продукції, прогресивні організаційні і управлінські рішення в інноваційній діяльності, інтелектуалізація всієї виробничої діяльності [3, с.76].

Перехід до інноваційної моделі економічного розвитку потребує реалізації трьох головних завдань:

- розвитку конкурентоспроможного підприємницького сектора та його ядра – великих корпорацій, його здатності до концентрації і перерозподілу коштів у пріоритетні напрями;
- слідування державним пріоритетам розвитку освіти, науки і технологій;

– повноцінної інтеграції в глобальну інноваційну сферу, світову торгівлю наукоємними товарами та інтелектуальною власністю [4, с.36].

Фундаментальною причиною низького темпу інноваційної діяльності в Україні є низький платоспроможний попит на інновації, внаслідок чого майже 80% фінансування інноваційної діяльності у промисловості здійснюється за рахунок власних коштів підприємств. Тобто, на даний момент гальмування поширення інноваційної діяльності підприємств України пояснюється, в першу чергу, обмеженістю джерел її фінансування. Також, недостатньо використовуються в Україні непрямі заходи стимулювання впровадження інновацій [2, с.864].

Ще однією з перешкод розвитку інноваційної діяльності в Україні також є законодавча база. Головною проблемою законодавчої бази є відсутність координації законодавчих актів між собою та їх невідповідність економічній ситуації в країні. На даний момент необхідне використання наявної науково – технологічної бази у промисловості, тобто тісний зв'язок між науковими досягненнями та впровадженням створених нових технологій у виробництві.

Також, впровадження інновацій на підприємствах характеризується нерівномірністю та великими перервами. Багато підприємств розуміють необхідність введення інновацій, але на цьому шляху їм заважають, як вже було зазначено, в першу чергу фінансові чинники. Багато випадків введення інновацій не являються успішними через помилки у розрахунках та плануванні.

Згідно зі Стратегією інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізації та міждержавної програми інноваційного співробітництва держав СНД на період до 2020 р., частка інноваційної продукції в обсязі промислового виробництва має зрости й сягнути 20% до 2020 р. [5, с.137]. Виходячи з міжнародної практики, якщо у ВВП країни частка інноваційної продукції складає менше 20%, то національна продукція втрачає конкурентоспроможність. Середньоєвропейський показник складає 25–35%. В Україні ж зростання ВВП на основі нових технологій сягає лише 4%.

Рівень інноваційної активності підприємств збільшиться у два-три рази.

На нашу думку, пріоритетами розвитку інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств на рівні держави на майбутнє мають стати:

- держзамовлення на інноваційну продукцію;
- створення мережі інноваційних впроваджувальних підприємств;
- цілеспрямована підготовка кадрів, менеджерів інноваційної діяльності;
- використання першочергово, наукових розробок вітчизняних науковців;
- активна співпраця органів влади між собою, а також з бізнесом;
- створення умов для розвитку різноманітних форм підприємництва у сфері науки, виробництва і обороту [1, с.253].

Отже, підводячи підсумки, необхідно зазначити, що запровадження інноваційних технологій на підприємствах України відіграє надзвичайно важливе значення в економічному розвитку країни, в конкурентоспроможності товарів в порівнянні з іншими країнами. Проте необхідно враховувати низку проблем, що стримують їх інноваційний розвиток.

Література

1. Арутюнян С.С. Інноваційна складова нової моделі економічного розвитку України у посткризовий період / С.С. Арутюнян, Р.Р. Арутюнян // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 691. – С. 253
2. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В.М. Геєць // НАН України, Ін - т екон. та прогноз. – К., 2009. – 864 с.
3. Гросул В.А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні / В.А. Гросул // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). – Т. 1. – С. 76-77.
4. Данік Н.В. Інноваційний розвиток економіки України / Н.В. Данік // Всеукраїнський науково-виробничий журнал Інноваційна економіка – 2012. – № 2 (28). – С. 36
5. Мерніков Г.І. Модернізація України і досвід Китаю / Г.І. Мерніков // Стратегічні пріоритети. – 2011. – № 3 (20). – С. 137

Міщенко С.О., аспірант

*Маріупольський міський центр зайнятості, заступник директора
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»
Кафедра соціології та соціальної роботи, асистент*

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ МОЛОДІ – ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Сьогодні зміни, які відбуваються в економіці України істотно впливають на пропозицію на ринку праці і вибір професії випускниками загальноосвітніх установ. Проблеми професійної орієнтації актуалізуються в зв'язку з тим, що збільшується рівень зареєстрованого безробіття серед солоді. Так, за офіційними даними державної служби зайнятості протягом січня-жовтня 2018 року, статус безробітного мали 325,9 тис. молодих осіб у віці до 35 років, що складає 36% загальної кількості зареєстрованих безробітних [1]. Треба зазначити, що при цьому справжні масштаби молодіжних проблем на ринку праці набагато більші.

Соціально-економічний розвиток країни не можливий без поповнення трудових ресурсів та реального підвищення продуктивності праці. Швидкий розвиток технологій, нові форми підприємництва вимагають постійно адаптуватися до нових умов ринку праці. В свою чергу, політична нестабільність зміні місця проживання молоді, з метою отримання більш великих перспектив до соціального зростання. В свою чергу, народжені масштабні зовнішні міграційні рухи молодих людей створюють певні перепони, як подальшого формування конкурентоспроможного потенціалу економіки, так і демографічного розвитку всієї країни. Виходячи з того, що молодь має потужний інноваційний потенціал, проте він часто залишається незадіяним через низьку мотивацію молоді до праці в Україні. Треба зауважити, що мотивації потребує кожна людина, так як при цьому вона отримує максимальну віддачу від власної праці. Одним з найбільш ефективних інструментів підвищення мотивації молоді до праці та економічної самостійності стає орієнтованість на особистість в процесі навчання – професійна орієнтація.

Професійна орієнтація визначена однією з державних гарантій у сфері зайнятості населення згідно ст. 5 Закону України «Про зайнятість населення». В Україні Державною службою зайнятості схвалено програму щодо професійної орієнтації на 2017-2020 роки, яка розпочала загальнонаціональну інформаційну кампанію, спрямовану на повне розкриття себе, використовуючи власні знання й уміння. В свою чергу, досвід доводить, що відсутність пріоритетних прогнозів розвитку ринку праці країни вже сприяв помилковій профорієнтаційній роботі зі школярами протягом багатьох років. Питання вибору професії бентежить майже кожного здобувача освіти старших класів. В свою чергу, більшість дітей у віці 14-16 років, ще психологічно не здатні зробити вибір самостійно, саме тому вибір професії повинен бути керованим. Сьогодні у свідомості суспільства, сформувався і зміцнився в стереотип, щодо якості «успішних» професій. Множинні дослідження показали, що сучасна молодь більше цінує такі поняття, як «гроші» й «активне життя», ніж «самостійність» та «конкурентоспроможність». Таким чином, на сьогодні у свідомості молоді відбувається орієнтованість не «на ті» цінності, адже, якщо людина буде самостійною та конкурентоспроможною, то вона буде перспективна, а значить, в неї в майбутньому при кар'єрному зростанні буде і постійний дохід, й активне життя.

Як показує практика західних країн, профорієнтація молоді, в першу чергу, здійснюється на регіональному (міському, районному) рівні та має принципове значення, так як саме в регіонах (містах, районах) формуються точки зростання інноваційної економіки. Таким чином, сучасна профорієнтаційна роботи потребує більш масштабних заходів і більш дієвих інструментів, спрямованих на підвищення мотивації молодих людей на працю і економічну самостійність [2,3,4].

Нажаль, звернення до міських центрів зайнятості, за консультацією з профорієнтації не стало звичайним та традиційним явищем у нашому суспільстві. Вибір більшого числа випускників не є усвідомленим, оскільки він здійснюється багато в чому стихійно або під впливом оточення в процесі соціалізації в сім'ї та школі. Тобто, сьогодні існує потреба щодо моделювання системи, яка передбачає комплексну профорієнтаційну роботу з молоддю, яка дозволила б здійснювати професійний вибір з максимальним успіхом.

Для підвищення якості профорієнтаційної роботи, та спрямуванню вектору профорієнтації в сім'ю, на базі Маріупольського міського центру зайнятості створено «Клуб «Свідомого батьківства», який поширено Донецькою областю та вже популяризовано в Україні. Проведення спільних зустрічей батьків з дітьми поступово сприяє підвищенню рівня обізнаного вибору майбутньої професії, у напрямку «спільно та свідомо». Проте, педагог (класний керівник), певним чином діє на вибір професії, а інколи більшою мірою, ніж сім'я. Тому, не менш важливою залишається профорієнтаційна робота, яка здійснюється безпосередньо у загальноосвітньому навчальному закладі. Нажаль, шкільна профорієнтація не встигає за часом. Повсякденне спілкування зі здобувачами освіти дає можливість уважним педагогам бачити як сильні, так і слабкі сторони молоді. Саме тому, на сьогодні виникає потреба, щодо

професійної просвіти педагогів (класний керівник), знайомство їх зі світом професій сьогоденного і навіть завтрашнього дня. Тому, наступним завданням, моделювання системи керованої профорієнтації, стає підготовка педагогів (класних керівників) до професійного самовизначення здобувачів освіти. Так, Державна служба зайнятості, може забезпечити педагогів (класних керівників) інформацією, щодо сучасної профорієнтаційної роботи, шляхом проведення спільних тренінгових зустрічей, які сприятиме розвитку самовизначення молоді готовності її до здійснення професійного вибору і вибудовування керованого супроводу даного вибору. Враховуючі зарубіжний досвід, інноваційною формою профорієнтації у закладах загальної освіти може стати створення «профорієнтаційного портфоліо», яке буде віддзеркалювати інформацію про успішність, здібності, нахили, містити приклади самостійних, творчих, інноваційних робіт. Також, інформація може бути доповнена результатами профорієнтаційного тестування, на певних етапах навчання, а й можливо й резюме.

На сьогодні молоді люди повинні мати впевненість у майбутньому, а це, в першу чергу виражено у самореалізації, а саме в: освіті, професії, кар'єрі, можливості досягти певного рівня добробуту та забезпечити власну майбутню сім'ю. Проведення державною службою зайнятості керованої профорієнтації, в рамках визначеної моделі трикутника, яка діє навколо здобувача освіти: педагог (класний керівник) - центр занятості – батьки сприятиме зміні стереотипів, щодо якості «успішних» професій та їх «актуальності». Державне розуміння необхідності проведення ефективної та системної профорієнтаційної діяльності, сприятиме реалізації будь-яких завдань, що забезпечують стабільність й добробут молоді.

Література

1. Державна служба зайнятості фіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:<http://www.dcz.gov.ua>
2. Мітев І. Профорієнтаційна робота, як система / І. Мітев, Л. Шинкарук// Управління освітою.-2011. - № 9. – С.15-16
3. Найда І.В Організаційний механізм забезпечення державної політики зайнятості молодих спеціалістів[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:<http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/7.pdf>
4. Яланська С. Система профорієнтаційної роботи у навчальному закладі / С. Яланська // Психолог. – 2013. - № 11-12. (515-516). – С. 80-83

Могилевець Віктор Андрійович, маг. 2-го р.н.

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
Кафедра статистики та демографії*

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ РИНКУ ЛІСУ УКРАЇНИ

Загальна площа лісових ділянок, що належить до лісового фонду України, становить 10,4 млн га, в тому числі вкриті лісовою рослинністю 9,6 млн га [2].

Переважна більшість лісів перебуває у державній власності. У процесі розмежування земель до комунальної власності можуть бути віднесені близько 1,3 млн га (13%) земельних ділянок лісогосподарського призначення, що знаходяться у постійному користуванні комунальних підприємств, підпорядкованих органам місцевого самоврядування. Частка лісів приватної власності складає менше 0,1% загальної площі лісових земель. Близько 800 тис. га лісових земель державної власності не надані в користування та віднесені до земель запасу. В Україні історично сформована ситуація з закріпленням державних лісів за численними постійними лісокористувачами (для ведення лісового господарства ліси надані в постійне користування підприємствам, установам і організаціям кількох десятків міністерств і відомств). За відомчим підпорядкуванням, найбільша площа лісових земель (близько 73%) перебуває у користуванні лісогосподарських підприємств Держлісагентства.

За 2017 рік підприємствами галузі від усіх видів рубок заготовлено 16363,2 тис. куб. м деревини, що на 420,4 тис. куб. м, або на 2,6% більше в порівнянні з 2016 роком [2].

З них на рубках головного користування заготовлено 7446,8 тис. куб. м, що становить 98,9% від лісосічного фонду 2017 року, і на 49 тис. куб. м, або на 0,7% більше в порівнянні з 2016 роком [2].

Загальний обсяг реалізації деревини у круглому вигляді на внутрішній ринок у 2017 році становить 11673,1 тис. куб. м на загальну суму 8,1 млрд грн[4].

На зовнішній ринок реалізовано 2552,7 тис. куб. м деревини у круглому вигляді на загальну суму 2,7 млрд грн, в тому числі дров'яної деревини 1204,3 тис. куб. м та пиловника соснового 1348,4 тис. куб. метрів [4].

На загальні аукціони з продажу необробленої деревини, участь у яких можуть брати виключно суб'єкти господарської діяльності, які займаються переробкою деревини в Україні, у 2017 році було виставлено 4,4 млн куб. м необробленої деревини, під час торгів виявили бажання придбати 3,87 млн куб. м, що становить 88% від виставлених обсягів, фактично вітчизняними споживачами вибрано 3,3 млн куб. м, або 75% від виставленого обсягу [1].

На спеціалізовані торги, участь у яких можуть брати лише суб'єкти господарської діяльності, які мають власне плитне, фанерне та целюлозно-паперове виробництво, було виставлено 2,7 млн куб. м необробленої деревини, реалізовано під час торгів 1,2 млн куб. м деревини, або 45% від виставлених обсягів, фактично вибрано 1,17 млн куб. м, або 43% від виставленого обсягу.

В цілому на кварталні аукціони у 2017 році було виставлено 7,1 млн куб. м деревини, виявили бажання придбати 5,1 млн куб. м або 72%, фактично вибрано 4,5 млн куб. м, що становить 63% від виставленого обсягу.

Окрім того, на додаткових аукціонах, проведених протягом року, було реалізовано 670 тис куб. м. деревини.

Участь в аукціонах взяло 5275 учасників. Договори про поставку було заключено з 4088 споживачами.

За підсумками роботи 2017 року в порівнянні з минулим роком зросла ціна знеособленого кубометра заготовленої деревини на 94,8 грн, або на 15,7%, реалізованої деревини на 96,4 грн, або на 15,1% [2].

В середньому рівень ціни знеособленого кубометра реалізованої деревини становить 736,3 грн.

Деревообробними підрозділами галузі за 2017 рік перероблено біля 1,6 млн куб. м деревини, що на 233 тис. куб. м, або 17%, більше, ніж за 2016 рік.

Випущено продукції переробки на суму 1,88 млрд грн, що на 39%, або 523 млн грн, більше, ніж за 2016 рік.

На 183 грн зріс випуск продукції з одного кубометра переробленої деревини, який станом на 01.01.2017 складає 1158,2 грн.

За 2017 рік, в порівнянні з 2016 роком, середньооблікова чисельність працівників в деревообробних підрозділах галузі збільшилась на 774 особи і становить 4809 осіб.

Одним з важливих показників, який характеризує ефективність переробки, є виробіток на одного працюючого, який збільшився на 54,8 тис. грн в порівнянні з 2016 роком і станом на 1 січня 2017 року складає 390 тис. грн [4].

Станом на 1.01.2017 на складах підприємств галузі знаходиться 909,3 тис. куб. м лісопродукції, що в порівнянні із залишками на початок 2017 року на 232,4 тис. куб. м більше, або на 34,3%. По відношенню до середньомісячної заготівлі обсяг залишків складає 66,7%.

До запровадження в Україні мораторію на експорт лісу-кругляка, за даними Earthsight, основним покупцем деревини з України (70% всього експорту в ЄС) був австрійський лісопильний гігант Holzindustrie Schweighofer, а точніше, її румунська "дочка" Schweighofer Group, географічно знаходиться недалеко від кордону з Україною.

Мораторій на «експорт лісоматеріалів у необробленому вигляді» почав діяти з 1 листопада 2015 року на всі породи, окрім сосни, а вивозити кругляк сосни заборонили з 1 січня 2017 року. Упродовж 10 років українські лісові підприємства не зможуть експортувати «ділову» деревину, яку використовують у промисловості.

У лютому 2018 року VoxUkraine проаналізував результати другого року дії мораторію на експорт необробленої деревини. Наше дослідження виявило такі проміжні результати.

За 11 місяців 2017 року вдвічі зменшився експорт лісу-кругляку, проте він лише частково конвертувався у зростання експорту деревообробної продукції.

Індекс промислової продукції у лісовому господарстві зріс лише на 1,4%, тоді як загалом в економіці на 2%.

Зросли інвестиції в лісозаготівлю й переробку деревини, але не у виробництво кінцевої продукції.

На 7-8% зросли податкові надходження з галузі, але це менше, ніж у середньому з інших галузей за аналогічний період. Більш того, зростання стосується, скоріше, сектору заготівлі деревини, аніж її переробки.

Мораторій не сприяв зменшенню вирубки лісу. Система обліку деревини створена не була.

Загальний висновок – мораторій короткостроково не мав чіткого позитивного впливу. Зростання в галузі, імовірно, було викликано не мораторієм, а зростанням економіки та попиту. У статті прогнозувалося, що в довгостроковому вимірі мораторій може мати ще гірший вплив, оскільки сприятиме гальмуванню розвитку ринку деревини та впровадженню галузевих реформ.

Повний мораторій

Аналіз офіційних статистичних даних за 2016-2017 років показує, що експорт необробленої деревини зменшився до нуля. Це не створило надлишкової пропозиції на українському ринку. Навпаки, виробники скаржаться, що навіть за наявності мораторію сировини не завжди вистачає.

Рис. 1. Експорт лісоматеріалів необроблених та деревини паливної за 2012-2017 рр. (за даними митної статистики) [3]

З іншого боку, за період дії мораторію найбільше зріс експорт лісоматеріалів оброблених завтовшки 6 мм – на 300 000 т у період з 2015 до 2017 року. З 2011 року експорт цієї категорії лісоматеріалів зріс практично вдвічі – з 1,1 млн т до 2,069 млн т. Значно менше зріс експорт плит деревоволокнистих та фанери клеєної. Натомість зменшився експорт рам дерев'яних та листів для облицювання.

У загальній вазі експорт оброблених лісоматеріалів близький до обсягів експорту необробленої деревини до мораторію. Станом на 2015 рік Україна експортувала 2,5 млн т необробленого лісу та 2 млн т деревини паливної. У 2017 році експорт лісоматеріалів оброблених сумарно склав 2,7 млн т, експорт деревини паливної – 1,97 млн т.

З іншого боку, за даними Держстату, ліс не стали рубати менше: у 2013-2014 рр. заготовлювали 20 млн куб. м деревини, у 2017 році – 21,9 млн куб. м. З них ліквідної деревини – 19,6 млн куб. м. Однак лише менше половини – 8,3 млн куб. м – є придатною для виробництва кінцевої продукції (наприклад, фанера, шпон, столярні вироби тощо). Решта – 11,2 млн куб. м – це паливна деревина, у тому числі дрова для опалення та технологічних потреб, які

продовжують легально експортувати, хоча внутрішнє споживання є майже на порядок більшим за офіційний експорт[1].

Заборона вивозити ліс розділила українське суспільство на два табори, і хоча мораторій діє більше 2 років, дискусії про його корисність точаться й надалі.

Література

1. Аббасова С. Лісова промисловість: сировинний придаток чи золота жила//Економічна правда.- 31 травня 2018+
2. Державне агентство лісових ресурсів України. Публічний звіт за 2017 рік.-[Електронний ресурс].- <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>
3. Панченко Ю.Мораторій пішов лісом//Європейська правда.-№ 45.- 2018
4. Рік другий. Куди привів Україну мораторій на експорт лісу-кругляку? <https://voxukraine.org/uk/rik-drugij-kudi-priviv-ukrayinu-moratorij-na-eksport-lisu-kruglyaku/>

*Катерина Мороз, студентка 5 курсу
Вінницький Національний Аграрний Університет, м. Вінниця
Науковий керівник: **Польова О. В., к.е.н., доцент***

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Банківська система є однією із найважливіших складових фінансового сектору, а її економічна стабільність та розвиненість – необхідною умовою розвитку національної економіки. Ключовим завданням банківського сектору є перерозподіл фінансових ресурсів між населенням, суб'єктами господарювання та державою у пріоритетні галузі економіки. Концентруючи основну масу фінансових ресурсів і спрямовуючи кредитні потоки в ефективні галузі економіки, банки відіграють провідну роль у розвитку кожної країни. На банківський сектор в Україні припадає понад 90% усіх фінансових послуг.

Банківська система України протягом останніх декількох років знаходиться у стані системної кризи, яка зумовлена сировинною моделлю розвитку національної економіки, постійним дефіцитом довгострокових банківських ресурсів, диспропорціями банківських балансів та неефективними діями монетарного регулятора, що в кінцевому результаті призвело до трикратної девальвації гривні, вразливості банків та їхніх клієнтів до валютних шоків. У звіті «Глобальний індекс конкурентоспроможності 2016-2017» Україна посідає останню позицію серед 138 держав за показником «Надійність банків», 116 місце – за показником «Доступність фінансових послуг» та 112 місце – за показником «Легкість доступу до кредитів» [4, с. 41].

Про кризові явища свідчить динаміка таких відносних показників ефективності діяльності банків, таких як рентабельність активів (ROA) і рентабельність капіталу (ROE) (рисунок 1).

Рисунок 1 – Динаміка рентабельності активів і рентабельності капіталу банків України станом на 01.01.2014 – 01.01.2018 років *

*Джерело: складено на основі: [3].

Показники ROA та ROE істотно впливають на ринкову ціну акцій банку, тому менеджери у процесі управління банком приділяють особливу увагу саме цим коефіцієнтам та їх взаємозв'язку [1, с. 150].

Для підвищення стабільності банківської системи, необхідним є вирішення комплексу проблем, які спричиняють макроекономічні дисбаланси. Так, найбільш гострими проблемами сучасної банківської системи, на наш погляд, є:

- значний відтік коштів з депозитних банківських рахунків та зменшенням ресурсів банків, які викликані зростанням недовіри до банків;
- негативний вплив політичних процесів;
- суперечливість механізму рефінансування українських банків;
- збільшення витрат банків та наростання збитковості діяльності банківських установ в цілому;
- загострення проблеми недостатнього рівня капіталізації банків, загострення ситуації щодо дотримання показників статутного і регулятивного капіталу банків;
- девальвація національної грошової одиниці;
- подорожчання кредитних ресурсів в Україні;
- нарощування вкладень банків у цінні папери;
- низький рівень ризик менеджменту банків [3].

Для досягнення показників стабільного розвитку банківської системи України на інноваційних засадах потрібно застосовувати сучасні методи ризик-менеджменту і регулювання діяльності банків, зокрема:

- створення Компанії з управління проблемними активами (КУПА) з метою вирішення питань щодо непрацюючих кредитів банків. Ухвалення законопроекту «Про діяльність з управління заборгованістю» дасть змогу банкам швидше розчистити баланси від проблемних кредитів, поліпшить їхній фінансовий стан і розпочати кредитування економіки;
- упровадити механізм bail-in для відновлення платоспроможності проблемних банків та підвищення капіталізації [2, с. 38].

Таким чином, у сучасних умовах ринок банківських послуг характеризується постійними змінами у зовнішньому середовищі, зміною попиту, підвищенням рівня ризикованості та невизначеності.

Список використаних джерел

1. Аналіз банківської системи України в умовах фінансово-економічної нестабільності / Л. В. Соколова, П.О. Іващенко, Г. М. Верясова, О.Є. Соколов // Моделювання процесів в економіці та управлінні проектами з використанням нових інформаційних технологій : монографія / за заг. ред В.О. Тимофєєва, І.В. Чумаченко – Харків: ФОП Панов А.М., 2018. – С. 144–153.
2. Карчева Г. Т. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України / Г. Т. Карчева // Фінансовий простір. – 2018. – № 1 (29). – С. 32–39.
3. Квасницька Р. С. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України [Електронний ресурс] / Р. С. Квасницька, А. В. Олійник // Publishing House FLAT Ltd-Burgas. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/6592>.
4. Пурій Г. М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України / Г. М. Пурій // Фінансовий простір. – 2017. – № 3 (27). – С. 41–45.

*Мухіна(Перебийніс) К.Т., студентка 4 курсу НАУ(ФТТ),
Федотова Д.В., студентка 4 курсу НАУ(ФТТ),
Дерев'яно Т.А. доцент
Національний авіаційний університет, місто Київ
Кафедра ОАП, викладач*

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ВАНТАЖІВ АВІАЦІЙНИМ ТРАНСПОРТОМ

Авіаційна галузь відіграє значну роль у розвитку економіки нашої держави, адже пов'язана з використанням новітніх досягнень у різних галузях знань, використанням інноваційних технологій та розробок, саме тому Україна в цій галузі має значні можливості розвитку. В Україні працює розгалужена база аеропортів, завдяки чому з роками зростають обсяги пасажирських та вантажних перевезень.

Аеропорти виступають функціональними одиницями, в першу чергу, транспортної інфраструктури. Проблему розвитку діяльності аеропортів досліджували в своїх роботах Марінцева К.В., Кузьменко Л.Г., Сидоренко К.В. та інші.

Мета роботи – впровадження процесного підходу до операцій, пов'язаних з перевезенням спеціальних вантажів авіатранспортом, що об'єктивується поступовою інтеграцією України до ЄС та гармонізацією правил ведення підприємницької діяльності.

За статистичними даними 2015-2018 років збільшились показники вантажних перевезень авіаційним транспортом, адже саме авіатранспорт є поза конкуренцією серед інших видів транспорту щодо швидкості доставки пасажирів і термінових вантажів на великі відстані (середня відстань доставки одного пасажира повітряним транспортом у 10-15 разів більша від аналогічного

показника у найближчого конкурента – залізничного транспорту – і має тенденцію до зростання). На рис. 1 наведено динаміку вантажообігу на авіаційному транспорті, які свідчать про стійке зростання галузі.

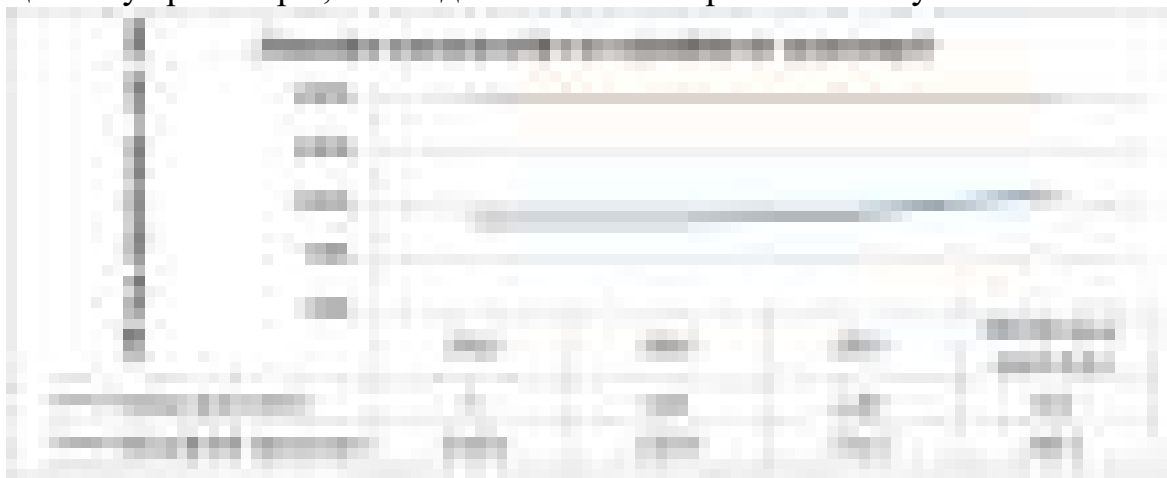

Рисунок 1. Динаміка показників вантажообігу на авіаційному транспорті (узагальнено авторами на основі) [1].

Повітряний вантажний бізнес є надзвичайно важливим для глобального ринку вантажних перевезень. Саме тому обробка вантажу посідає окреме місце в роботі аеропорту. Процес обробки повітряних вантажів відноситься до основних бізнес-процесів незалежно від того, чи сам аеропорт проводить обробку чи її проводить спеціалізована компанія, яка працює на авіаційному вантажному ринку.

Спеціальний вантаж – вантаж, який володіє специфічними властивостями і вимагає спеціальних умов пакування, маркування, перевезення, перевантаження, зберігання та іноді супроводу. Визначені категорії спеціальних вантажів включають: швидкопсувні, вологі, коштовні, важкі, великогабаритні, довгомірні, небезпечні вантажі; живих тварин; автомобільні і транспортні засоби; вантажі, що сильно тхнуть; людські останки; невеликі пакети тощо.

Підготовка спеціального вантажу для перевезення потребує дій як з боку вантажовідправника, так і з боку перевізника. З точки зору оптимізації цих дій чи операцій доцільно звернутися до процесного підходу, який регламентується стандартом ISO 9001:2015 [3].

Отже, розглянемо цей процес:

На вході в процес (перший етап) ми маємо спеціальний вантаж, документацію до нього, а саме авіа-вантажну накладну, та надійне пакування цього вантажу. Товари повинні бути упаковані таким чином, щоб гарантувати їх безпечне транспортування за звичайних умов перевезення і обробки. Згодом вантаж потрапляє на склад (другий етап), де перевіряють пакування або тару, в якій він буде перевозитись, заміряють його розміри, вагу, та також відбувається перевірка службою безпеки та прикордонниками. Також на складі аеропорту відбувається маркування вантажу та зберігання вантажу до його відправлення.

На виході (третій етап) ми маємо вантаж, який готовий до перевезення, Зоригінали та 9копій авіаційної накладної та повідомлення командирів повітряного судна про спеціальний вантаж (Special Load Notification to Captain -

NOTOC). Після чого вантаж завантажують у ПС та розміщують його та закріплюють у необхідному місці.

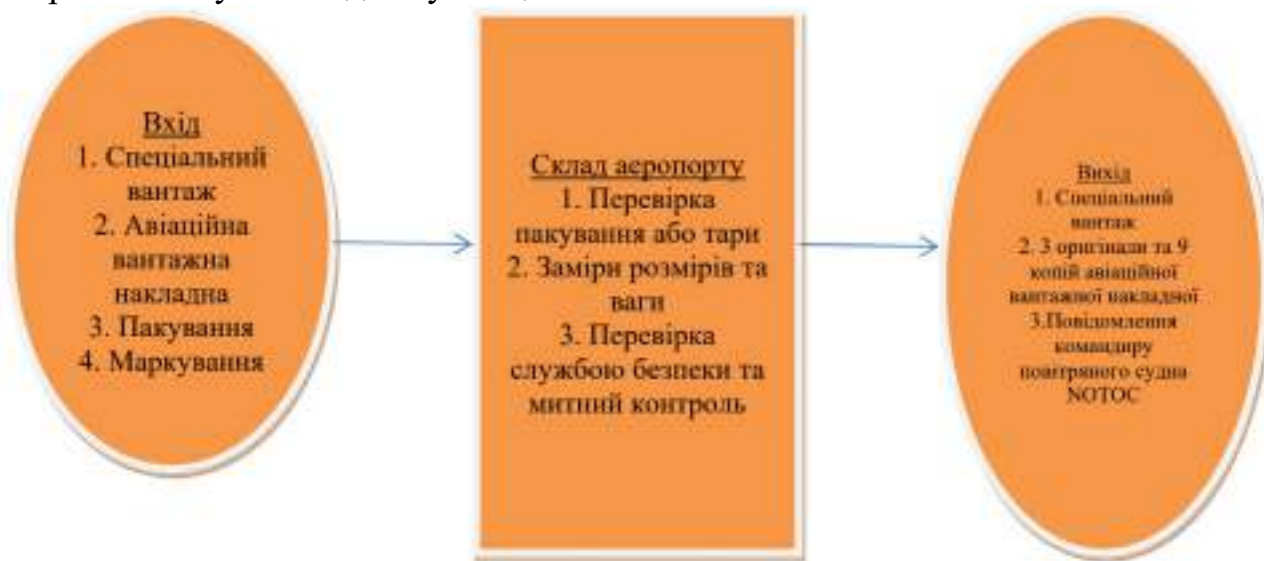

Рис .2 Бізнес-процес перевезення спеціального вантажу

Важливим є також процес маркування. Маркування вантажів – це написи, умовні знаки і т. п. позначки безпосередньо на продукції, тарі, упаковці або на прошитих, наклеєних або прив'язаних ярликах (бирках). При поданні вантажів в тарі чи упаковці і штучних вантажів дрібними відправками замовник зобов'язаний завчасно замаркувати кожне вантажне місце відповідно до державного стандарту.[4]

Щодо оцінювання вартості перевезень, то воно здійснюється в аеропорті. На нього впливають такі фактори як: аеропортові збори, витрати на переліт вантажу, паливний збір, відстань між початковою і кінцевою точкою авіаперевезення, тип вантажу, вага вантажу для авіа-доставки, тип рейсу та додаткові послуги(митне оформлення експорту/імпорту/транзиту, страхування вантажу).

Кожного дня у світі відбувається безліч бізнес-процесів. Сьогодні ми розглянули один з них, а саме бізнес-процеси перевезення спеціальних вантажів авіаційним транспортом.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. ISO 9001:2015 [Електронний ресурс].–Режим доступу: [http://pqm-online.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-9001-2015-\(rus\).pdf](http://pqm-online.com/assets/files/pubs/translations/std/iso-9001-2015-(rus).pdf)
3. Онлайн калькулятор вартості доставки [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.is-logix.com/af/rates/>

Ніколіна І.І., канд. наук держ. упр., доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних систем
Рикун І.С., Яричук О.М., здобувачі освітнього ступеня «бакалавр»
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Вінниця
Кафедра економічної кібернетики та інформаційних систем

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Під електронним урядуванням (е-урядуванням) розуміють форму організації державного управління, спрямовану на підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням ІКТ для формування нового типу держави, яка орієнтована на задоволення потреб громадян [1].

Головною складовою електронного урядування є електронний уряд – єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання.

Вперше термін «електронний уряд» (e-government) було застосовано у 1997 р. за ініціативою Національного наукового фонду США для визначення процесу адміністративної реформи на основі ідеології нового державного менеджменту та широкого впровадження ІКТ у державне управління, насамперед, в органах виконавчої влади.

У подальшому для визначення реформ у публічному адмініструванні, які охоплювали всі органи публічної влади, цей термін було модернізовано в «електронну державу».

Електронна держава (е-держава) – використання ІКТ у державному секторі з метою покращення доступу до інформації, надання публічних послуг, підвищення ефективності адміністративного апарату та заохочення до участі громадян у процесі ухвалення політичних рішень [1].

Оцінку готовності і можливості національних державних структур використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для надання громадянам державних послуг проводять за комплексним показником – індексом розвитку електронного уряду (E-Government Development Index, EGDI). Оцінювання проводиться кожних два роки.

Індекс розвитку електронного урядування (EGDI) відображає найбільш важливі показники електронного уряду, а саме:

- масштаби та якість онлайн послуг (OSI),
- статус розвитку телекомунікаційної інфраструктури (ТІ)
- індекс людського капіталу (НСІ).

На основі аналізу 2018 р., за індексом розвитку електронного урядування лідирують наступні країни (табл. 1):

Рейтинг країн-лідерів за індексом EGDI [3]

№	Країна	Місце	EGDI 2018
1	Данія	1	0.9150
2	Австралія	2	0.9053
3	Республіка Корея	3	0.9010
4	Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	4	0.8999
5	Швеція	5	0.8882
6	Фінляндія	6	0.8815
7	Сінгапур	7	0.8812
8	Нова Зеландія	8	0.8806
9	Франція	9	0.8790
10	Японія	10	0.8783

Впродовж останніх 10 років за індексом EGDI Україна отримувала такі бали: 2008 р. – 0.5728; 2010 р. – 0.5181; 2012 р. – 0.5653; 2014 р. – 0.5032; 2016 р. – 0.6076; 2018 р. – 0.6165.

Німеччина за цим індексом мала набагато кращі результати: 2008 р. – 0.7136; 2010 р. – 0.7309; 2012 р. – 0.8079; 2014 р. – 0.7864; 2016 р. – 0.8210; 2018 р. – 0.8765 [3].

На рис.1 наведена динаміка місць в рейтингу для України та Німеччини впродовж 2008-2018 рр.

Рис. 1. Місця України та Німеччини за індексом EGDI за 2008-2018 рр.

У рамках ООН електронну участь визначають як процес залучення громадян до участі у формуванні державної політики, прийнятті рішень та до процесу розробки та надання публічних послуг з метою активізації громадської участі в публічному управлінні.

Останнє дослідження Організації Об'єднаних Націй з електронного урядування свідчить про прогрес в Україні в сфері розвитку електронного уряду впродовж 2008-2018 рр., проте за 2 останні роки країна опустилася на 20 позицій в області електронного урядування.

Більшість концептуальних моделей електронної участі базується на підході, запропонований Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Згідно цього підходу електронна участь включає три основні етапи:

- е-інформування – надання інформації про діяльність органів влади онлайн;
- е-консультації – організація консультацій з громадськістю онлайн;
- е-рішення – безпосереднє залучення громадян до процесу прийняття рішень за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Така трирівнева модель електронної участі використовується в рамках ООН для порівняльного аналізу та оцінки прогресу у розвитку електронної участі в країнах світу, що відображається за допомогою індексу ЕРІ (E-Participation Index).

У процесі дослідження здійснюється оцінка наявності на урядових веб-сайтах інструментів і характеристик, які необхідні для реалізації кожної складової електронної участі.

На практиці усі три рівні електронної участі є взаємозалежними, ступінь розвитку кожного наступного рівня залежить від прогресу країни на попередньому. Для того, щоб підвищити рівень е-консультацій необхідно домогтися прогресу в е-інформуванні. Прогрес у використанні е-консультацій при прийнятті рішень впливає на зростання рівня е-рішення [2].

На основі аналізу 2018 р., за індексом електронної участі лідирують наступні країни (табл.2):

Таблиця 2

Рейтинг країн-лідерів за індексом ЕРІ [4]

№	Країна	Місце	ЕРІ 2018
1	Республіка Корея	1	1.0000
2	Данія	1	1.0000
3	Фінляндія	1	1.0000
4	Нідерланди	4	0.9888
5	Японія	5	0.9831
6	Нова Зеландія	5	0.9831
7	Австралія	5	0.9831
8	Іспанія	5	0.9831
9	Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	5	0.9831
10	Сполучені Штати Америки	5	0.9831

Впродовж останніх 10 років за індексом ЕРІ Україна отримувала такі бали: 2008 р. – 0.5682; 2010 р. – 0.2571; 2012 р. – 0.1579; 2014 р. – 0.4314; 2016 р. – 0.7458; 2018 р. – 0.6854.

Німеччина отримувала такі бали: 2008 р. – 0.1591; 2010 р. – 0.6143; 2012 р. – 0.7632; 2014 р. – 0.7059; 2016 р. – 0.7627; 2018 р. – 0.9213[4].

На рис.2 наведена динаміка місць в рейтингу для України та Німеччини впродовж 2008-2018 рр.

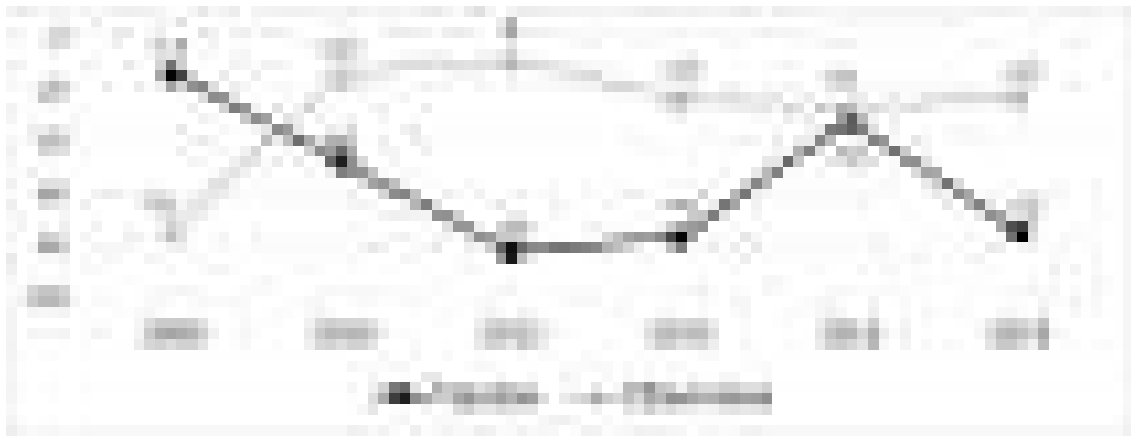

Рис. 2. Місця України та Німеччини за індексом ЕРІ за 2008-2018 рр.

Аналіз електронної участі проводиться за наступними сферами: фінанси, соціальне забезпечення, навколишнє середовище, освіта, охорона здоров'я та праця. За цим рейтингом Україна посіла в 2018 р. набагато нижчу позицію, ніж Німеччина.

Міжнародна оцінка привертає увагу до недостатнього розвитку онлайн послуг в Україні для незахищених верств населення, людей із обмеженими можливостями.

Переведення адміністративних і публічних послуг в електронний формат, їх популяризація серед населення, розвиток навичок у держслужбовців працювати за новими стандартами – це одні з ключових завдань, покладених на Державне агентство з питань електронного урядування.

Отож, Україна зробила великий крок уперед на шляху цифровізації. Однак, подальший стрімкий розвиток можливий лише за умови застосування революційних підходів та найбільш перспективних технологій, що передбачено проектом Концепції розвитку електронного урядування в Україні до 2020 року.

Література

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р // Київ – 2017.
2. Джига Т. В. Розвиток механізмів електронної участі в Україні [Електронний ресурс] / Т. В. Джига // Аналітична записка – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/elektr_uchast-ea01e.pdf.
3. E-Government Development Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://publicadministration.un.org/egovkb/data-center>.
4. E-Participation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://publicadministration.un.org/egovkb/data-center>.

Ольшевська А.В.

*Харківський національний університет
імені Василя Назаровича Каразіна, м. Харків*

Кафедра МЕВ та ТБ

Науковий керівник: канд. іст. наук, доц. Володіна М.О.

ТУРЕЧЧИНА-ЄС. ПРОБЛЕМИ ВІДНОСИН

Туреччина є розвинутою країною з сьомою за розміром економікою в Раді Європи і п'ятнадцятою в світі, входить до митного союзу з ЄС з моменту вступу в силу угоди про Митний союз між Туреччиною і ЄС у 1996 р. Питання про вступ Туреччини до Європейського Союзу входить в число найпроблематичніших як у зовнішній політиці самої Туреччини, так і у проблематиці розширення ЄС. У самій Турецькій республіці питання про вступ в ЄС є важливою соціально-політичною, економічною, самоідентифікаційною і навіть світоглядною проблемою останніх десятиліть, хоча з плином часу втрачає свою гостроту: частка виступаючих за вступ в ЄС громадян Туреччини ще у 2015 р. скоротилася з 75% до 20%.

Дорога Туреччини у Європейський Союз ніколи не була легкою. Ще з 1960-х рр. країна прагнула вступити в блок, проте офіційно подала заявку лише в 1987 р. Переговори про вступ почалися тільки в 2005 р. Зараз закрита лише одна з 35 так званих глав переговорного досє, необхідних для вступу в ЄС. І є велика ймовірність, що на цьому прогрес Туреччини зупиниться.

Туреччина – один із засновників Ради Європи у 1949 р. і, завдяки підписаній 12 вересня 1963 р. угоди про асоціацію між ЄЕС і Туреччиною, є «асоційованим членом» Європейського Союзу з 1964 р. Країна формально подала заяву на вступ 14 квітня 1987 р., але знадобилося 12 років, щоб отримати статус кандидата на саміті в Гельсінкі у 1999 р. Після саміту в Брюсселі 17 грудня 2004 р. ЄС оголосив офіційною датою початку переговорів щодо вступу Туреччини 3 жовтня 2005 р. Варто зауважити, що з того часу не спостерігається майже ніяких зрушень у цій справі.

Чому ж Туреччина є для ЄС вигідним партнером? По-перше, ЄС бачить в Туреччині одного з найважливіших політичних гравців в регіоні Близького Сходу і розглядає її як транзитну країну для транспортування енергоресурсів. Туреччина бере участь у багатьох миротворчих операціях ООН, ОБСЄ і НАТО, відіграє роль посередника у врегулюванні конфліктів в цьому регіоні і є важливою країною в енерготранспортній мережі Європейського Союзу. Для Європейського Союзу важливо підтримувати партнерство з Туреччиною, виходячи з власної регіональної та енергетичної безпеки і політичних інтересів.

По-друге, важливі також і економічні чинники. Туреччина на сьогоднішній день являється привабливою для європейських інвесторів країною, оскільки економічні умови в Туреччині дозволяють інвесторам вкладати кошти і отримувати прибуток. Також Туреччина – це великий ринок збуту для європейських виробників, який в порівнянні з країнами Західної Європи індустріально слабо розвинений, і не має власних інноваційних

технологій. Таким чином, з цієї точки зору на проблему, ЄС може отримати для себе економічну вигоду.

Проте, перспективи вступу Туреччини до Європейського Союзу залишаються невизначеними, чому сприяє велика кількість економічних і політичних чинників. Відносини ЄС і Туреччини погіршилися після збройної спроби перевороту в країні у 2016 р. – Євросоюз розкритикував реакцію турецької влади, а саме масштабні порушення прав людини, масові арешти та інші жорсткі заходи Анкари при врегулюванні ситуації і призупинив підготовку до відкриття нових глав переговорного досє про вступ Туреччини до Євросоюзу. Після придушення спроби перевороту в Туреччині і конституційного референдуму на адресу Туреччини з боку європейських політиків звучало багато звинувачень у відході від демократичної системи управління і прийнятої в Європі системи поділу влади, а само зосередженні влади в одних руках.

Як результат, окрім гострої критики дій Туреччини, Європарламентом була прийнята резолюція, яка закликає країни Євросоюзу і Єврокомісії негайно призупинити переговори з Туреччиною про приєднання країни до ЄС, якщо її влада не внесе відповідні зміни в конституційну реформу. У документі підкреслюється також, що переговори про членство Туреччини в ЄС повинні бути припинені в разі можливого відновлення смертної кари в країні.

МЗС Туреччини, в свою чергу, випустило заяву, в якій також дана негативна оцінка резолюції ЄС. Туреччина вважає прийняту Європарламентом резолюцію із закликом призупинити переговори про членство Туреччини в ЄС односторонньою і політично ангажованою. Проте, не дивлячись на те, що зараз сторони обмінюються низкою критичних зауважень, і Туреччина, і Євросоюз все ще зацікавлені один в одному. Наприклад, Туреччина виконує свої зобов'язання з приводу біженців, а саме їх недопущення на територію Греції. А Євросоюз чесно переказує кошти для підтримки таборів біженців на території Туреччини.

Двосторонні відносини були ускладнені не тільки репресіями в Туреччині після спроби перевороту і авторитарними тенденціями, але також і військовими діями країни в Сирії. Турецько-європейські відносини також ускладнює небажання Туреччини визнати Кіпр, який в травні 2004 р. вступив в Євросоюз. Кіпрський конфлікт, зокрема, будучи основною причиною, яка протидіє Турецькому впровадженню в ЄС, не може знайти свого рішення з 1974 р. У 1974 р. Туреччина окупувала північну частину острова, і з тих пір її уряд не визнає легітимність уряду південної - грецької частини. Курдське питання також є одним з ключових під час обговорення подальшої євроінтеграції Туреччини. Європа вимагає більшої регіоналізації та автономізації курдів, а також дотримання їх прав відповідно до європейських стандартів.

Незважаючи на все, Євросоюз і Туреччина остаточно не відкидають можливості продовжити співпрацю. Взаємна економічна залежність не може в один момент зникнути. Можливо, тепер Туреччина і Євросоюз прийдуть до усвідомлення, що потрібно якось сформулювати нові цілі двосторонніх відносин. Є ймовірність, що процес вступу Туреччини в ЄС буде і фактично, і

юридично заморожений або скасований в цілому. Говорити про членство Туреччини в ЄС в даний час не доводиться, ця перспектива здається занадто малоймовірною. У тому числі і тому, що у самої Туреччини змінилися інтереси, зараз країна більшою мірою позиціонує себе як регіональний лідер. Реформи управління державою, які проводить президент Ердоган, не вписуються в норми ЄС. Президент Ердоган не бажає, щоб ЄС диктував Туреччині як країні-кандидату, як будувати свою внутрішню та зовнішню політику. Так що обидві сторони можуть прийти до того, що статус кандидата не відповідає ні турецьким інтересам, ні інтересам ЄС, і будуть шукати інший формат відносин.

Як підсумок варто сказати, що 2019 р. буде вирішальним у визначенні того, куди зайдуть відносини між ЄС і Туреччиною. У турецького уряду є один рік на поліпшення суспільного стану, відновлення верховенства закону і нормалізацію ситуації в країні. Тоді, можливо, буде продовжено обговорення того, як Туреччині рухатися вперед в процесі приєднання. 2019 р. особливо важливий тому, що як в Туреччині, так і в ЄС пройдуть вибори і ситуація може кардинально змінитися.

Література

1. Безуглий В. В. Регіональні економічна та соціальна географія світу: Посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – К : Академія, 2003. – 633 с.
2. CIA. The World Factbook [Electronic resource] – Way of access: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/da.html>.
3. Statista. The portal for statistics [Electronic resource] – Way of access: <https://www.statista.com/statistics/571909/number-of-immigrants-in-denmark-by-country-of-origin>.

*Островська Г.Й., к.е.н., доцент
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя, Тернопіль
кафедра менеджменту інноваційної діяльності
та підприємництва, доцент*

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Нові підходи до корпоративного управління в країнах з економікою, заснованою на знаннях, і процесами відкритих інновацій неминуче ведуть до соціально-економічного розвитку підприємств та забезпечують реалізацію концепції управління знаннями. При цьому основним завданням системи управління знаннями є ефективне використання творчого потенціалу персоналу підприємства, його досвіду і компетенцій, які є інтелектуальною базою економічного розвитку суб'єктів господарювання.

Щоправда, на промислових підприємствах України існує низка проблем, що потребують вирішення, аби вказана система стала результативною: переважання ієрархічних структур та несприятлива для спільного використання

знань організаційна культура; нерозуміння концепції управління знаннями; відсутність алгоритму для впровадження системи управління знаннями; відсутність адекватних методів обробки знань; недостатнє фінансування програм; відсутність відповідних стимулів.

У нових умовах стає очевидним, що потрапляння і подальше успішне функціонування на місткому, висококонкурентному ринку ЄС, для вітчизняних промислових підприємств можливе:

– за умови підвищення рівня інтелектуалізації та технологічності виробничих, комерційних і соціальних процесів та продуктів у провідних галузях економіки, що сформує компетенційні конкурентні переваги;

– за скорочення життєвих інноваційних циклів;

– на основі удосконалення управління ризиком, яке забезпечить високу адаптаційність господарських суб'єктів, мінімізує втрати від перманентних сучасних викликів;

– за зростання вимог до знань і трудових здібностей та унікальних навичок людей; розширення масштабів використання і передачі інформації.

– за умови переорієнтації стратегічного управління в напрямі посилення потенціалу до створення цінності на основі компетенцій, які мають інтелектуальне походження.

Система управління знаннями промислових підприємств формується на основі таких складових, як: структурно-організаційне забезпечення процесів інтеграції знань; організаційна культура; інформаційні технології та персонал, що є основною ланкою в системі менеджменту знань підприємства.

Для отримання максимального ефекту від створення та впровадження системи менеджменту знань пропонуємо здійснювати безперервне управління за такими аспектами:

1) концентрування системи менеджменту знань на створенні інновацій;

2) здійснення випереджувального моніторингу та опрацювання інформації і знань про зовнішнє середовище;

3) удосконалення процедур взаємодії з клієнтами та зовнішніми суб'єктами;

4) інтегрування знань персоналу в бізнес-процеси підприємства;

5) стимулювання персоналу та зовнішніх стейкхолдерів до обміну та трансферу нових знань, з метою створення споживчих інновацій;

6) налагодження ефективних комунікацій;

7) підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень.

Отримані результати формують засади організаційно-економічного механізму підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу в реалізації Європейського вектору розвитку вітчизняної економіки.

*Первушина І.А., студент
Научний керівник: к.е.н. Лісеній Є.В.*

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків
Кафедра маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності*

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Сьогодні жодна країна світу не може існувати та функціонувати, не вступаючи у взаємини з іншими країнами. Так, у кожній країні різні природні умови як засіб виробництва, ресурси, що розміщені нерівномірно по її території, різні народи, зі своїм досвідом, застосування якого часто може знадобитись. Склався чітко виражений міжнародний поділ праці та виробництва. Саме з цих взаємин між країнами створене світове господарство.

Світове господарство можна розглянути, з одного боку, як суму всіх економічних відносин в світі, а з іншого, як економічні взаємини, що виникають між країнами та міжнародними організаціями. Його не можна аналізувати без сумарних показників економіки країн світу, що включають: природні ресурси, сумарний ВВП країн світу, світову натуральну продукцію та світовий товарооборот і ін.

Світове господарство включає всю структуру економічних відносин між країнами та світовими організаціями. На міжнародній арені функціонують фірми, міжнародні економічні форми та сукупність відповідних їм явищ. Тут знаходять прояв відносини співробітництва та експлуатації. До тих пір поки буде існувати експлуатація, країни намагатимуться експлуатувати інших (залежних) країн, і саме від рівня індустріального розвитку залежить місце, що займає держава (пануюче чи залежне).

Початкові форми світового господарства заглиблюються у надра історії людства. Першими були акти товарного обміну (бартеру), що відбувались між общинами та племенами. Далі вони набували певного розвитку у формах товарної торгівлі та работоргівлі між державами того світу. Новий крок у становленні докапіталістичної міжнародної торгівлі був зв'язаний з першими географічними відкриттями. Але міжнародна торгівля до становлення капіталізму мала нерегулярний характер і набула помітного розвитку лише за нього.

Система відносин, що виникають між суб'єктами різних країн світу з приводу обміну, розподілу та виробництва товарів і послуг має назву «міжнародні економічні відносини». До системи міжнародних економічних зв'язків належить: вихід за межі національного господарства (міжнародна торгівля товарами і послугами), взаємодія фізичних та юридичних осіб різних держав і міжнародних організацій, міжнародний рух капіталів та ін.

У міжнародних економічних відносинах можна виділити три рівні: макрорівень, метарівень і мікрорівень. Макрорівень - рівень міждержавних і державних процесів, метарівень - міжнародні зв'язки галузевого й регіонального значення та мікрорівень - зв'язки між фірмами різних країн.

Рівні можна трактувати за ступенем розвитку взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин. 1) Міжнародні економічні контакти – випадкові економічні зв'язки, мають нерегулярний характер, стосуються переважно разових угод. 2) Міжнародне економічне співробітництво – міцні і регулярні зв'язки кооперативного типу, що закріплені в довгострокових економічних угодах і договорах. 3) Міжнародна економічна взаємодія – стійкі економічні зв'язки між суб'єктами міжнародних економічних відносин, базуються на міжнародних економічних угодах і договорах. 4) Міжнародна економічна інтеграція – найвищий рівень розвитку міжнародних економічних відносин різних країн світу, проведення узгодженої державної політики.

Сьогодні у світовому господарстві набувають значення такі форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародна міграція робочої сили, міжнародна передача технології, міжнародна міграція капіталу, розвиток сфери послуг, швидкий обмін науково-технічними знаннями та ін.

Міжнародні економічні відносини це категорія цілісна. Вона охоплює всю сукупність економічних зв'язків: торговельних, науково-технічних, кадрових, фінансово-кредитних та ін. Базуючись на принципах, що були закладені ООН, міжнародні економічні відносини створені для вирішення проблем і питань з вигодою для суб'єктів цих економічних відносин.

Література

1. Економічна теорія / [Електронний ресурс] . - Режим доступу: URL: http://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21850/
2. Суть та структура міжнародних економічних відносин / [Електронний ресурс] . - Режим доступу: URL: <https://buklib.net/books/33951/>
3. Міжнародні економічні відносини і сучасний економічний розвиток / [Електронний ресурс].Режимдоступу:URL:https://lubbook.org/book_256_glava_2_Tema_1._M%D1%96zhnarnodn%D1%96_ekonom%D1%96.html

Петренко Яна Русланівна, студент

*Київський національний торговельно-економічний університет, Київ
Кафедра міжнародних економічних відносин*

ТОРГОВЕЛЬНА ВІЙНА США І КИТАЮ: ХТО БУДЕ ПЕРЕМОЖЦЕМ?

«Я - тарифна Людина, - написав Трамп у твітері. - Коли люди або країни приходять, щоб зробити набіг на велике багатство нашої нації, я хочу, щоб вони заплатили за привілеї зробити це... Ми зараз отримуємо мільярди доларів через тарифи. ЗРОБІМО АМЕРИКУ БАГАТОЮ ЗНОВУ». Вибачте, пане президенте, але ви помилилися!

Семе такими словами я хочу розпочати, оскільки в них закладена вся суть того, що на сьогоднішній день відбувається між провідними країнами світу – США та Китаєм, – торговельна війна, викликана політикою голови США.

Тарифна політика Дональда Трампа — серія протекціоністських економічних заходів, здійснених адміністрацією Президента США Трампа у зовнішній торгівлі США починаючи з 2017 року. Ці заходи призвели до економічного протистояння США зі своїми економічними партнерами — Китаєм та ЄС, а також з іншими країнами. Заходи також спрямовані на захист американських виробників від конкуренції з імпортними товарами.

Кажуть, що основною передумовою до таких заходів з боку США є тривале від'ємне сальдо у зовнішній торгівлі США, яке призвело до стрімкого збільшення зовнішнього і внутрішнього боргу США. Але не все так просто...

Професор Лондонської школи економіки Кейю Джин переконана, що США хоче собі залишити статус собі №1. Це і є справжня причина торгової війни, саме тому це лише початок.

Насправді, Китай — справжня загроза позиції США як супердержави. Проте американці хочуть залишити за собою цю позицію, тому передвиборча кампанія Трампа й була побудована на принципі «America is the first».

Це благородна справа зі сторони Трампа, оскільки він хоче захистити економіку країни, проте існує одне «але». Голова США працює за тактикою «щоб почати щось нове, потрібно закінчити старе» (перекроїти усталений торговельний баланс у світі), таким чином він хоче повернути все на благо США. Можливо, у бізнесі воно й працює, проте не в міжнародній політоргівлі.

Усе почалося з березневе розпорядження на введення мит щодо ввезення сталі та алюмінію з усіх ринків, окрім Мексики і Канади. 25% тарифи були введені на сталь, 10% – на алюміній, що і стало потужним витокотом загострення американо-китайських торгових зв'язків.

У міністерстві комерції КНР пообіцяли дії у відповідь: «Ми підготуємо відповідні заходи щодо США в аналогічних масштабах. Це типово для одноосібної політики та протекціонізму в торгівлі. Дії Сполучених Штатів суперечать інтересам США і Китаю, і ігнорують потреби споживачів».

На сьогоднішній день загострення у торгових відносинах між наддержавами США і Китаєм йде по наростаючій.

Нові тарифи ж в першу чергу завдадуть удару по китайським технологічним товарам (де Китай хоче закріпити за собою роль світового лідера). Технологічна конкуренція — це велике протистояння!

За словами Трампа, до переліку, на який поширюватимуться мита, входять товари з китайського стратегічного плану "Зроблено в Китаї 2025", який був прийнятий для посилення позицій Пекіна у високотехнологічних галузях для подальшого економічного зростання.

Для Америки це було б благородно, оскільки така політика створює більше робочих місць і захищає місцевих виробників. Проте тарифи оплачуються американськими споживачами. Вони діють, як податки. Використавши їх, ви фактично підвищили податки для більшості американців і зробили американців біднішими. Що ще гірше, вони регресивні. Середній клас і бідні платять більший відсоток своїх доходів за цими тарифами, ніж багаті.

Крім того, ще одним негативним аспектом для США є те, що державні та приватні китайські інвестиції тривалий час йшли у Штати. Китайські інвестори

купували американські компанії. Не обов'язково, що тепер китайці скоротять свої інвестиції, швидше, США створять перепони для інвестицій з Китаю. Матиме місце вповільнення інвестування.

Хочу додати, що короткостроковій перспективі американські компанії постраждають. Не варто недооцінювати глибину виробничих процесів. У багатьох з них китайці є посередниками. Якщо вартість послуг цих посередників або виготовлених ними товарів піде вгору, це дуже сильно вплине на США.

Якщо говорити про Китай, то наразі вони втрачають мільярди доларів і величезний ринок збуту, проте у довгостроковій перспективі Китай може використати це для прискорення зростання своєї економіки. Реструктуризація економіки Китаю, якщо йому це вдасться, також вплине на фінансову систему. Якщо залежність Китаю від іноземних технологій зменшиться і розвиток інновацій відбуватиметься всередині країни, то в довгостроковій перспективі Китай зможе отримати від цього економічну користь.

Китай хоче працювати з усіма, але працювати із США та Європою стає дедалі складніше. Якщо ці двері зачиняться, Китай продовжуватиме роботу там, де вони будуть відчиненими. Сполучені Штати все більше підштовхують Китай до того, щоб він встановлював сильніші зв'язки з іншими країнами.

Отже, на сьогоднішній день Китай-таки займає вигірне положення, а що буде далі – побачимо.

Список використаних джерел

1. Економічна правда [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/10/3/641217/>
2. The Guardian [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/dec/10/trumps-china-tariffs-regressive-tax-america-recession>
3. UA.NEWS [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.news/ua/udar-po-svitovij-ekonomitsi-torgova-vijna-ssha-i-kytayu/>

Піхоцька О.М., к.е.н., доц., доцент

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

Кафедра фінансів

Якуц Т.І., студентка ФК -42

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

Кафедра фінансів

АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Важливу роль у виконанні державної функції щодо регулювання економічних процесів займають податки, які сплачуються до бюджету. Тому податковим надходженням належить найбільша частка серед інших методів централізації бюджетних ресурсів.

У ч. 2 ст. 9 Бюджетного Кодексу податковими надходженнями визнаються встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі) та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі) [1].

З метою більш повного розкриття ролі податкових надходжень, проаналізуємо їх обсяги загалом, у тому числі найважливіші її елементи (табл.1) та частку у доходах Державного бюджету України (рис.1).

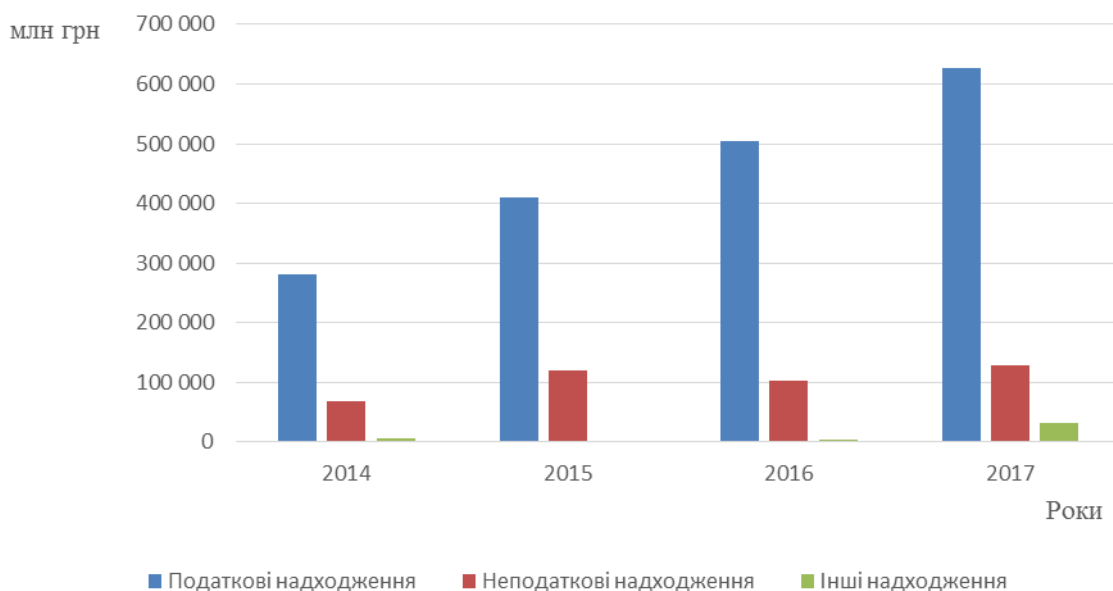

Рис.1-Динаміка доходів Державного бюджету України за 2014-2017 рр.

Складено автором на основі даних Державної казначейської служби України [2]

Можна зробити висновок, що близько 78% доходів державного бюджету становлять податкові надходження. Ця частка є не високою, оскільки ця частка згідно європейських норм має бути близько 95%.

Таблиця 1

Склад і структура податкових надходжень до Державного бюджету України у 2014-2017 роки

Показник	2014 рік		2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	Склад, млн грн	Ст-ра, %	Склад, млн грн	Ст-ра, %	Склад, млн грн	Ст-ра, %	Склад, млн грн	Ст-ра, %
ПДВ	189241	67,543	246858	60,305	329911	65,48	434041	69,257
ПДФО	12646	4,513	45062	11,006	59810	11,87	75033	11,98
Акцизний податок	44941	16,042	63111	15,414	90122	17,886	108293	17,267
Податок на прибуток підприємства	39942	14,256	34776	8,49	54344	10,785	66912	10,68

Плата за користування надрами	18199	6,496	36990	9,035	39699	7,879	43876	6,996
Ввізне мито	12389	4,42	39881	9,74	20001	3,97	23898	3,87
Відшкодування ПДВ	-50216	-17,92	-68405	-16,71	-94405	-18,74	-120061	-19,17
Інші надходження	13038	4,65	11146	2,72	4396	0,87	-5535	-0,88
Разом	280178	100	409418	100	503879	100	627154	100

Складено автором на основі даних Державної казначейської служби України [2]

З таблиці 1 видно, що загальна сума податкових надходжень у 2017 р. порівняно з 2014 р. зросла на 229% або на 244800 млн грн.

ПДВ становить найбільшу частку у податкових надходження в середньому за аналізований період 65,5%. Зростання в абсолютному вимірі й у відносному співвідношенні ПДВ, а також акцизного податку і ввізного мита через посиленням в кризових умовах фіскальної функції податків, що зумовлює зростання податкового навантаження на споживання.

Щодо податку на прибуток підприємства, то він зростає протягом аналізованого періоду. У 2015 році бачимо зменшення цього показника, що зумовлено зменшенням бази оподаткування в умовах політичної та економічної нестабільності, збільшенням податкових пільг та вже у 2016 році його стабілізацію і зростання.

У 2015 році бачимо різке зростання ПДФО, що пов'язане із змінами у Бюджетному кодексі, у відрахуванні цього податку до бюджетів різних рівнів.

Щодо плати за користування надрами вона також збільшилася, що зумовлено зростанням ставок податку і об'єктів оподаткування.

Проте не зважаючи на позитивні значення сум податкових надходжень, податкова система є недосконалою. Це можна побачити у нерівномірності розподілу податкових навантажень, ухиленню від сплати податків та нестабільності податкового законодавства.

Література

1. Бюджетний Кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=353931>

Платонова А.В.

Одеський національний морський університет

Студентка 3 курс спец. «Менеджмент»

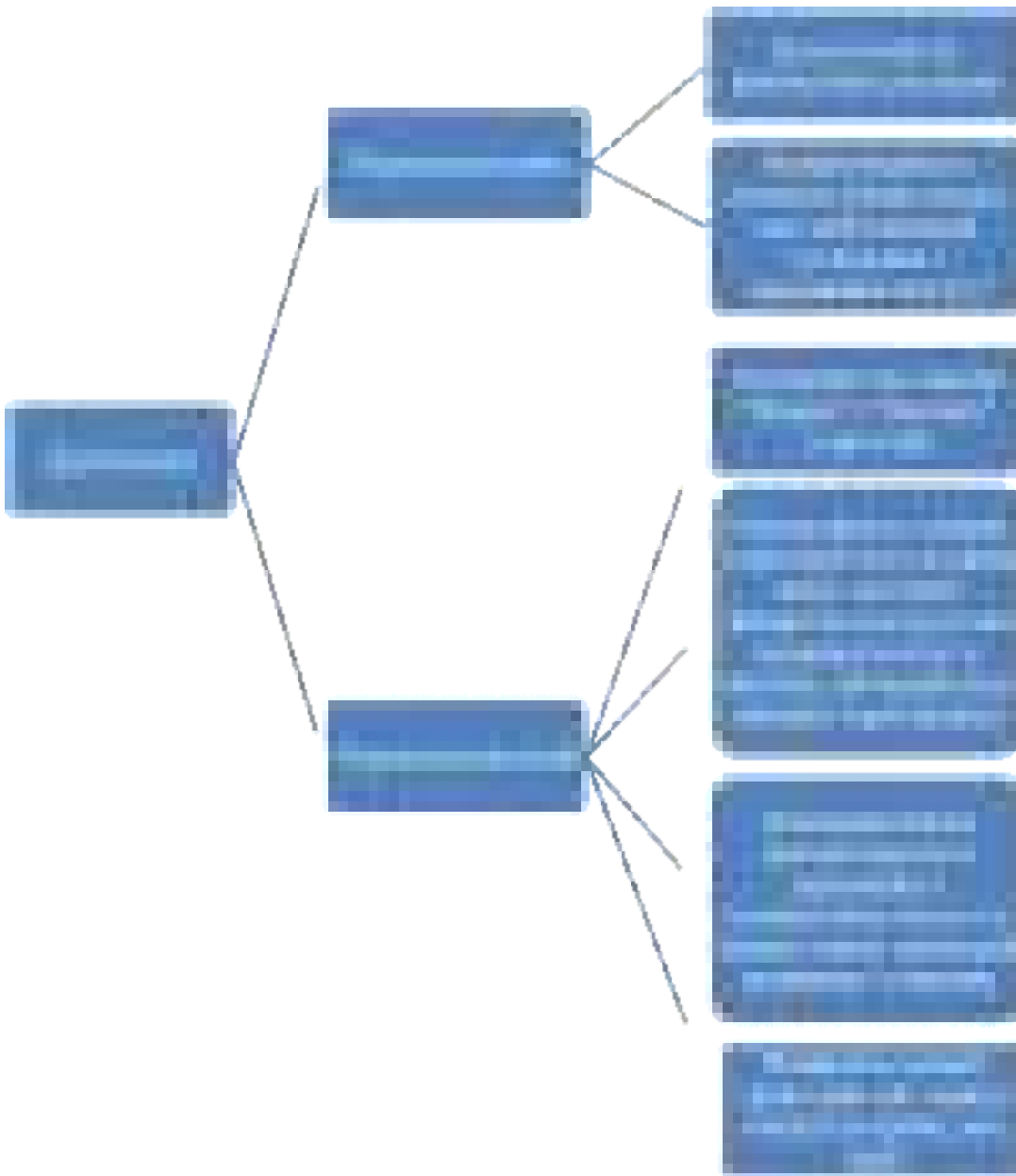
ЩОДО ПИТАННЯ БАЛАНСУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Місцеві бюджети займають не лише важливе місце у бюджетній системі, але й одне з центральних місць в економічній системі кожної держави. Вони виступають значущим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності, фінансовою базою місцевого самоврядування, інструментом реалізації державної регіональної політики, головним джерелом фінансових ресурсів для утримання і розвитку місцевого господарства, вирішення місцевих проблем. Для забезпечення принципу самостійності місцевих бюджетів значна увага має приділятися механізмам балансування місцевих бюджетів. Під механізмами балансування місцевих бюджетів розуміється фінансове вирівнювання.

Фінансове вирівнювання - це процес усунення вертикальних і горизонтальних дисбалансів. За допомогою механізму фінансового вирівнювання здійснюються заходи щодо перерозподілу фінансових ресурсів як між ланками системи бюджетів по вертикалі, так і між "бідними" й "багатими" територіями - по горизонталі.

Вертикальний фіскальний дисбаланс - це невідповідність між обсягами фінансових ресурсів того чи іншого рівня влади, регіонального або місцевого, з обсягами завдань і обов'язків, які на нього покладаються у процесі розподілу компетенцій між центральною, регіональною і місцевою владами. Під горизонтальним фіскальним дисбалансом розуміється невідповідність між обсягами фінансових ресурсів територіальних одиниць, що мають однакові обсяги покладених на них завдань.

Рис 1. Причини виникнення вертикального і горизонтального дисбалансу.
Складений на підставі ресурсу [1].

Вертикальний дисбаланс можна усунути кількома шляхами:

- Центральна влада або влада вищого територіального рівня може взяти на себе частину обов'язків із надання державних і громадських послуг.
- Запровадження тим рівнем влади, який має вертикальний фінансовий дисбаланс, додаткових податків або підвищення податкових ставок у межах відповідних територій.
- Передача центральною владою частини своїх податків тому рівню влади, який має такий дисбаланс.
- За рахунок надання центральною владою грантів (грошових допомог із спеціального фонду), субсидій та інших трансфертів.

На відміну від вертикального дисбалансу усунення горизонтального дисбалансу можливо лише впровадженням вищих податкових ставок в межах

відповідних територій, однак це буде упереджено щодо населення цих територій. Внаслідок цього, держава долає такі дисбаланси за допомогою політики фінансового вирівнювання.

При значних відмінностях у розвитку фінансової бази кожного окремо взятого регіону Україна збалансовує регіональні фінансові системи лише за допомогою міжбюджетних розрахунків - надання дотацій і субвенцій.

У зв'язку з цим вітчизняні фахівці пропонують запровадити нові механізми міжбюджетних відносин, які б передбачали поступове вирівнювання забезпеченості адміністративно-територіальних одиниць бюджетними коштами. Пріоритетним напрямом бюджетної політики має стати впорядкування взаємовідносин між місцевими бюджетами шляхом чіткого розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади, обласними та районними органами місцевого самоврядування територіальних громад щодо формування бюджетів. Також необхідно стимулювати систему солідарного фінансування спільної власності територіальних громад.

Можна зробити висновки, що балансування місцевих бюджетів – це процес їх фінансового вирівнювання методом усунення невідповідності між обсягами фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування і обсягами завдань та обов'язків. Таким чином, при впровадженні нових механізмів міжбюджетних відносин забезпечиться стабілізація економічного розвитку адміністративних територій і зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів.

Список літератури:

1. Механізм збалансування місцевих бюджетів. [Електроний ресурс] - Режим доступу: https://pidruchniki.com/1436010664459/finans/mehanizm_zbalansuvannya_mistsevih_byudzhetiv
2. Бюджетний кодекс України від 01.01.2011 - Розділ 3.- Місцеві бюджети ст. 63 - 80.
3. Павлюк К.В. Формування доходів місцевих бюджетів / К.В. Павлюк // Фінанси України. - 2013. - № 4. - С. 24-37.
4. Мних М.В. Роль та значення місцевих фінансів у розвитку місцевого самоврядування // Економіка, фінанси, право. - 2004. - № 2. - С. 15-17.

*Погожих Н.И., д-р техн. наук, проф.
ХГУПТ, Харків
ФМИТД, проф.
Софронова М.С., к. ф.-м. н., доц.
ХГУПТ, Харків
ФМИТД, доц.*

СПОСОБ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В ЗАДАЧАХ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

На современном этапе развития рыночной экономики актуальной является разработка и реализация перспективного управления эффективностью деятельности предприятия. Оптимальная (управленческая) стратегия

представляет собой генеральный план действий, систему способов и методов управления, направленных на выбор наиболее оптимальных путей обеспечения эффективной работы предприятия. В соответствии с поставленной целью формируются основные задачи, среди которых и обеспечение оптимального использования материальных, трудовых, финансовых, инвестиционных ресурсов. В связи с этим возникает проблема разработки методов обработки и анализа экономической информации (базы данных), необходимой для принятия решений. Как известно [1], одним из способов решения управленческих задач является приведение ее к математической с дальнейшим решением математическими методами.

Пусть первоначальная база данных включает в себя информацию об имеющихся на предприятии n ресурсах, которых хватит для выполнения m процессов a_j , $j=1,2,\dots,m$. Для реализации каждого процесса a_j необходимо n ресурсов a_{ji} , $i=1,2,\dots,n$, причем соответствующие i -тые ресурсы одинаковые по назначению. Необходимо составить производственный оптимизационный баланс выполнения процессов с учетом ограниченности имеющихся на предприятии ресурсов.

Авторами предлагается метод формирования базы данных путем выбора масштабирования ресурсов для представления процессов в виде объектов n -мерного пространства (n -параллелепипедов). Что позволит от рассмотрения экономической задачи перейти к математической: размещению n -параллелепипедов, одно из решений которой описано, например, в [2]. Тогда найденной последовательности размещения объектов соответствует оптимальная последовательность выполнения процессов, а их геометрические характеристики являются выходными данными для принятия решений.

Литература

1. Власов М. П. Моделирование экономических процессов / М. П. Власов. – М. : Феникс, 2005. – 400 с.
2. Новожилова М. В. Об одном способе поиска оптимального размещения прямоугольного гиперпараллелепипеда / М. В. Новожилова, А. А. Черноморец // Харьков : Препринт. – № 365 ; ИПМаш АН Украины, 1992. – 26 с.

Рачук К.М.

*Науковий керівник: А.М. Томашевська
Коледж Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці*

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

В сучасних умовах розвитку економіки будь-якої країни, в тому числі й України, надзвичайно велику роль відіграють іноземні інвестиції, адже

внутрішніх ресурсів для забезпечення фінансами національного господарства в належному обсязі не вистачає. Тому в такій ситуації постає питання залучення коштів для розвитку економіки з інших джерел, в тому числі й іноземних інвестицій. Саме створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є одним з найважливіших умов залучення інвестицій і подальшого економічного зростання країни.

В сучасних умовах досягти сталого економічного розвитку можна лише здійснивши структурні зрушення у господарському комплексі України. Враховуючи, що інвестиції виступають дієвим важелем здійснення структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних і економічних проблем, то ключовими завданнями державного управління є покращення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної активності, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямках розвитку економіки.

Інвестиційний клімат – це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему (економіку країни, регіону, корпорації) [1].

Інвестування значною мірою впливає на вирішення соціально-економічних проблем, з якими стикається будь-яка країна. На сьогоднішній день, проблема низького рівня капіталовкладень та відсутності припливу інвестицій є актуальною для України та потребує негайного вирішення.

Таблиця 1

Надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за країнами-інвесторами (найбільші обсяги) за січень–вересень 2018 року [4]

Країна - інвестор	Обсяг інвестицій, млн. дол. США	у % до загального підсумку
Усього, у тому числі:	17104	100,0
Російська Федерація	476,0	27,8
Кіпр	332,8	19,5
Нідерланди	284,6	16,6
Австрія	96,8	5,7
Франція	82,6	4,8
Польща	77,2	4,5
Велика Британія	69,1	4,0

Оцінюючи рівень участі іноземних інвесторів в економіку України (табл.1), важливо відмітити, що станом на вересень 2018 року, сукупність вкладених іноземних інвестицій Російської Федерації в економічну діяльність України становить 476 млн. дол. США (або 27,8% від загального обсягу інвестицій).

Найбільша частка серед країн ЄС належить Кіпру – 19,5 % коштів від загального обсягу прямих інвестицій в економіку України. Третє місце в загальному рейтингу займають Нідерланди (16,6%).

Враховуючи, що майже половину інвестицій надходить з Росії та Кіпру можна зробити висновок, що існує вкрай обмежене коло іноземних інвесторів, які зацікавлені в подальшому співробітництві з Україною.

Однією із методик оцінювання інвестиційної привабливості країни, є методика Європейської бізнес - асоціації (ЄБА). Вона зводить до встановлення індексу інвестиційної привабливості – інтегрального показника, який ґрунтується на характеристиці інвестиційного клімату (табл. 2) [2].

Таблиця 2

Характеристика значень індексу інвестиційної привабливості за методикою ЄБА

Значення (бали)	Характеристика
0-3	Негативне
3	Нейтральне
5	Позитивне

Динаміка індексу інвестиційної привабливості України у 2015- 1 півріччя 2018 років представлено на рисунку 1.

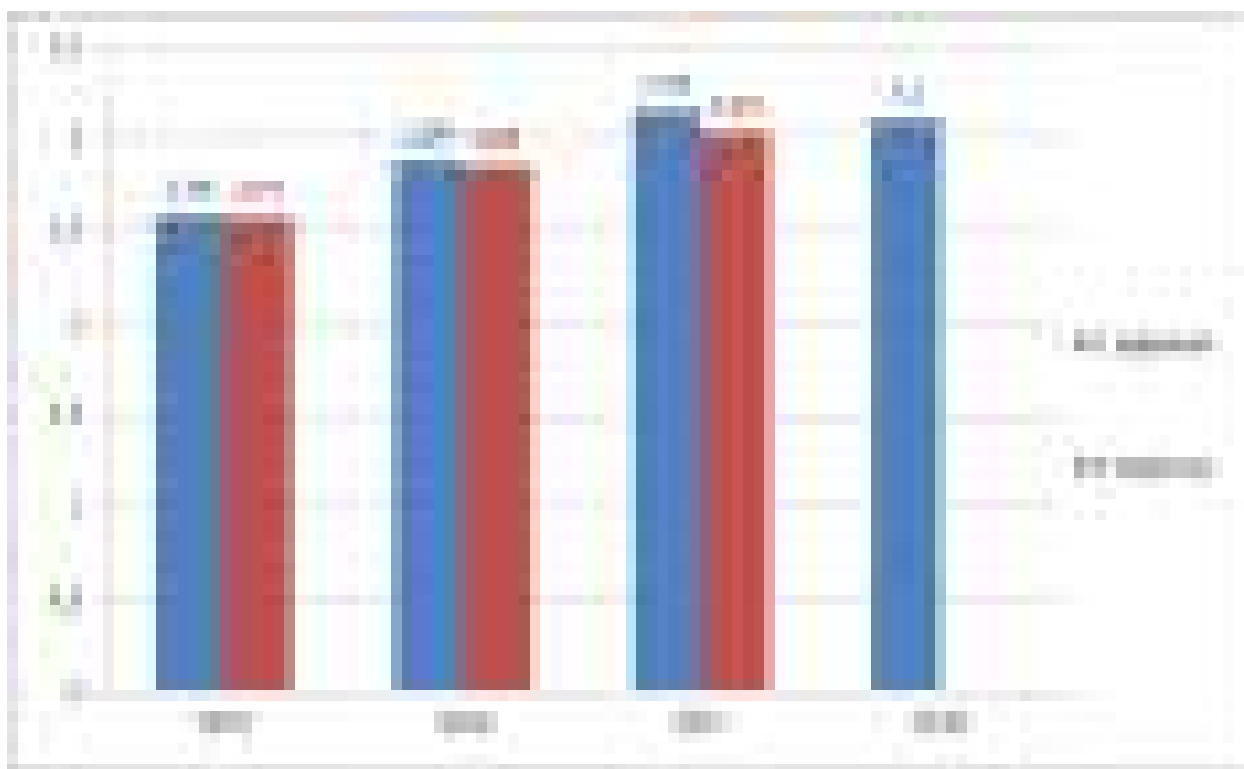

Рис.1 Динаміка індексу інвестиційної привабливості України у 2015 - 1 півріччя 2018 років [3]

Виходячи з наведених даних (рис. 1) можна зробити висновок, що рівень інвестиційної привабливості України у 2017 - 1 півріччя 2018 років покинув зону негативної площини та знаходиться у нейтральній площині.

За всю історію вимірювання з 2008 року, Індекс жодного разу не сягнув позитивної зони - вище 4 балів. Найвищий показник Індексу був зафіксований в

кінці 2010 – початку 2011 року – 3,4 та 3,39 балів відповідно. Результат у 1-му півріччі 2017 був найвищим з 2011 роком (3,15 балів) [4].

Серед основних причин, що обумовлюють несприятливий інвестиційний клімат в Україні та стримують економічний розвиток, численні вітчизняні та зарубіжні дослідження традиційно відзначають нестабільність українського законодавства, нерозвиненість ринкової інфраструктури, сильний податковий тиск, корупція в місцевих і центральних органах влади.

Висновки: На сьогодні, Україна не має сформованої чіткої стратегії розвитку держави, що не сприяє зростанню її інвестиційної привабливості. Відповідно, головним завданням державної політики в напрямку покращення інвестиційного клімату слід вважати:

- вдосконалення правової бази;
- здійснення податкової реформи, що передбачає спрощення податкової системи та зниження фіскального тиску на підприємства;
- завершення земельної реформи;
- включення в інвестиційний процес державних ресурсів та стимулювання приватних інвесторів;
- активна антикорупційна політика.

Отже, формування в Україні привабливого для іноземних інвесторів середовища, насамперед, треба починати з системи активних дій держави, спрямованих на зміну політичного, економічного та правового поля в державі.

Список використаних джерел

1. Коваленко С. О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення / С.О. Коваленко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – №38. – С. 366–368
2. Індекс інвестиційної привабливості України [2015] [Електронний ресурс] // European Business Association. – Режим доступу : <http://goo.gl/JZfAU6>. Станом на 15.04.2015. - назва з екрану
3. Індекс інвестиційної привабливості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ebainfo.tilda.ws/indexes/investment-index-i-2018>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://_www.ukrstat.gov.ua

Рибка Н.В.,

*Горохівський коледж ЛНАУ, місто Горохів,
циклова комісія обліково-економічних дисциплін, викладач*

Воляник О.М.,

*Горохівський коледж ЛНАУ, місто Горохів,
циклова комісія обліково-економічних дисциплін, викладач*

КРИПТОВАЛЮТА ЯК НОВИЙ ВИД ГРОШОВОГО ОБІГУ В СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩІ

Цифрова валюта, яка не належить жодній державі і ніким не контролюється, щосили використовується для безготівкових розрахунків і

виступає інструментом збагачення для тисяч підприємливих і далекоглядних користувачів інтернету.

Переваги криптовалюти: вона передається від людини до людини за принципом Peer-Peer – послуги банківських установ та платіжних систем не потрібні; це міжнародний засіб розрахунків – користуйтеся ним в будь-якій країні, де є мережа інтернет; ваші крипто-гаманці не можна контролювати – ніхто не має права заморозити ваш рахунок або обмежити суму переказу; низькі комісії за транзакції – в порівнянні з комісійними банків і платіжних систем; вартість криптовалюти стабільно зростає.

Є кілька способів інвестування в криптовалюту – прямі покупки, біржова торгівля, вкладення в майнінг (видобуток криптовалюти). Всі варіанти гарні, однак деякі вимагають великих вкладень, інші доступні для користувачів з мінімальним початковим капіталом.

Потрібно сказати і про мінуси криптовалюти, оскільки вони є в наявності: ці гроші не визнають державні структури; всі операції з біткоїном здійснюються на свій страх і ризик; висока волатильність криптовалют (курс змінюється щодня); криптовалюти властиві часті злети і падіння курсу

Найпростіший варіант інвестування годиться для тих, у кого є початковий капітал. Потрібно просто купити на ці гроші криптовалюту і забути про неї на деякий час. Спосіб перспективний, але занадто довгий. Якщо у вас трохи коштів, відповідно, і заробітки будуть скромні.

Є більш прибуткові варіанти: купівля або обмін криптовалюти через обмінні пункти; шукати кращий курс, купувати дешевше, щоб потім продати дорожче; прямий обмін (є спеціальні сайти, форуми для криптовалютчиків, на яких вони обмінюються один з одним грошима без будь-яких комісій); біржі крипто валют; інвестиції в хмарний майнінг.

Процес інвестування в гроші, які не підтримує жоден банк у світі, заслуговує вдумливого і професійного підходу. Створення і поповнення електронного гаманця, може стати як проміжне місце для зберігання резервних коштів.

Одна з найприбутковіших біржових стратегій – це не купівля-продаж та спекуляції, а спокійне очікування. Якщо готові чекати кілька місяців, півроку, рік, маєте всі шанси збільшити свій капітал і вдвічі, і вчетверо і навіть в 10 разів.

Обмін цифрових грошей в реальні – теж відповідальна стадія процесу. Для цього можна рекомендувати скористатися моніторингом обмінників.

Найбільш поширена торгівля криптовалютою через біржі, серед яких найбільш поширені EXMO, Kraken, Poloniex.

Отже, інвестування в криптовалюту – реальна можливість отримати дохід, близький до пасивного. Але вкладаючи активи в цифрові гроші, не варто забувати про ризики. Криптовалюта не має офіційного статусу на державному рівні і все ще вважається експериментальним засобом розрахунків.

Література

1. Скоморович І.Г., Реверчук С.К. Історія грошей і банківництва: Підручник. – К.: Атіка, 2004.
2. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків: Переклад з англійської. – К.: Основи, 1999.
3. www.publications.worldbank.org.

*Рижук Юлія Олександрівна, студентка
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник: Козаченко Анна Юріївна, к.е.н., доцент кафедри
аудиту та державного контролю
Вінницький національний аграрний університет*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Оскільки все більше перед підприємствами різної форми власності, постає питання щодо прийнятті рішень, які повинні базуватися на обґрунтованих даних, що відповідають принципам повноти та достовірності. Через це виник такий вид фінансового контролю як аудит.

Проблемам даного питання було присвячено ряд праць вітчизняних учених, а саме: Н. Кужельний, Е.Петрик, Ф. Бутинець, Г. Давидов [1, 3, 4].

Офіційно розвиток аудиту в Україні розпочався після прийняття Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. [2, 6] Однак аудит в Україні ще немає досить широкого впровадження. Проблеми розвитку аудиту є різними, але всі вони пов'язані з розвитком економіки України, тому потребують якнайшвидшого вирішення. До основних проблем розвитку аудиту належать такі:

- недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів;
- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;
- відсутність типових форм документів з аудиту;
- відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту тощо;
- відсутність розробленого економічного механізму щодо регулювання аудиту, який включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності;
- недосконалі законодавча база і досвід судового розгляду позовів щодо аудиторів (аудиторських фірм), немає методики оцінки розмірів збитку користувачів від не якісного аудиту [5].

Шляхи щодо вирішення даної проблеми полягають у наступному: здійснення страхування відповідальності страхових компаній за неякісно виконаний аудиторський контроль; встановлення єдиних цін щодо надання послуг аудиторськими компаніями, що змусить їх звернути увагу на якісне надання послуг, від чого буде залежати попит на їхні послуги; розроблення єдиних стандартів функціонування аудиторської діяльності в Україні, в яких

безпосередньо слід визначити що належить до сфери аудиторської діяльності.

Отже, аудит в діяльності підприємств займає важливе місце, оскільки може надати оцінку щодо ефективності його діяльності. Вирішення усіх проблем призведе до більшої довіри клієнта до аудитора, а також комплексне та системне подолання усіх недоліків призведе до підвищення авторитетності аудитора на міжнародному рівні.

Список використаної літератури

1. Аудит : практ. пособие / [А. Кузьминский, Н. Кужельный, Е. Петрик и др.]; под ред. А. Н. Кузьминского. – К. : Учётинформ, 2008. – 283 с.
2. Аудит в Україні : зб. нормативних актів. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 320 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі: монографія / Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга, Н. І. Петренко. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 564 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Проблеми аудиту в Україні / Ф. Ф. Бутинець // Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи : зб. тез та виступів на II міжнар. наук.-практ. конф. – К. : ННЦ Інститут аграрної економіки, 2006. – С. 184–186.
5. Платонова І. А. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні [Електронний ресурс] / І. А. Платонова // №4 (49). – 2011. – Режим доступу до ресурсу:file:///C:/Users/Downloads/Nvpushk_2011_4(2) 77.pdf.
6. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : Закон, затв. Постановою ВР України від 22.04.1993 р., № 3125-ХІІ. – Режим доступу : <http://www.zakon.gov.ua>. – Назва з екрана.

Руда О.Л., к.е.н., доцент

*Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування, доцент*

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РИНКУ ЗЕРНА

Зернове господарство є особливою галуззю агропромислового комплексу, що визначає в сучасних умовах рівень розвитку всього аграрного сектора економіки України. Серед базової сільськогосподарської продукції, яка гарантує продовольчу безпеку країни, зерно займає особливе місце. Це зумовлено винятково важливим його значенням [6].

Питанням розвитку ринку зернових культур присвячена значна кількість публікацій вітчизняних учених-економістів. Питання, пов'язані з даною проблематикою, розглядалися у працях С.М. Кваші, І.В. Камінського, І. Кузнецової, Ю.О. Лупенка, О.М. Шпичака, В.Я. Месель-Веселяка, які досліджують світові ринки зерна та проводять експертні розрахунки в цьому напрямі.

Активна участь країни у міжнародних економічних відносинах є визначальним фактором розвитку економіки країни. За результатами оцінок глобальної конкурентоспроможності у 2017 році Україна займає 81 позицію з поміж 137 країн світу, а за ефективністю ринку товарів 101 [1].

Вирішення проблеми підвищення конкурентоспроможності ринку зерна може стимулювати розвиток внутрішнього та зовнішнього ринку, підвищити зовнішньоекономічну діяльність, збільшити обсяги виробництва продукції,

підвищити якість продукції. Отже пошук шляхів розвитку ринку зерна та активізації участі на світовому ринку є актуальним.

Україна є одним із основних учасників на світовому ринку сільськогосподарської продукції. Аграрний сектор України на сьогодні є опорою української економіки та формує рплизно 14% ВВП. Свою продукцію Україна експортує в більш ніж 190 країн світу та посідає передові позиції на світовому ринку, а саме, з експорту зернових і олійних культур.

В останні роки український зерновий ринок демонструє позитивну динаміку, як у відношенні виробництва, так і експортного потенціалу, що продемонстровано на рис. 1.

Рис. 1. Експорт зернових з України у фізичному та грошовому вимірах у 2010—2017 роках [3].

Як бачимо, навіть нарощування експорту зернових до 42 млн тонн на рік недостатньо збільшує надходження іноземної валюти в Україну. Адже середня ціна на таку продукцію впала майже у два рази — до 155 дол. США за тону. Більш сприятливою минулого року була ситуація для металургійної галузі. Корекція цін на світових ринках після зростання попиту з боку Китаю компенсувала падіння фізичних обсягів експорту чорних металів. Але в цілому ринок сировинних товарів залишається малопрогнозованим. Такі тенденції вказують на хибність тези про пріоритет аграрного вектора для України. Він не може забезпечити сталого розвитку країни.

З іншого боку, маючи навіть такий «сировинний» потенціал, слід розуміти, якою мірою його можна використати для акумулювання ресурсів на переробку сировини всередині країни та навіть для живлення інших сфер економіки та соціальної сфери. Під останніми маємо на увазі розвиток наукомістких сфер та забезпечення ширшого доступу населення до соціальних благ [5].

Україна має реальний потенціал зміцнити свої позиції на світовому ринку

зерна і зробити вагомий внесок у подолання світової продовольчої кризи.

Головною конкурентною перевагою українських експортерів на світовому ринку є ціна. Окрім цього, важливий резерв зростання обсягів експорту зерна з України міститься у досягненні стабільності виробництва та правил функціонування ринку. Це підвищить рівень довіри до України в світі, а також покращить мотивацію міжнародних компаній до участі у функціонуванні аграрного ринку.

Конкурентоспроможність є головним показником стану економіки країни і перспектив її розвитку. Під конкурентоспроможністю виробництва зерна слід розуміти здатність аграріїв до виробництва і реалізації зерна в умовах сформованого рівня конкуренції з такими фінансово-економічними результатами, які забезпечать просте або розширене відтворення виробництва. Розвинене зернове виробництво забезпечить значні надходження від експорту і окремим сільськогосподарським товаровиробникам й державі в цілому. У свою чергу, підвищення конкурентоспроможності зерна на вітчизняному і світовому ринках сприятиме покращанню ситуації в аграрному секторі економіки країни.

Література

1. The Global Competitiveness Report 2017— 2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/theGlobalcompetitivenessReport20172018>
2. Головні новини аграрного бізнесу. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://agronews.in.ua/node/18188>.
3. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Камінський І.В. Стан виробництва та кон'юнктури ринку зернових культур в Україні [Електронний ресурс] / І.В. Камінський. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/agroin/2010.
5. Основні показники зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] / Український клуб аграрного бізнесу. — Режим доступу: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini
6. Скидан О. В. Інституційні засади формування аграрної політики України : монографія / О. В. Скидан. — Житомир : Вид-во „Полісся”, 2010. — 576 с.

Русакова К.О.

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро*

METHODS OF LABOR REGULATION IN FOREIGN COUNTRIES

Abroad, labor regulation is an organic component of all enterprises and their departments. This is an essential enterprise management function. On the basis of labor cost norms, the laboriousness of work and the need for personnel, the volumes and terms of implementation of the production program, the size of wages are determined, the costs of production are assessed and controlled. Practiced integrated design of labor and technological processes associated with the valuation of labor. At the same time, modern computers, automated systems of microelement rationing,

regulatory data banks, are used. At the enterprises, great attention is paid to ensuring the progressiveness of standards and a high level of norms intensity. To this end, the replacement and revision of labor standards are carried out at short intervals (from six months to a year), even with minor improvements in production and labor processes.

In the practice of labor regulation in foreign countries, three main methods have emerged: the establishment of standards based on direct study of working time costs (timekeeping); using elemental standards; using microelement standards. The application of a method depends on the nature of the labor process and the associated level of detail. So, in the conditions of a cyclically repeating process, either timing is applied, or pre-developed elemental standards are used. If work is normalized for workers employed in equipment whose technical characteristics determine the time of the operation, microelement standards are used.

Timekeeping method. The establishment of standards according to the direct study of the cost of working time is done using timekeeping or by analyzing the video recording of the labor process. In this case, the studied operation (work) is divided into elements, each of which is timed separately. It is important to determine the number of observations that need to be conducted for each element in order to obtain objective data. For this, the Benjamin Niebel table is used, in which the minimum required number of cycles is indicated as a function of the cycle duration and the number of repetitive works for one year [1].

Elemental standards. In the development of standards for new work or to amend the changes that have arisen in existing work, elemental standards are used. Such standards are developed using the method of timekeeping observations. There are collections of standards, where they are presented in the form of tables. The method of calculating standards using elemental standards involves several steps: the labor process is divided into its constituent elements [2]; for each of the elements, using the data of the relevant regulatory tables, put down the normal time of their implementation; in case of deviation of the existing organizational and technical conditions from those envisaged in the elemental standards, the standards are adjusted; normative values for all elements of the operation are added up, and additional time is added to the amount received for breaks and rest, which are established by the company for this type of work.

Trace element regulation systems. The most common in the United States; Canada, Germany, France and other countries have received microelement rating systems (Predetermined Motion-Time Data System – PMTS). Such rationing systems based on micronutrients are widely used in the design of work processes, analysis and rationalization of existing work methods, the development of time-saving standards, the selection of the most rational work methods, for the establishment of labor standards, and for training workers in rational work methods. In this system, labor movements are divided into 19 microelements: 8 variants of hand movement, 9 variants of body and leg movement and 2 variants of eye movement [2]. As an example, consider the nature and content of the most common system of microelement rationing of labor MTM-1. This system contains regulatory materials classified by 19 main types of movement. For each trace element developed standards for its duration. For each of the movements, they are differentiated depending on the

variable factors affecting the duration of the movement and the method of its implementation. In the MTM system, time is measured in arbitrary units of time – tmu. One tmu is equal to 0.0006 min. The standards, representing a normalized time, do not take into account the allowances for rest and personal needs, for breaks that are not dependent on the worker.

Rationing of labor with the use of microelement standards MTM involves several stages. At the first stage, the method of performing standardized work is determined in general terms (in the context of the development of design standards). At the second stage, they receive the necessary detailed information on equipment and tools, requirements for quality, location of the workplace, materials and parts, etc., study the drawing of the part and its manufacturing technology. At the third stage, a detailed item-by-element description of the method of performing standardized work is compiled, the layout of the workplace is deleted. At the fourth stage, each element of the work is divided into trace elements and each of them is described in detail [1]. Then the labor movements necessary for the job are designed and recorded in the MTM analysis map. At the fifth stage, the values of the cost of working time are put down for each element. Summing up the standard time for all elements, including surcharges, get the rate of time. The use of methods of labor regulation significantly speeds up work on the establishment of labor standards, leads to uniformity in establishing standards for the same work for different workers.

References

1. Hanami, Tadashi, Labor Laws and Industrial Relations in Japan, (Boston, MA: Kluwer Law and Taxation, 1985).
2. Krueger, Alan, “The Evolution of Unjust-Dismissal Legislation in the United States,” Industrial and Labor Relations Review, XLIV (1991), 644-660.

*Сищенко Вікторія,
студентка магістратури;*

*Галушко О.І.,
старший викладач каф. фінансів і маркетингу;
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури*

ВЕНЧУРНІ ФОНДИ, ЯК СУБ'ЄКТИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Головним призначенням ринку фінансових послуг є забезпечення взаємозв'язків, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за допомогою спеціалізованих інститутів. Через те одне з провідних місць на фінансовому ринку та ринку фінансових послуг займають фінансові посередники, які слугують допоміжною ланкою для вільного руху фінансових ресурсів. До таких посередників відносяться венчурні фонди - ризиковані інвестиційні фонди, орієнтовані на роботу з інноваційними підприємствами та проектами (стартапами).

Як інститут спільного інвестування, венчурний фонд є інвестиційним посередником, що виконує функцію управління індивідуальними капіталами інвесторів шляхом надання інформаційних послуг та диверсифікації дрібних капіталів учасників спільного інвестування через формування портфеля колективних інвестицій.

Основний принцип венчурного бізнесу - орієнтованість результатів інтелектуальної діяльності на можливу прибутковість і попит. Важливим позитивним чинником є також те, що діяльність венчурних фондів веде до впровадження на придбаних або контрольованих підприємствах інноваційних, управлінських, маркетингових, виробничих інновацій та формування національних кадрів в сегменті інноваційної діяльності [1].

Серед рівня вимог венчурного фонду до фінансованого проекту - зростання капіталу протягом 5 років реалізації проекту в 10 разів. Тобто віддачу на інвестиції трохи менше 60% річних, що являється значним рівнем прибутковості, але у іншому випадку фонд не зможе досягти середньої віддачі на вкладені кошти в 20% - 25% для інвесторів і забезпечити достатній рівень доходів керуючим, тому що певна частина проектів може виявитися збитковою, інша частина - не принести очікуваних доходів. Якщо фінансується більш пізній етап розвитку бізнесу, вимоги по прибутковості можуть бути нижче, через те, що в цьому випадку менше ризик невдачі [2].

Загальна кількість компаній з управління активами в Україні протягом 2013-2017 рр. зросла на 0,3% – з 299 до 300, а кількість зареєстрованих ІСІ збільшилась на 0,9% – з 1661 до 1676 [3].

Венчурні фонди або КУА в основному вкладають капітал у підприємства, акції яких не обертаються у вільному продажі на фондовому ринку, а цілковито розподілені між акціонерами. Інвестиції спрямовуються в капітал акціонерних товариств в обмін на частку або пакет акцій чи надаються у формі інвестиційного кредиту, головним чином середньострокового (від 3 до 8 років).

Аналіз сучасного стану системи фінансового забезпечення інноваційної сфери в Україні свідчить про її кризу та нездатність створити не тільки ріст, а також й необхідні умови для реалізації існуючого інноваційного потенціалу країни. Оскільки венчурний капітал є найбільш результативним джерелом фінансування інноваційної діяльності, державі необхідно створювати сприятливі умови для розвитку індустрії венчурного інвестування, зокрема через створення регіональних венчурних фондів з державним капіталом, основними цілями яких стануть: участь у фінансуванні регіональних інноваційних програм та накопичення засобів для подальшого фінансування інвестиційних проектів, що сприятимуть технічному переоснащенню суб'єктів господарювання [2].

Література

1. Довгалюк В.В. Венчурний фонд як фінансовий посередник на ринку фінансових послуг // ВІСНИК ЖДТУ - 2014. - № 2 (68) – С. 248-251.
2. Пельтек Л.В. Державне регулювання розвитку венчурного бізнесу в інвестиційній сфері / Пельтек Л.В. // Економіка та держава №3/2009.
3. Фінпост [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/6184>

ОСНОВНІ ПЕРЕШКОДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Розглянуто роль та необхідність інформаційного забезпечення системи менеджменту в структурі вітчизняних підприємств та основні перешкоди його подальшого розвитку на мікро та макроекономічному рівні.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інформаційні ресурси, ринкові відносини, інформаційна система.

Рассмотрены роль и необходимость информационного обеспечения системы менеджмента в структуре отечественных предприятий и основные препятствия его дальнейшего развития на микро- и макроэкономическом уровне.

Ключевые слова: информационное обеспечение, информационные ресурсы, рыночные отношения, информационная система.

The role and necessity of information provision of the management system in the structure of domestic enterprises and the main obstacles to its further development at the micro and macroeconomic level are considered.

Keywords: information support, information resources, market relations, information system.

На сучасному етапі розвитку управління господарюючим суб'єктом, змістовне значення має система методів, направлених на його вдосконалення та ефективну діяльність. При цьому, управління органічно пов'язане з інформацією та з перебігом інформаційних процесів. Будь-який процес управління починається зі збирання, обробки інформації і закінчується здобуванням інформації, яка є вихідною для нового управління. Розробка стратегії управління (перспективних цілей і завдань), вироблення і вибір управлінських рішень, організація їхнього виконання, регулювання та контроль, підбиття підсумків виходять із споживання здобутої інформації і закінчуються видачею нової інформації.

За умов ринкових відносин найважливішими факторами, що забезпечують економічний розвиток підприємства є його інформаційне забезпечення та постійне удосконалення системи управління підприємством. Система інформаційного забезпечення менеджменту характеризує сукупність інформаційних ресурсів, що відображають внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства[3].

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту є процесом безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки

ефективних оперативних управлінських рішень за всіма аспектами фінансової діяльності підприємства [4]. Дана система орієнтована на ухвалення короткострокових і довгострокових управлінських рішень і на формування власної системи фінансового контролю.

Ступінь розробки теми у наукових дослідженнях. Проблеми інформаційного забезпечення прийняття рішень за напрямками діяльності підприємства та оцінки фінансового потенціалу досліджують як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Серед них Бикова В., Власенко І., Ларікова Т., Матейко С., Суходоєв Д., Шляга О., Янковский К.

Дослідженням інформаційної системи фінансового менеджменту займалися такі наукові діячі як І. А. Бланк, М. Д. Білик, П. Ю. Буряк, О. Д. Василик та ін.

Однак, поки що недостатньо визначеною залишається проблема інформаційного забезпечення для прийняття ефективних фінансово-господарських рішень на кожному етапі управління фінансовою діяльністю підприємства.

Критичний аналіз наукових праць останніх років показав, що вивчення проблем інформаційного забезпечення (ІЗ) на всіх рівнях управління розглядаються в таких аспектах[2]:

- 1) технічний вимір та оцінка інформаційних систем;
- 2) соціальний вимір та оцінка інформаційних систем;
- 3) нормативно-правове регулювання розвитку інформаційних систем;
- 4) теоретичні дослідження основних категорій інформаційного забезпечення процесів управління;
- 5) вирішення протиріч у розвитку управлінського та інформаційного забезпечення організацій.

Діяльність більшості вітчизняних підприємств у складних умовах динамічної ринкової економіки та жорсткої конкуренції потребує зниження вартості бізнес-процесів, удосконалення внутрішніх виробничих процесів, розширення діапазону послуг і товарів, скорочення надлишкових робіт всередині організації.

На сучасному підприємстві комп'ютер перетворився на необхідний інструмент повсякденної діяльності. З його допомогою здійснюється збирання, накопичення та обробка даних. Разом з тим, як правило, у організацій виникають складнощі з вибором інформаційної системи, нестача коштів на її придбання, сумніви в надійності інвестицій в цю сферу, де обладнання швидко застаріває, невпевненість у достатній віддачі від впровадження комп'ютерної системи для покриття витрат на її створення.

Найбільш важливими проблемами, які мають бути вирішені менеджерами українських підприємств, на наш погляд, є наступні:

1. Перехід від товариств з обмеженою відповідальністю до акціонерних товариств (АТ). Відокремлення підприємства як юридичної особи від власника привело до укрупнення підприємств, збільшення масштабів виробництва, що дозволило знизити собівартість продукції, поліпшити її якість і отримати необхідні кошти для інвестиції та інновацій.

2. Заміна власників-засновників новими, ефективнішими, власниками. Провідні фірми стали дійсно провідними не під час керівництва відомих і харизматичних засновників, а в часи нових власників, які, не дуже переймаючись креативним процесом, починають займатися економічними проблемами підприємства, наймаючи для цього професіональних менеджерів [4].

3. Заміна у керівництві компаній засновників ефективними менеджерами. За умов конкурентного середовища досягти успіху лише за рахунок інтуїції неможливо. Потрібні не тільки креативна ідея, а й точний розрахунок, стратегія. Розробити ж їх може тільки фахівець, який має не лише досвід роботи у певній галузі, а й відповідні знання та багато інших.

Тому в ході дослідження більшості вітчизняних підприємств, було розроблено перелік заходів, необхідних для впровадження нової ефективної інформаційної системи:

- ✓ купівля програмного забезпечення для ПК. Якщо необхідно то купівля додаткових комплектуючих для ПК;
- ✓ запрошення фахівців із встановлення нових програм;
- ✓ встановлення програм;
- ✓ навчання відповідних працівників роботі із встановленою програмою;
- ✓ реорганізація організаційної структури: Зменшення чисельності працівників кадрового підрозділу організації, внаслідок впровадження нових ІТ;
- ✓ реорганізація організаційної структури управління: зменшення повноважень деяких керівників так відповідно і відповідальності за прийняття рішень;
- ✓ формування нових правил роботи з інформацією;
- ✓ сканування вхідних відомостей про працівника і передача їх електронною поштою до головного офісу;
- ✓ постійний (щогодинний) перегляд електронної пошти, оскільки таким способом також надходять дані);
- ✓ друк і розповсюдження по всій організації постановов;
- ✓ отримання інформації в інтерактивному режимі за допомогою електронних конференцій даних тощо.

Отже, розв'язання існуючих проблем інформаційного забезпечення системи менеджменту в Україні вимагає застосування системних механізмів як на мікроекономічному, так і на загальнонаціональному рівні. Одним з головних елементів такого механізму є побудова національної системи стандартів маркетингової та управлінської діяльності. Широкому впровадженню сучасних методів управління та усвідомленню підприємцями причини власних проблем сприятиме проведення „круглих” столів із залученням провідних фахівців.

Список використаної літератури

1. Тоффлер Е. Третя хвиля / Е. Тоффлер. – Київ : Всесвіт, 2010.

2. Карпенко С. Применение модели Захмана для проектирования ИТ-архитектуры предприятия / С. Карпенко // Информационные технологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.management.com.ua/ims/ims177.html>.
3. Денисенко М. П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства / М. П. Денисенко, Т. С. Голубева, І. В. Колос ; відп. ред. О. Є. Кузьмін // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. — Львів : В-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. — 652 с.
4. Тарануха О.М., Грачова А.С. Сучасні проблеми менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iconf.org.ua/index.php?option=com_content

*Слободяник Д.О., студентка ОС «Бакалавр»
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Чухліб А.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
кафедра статистики та економічного аналізу, доцент*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ МОРОЗИВА В УКРАЇНІ

Виробництво морозива, як в Україні, так і за її межами є доволі процвітаючою галуззю та має перспективи для розширення асортименту та насичення ринку конкурентоспроможною продукцією.[1]

Попит споживання морозива, як сезонного товару, впливає на характеристику динаміки обсягів його виробництва.

Динаміка обсягів виробництва морозива характеризується стрибкоподібним характером. Протягом 2013-2015 років спостерігається тенденція до зменшення виробництва морозива, що обумовлено високою залежністю виробництва морозива від сировинного фактора та попиту на цей вид продукту. З 2016 року спостерігається позитивна тенденція показників виробництва морозива. Виробництво морозива у 2017 році порівняно з 2015 роком підвищилось на 7% і становило 96,57 тис. т (рис. 1, табл. 1).

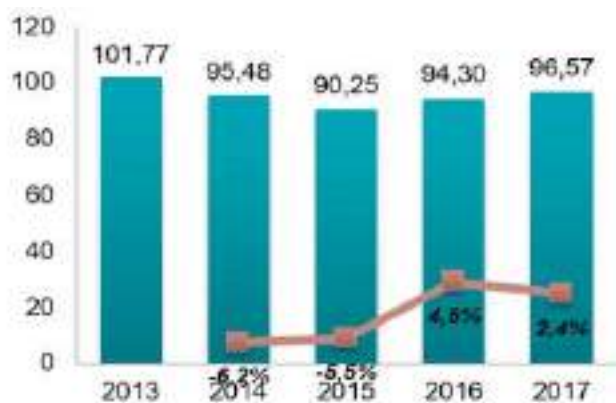

Рис. 1. Динаміка виробництва морозива в Україні, тис. т

Невисока платоспроможність українців впливає на ринок морозива в Україні. Україна характеризується невисоким рівнем споживання морозива. Згідно зі статистичними даними, українець споживає, в середньому, близько 2,5 кг (або приблизно 3 л) морозива щорічно, тоді як в Західній Європі це показник досягає 8 кг і більше, в США — понад 20 кг.

Слід зазначити, що протягом останніх років існує позитивна динаміка споживання морозива в Україні. В 2017 році порівняно з 2015 роком обсяги споживання морозива українцями підвищились на 13,9% і становили 91,8 тис.т.

Експорт вітчизняного морозива до 30 країн світу у 2017 році становив 5 тис. т, що на 13,5% більше, ніж у 2016 році.

Таблиця 1

Динаміка ємкості ринку морозива в Україні, тис. т

Показник	Роки					2017 р. до 2013 р, %
	2013	2014	2015	2016	2017	
Виробництво	101,77	95,48	90,25	94,30	96,57	94,89
Імпорт	1,23	0,32	0,13	0,10	0,26	21,14
Експорт	2,14	2,14	4,52	4,46	5,07	236,92
Ємність	100,86	93,67	85,86	89,94	91,76	90,98

Таким чином, середньорічне споживання морозива українцями значно менше, ніж норма споживання та середньорічне споживання населенням Європи. Проте, вітчизняний ринок морозива має потенційну ємкість та спроможний збільшити експортний потенціал продукції.[2]

Список використаної літератури

1. Аналітичний огляд ринку морозива України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rurik.com.ua/documents/research/icescream_2013_review.pdf
2. Холодний розрахунок [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://agroday.com.ua/2018/03/19/vidmorozheni-polovynu-rynka-morozyva-dilyat-mizh-soboyu-rud-ta-lasunka/>

*Ткач Є.В., канд. екон. наук, доцент
Чернівецький національний університет, м. Чернівці
Кафедра фінансів і кредиту, доцент
Архінов В.В., студент 6 курсу*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасна діяльність суб'єктів підприємницької діяльності відбувається в умовах нестабільного розвитку економіки, затяжної кризи, посилення глобалізаційних процесів, тиску конкуренції, зростаючого впливу фінансової сфери. Отож, сучасні умови господарювання, що пов'язані з кризовими явищами в економіці в цілому, коливаннями у підсистемах самих підприємств (організацій, установ) обумовлюють гостру потребу господарюючих суб'єктів у

припливі капіталу. Успішне господарювання суб'єктів підприємницької діяльності потребує створення адекватного фінансового забезпечення, що дозволило б на основі дотримання вартісно-грошових та натурально-речових пропорцій забезпечувати їх відтворення (просте і розширене), збільшувати ефективність діяльності, досягати стабільного розвитку в перспективі. Фінансове забезпечення є запорукою стабільного функціонування і подальшого розвитку будь-якого господарюючого суб'єкта. В такому контексті виникає необхідність детальнішого дослідження суті, місця, функцій та складу фінансового забезпечення суб'єктів господарювання (підприємств).

Як правило, «фінансове забезпечення» використовується завжди у контексті і у зв'язку з поняттям «фінансовий механізм», але по-різному позиціонується стосовно нього: як підсистема, складова, метод, елемент, функція. Для прикладу, у Гривківської О. В. фінансове забезпечення діяльності підприємств є методом фінансового механізму діяльності підприємств, який дозволяє сформулювати достатні обсяги фінансових ресурсів для досягнення беззбитковості діяльності, підвищення ефективності господарювання та зміцнення національної економіки [1]. Схоже розуміння зустрічаємо у Кватернюк К. Ю. : «фінансове забезпечення – це метод фінансового механізму, з допомогою якого формують і використовують фонди коштів і який характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти економічного розвитку» [2, с.107].

У розумінні Портнової Г.О. «фінансове забезпечення підприємства варто розглядати як підсистему фінансового механізму, що визначає принципи здійснення фінансових відносин, пов'язаних з рухом частини коштів підприємства, джерела й форми його фінансування, чия діяльність спрямована на фінансовий, соціально- економічний розвиток і нарощування конкурентних переваг в умовах невизначеності середовища» [4, с.349]. Також визначення фінансового забезпечення як підсистеми фінансового механізму поряд із фінансовим плануванням та регулюванням знаходимо у праці Кірсанової Ю. В. [3].

Як показують більшість проаналізованих джерел, в основному, науковці погоджуються з тим, що основними методами фінансового забезпечення (а за деякими джерелами формами реалізації фінансового забезпечення) виступають: самофінансування, кредитування та бюджетне (державне, зовнішнє, безповоротне) фінансування. Вищезазнані методи фінансового забезпечення дадуть відповідь на питання: як саме, за допомогою яких сукупностей прийомів та операцій буде вирішено конкретне завдання з пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів, як раціоналізувати джерела фінансових ресурсів та удосконалити фінансові відносини суб'єкта господарювання. Кожний із цих методів має свою особливість практичного застосування. Методи фінансового забезпечення суб'єкта господарювання згруповано у таблиці 1.

В сучасних умовах, що притаманні економічній системі України, суб'єкти господарювання, у першу чергу розраховують на внутрішні фінансові джерела та ресурси, а зовнішні джерела – відіграють регулюючу і допоміжну роль. Самофінансування, засноване на використанні власних ресурсів для

забезпечення розвитку суб'єктів підприємницької діяльності і є, безперечно, одним з найважливіших методів фінансового забезпечення.

Таблиця 1

Методи фінансового забезпечення підприємства

Методи залучення фінансових ресурсів	За рахунок чого здійснюється фінансове забезпечення
Самофінансування	-нерозподілений прибуток -амортизаційні відрахування -кошти отримані від ліквідації, продажу основних засобів -кошти фондів (статутного, резервного, фінансово-інвестиційних фондів розвитку та інших) - іммобілізовані ресурси внутрішніх суб'єктів (включно з персоналом та особами, які не перебувають в штаті, але співпрацюють з підприємством)
Кредитування	-фінансові кредити (банківські в т.ч. синдіковані кредити, аванси, як різновид кредиту; небанківських фінансових установ (пайові та інші внески учасників), фінансовий лізинг (оренда), як різновид фінансового кредиту) -комерційні кредити (фірмовий, вексельний, факторинг, відкритий рахунок), -державні кредити -кредити міжнародних організацій (наприклад, в рамках міжнародної технічної допомоги (МТД))
Бюджетне (державне, безповоротне)	-за рахунок коштів з державного бюджету (дотації, субсидії, державні гранти, цільове фінансування)
Донорське	-за рахунок коштів (грантів) іноземних держав та їх у міжнародних фондів, організацій
Додаткове гарантійне	-банківські гарантії -страхування
Фондове (біржове)	-цінні папери, що мають фіксовану відсоткову ставку та є зобов'язанням виплатити суму боргу на певну дату в майбутньому (облігації, векселі та ін.) -дають право власності на відповідні активи (акції, варанти, коносаменти та ін.)

При самофінансуванні проводяться розрахунки доцільності й ефективності витрачання власних коштів, форми їх мобілізації тощо. Самофінансування є методом фінансового забезпечення розширеного відтворення на підприємстві за рахунок власних фінансових ресурсів і є гарантом отримання й повернення залучених та позичених коштів підприємством на фінансування інвестиційних проектів. При самофінансуванні за рахунок виручки від реалізації продукції (послуг) не тільки покриваються поточні витрати (собівартість), а й забезпечується розширене відтворення, тобто всі види інвестицій, а також фінансування соціально-економічного розвитку підприємства.

На практиці фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання (підприємств), як правило, проводиться за рахунок самофінансування та кредитування, що в умовах кризи значно звужує можливості підприємств щодо зростання ефективності їх господарської діяльності розвитку чи, навіть, до збереження її на попередньому рівні.

Література

1. Гривківська О. В. Фінансова безпека сільського господарства регіонів України / О. В. Гривківська, В. В. Осипенко // Фінанси України. - 2011. - № 7. - С. 93-103.
2. Кватернюк, К.Ю. Концептуальні засади формування фінансового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства [Текст] / К. Ю. Кватернюк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 6, т. 3. – С. 106-111.
3. Кірсанова Ю. В. Механізм фінансово-економічного забезпечення діяльності обслуговуючих кооперативів з водопостачання та водовідведення з кодом неприбутковості 0011 / Ю. В. Кірсанова // Економіка: реалії часу. - 2013. - № 2. - С. 135-143
4. Портнова Г. О. Фінансова безпека підприємств: сучасні погляди щодо сутності та оцінки / Г.О. Портнова, В. М. Антоненко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 347–357.

Трофімов І. А., студент

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана,

м. Київ

Кафедра менеджменту, студент

РОЛЬ КОРПОРАЦІЙ У РОЗВИТКУ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Зараз ми не уявляємо своє життя без гаджетів, подорожей автомагістралями; використовуємо бензин, електроенергію, здійснюємо авіаперельоти, працюємо в комп'ютерних програмах – це все та багато іншого створено корпораціями, які існують переважно у вигляді відкритого акціонерного товариства. Лише ринкова економіка забезпечує становлення та розвиток даного підприємства.

Перші згадки про комерційні товариства були в Стародавніх Греції та Римі у вигляді морських товариств. Такі об'єднання відбувалися за для зменшення витрат на плавання, об'єднуючи двох осіб. Після морських з'явилися сімейні товариства, котрі брали людей в найм. Такі товариства торгували сукном, прянощами, добуванням корисних копалин. Перші акціонерні компанії - дві ост-індські компанії — голландська і англійська. [2]

В 19 — на початку 20 століття поширення корпорацій відбулося у промислових країнах, сфери діяльності котрих фокусувалися в основному на

капіталомістких галузях. В довгостроковій перспективі ця тенденція сприяла дозволила корпораціям поширити свою діяльність на великий спектр інших видів діяльності.

На території США в 19 — на початку 20 століття вперше почали формуватися організації з корпоративною формою ведення бізнесу. Проте, вони швидко заповнили Західну Європу й ряд інших країн.

Збільшення проявів монополізації у виробничій сфері в 19 столітті зміцнило владу монополістичної буржуазії, яка мала на меті провадити олігархічну політику. Але така політика йшла врозтіч з інтересами основного населення, тому у демократичних країнах, таких як США, Франція, Іспанія, Англія були проведенні реформи, які обмежували владу монополій. Найперший антимонопольний закон прийняли в 1890 році у США. [1, с. 411]

Під тиском монополій держави стали на шлях активної підтримки процесів концентрації і централізації капіталу, заохочуючи, зокрема, злиття акціонерних компаній. Для охорони інтересів акціонерних фірм і мобілізації на їх користь грошових ресурсів держави інколи беруть зобов'язання гаранта випущених ними приватних позик.

Хоча після кризи 70-х років і зміною державного регулювання і підтримки в бік малого та середнього бізнесу, роль великих корпорацій почала спадати. Та вони змогли адаптуватися до нових умов.

Завдяки цьому корпорації — переважаюча форма ведення бізнесу. Обсяг доданої вартості продукції деяких ТНК більше, ніж ВВП окремих держав, а глобалізаційні процеси, створення альянсів, розвиток інформаційних мереж — якісно нові новації, що дозволяють розвиватися корпораціям ще більшими темпами та реалізовувати свою продукцію чи послуги по всьому світі.

Таким чином, корпорації зіграли важливу роль у становленні ринкової економіки, а також вони довго будуть визначати тренди майбутнього економічного розвитку.

Література

1. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / [С. В. Степаненко, С. Н. Антонюк, В. М. Фещенко, Н. О. Тимочко] ; за ред. проф. С. В. Степаненка. — К. : КНЕУ, 2010. — 743, [1] с.
2. Історико-правові аспекти виникнення корпорацій. Еволюція корпорацій як організаційно-правових форм ведення бізнесу Історико-правові аспекти виникнення корпорацій. Еволюція корпорацій як організаційно-правових форм ведення бізнесу [Електронний ресурс] // MegaLib. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: http://megalib.com.ua/content/7194_12Istoriko_pravovi_aspekti_viniknennya_korporacii_Evoluciy_a_korporacii_yak_organizaciino_pravovih_form_vedennya_biznesy.htm

Федоренко А.М., студентка
Гуренко Т.О., к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ
Кафедра обліку та оподаткування, доцент

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Ведення свого бізнесу, придбання необхідних матеріально-технічних ресурсів українськими товаровиробниками аграрної сфери економіки може здійснюватись як за рахунок власних, так і державних джерел фінансування, позичкових коштів, у тому числі банківського кредиту.

Найпопулярнішим механізмом отримання реальних фінансових вливань для забезпечення розвитку господарської діяльності є застосування кредитування. Доступність кредитних ресурсів для підприємств аграрної сфери значною мірою впливає на можливість нарощування ними обсягів виробництва та розвитку приватної ініціативи на селі. Проте усі галузі економіки України, зокрема і сільське господарство, потерпають від недолугих, порівняно з розвинутими країнами світу, умов кредитування реального сектора. Своєчасне і достатнє забезпечення сільськогосподарських товаровиробників короткостроковими кредитами, що необхідно через специфіку сільського господарства, сьогодні має першорядне значення.

На сьогодні переважна частина кредитів, наданих сільгоспвиробникам, є короткостроковими (строком до 12 міс), що, як правило, спрямовані на забезпечення фінансування польових робіт, тоді як довгострокові кредити дають змогу вирішити проблему розширення виробництва та оновлення виробничих фондів.

Головними причинами, що стримують розвиток довгострокового кредитування сільського господарства, є: висока відсоткова ставка за кредитами, незадовільний фінансовий стан позичальників, низька ліквідність застави за кредитами, високий рівень витрат банків, пов'язаних з наданням кредитів, та ін.[1].

Для контролю за станом кредитів, наданих у режимі спеціального кредитування, банки відкривають окремі кредитні рахунки, на яких обліковуються коротко-, середньо- і довгострокові банківські кредити. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, станом на 19.06.2017р. 1443 підприємства агропромислового комплексу залучили кредити загальним обсягом 7,6 млрд грн, що у 1,3 раза більше, ніж на відповідну дату 2016 р. (5,6 млрд грн) зокрема: понад 5,4 млрд грн – короткострокові, 1,2 млрд грн – середньострокові та 1,0 млн грн – довгострокові кредити [2]. Серед областей України найбільші обсяги залучених (станом на 26.12.2016 року) середньострокових кредитів мали Черкаська, Київська і Кіровоградська області (468,6 млн грн, 455,5 млн грн та 227,0 млн грн відповідно), довгострокових – Черкаська (334,4 млн грн), Тернопільська (158,8 млн грн) та Сумська (151,6 млн грн), короткострокових – Херсонська (1071,5 млн грн), Тернопільська (947,1

млн грн) та Черкаська (774,8 млн грн) .Законом України "Про Державний бюджет України на 2017 рік" Мінагрополітики передбачені видатки за програмою КПКВК 2801030 "Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів" в сумі 300 млн гривень.

Таким чином, сільське господарство є кредитомісткою галуззю і її нормальне функціонування без кредитних ресурсів практично не можливе. Кредити для аграрних підприємств є одним з найважливіших зовнішніх джерел інвестиційної діяльності поряд із бюджетним фінансуванням. У ринкових умовах банківські установи мають стати активними учасниками і партнерами у кредитуванні сільськогосподарських підприємств. Тому в умовах розвитку ринкових відносин необхідно максимально враховувати особливості аграрного виробництва та кругообігу засобів виробництва при виборі форм і методів кредитування.

Література

1. Олійник О. О. Довгострокове банківське кредитування аграрних підприємств: проблеми розвитку .Науковий вісник НАУ,2011. 72–74с.
2. Хмелярчук М. І. Кредитний механізм стимулювання соціально-економічного розвитку: теорія, методологія, практика: монографіяю. УБС НБУ, 2014. 395 с. 14.

Хоменко Н.О.

*Харківський Національний Університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності*

ПЕРЕШКОДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Організація, яка діє в нестабільному середовищі і дає змогу спостерігати послідовні стадії її наростання в економіці України. Вітчизняні темпи наростання значно вищі за середньосвітові. Необхідність прискореного розвитку концепції стратегічного управління, розробки стратегії, методів, сценаріїв і засобів ефективних систем управління, що робить тему цього дослідження актуальною зумовлена умовами продуктивного функціонування підприємств. Період благополучного розвитку та імплементації стратегії на підприємстві не лише сприяє підвищенню його потенційної прибутковості, інтересу інвесторів та акціонерів до компанії, а й посилює внутрішній мікроклімат організації, лояльність персоналу та споживачів.

Стратегічне управління, яке знаходиться поряд з тактичним та оперативним, є підсистемою менеджменту організації і підпорядковується досягненню загальної мети діяльності підприємства. Відмінність стратегічного управління полягає в методології його практичній реалізації, що використовує поєднання аналізу зовнішнього середовища, функціонування підприємства та визначення його конкурентної позиції з врахуванням внутрішніх можливостей. Завдяки цьому відбувається прийняття та реалізації управлінських рішень, які

підкреслюються через вибір, реалізацію, ревізування та корегування стратегії підприємства. Якщо втілювати стратегічне управління, то проявляється аналіз різних рекомендацій та рішень щодо того, які заходи підприємство повинно робити, щоб досягти успіху у майбутньому. Отже, можна зробити висновок, що стратегічне управління має безліч переваг, серед яких виділяють: - можливість урізати негативні наслідки тих змін, що відбуваються під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів; - діяльність організації стає більш керованою, адже можна порівнювати вже досягнуті результати з цілями, котрі були поставлені; - створення системи стимулювання для росту пристосованості системи управління підприємства до змін. Стратегічне управління дає змогу розробити засоби і методи, які допомагають досягнути поставлених цілей з урахуванням умов, що відбквються в зовнішньому і внутрішньому середовищі. Протяжний успіх будь-якого підприємства визначається правильно вибраною стратегічною орієнтацією вищого керівництва, що найкращим чином розкриває людський потенціал. Третина вітчизняних підприємств, на жаль, просто не знають, як практично реалізувати цю стратегію. У більшості випадків значна частина ресурсів фірм не пов'язана зі стратегіями, та й відповідним питанням далеко не всі керівники приділяють достатньо часу. Сьогодні наші вітчизняні підприємства, стикаючись в умовах ризику і підвищення конкуренції з проблемою забезпечення конкурентоздатності, практично не використовують вироблений практикою закордонних фірм інструментарій стратегічного управління, хоча, без вагань, відчують настійливу потребу трансформації підходів до управління. Багато українських підприємств взагалі не розробляють ділової стратегії, вважаючи, що стратегія – це поняття надто абстрактне, тому воно не може позитивно вплинути на ефективність роботи підприємства. До найбільш перспективних методів стратегічного менеджменту підприємства, які задовольняють сучасні вимоги, слід віднести: системний підхід, який використовує критерій системної раціональності; ситуаційний підхід, який опирається на теорію факторів виробництва і критерій економічної раціональності або ефективності; підхід, який розглядає підприємство як суспільний інститут, який має можливість уконтекстовувати різні групи інтересів, а його структура і управління складаються на основі концепції соціально-економічної раціональності.

На сьогодні стратегічне планування та управління на вітчизняних підприємствах є недосконалим та недосить збалансованим. Це відбувається через наявність численних бар'єрів та розповсюджених помилок компаній, а також через зростаючі виклики внутрішніх та зовнішніх факторів ринку. До найсуттєвіших бар'єрів слід віднести: 1. Орієнтація більшості підприємств на поточний прибуток. Це зумовлено насамперед нестабільністю зовнішнього середовища підприємства, не прогнозованої девальвації національної валюти, інфляції, невизначеністю зовнішнього вектору. 2. Поверхневе розуміння керівництвом стратегії та процесу її розробки. Тому, працюючи з виробленням

стратегії підприємства як концептуальної комплексної програми довгострокової поведінки в зовнішньому ринковому оточенні часто передбачається багаторівневе дослідження ринку, створення нових моделей впливу на нього, обґрунтування та розробку інвестиційних проектів та відповідних бізнес-планів («стартапів»), оцінку ризиків і формування відповідної системи управління. 3. Дефіцит релевантної інформації про стан та тенденції розвитку основних факторів зовнішнього середовища. 4. Перекір змінам з боку працівників, пов'язаний насамперед з стереотипом, що будь-які зміни дають вкрай неприємний стан працівників та призводять до спаду заробітної плати або інших мотиваторів. 5. Багато витрат на реалізацію, планування та організацію стратегії, особливо на дослідження ринку та впровадження стратегічних змін. Вищезазначені бар'єри та проблеми не єдині, які стоять на шляху до якісного стратегічного планування в Україні.

Відносно велика кількість підприємств, навіть розробивши стратегічний план, не можуть його реалізувати. Причина цього - припущення саме методологічних помилок, серед яких спрощення процесу стратегічного планування, не стовідсотково досліджений ринок та ігнорування впливових факторів, що веде до утопічних планів. Подолання більшості з наведених бар'єрів залежить, насамперед, від керівництва підприємства. Особливо важливим є той факт, що без цілей на майбутнє, аналізу та прогнозування ринкового середовища існування підприємства в довгостроковій перспективі є майже неможливим. Заходи, які можуть допомогти подолати бар'єри: - підвищення компетентності менеджерів у сфері стратегічного аналізу та планування шляхом організації бізнес-тренінгів, проведення бенчмаркінгу, створення баз релевантної інформації; - допомога команди ключових менеджерів, у тому числі менеджерів середньої ланки у процесі розробки і реалізації стратегії; - підвищення контролю над рівномірним розподілом ресурсів ще на початкових стадіях розробки стратегії; - використання інноваційних інструментів та підходів до формування стратегії та її реалізації; - використання професійних консалтингових послуг із розробки стратегії, формування конкурентних переваг тощо.

Література

1. Ансофф І. Нова корпоративна стратегія. / Пер. з англ. під ред. Каптуревського Ю.Н. – СП: Вид-во «Пітер», 1999. – 416с.
2. Баюра Д.О. Теоретичні аспекти розвитку стратегічного планування на підприємствах в умовах ринкової нестабільності/ Д.О. Управління економічними процесами: сучасні реалії і виклики 73 Баюра, В.В. Петрук// Наукові праці НДФІ.- 2014.-Вип.2 (67). -С.153-158.
3. Мокіна Ю.В. Проблеми стратегічного менеджменту великого та середнього бізнесу в Україні/ Ю.В. Мокіна, О.М. Кавуненко// Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2013. -№ 3.- С. 22-27.
4. Формування стратегії як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК / Ю.А. Лозовський // Актуал. пробл. економіки. - 2008. - N 3. - С. 84-88. - Бібліогр.: 10 назв. - укр.

*Чубукова О.Ю., д-р екон. наук, професор
Київський національний університет технологій та дизайну
Кафедра економічної кібернетики та маркетингу, зав. кафедрою
Пономаренко І.В., канд. екон. наук, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну
Кафедра економічної кібернетики та маркетингу, доцент*

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

В сучасних умовах в Україні спостерігається значна диференціації у рівні економічного розвитку окремих регіонів. Зазначені відмінності пояснюються наявними природними ресурсами, кількістю та якісним складом економічно активного населення, розвиненістю окремих видів економічної діяльності, політичною складовою та іншими чинниками. Представлені обставини істотним чином впливають на рівень розвитку вищої освіти в зазначених адміністративно-територіальних одиницях. Слід відмітити особливо важку ситуацію у східних регіонах країни, частина території яких знаходиться в окупації.

Економічна складова відіграє істотну роль у розвитку закладів вищої освіти, оскільки завдяки наявності значних фінансових ресурсів органи місцевого самоврядування мають можливість покращити умови для функціонування зазначених установ. Створення якісної матеріальної бази та ефективна система мотивації педагогічного колективу дає можливість вивести навчальний процес на новий рівень. Завдяки використанню інноваційних технологій, залученню передового міжнародного досвіду заклади вищої освіти мають можливість випускати високоякісних фахівців, які характеризуватимуться високим рівнем професійних вмінь та навичок і будуть конкурентоздатними на національному та глобальному ринках [1]. Стимулювання розвитку закладів вищої освіти органами місцевого самоврядування сприяє зростанню рівня конкурентоспроможності даного регіону завдяки інтенсивному відтворенню економічно активного населення відповідної кваліфікації. Нова робоча сила за умови створення у достатній кількості високоякісних робочих місць у переважній більшості долучиться до економічної діяльності у даному регіоні, що сприятиме його сталому розвитку та зростанню рівня конкурентоспроможності.

Виходячи з наведених обставин, органи державного управління повинні розробити ефективну стратегію, яка стимулюватиме на регіональному рівні реалізовувати комплексні програми стосовно забезпечення сталого розвитку ЗВО та досягнення ними рівня інформаційної безпеки, що відповідає міжнародним стандартам. В процесі оптимізації функціонування інституцій в рамках вищої школи необхідно застосовувати індивідуальний підхід, оскільки існують певні відмінності у специфіці певних установ.

Виконання поставленого завдання можливе лише за умови прийняття обґрунтованих рішень, які базуються на комплексному аналізі статистичної

інформації. Тобто існує необхідність щодо формування методології дослідження вищої освіти у розрізі регіонів. Поряд з обґрунтуванням системи показників, що дозволять оцінювати поточну ситуацію в окремих регіонах та проводити порівняльний аналіз, необхідно забезпечити збір даних на постійній основі [2]. На основі отриманих результатів буде можливо оперативно розробити відповідні рекомендації, які сприятимуть підвищенню рівня економічної безпеки ЗВО в різних регіонах країни, виходячи з їх соціально-економічних особливостей.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Чушак І.В.

Студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доцент, Рудая М.І.

НУДФСУ, м. Ірпінь

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Сучасну світову економіку важко уявити без функціонування офшорного бізнесу. Підприємці більшості країн використовують офшорні центри для максимізації прибутку, зменшення податків та захисту власного капіталу, переходячи до тіньового сектору, уповільнюючи економічний розвиток країни, створюючи перепони для трансформаційних процесів, котрі спрямовані на покращення добробуту держави. Українські підприємці не є винятком і знаходяться поміж лідерів за кількістю створених офшорних компаній.

Питанням впливу офшорних зон на економіку України присвячують свої праці такі науковці, як, зокрема, О. Бозуленко, Ю. Волкова, Є. Редзюк.

Важливо відзначити, що сьогодні термін «офшорна зона» не має чіткого загальноприйнятого визначення, тому кожна країна самостійно визначає, які країни та території вважати офшорними зонами [1].

Самі по собі офшори не є чимось поганим, адже це зона, де на законних підставах компаніям надають певні бонуси. До їх позитивних сторін: створення сприятливих інвестиційних умов; зменшення податкового тиску; зниження інвестиційного ризику та забезпечення права власності; стимулювання конкурентоспроможності підприємств.

Серед негативних сторін діяльності офшорних зон виділяють: уникнення оподаткування, наслідком чого є недобросовісна податкова конкуренція; дестабілізація економіки, оскільки офшорні зони в перспективі акумулюють великі обсяги капіталу; зростання тінізації економіки та стимулювання

«відмиванню» коштів, одержаних злочинним шляхом; намагання компаніями користуватися внутрішнім ринком в офшорній зоні для демпінгу товарів, які не відповідають міжнародним стандартам; сприяння підвищенню рівня безробіття в країнах-донорах [2].

Причинами становища, за якого офшорні зони активно використовуються підприємцями та окремими особами в Україні є накопичення значних капіталів, що потребують легалізації; неефективність податкової політики; нестійкий макроекономічний стан; низький розвиток фінансового ринку; незахищеність належним чином права власності; несприятливий інвестиційний клімат [1].

На відміну від країн заходу, бізнес в Україні також зазнає впливу від політичних та регуляторних заходів, що створює додаткові мотиви, здебільшого мотиви для великого бізнесу, працювати в Україні за посередництва офшорів. Підтвердженням існування перекосів у застосуванні державних інструментів регулювання української економіки є дані рейтингу сприятливих умов для підприємницької діяльності, де Україна посідає 142 місце, що спричиняє недоотримання бюджетом податкових надходжень.

Так, за різними даними, за останні 15 років з України виведено приблизно 170 млрд дол США. На Кіпрі компанії українського походження та українські багатії зберігають понад 30 млрд дол США, зароблених в Україні. Це пояснюється тим, що між Україною та Кіпром підписаний договір про уникнення подвійного оподаткування та підтримку іноземних інвестицій. Тому сьогодні Кіпр ефективно виступає як в ролі своєрідного офшорного центру, так і в ролі своєрідного фінансового каналу, через який рухаються світові капітали в економіку України [3].

Проаналізувавши показники динаміки інвестицій з Кіпру та Віргінських островів у 2012–2017 рр. до України, бачимо, що розмір інвестицій в економіку нашої країни прямо залежить від офшорних зон, оскільки на їх основі відбувається діяльність майже 95% потоків інвестицій [2].

Для зменшення впливів капіталу Україні необхідно впровадити наступні заходи: створення сприятливого інвестиційного клімату у вітчизняній економіці; реформування державно-адміністративного апарату країни, покращення функціонування державних інститутів з правоохоронної, судової, адміністративної, комунальної, медичної та освітньої функцій; розробка механізму, який унеможливилював би в майбутньому повернення та функціонування механізмів тінізації, а також ухилення від оподаткування з посиленням відповідальності за ці правопорушення; запровадження на рівні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку обов'язкової звітності про діяльність в офшорних зонах; створення єдиного переліку юридичних та фізичних осіб, що зареєстрували компанії або відкрили рахунки в офшорах [1].

Найближчим часом міжнародному співтовариству доведеться створити законодавчу базу, яка дозволить контролювати фінансові операції, що набувають глобальних масштабів, а також запобігати можливості використання офшорних зон нерезидентами для ухилення від виконання законів своєї держави. Законодавством має передбачатися застосування жорсткіших заходів щодо моніторингу та контролю офшорного фінансового сектора,

запровадження проти компаній спеціальних штрафів і серйозних санкцій у випадках порушення встановлених положень і правових норм щодо боротьби з незаконними фінансовими операціями з відмивання грошей і легалізації кримінальних прибутків.

Список використаних джерел

1. Костишина О. Я. Особливості використання офшорних зон суб'єктами підприємницької діяльності [Електронний ресурс] / О. Я. Костишина // Актуальні питання економічних наук. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/04april2014/18.pdf>.
2. Мартиненко В. О. Аналіз функціонування офшорних зон та шляхи подолання наслідків їх негативного впливу на економіку України [Електронний ресурс] / В. О. Мартиненко, В. П. Гордієнко // Економіка та управління національним господарством. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/25.pdf.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ukrstat.org>

*Шайко Д.Р., студентка 4 курсу
Науковий керівник: к.е.н., доцент, Рудая М.І
НУДФСУ, м. Ірпінь
Кафедра міжнародної економіки*

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА

Функцію перерозподілу тимчасово вільних фінансових ресурсів від фізичних та юридичних осіб, які є вкладниками або інвесторами, до юридичних осіб, для яких ці ресурси необхідні, щоб здійснювати розширене відтворення, виконує фінансовий ринок. Основними учасниками, що забезпечують ефективне функціонування фінансового ринку та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, є фінансові посередники.

Фінансові посередники займають місце одних з основних учасників фінансового ринку та забезпечують посередницький зв'язок між покупцями та продавцями фінансових інструментів.

Ознайомлення працями Ф. Мишкіна, О. Барановського, В. Корнеєва, В. Фаріона, П. Рубанова, І. Школьник, В. Козирева, С. Козьменко та ін. свідчить, що наслідком тривалих досліджень та еволюції фінансового посередництва є неоднозначність трактувань як самого терміну «фінансове посередництво» так і його економічної сутності.

Так, згідно до підходу відомого американського вченого Ф. Мишкіна, фінансове посередництво є процесом непрямого інвестування, за якого фінансові посередники позичають кошти в тих суб'єктів, які їх заощадили, і, в свою чергу, надають позики іншим. Відповідно до поглядів дослідника, роль фінансових посередників полягає в тому, щоб спрямувати кошти від кредиторів на позичальників через посередництво між ними [1, с. 903].

На суспільно корисній ролі фінансового посередництва наголошує Д. Гайдукович трактуючи фінансове посередництво як опосередковану професійну діяльність фінансових інститутів щодо ефективного акумулювання, розподілу фінансових ресурсів та їх управління шляхом надання фінансових послуг з метою формування стійких позицій розвитку фінансового ринку та забезпечення економічного зростання держави [2, с. 124].

Автори словника «business dictionary» трактують фінансове посередництво вузько виключно в контексті банківської діяльності визначаючи його як «процес, який здійснюють банки, беручи кошти від вкладника, а потім видаючи їх позичальнику» [3].

В дослідженні передумов виникнення інституту фінансового в економічній літературі спостерігається два підходи. Відповідно до першого підходу, фінансові посередники забезпечують ліквідність інвестицій. Згідно другого підходу причиною виникнення фінансового посередництва є зменшення втрат власників фінансових активів від недосконалої інформації на ринку. Спільним для обох підходів є те, що фінансове посередництво забезпечує більш ефективний розподіл ресурсів на ринку та забезпечує рівновагу на фінансовому ринку шляхом узгодження попиту та пропозиції на фінансові ресурси, приведення фінансових інструментів відповідно до потреб ринку.

З огляду на це, основною метою існування інституту фінансового посередництва є забезпечення доступу до фінансових ресурсів суб'єктів, які їх потребують та ефективне розміщення фінансових ресурсів учасників ринку, що мають їх надлишок.

Суб'єктами які здійснюють фінансове посередництво є фінансові інститути, які традиційно узагальнено можна розділити на банківські та небанківські. Діяльність інститутів фінансового посередництва на практиці пов'язана зі створенням нових фінансових інструментів основними з яких є: фінансові ресурси, цінні папери, валюта, грошові зобов'язання, страхові поліси, кредитні договори та інші види ринкового фінансового продукту. Сферами діяльності фінансових посередників є різні сегменти фінансового ринку (валютний ринок, ринок національних коштів і фондовий ринок). Активи та зобов'язання фінансових посередників можуть мати різні характеристики, що передбачає, що в процесі фінансового посередництва отримані кошти трансформуються або групуються разом у відповідності до їх термінів, обсягу та ступеня ризику.

Наслідками функціонування інститутів фінансового посередництва, як зазначає І. Школьник, є наступні:

- забезпечення рівноваги на фінансовому ринку шляхом узгодження попиту та пропозиції на фінансові ресурси, приведення фінансових інструментів відповідно до потреб ринку;
- нейтралізація проблеми асиметричної інформації на фінансовому ринку країни;
- підвищення ліквідності фінансових інструментів шляхом надання послуг професійного управління портфелем активів [5].

Отже, у сучасних умовах розвитку економіки можна впевнено стверджувати, що ступінь розвитку фінансового ринку характеризується кількістю і різноманітністю фінансових посередників, а також асортиментом фінансових послуг, які вони надають учасникам ринку. Фінансові посередники відіграють важливу роль на фінансовому ринку. Їхня діяльність сприяє зменшенню вартості фінансових операцій, підвищує ліквідність фінансових активів, диверсифікує ризик, створює умови для активізації роботи всіх учасників фінансового ринку

Література

1. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансо – вих ринків / Фредерік С. Мишкін. – К.: Основа, 1998. – 963 с.
2. Гайдукович Д. Фінансове посередництво та його вплив на розвиток фінансового ринку / Д. Гайдукович // Економічний простір. – 2014. – № 84. – С. 122-129.
3. Business dictionary. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.businessdictionary.com/definition/financial-intermediation.html>.
4. Інтернет-ресурс ОЕСД. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=972>.
5. Школьник І.О. Фінансові посередники та їх роль у розвитку фінансового ринку / І.О. Школьник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3233/1/Shkolnyk.I.O_33.pdf.

*Шевченко Дар'я,
НТУУ “КПІ ім. Ігоря Сікорського”, Київ
студентка кафедри менеджменту*

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ E-LOGISTICS

Багато фірм намагаються здійснити ряд заходів для підвищення конкурентоспроможності, змінюючи свої методи та стратегію, що включає використання інформаційних технологій та управління ланцюгами постачання.

Управління ланцюгом постачань (SCM) - це мережа логістичних систем та суміжних дій всіх окремих компаній або організацій, що входять до ланцюга поставок. Тому ефективне SCM вимагає повного використання логістичної системи в організації. Логістика є частиною у ланцюжку поставок, яка планує, реалізує та контролює ефективність та якість потоку і зберігання товарів, послуг та пов'язаної інформації з точки їх походження до точки споживання, щоб задовольнити вимоги клієнтів.

Злиття електронного бізнесу та управління ланцюгами поставок дозволяє інтегрувати інформаційні технології з логістикою. В умовах швидко зростаючої світової економіки електронна логістика пододала інформаційний бар'єр у ланцюжку поставок.

E-Logistics відноситься до процесу, який використовує веб-технології як важливий інструмент управління всім логістичним процесом або деякими його секторами. Іншими словами, електронна логістика може бути визначена як

передача товарів і послуг за допомогою Інтернет-комунікаційних технологій, таких як електронний обмін даними (EDI), електронна пошта та World Wide Web (WWW).[1]

Електронна логістика означає процес отримання, зберігання товарів та послуг, а також рух товарів та відповідної інформації з найкращим обслуговуванням та мінімальними витратами. Конкурентне середовище дозволило ефективніше використовувати електронну логістику. Клієнтам надаються найкращі послуги за допомогою SCM.

Завдяки електронній логістиці продукти поставляються більш якісними, знижуються витрати та зменшується час виконання операцій. Компанії можуть поступово організувати свої операції, синхронізувати по часу і зробити інформацію доступною відповідно до потреб клієнта, це стосується як продуктів, так і послуг.

Клієнти вимагають не тільки найновішого інформаційного забезпечення, але й актуальної інформації щодо місця та розташування всього виробничого майна. Вони очікують отримати інформацію про місце розташування активу з наявними транспортними засобами. Ґрунтуючись на теперішній ситуації, логістика стає основним фактором реагування в реальному часі на потреби споживачів. Це стає інструментом, який створює простір для значного зниження витрат.

Електронна логістика є вигідною для компанії, які вивчають свої внутрішні ресурси, а також колективні ресурси постачальників, клієнтів та покупців. Поява Е-логістики являє собою виклики для сучасних компанії. Сила електронної логістики у її здатності об'єднувати колишній незв'язаний інформаційний доступ до всього ланцюга постачання та розробку ефективних інструментів для обробки всебічного потоку інформації та матеріалів. [2]

Дві проблеми, з якими стикається електронна логістика: обмежений досвід роздрібної торгівлі та в деяких випадках нестабільний обсяг прибутку.

Електронна логістика є наслідком революції електронної комерції. Оскільки інформація збирається швидко, компанія може розвивати логістичний сервіс з низькою вартістю. Електронна логістика використовує потужність Інтернету та інших бездротових технологій, щоб забезпечити учасників мережі постачання важливою інформацією. Отже, данна концепція пропонує надзвичайно інноваційні можливості у всьому ланцюгу постачання.

Література

1. E Logistic [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://elogistics.com>
2. Hesol Consulting [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.hesol.co.in>

ПРЕКАРІАТ ЯК ЯВИЩЕ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Глобалізаційні процеси, формування інформаційно – мережевої економіки, яка поступово перетворює інформацію на ключовий ресурс, створили умови для виникнення нестандартних, гнучких форм зайнятості (фріланс, короткострокові контракти, неповна зайнятість, аутсорсінг, аутстафінг, лізинг, віддалена робота та ін.) Гнучкий ринок праці, з одного боку, розширює можливості для вільного вибору робітниками місця, характеру, режиму роботи. З іншого боку, поширюються соціальні ризики, обумовлені невизначеністю перспектив професійної реалізації та фінансового забезпечення робітників у майбутньому, адже нові форми зайнятості переважно не передбачають соціальних гарантій. В результаті поширення інформаційно – мережевої економіки як на рівні глобальної, так і національних економік, формується новий соціальний клас робітників, який характеризується нестабільністю, слабкою соціальною захищеністю, відсутністю гарантованості робочого місця, нестандартними соціально - трудовими відносинами між працівниками і роботодавцями. В середині 2000-х років науковці почали використовувати новий термін – прекаріат («precarious» - «уразливий, невпевнений, ненадійний, негарантований»), який започаткував французький соціолог П'єр Бурдьє, а детальніше проаналізував британський соціолог Гай Стендінг в праці «Прекаріат: новий небезпечний клас» [1].

В останній час проблема прекарізації набуває подальшої актуальності в зв'язку з запровадженням в деяких країнах (або проведенням експерименту, або обговоренням можливості запровадження) універсального базового доходу як інструменту соціального захисту, в тому числі і тих прошарків населення, які відносяться до класу прекаріату. Адже процеси прекарізації характерні і для розвинених країн, в яких частка працездатного населення, що обрала нетрадиційні форми зайнятості, зростає. Так, у Німеччині кожен третій найманий працівник на сьогодні перебуває у стані прекаріату. Враховуючи високі темпи науково – технічного прогресу, поширення процесів автоматизації, роботизації, слід очікувати подальшого скорочення традиційних галузей промисловості та швидкого розвитку інформаційно – мережевого сектору і сфери послуг. Саме ці галузі найбільше потребують гнучкої зайнятості за тимчасовими контрактами, отже зростають ризики збільшення чисельності «невпевнених», «уразливих» працівників.

Хоча явище прекаріату не має однозначної оцінки серед науковців, проте виклики і загрози, обумовлені ним, очевидні (збільшення низькокваліфікованих працівників, посилення соціальної незадоволеності). Для зменшення прекаріату необхідно удосконалювати трудове законодавство, упорядкувати неформальні трудові відносини, забезпечити гідні умови праці для всіх робітників, модернізувати систему соціального захисту (в т. ч. використовувати

гарантований базовий дохід, як можливість усім громадянам отримувати мінімальну фінансову допомогу від держави), впроваджувати державою соціальні програми по безкоштовному забезпеченню базових людських потреб (на противагу адресним соціальним програмам).

Отже, феномен прекаріат потребує подальшого дослідження, аналізу впливу його на економіку, пошуку превентивних методів запобігання ризиків та інструментів соціального захисту даних прошарків населення.

Література

1. Standing G. The Precariat – The new dangerous class / Guy Standing // Policy network, 24 May 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.policy-network.net>

Шевчик Т.В.

ХНУ імені Каразіна, Харків

Кафедра маркетингу та менеджменту ЗЕД, студент

МАРКЕТИНГОВА ЛОГІСТИКА

Маркетингова логістика являє собою діяльність з управління матеріальними та інформаційними потоками при їхньому переміщенні від виробників до споживачів, відповідно до їх запитів. Основними завданнями є максимізація прибутку підприємства за рахунок задоволення попиту споживачів та раціональна поведінка на ринку з урахуванням його постійно змінної кон'юнктури.

У сучасній економіці можна ефективно застосовувати логістику та маркетинг, як результат отримаємо низку змін у соціально-економічних процесах:

- прискорення НТП, що обумовлює появу нових галузей виробництва;
- орієнтація виробництва на індивідуальні запити споживачів, вибрані сегменти ринку;
- ріст вимог до якості продукції з боку споживачів, результат - переважання нецінової конкуренції.

Діяльність по закупівельній логістиці слід починати з використання таких маркетингових елементів, як: вивчення попиту, потреб покупців на товари, дослідження купівельних намірів, оцінки конкурентоспроможності товарів різних товаровиробників та інше.

При цьому за допомогою методів маркетингу комерційні працівники повинні отримувати необхідну інформацію про те, які товари і чому хочуть купувати споживачі, на які товари попит найбільш високий, закупівля яких товарів зможе принести необхідний прибуток. Для більш детального вивчення законів та тенденцій збуту використовують різні методи, одним з яких є експеримент.

Експеримент може широко застосовуватися на етапі ринкового тестування товару в ході пробного маркетингу. Існує цікавий приклад експерименту, який провели у США, щодо впливу рівня реклами та цін нового продукту харчування. До проведення експерименту була прийнята така гіпотеза: продаючи товар по всій країні доцільно використовувати дві стратегії - поєднання високих витрат на рекламу з високою ціною і низьких витрат на рекламу з низькою ціною. Передбачалося, що високі ціни покрийуть додаткові витрати на рекламу. Тестування ринку показало, що треба дотримуватися іншої стратегії, а саме: низька ціна - високі витрати на рекламу. Було також виявлено, що проведення тестування ринку при варіюванні тільки однієї змінної - витрат на рекламу або ціни - виявило б хибні результати. Експерименту належить особливе місце в маркетингових дослідженнях. Можна створювати майже лабораторні умови для вивчення впливу на досліджуваний об'єкт різних засобів реклами, нових форм стимулювання збуту тощо.

Стан системи маркетингової логістики багато в чому визначає вибір каналу розподілу. Вибрані канали безпосередньо впливають на швидкість, час, ефективність руху і збереження товарів при їх доставці в торгівельне підприємство. У свою чергу, якість обслуговування системи фізичного розподілу визначається швидкістю доставки, надійністю термінів постачання, здібністю системи до задоволення попиту. Здатність системи задовольняти попит і швидкість доставки взаємопов'язані: негайна реалізація попиту означає швидку доставку. Якісне обслуговування досягається прискоренням транспортування і передачі замовлення, а також потужністю складських площ. Ці моменти, що відносяться до маркетингу, підвищують витрати логістики.

Отже, на підставі усього вищесказаного можна зробити висновок, що маркетингова логістика дозволяє забезпечити повне розуміння потреб і запитів ринку, розробити стратегію, яка задовольнить як учасників логістичного ланцюга, так і кінцевих покупців. Немале значення має також грамотне управління системою постачань та відносинами з постачальниками для отримання довіри споживачів.

Література

1. Маркетингова логістика: сутність і значення. Германчук А.М.: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/42641.doc.htm
2. Маркетингова логістика: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://pidruchniki.com/19570411/marketing/marketingova_logistika
3. Експеримент. Приклади вирішування завдань: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://stud.com.ua/63576/marketing/eksperiment>

Юденко А.В.

Ситник Н.І.

канд. біолог. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-3970-086X

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ З ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ. Конкурентоспроможність компанії є ключовим показником, котрий визначає можливості для досягнення певних конкурентних позицій на міжнародному ринку. За наявності значного потенціалу розвитку величезна кількість промислових підприємств України не в змозі конкурувати з іншими внутрішніми підприємствами, і особливо з іноземними виробниками.

Досвід країн Європи свідчить про те, що на сьогоднішній день конкурентні переваги мають ті суб'єкти господарювання, які зосередили свою увагу на впровадженні сучасних технологій. Застосування цих технологій дасть змогу підприємствам успішно проводити свою діяльність в умовах динамічного розвитку ринку.

Метою дослідження є виявлення основних проблем, що перешкоджають розвитку інжинірингових підприємств, а також шляхи їх вирішення.

Методологія. Для виявлення основних проблем інжинірингових підприємств у галузі приладобудування та виявлення шляхів їх подолання використовується порівняльний аналіз, синтез та абстрактно-логічний.

Результати досліджень. Інжинірингові підприємства займаються наданням послуг з технологічних, різноманітних науково-технічних розробок, створення нових проектів, а також модернізації та реконструкції вже існуючих технологій чи обладнання. На сьогоднішній день ринок інжинірингу в Україні фактично перебуває на стадії становлення. Понад 80% українських інжинірингових компаній займають частку ринку, що менша за 0,3 %[1]. У табл. 1 наведено найбільш перспективні інжинірингові компанії України.

Таблиця 1

Українські інжинірингові компанії

Назва компанії	Сфера діяльності
CONCORD COKE ENGINEERING	Реконструкція об'єктів коксохімічного виробництва
ДП «ГПРОКОКС»	Розробка концепції розвитку в коксохімічній промисловості
«Фінансово-промислова група «АЛЬГКОМ»	Будівництво аеровокзальних комплексів
Компанія «С-інжиніринг»	Будівництво об'єктів енергетики та промисловості «під ключ»

Державне підприємство «Український науковотехнічний центр «Енергосталь»	Розробка новітніх технічних рішень для впровадження першокласних технологій та обладнання «під ключ»
---	--

Джерело: систематизовано на основі [1]

Серед проблем, що перешкоджають підвищенню конкурентоздатності інжинірингових підприємств, слід відзначити такі:

- низька заробітна плата (станом на жовтень 2018 р в Україні середня заробітна плата становила 13614 грн в місяць) [2]);
- еміграція значної частини висококваліфікованих фахівців за кордон з соціально-економічних міркувань (нестабільна політична ситуація, невизначені перспективи працевлаштування, низькі зарплати та ін);
- низька платоспроможність потенційних замовників інжинірингових підприємств;
- непрозорі механізми отримання замовлень на реалізацію інжинірингових проектів від державних підприємств;
- несприятливий інвестиційний клімат, що обмежує фінансування розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств;
- недостатнє фінансування наукової діяльності, що призводить до його скорочення. Відношення видатків на фінансування науки до ВВП у 2017 році склав 0,12 %. Для порівняння, у ЗУ «Про наукову і науково - технічну діяльність» вказано, що значення цього показника повинно бути не менше 1,7 % ВВП, а це означає недотримання норм законодавства. Тобто, обсяг фінансування наукової та науково – технічної діяльності згідно із законом мав складати у 2017 році — 50,7 млрд. грн. [3].

Оскільки висококваліфікований персонал є головним ресурсом інжинірингових підприємств, заходи з підвищення конкурентоспроможності цих підприємств мають бути спрямовані на удосконалення управління людськими ресурсами. Вони повинні включати, зокрема такі дії:

- орієнтація на утримання персоналу. Інвестуючи значні кошти у навчання і розвиток кваліфікованого персоналу для інжинірингової діяльності, машинобудівне підприємство повинно докласти усіх зусиль для того, щоб стимулювати кожного із таких працівників працювати у його структурі;
- активізація інжинірингових центрів компетенції світового рівня, що надасть змогу послабити залежність України від іноземних експертів;
- реалізація професійних форумів міжнародного рівня;
- створення системи професійної підготовки спеціалістів у сфері інжинірингу та забезпечення вільного доступу до професійної літератури;
- кар’єрне зростання персоналу (насамперед також з метою його утримання);
- пристосування ноу-хау до специфічних умов України саме місцевими інжиніринговими компаніями[4];
- мотивування персоналу. Вивчення західного досвіду інжинірингу демонструє, що найпоширенішим інструментом мотивування працівників,

залучених до реалізації інжинірингових проектів, є підвищення їхнього грейду, тобто так званого “проектного статусу”[5]. Завдяки цьому працівник має змогу підвищити рівень свого щорічного доходу в середньому на 20–100 % за рік [1]. З іншого боку, у європейських країнах не набули поширення традиційні для нас методи мотивування, зокрема річні чи проектні премії. Використання системи грейдування найчастіше і стає отим основним інструментом збереження кваліфікованих інженерів, консультантів, адже у разі зміни місця роботи їм доводиться стартувати спочатку у системі грейдів;

- застосування лізингу персоналу для реалізації конкретного інжинірингового проекту. Варто взяти до уваги, що в країнах Європи поширене використання лізингу персоналу в інжинірингових підприємствах;

- децентралізація системи корпоративної культури. На відміну від класичних підходів до формування корпоративної культури, властивих більшості виробничих підприємств, у сфері інжинірингу такі підходи здебільшого неприйнятні. І пов’язано це, передусім, із особливостями інжинірингової діяльності, яка характеризується творчістю, креативністю, інноваційністю тощо. Тому встановлення “жорстких меж” є неприпустиме[5];

- затвердження витрат на розвиток підприємства, введення системи стимулів для працівників, що здійснюють наукові розробки, ноу-хау, корисні моделі.

Ефективність інжинірингової діяльності багато в чому залежить від здатності машинобудівних підприємств оперативно та вчасно акумулювати необхідну інформацію для реалізації інжинірингових проектів. Важливим у цій сфері є також налагодження дієвих комунікаційних зв’язків між учасниками проектів, а також впровадження державних програм розвитку науки і збільшення витрат на наукові дослідження.

Висновки. Проведений аналіз продемонстрував наявність соціально-економічних та організаційно-управлінських проблем, що перешкоджають підвищенню конкурентоздатності інжинірингових підприємств. В роботі окреслені основні заходи підвищення конкурентоспроможності інжинірингових підприємств, які відносяться до сфери управління людськими ресурсами.

Рішення проблем дає можливість підвищити конкурентоспроможність інжинірингових підприємств в промисловості та високотехнологічних галузях, покращити стан підприємницької діяльності. Більш того, запровадження державних програм розвитку науки та збільшення витрат на наукові дослідження забезпечать поштовх для поліпшення соціально економічної ситуації, що в подальшому матиме зростання конкурентоспроможності інжинірингових підприємств.

Список використаних джерел

1. Чубатюк Ю.В. Проблеми та перспективи розвитку інжинірингу в Україні / Ю.В. Чубатюк, І.В. Некіпелова // Економічний простір : зб. наук. праць. – 2010. – № 11. – С. 29–35.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua.
3. ЗУ «Про наукову та науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Ярошук А.О. Україна в міжнародному обміні інженерно-технічними послугами / А.О. Ярошук // Управління економічними процесами у світовій та національній економіці: зб. тез наук. робіт. – К. : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2015. – 144 с.
5. Городиська Н.А. Чинники формування та розвитку інжинірингової діяльності машинобудівних підприємств [Електронний ресурс] / Городиська Н.А. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/22848/1/3-9-16.pdf>.
6. Чухрай Н. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві / Н. Чухрай, Р. Патора. – К.: Кондор, 2006. – 398 с.

Bushylo Kristina

*Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kiev
Faculty of management and marketing, student*

ORGANIZATIONAL CULTURE AS A FACTOR OF PROFESSIONAL BURNOUT

Introduction. The phenomenon of professional burnout, identified and described in detail at the end of the twentieth century, does not cease to be an urgent problem in modern socio-economic conditions that require maximum stress in the work of a professional because of the high degree of uncertainty and the accelerated pace of life. On the other hand, the rapid development of technology opens up new opportunities to prevent and reduce manifestations of professional burnout (1).

Consideration of the issue of professional burnout and its manifestations in organizations with different types of organizational culture was considered by many researchers (J. Vinubast, N.Ye. Vodopyanova, I.V. Voronkova, D.V. Voronkova, R.T. Golembevsky, K. Cameron, R. Quinn, V. Kirokozova, A. B. Leonova, D. Matsumoto, E. S. Starchenkova, A. Timo and others).

The **objectives** is to detect the specific influence of the characteristics of the organizational culture on the degree of professional burnout of workers.

Methods. Studies were conducted, the purpose of which was to test assumptions about the negative impact of signs of a market organizational culture on the formation of professional burnout of employees, as well as to identify the nature of the relationship between the type of organizational culture and professional burnout among employees. The sample consisted of 60 people, 10 men and 50 women, - employees whose duties include intensive communication with people (administrators, secretaries, salespeople, sales managers). Employees aged 22 to 42 years. To determine the strength and nature of relationships, components of professional burnout and types of analysis of organizational culture were used.

Results. The analysis allowed us to identify two relatively independent factors that demonstrate the specific structure of the relationship between components of professional burnout and types of organizational culture (3). The first factor, conventionally designated as “Competitiveness and individualism as factors of professional burnout” with high loads, included the following elements: “reduction of achievements”, “emotional exhaustion”, “depersonalization”, “clan organizational culture”, “organizational structure of the market” culture. The second factor,

tentatively called "Organizational depersonalization and lack of creativity as a factor of professional burnout," included the following elements: "bureaucratic organizational culture"), "adhocratic organizational culture", "depersonalization" (2). The psychological content of this factor can be interpreted as follows: under the domination of an adhocratic culture, where creativity, entrepreneurial spirit, innovation and freedom are encouraged, workers are less likely to develop signs of depersonalization as a formal fulfillment of their professional duties without personal participation and empathy. On the contrary, with a predominance of hierarchical (bureaucratic) organizational culture with clear standards, rules, low levels of creativity and novelty, the factor of depersonalization will grow (2).

Conclusion. The results of factor analysis convincingly demonstrate the significant role of organizational culture in the formation of professional burnout. According to the study, risk factors of burnout among employees are marked signs of a market and bureaucratic culture (aggressiveness, demands, individualism, lack of creativity and freedom), factors of preventing burnout - manifestations of clan and adhocratic types of culture (atmosphere of innovation, entrepreneurship, positive team spirit).

References

1. Камерон, К., Диагностика и изменение организационной культуры / К. Камерон, Р. Куинн; - пер. с англ.; под ред. И. В. Андреевой. - СПб: Питер, 2001. - 320 с
2. Хмельницкая, Н.И. Анализ понятия «организационная культура» как подход к разработке её содержания / Н.И. Хмельницкая // Вестник ЧелГУ. - 2012. № 3 (257). Управление. Вып. 7. С. 47-54.
3. Robbins, Stephen, P. Essentials of organizational behaviour. Prentice-Hall, Inc. New Jersey, 1994. - 294 с.

Galushko O.I., senior lecturer;

Gavrish V., MS student;

*Prydneprovs'ka State Academy of Civil Engineering and Architecture,
city Dnipro; Finance and Marketing department*

VENTURE INVESTMENT AS A FACTOR OF INCREASING THE INNOVATIVE POTENTIAL OF UKRAINE

Venture business is the most high-tech type of modern business, which promotes the development of promising ideas and technologies through investments. Venture investments support the process of economic development, based on high-technology companies, is accelerating, which will have a positive impact on the country's innovative potential and development. The basis of modern socio-economic development of the country and its competitiveness on international markets is the innovative potential that serves as a prerequisite for the growth and transition of society in the information age. Competitive advantage is given to those countries whose operating conditions allow maximum use of the latest technologies.

Innovation potential is the result of interaction of scientific and technical prerequisites and resource opportunities, which forms the prospects for further development of production and non-productive sphere of economic activity on the basis of a successful system of management, organization and control of these processes. The innovativeness of the domestic economy does not exceed 10-12%, and the science intensity of GDP in recent years is less than 0.9%. At the same time, the initial limit of the innovation model of the world economy is determined at the level of 40% of innovation, and in terms of the science intensity of GDP - no less than 2.5% [1]. It is practically impossible to reach this limit without structural changes in the domestic economy. Innovative processes in Ukraine are characterized as unstable and devoid of clear long-term incentives. Although back in the 90s of the 20th century we had enough opportunities to become an equal participant in the world society of post-industrial countries. After all, Ukraine has always been one of the countries with developed scientific and technical potential. The main obstacle to innovative growth in Ukraine is the large losses of scientific and technological potential during the years of independence [2]. In most developed countries in Europe, the average share of enterprises, that innovate, is about 50%, which is four times higher than in Ukraine (average 12%) [3].

Financing of innovations in Ukraine is carried out basically at the own expenses of enterprises. A foreign investor does not invest the required amount of financial resources in the technological innovations. The state is rather passive in financing of innovative development (only 1-2% of innovation processes in the economy are financed from state funds). To solve these problems, the support and development of venture investment are needed. In order to ensure a more efficient mechanism for the formation and functioning of venture capital, the mechanisms and instruments of venture investment in Ukraine need substantial changes. Among the conditions that must be provided for the effective formation and functioning of venture financing are the following: stable demand for industrial innovation, high level of social sphere, powerful scientific and technical potential, developed stock market and financial systems, support of venture business, macroeconomic stability.

The developed venture capital market for the company makes it possible to increase the level of use of technological knowledge, contributes to the increase of financial resources for the development of innovative products and technologies, their implementation, which in turn makes it possible to improve the quality of products, make it more competitive in the domestic and world market, to bring it to the level of world standards, which will ensure an increase in the level of competitiveness of the enterprise and the effectiveness of its activities in general.

Література

1. Петрина М. Базовые условия создания инновационной модели развития экономики Украины // Экономика Украины. – 2006. – №8. – С.35-40.
2. Григор А.А. Анализ научно-технического и инновационного потенциала Украины // Инвестиции: практика и опыт. – 2015. – №4. – С.20-30.
3. Поручник А. Инновационный потенциал и его реализация в международном научно-техническом сотрудничестве [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.kneu.kiev.ua/journal/ukr/article/2004_1_Poruchnik_UKR.pdf

Kravchenko S.A. d.e.n., the professor
The Kiev Cooperative institute of business and the right, Kiev
Chair of business, trade and exchange activity

COMPETITIVE ADVANTAGES OF NATIONAL ECONOMY IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

In the modern economic theory not enough attention is given to studying of a problem of creation of competitive advantages of national economy. In this connection it is necessary to allocate a stage of formation and a stage of realisation of competitive advantage of the country with a view of research of processes of transformation of sources of competitive advantage of the country in positive dynamics of the indicators estimating level of its competitiveness.

To the theory and practice revealing of specificity of a parity between the plan and the market in the course of formation and realisation of competitive advantages of national economy in the conditions of globalisation is essential. Therefore transition to a way import replacements and increases of level of competitiveness of the country causes necessity of development of conceptual bases of formation and realisation of competitive advantages of national economy in the conditions of globalisation.

It is established that process of transformation of sources of competitive advantages in positive dynamics of level of competitiveness of the country includes: a stage of revealing of sources of competitive advantages of the country; a stage of formation of competitive advantage of the country; a stage of realisation of competitive advantage of the country; a stage of an estimation of level of competitiveness of the country.

Competitive advantage of national economy is the competitive product which realisation provides positive dynamics of the indicators estimating level of competitiveness of the country.

In the conditions of globalisation and simplification of access of the countries to the manufacture markets possibilities of transformation of sources of competitive advantage The enterprises in competitive advantage of the country in the world market are limited. Depending on volume of available sources of competitive advantage and character of influence of national factors the plan and market role at stages of formation and realisation of competitive advantage of the country is defined.

In the course of transformation of sources of competitive advantage to positive dynamics of indicators domination of tools of the plan is expressed in strengthening of control over scoping and nomenclatures of products, which To use at formation and realisation of competitive advantage of the country. Domination of tools of the market is expressed in strengthening of flexibility of the prices as market regulator at stages of formation and realisation of competitive advantage of the country.

Strengthening of the market in the course of formation and realisation of competitive advantage of the country provides comparative advantages in mineral and raw sectors. Domination of tools of the market at a stage of formation of

competitive advantage of the country is caused by superfluous volume mineral and a source of raw materials as sources of competitive advantage. The stage of realisation of competitive advantage of the country depends from favorable a conjuncture of the world prices.

Restoration of communications between processes of formation and realisation of competitive advantages and level of competitiveness of the country probably at the expense of plan strengthening in relation to priority kinds of activity in the course of formation and realisation of competitive advantage of the country. Strengthening of the plan for stages of formation of competitive advantage of the country consists in scoping of means which go on target training of shots, on stimulation of scientific researches, on creation of material and technical base. At a stage of realisation of competitive advantage of the country plan strengthening consists in definition of volumes of realisation in the world market through price control by means of the rate of exchange and an establishment of rules of economic interaction between member countries of the integration union. The key problem the government - formation of the institutional environment which is capable to apprehend innovations to provide the mechanism of their transformation in growing labour productivity in economy.

Shevchenko Daria
NTUU "KPI of Igor Sikorsky", Kyiv
FMM, student

CONCEPT AND PREVENTION OF PROFESSIONAL STRESS

Introduction. In the modern world, professional stress is a very serious social phenomenon that is progressing at a huge pace. The reaction of a person to a stressful situation is manifested not only in psychological and emotional tension, health and working capacity suffer, and the quality of life as a whole varies. The employee is in a state of constant fatigue and energy loss, there are problems with health.

Objectives. What we can do to prevent professional stress? Stress is not always bad: it can be useful for a person, to be a stimulant of his activity and harmful, reducing the resources and activity of a person. By definition, G. Selye calls such stress a distress.

Subject of study. When creating the conditions for achieving optimal productivity and activity in professional activity, it is necessary to use system and complex knowledge of various directions in science. One of the most important and necessary for the study, both managers and ordinary employees of scientific fields is the psychology of labor.

Professional stress is seen as an employee's stressful condition, which occurs with him for a fairly long, more or less intense impact of emotionally-negative and extreme factors, directly related to the performed professional activities.

Results. In order to cope with stress, you need to understand its nature very well.

Distinguish such varieties of professional stress as information, emotional and

communicative stress.

In cases of information overloads, when a person does not cope with the task has arisen before him, he does not manage to make important decisions in conditions, above all, acute restriction in time, information stress arises.

Emotional stress can be experienced when internal attitudes, personal values of a person, related to his profession, job, position are destroyed. Emotional stress occurs when there is a real or perceived danger, feelings of humiliation, guilt, anger and resentment, misunderstanding, mistrust, injustice.[3]

Communicative stress associated with real problems of business communication is manifested in growing irritability, inability to protect oneself from communicative aggression, inability to formulate a refusal, where necessary, of ignorance of methods of protection from manipulation, mismatch in the pace of communication.

The following factors determine professional stress:

- The employee's working day is associated with high temporary overloads, an irregular working day;
- working conditions do not meet the requirements of safety and physical comfort;
- the employee is forced to make his own decisions.
- the employee is not sufficiently informed about his professional duties and authority of his colleagues and superiors;
- High responsibility for other people and for material values;
- little influence on decision-making in the organization;
- complex relationships with management, with subordinates, with colleagues;
- intrigues, pressure manipulation by colleagues, supervisors, subordinates.[1]

Methods for the prevention of occupational stress:

• As far as organisation is concerned: the creation of effective working and rest conditions (a safe workplace, an optimal schedule of work and rest, the creation of conditions for high-quality rest, the maintenance and restoration of health, the holding of corporate events aimed at relieving stress and team building, creating conditions for information and employee's psychological security, a clear distribution of responsibilities between employees, respect for rights and social guarantees, a developed system of motivation and incentives, encouraged I and penalties, etc.)

• Concerning the leadership: creating a favorable social and psychological climate, choosing the optimal leadership style (the most effective is a situational management style, one of the ineffective and most stressful is hard and authoritarian, tolerant, emergency, restructured (constant and unsystematic innovations), you must use appropriate delegation of authority.

• On the part of the employee: managing your attitude towards the situation, developing attitudes that reduce stress, help to respond more softly to stress situations, the development of positive attitudes, giving attention, help and support to other people who have to do a common job, using relaxation, meditation, autogenic training, abandoning bad habits, developing the ability to switch to other activities (hobbies, communication with animals, healthy way of life.

But the important question is: can an employee, a specialist, learn to regulate

one's own state and behavior under conditions of professional stress and rebuild their stressful scenario? The answer is quite understandable: in professional work, people who are able to own themselves, have developed psychotechnics of personal self-control, know their strengths and weaknesses, are able to restrain themselves in time, show patience, slow down or freeze their internal impulses and maintain self-control.

In principle, there are several rules of self-regulation under conditions of professional stress:

- It is useful to watch yourself;
- the success of building a personal program for protection against professional stress depends on how accurately and timely the beginning of the entry of a stress strip and loss of self-control will be noticed;
- think seriously and try to understand what helps to relieve tension, which is more pleasing than you do with enthusiasm - hence: try more often to find a little time for classes that bring satisfaction and joy.[2]

Conclusion. The task of the employer is to create optimal conditions for the employee, but an important resource is also an independent and conscious preventive work of the employees themselves, which must be stimulated by means of various organizational events.

References

1. Kizhaev-Smyk (2003). *Psychology of stress*.
2. Mandel (2014). *Psychology of stress*.
3. Rozhkova (2002). *The study of occupational stress during the late XX - early XXI century*.

Sofia Stoian

4th year student, Faculty of Management and Marketing, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

THE MAIN PROBLEM OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES OF UKRAINE

Foreign economic activity plays a decisive role in the conditions of strengthening integration processes, provides the preconditions for the active development of enterprises on an innovative basis, which determines the competitive advantages on the world market of goods and services through the introduction of a complex of modern forms, methods of international economic relations, technological and technological improvement of production, increase of productivity of labor, quality of products and services.

The main groups of external factors hindering the development of foreign economic activity of enterprises are the factors of the global environment, financial-economic, institutional, and political. Commenting on the main ones, we note that those or other influences are "intergroup" in nature, since the formation of economic interaction and its environment at the international level is determined by the combined influence of various factors[2].

The low level of investment attractiveness and the unfavorable investment climate make it impossible to obtain sufficient financial resources, in particular, for the development of enterprises, introduction of modern technologies, technical re-equipment, scientific developments, and the introduction of innovations. In addition, for most areas of activity characterized by long payback periods of investments, unfavorable price dynamics, inflationary processes, etc. It is worth recognizing as non-stimulating credit (inaccessibility of credit resources), tax (confiscatory nature), currency and customs policies of the state. Negative influence is being made by the unstable political situation in Ukraine, the high level of corruption and distrust of the state as a guarantor of implementation of agreements and contracts, informal relations between state authorities and business, lobbying the interests of oligarchic clans [3].

The main groups of the negative factors of the direct environment for the development of foreign economic activity of enterprises are geopolitical, legislative, normative, regulatory, financial and economic. Despite the active use of international standards, the legislative framework of Ukraine in the field of foreign trade is imperfect. A significant drawback is the lack of a clear strategy and imperfect foreign-economic policy of the state [1].

The biggest negative factor is the effect of import substitution, which indicates the insecurity and undeveloped domestic markets of Ukraine. This is a consequence of the incorrect, in our opinion, not only the foreign economic policy of the state, but also the economic whole. Lack of proper resource supply, large technological lagging behind developed countries, low quality of most goods lead to unsatisfactory export structure, based on raw materials, semi-finished products. There are quite significant shortcomings in the infrastructure provision of FEA: the imperfection of customs maintenance and customs procedures, financial calculations, transportation and communication problems; services for providing consulting, information and other business services, etc.

The main ways of increasing the potential of foreign economic activity of enterprises is to create favorable economic conditions for increasing the output of domestic products and services through modernization of production, introduction of innovations, development of scientific and technical potential, introduction of a special system of crediting working capital of producers, introduction of energy and resource-saving technologies, improvement the level of mechanization and automation of production, the involvement in the management of high-level enterprises forged specialists.

References:

1. Borisova L.P. Positioning of Ukraine in the market of goods and services in the Eastern Partnership // Business-inform. - 2017. - No. 3. - P. 78-82.
2. Foreign Trade Aspects of Ukraine's Competitive Politics under the WTO: Monograph / A.A. Mazaraki, V.V. Yukhymenko, O. P. Grebelsnik, T. M. Melnyk [and others.] - K.: Kiev. nats trad.-ekon. Unt., 2008. - 309 p.
3. Matalka SM Management of the Efficiency of Foreign Economic Activity of Enterprises: Monograph / S. M. Matalka. - Lugansk: Nouvelle. - 2011. - p. 210

THE SHADOW ECONOMY AS A MAIN ECONOMIC PROBLEM IN UKRAINE

The shadow economy in Ukraine is a set of types of economic activity prohibited by Ukrainian legislation or those that for various reasons have not been taken into account in official statistics. The IMF estimated the size of the shadow sector in the structure of Ukraine's economy in 2018 at 44.8%. This is stated in a report by economist Leandro Medina of the African Department of the IMF and Friedrich Schneider of the University of Kepler (Linz). [1]

Studies have also been conducted that cover the period from 1991 to 2015 and show how the indicator varies from year to year. So, since 1991, when the shadow economy of Ukraine was valued at 38.96% of GDP, the indicator steadily increased until 1998, reaching a peak of 57%. The financial crisis has caused a rebound, and during 2009-2014 the shadow economy ranged from 39.2 to 43.5%. For comparison, in developed countries the indicator ranges from 7% to 15% of GDP (USA, the Netherlands, Japan, Switzerland and Singapore).

Let's look at the main types of shadow economy. With the onset of the war on the Donbass large-scale acquired a black arms market. Ukraine is currently the leader among the countries of Europe for the illegal sale of various types of weapons. [2] According to the Small Arms Survey (an organization exploring the proliferation of illegal firearms), there were about 3 million illegal firefighting units before the conflict began on the Donbass. Since the time when (official statistics do not exist) in the "Ukrainian Association of Owners of Weapons", this figure could grow to 5 million "trunks" from Makarov pistols and TTs to Kalashnikov rifles of various modifications.

The interest in illegal arsenals from foreigners is also evidenced by the detention of a Frenchman who, according to the SBU, bought weapons in Ukraine for the terrorist attacks in France during Euro-2016.

The next big problem in Ukraine is corruption, which has already been fought in all directions. According to a poll conducted by the Kyiv International Institute of Sociology (KIIS) during May-September 2018, within the framework of the "Join" project. According to the research, the problem of corruption is among the top three problem-leaders after the problem of high living costs and low salaries, as well as military actions in the Donetsk and Luhansk oblasts [3]. The most acute among corruption issues, respondents called political corruption at the highest level (73.2% of respondents consider it a very serious problem, another 19.3% - more serious, together 92.5%).

In the draft state budget for 2019, which the Cabinet of Ministers submitted to the Verkhovna Rada, financing of the Supreme Anticorruption Court of Ukraine amounted to UAH 287 million. As well as the draft state budget for 2019, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine will allocate UAH 857 million (the same amount as last year). At the same time, the National Agency for the Prevention of

Corruption will increase expenditures by 10% - UAH 683 million to UAH 758 million.

Consequently, there are many different problems in Ukraine, but one of the most urgent ones to be resolved immediately is: black markets (which will disappear only after proper control and policy of the authorities).

Reference list

- 1.The shadow economy of Ukraine reaches 45% - the IMF [Electronic resource]. – Access mode: <https://ua.korrespondent.net/business/economics/3939177-tinova-ekonomika-ukrainy-dosiahaie-45-mvf>
- 2.Key Indicators of Ukraine's Foreign Trade [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-38761642>
- 3.Corruption has become one of the top three issues for Ukrainians [Electronic resource]. – Access mode:<https://www.rbc.ua/ukr/news/korruptsiya-voshla-troyku-vazhneyshih-problem-1537869223.html>

Scientific supervisor: assistant professor (Economics), Senior Lecturer of International Economic Relations Department KNUTE Lebedeva L.V.

Зміст

Частина 2

Секція 2. Економічні науки

Баннікова Є.О. Фінансовий ринок України в умовах глобалізації.....	3
Бащук Г.І. Трудова мотивація робітників.....	5
Білецька Н.В., Наконечний О.А. Методичні прийоми застосування автоматизованих інформаційних систем у процесі аудиту фінансового стану підприємств.....	7
Борідка А.Ю. Організація процесу працевлаштування молоді України.....	12
Бушило К. Проблеми і перспективи розвитку «зеленої» логістики в Україні.....	14
Василинчук М.І. Інвестиційний клімат України: реалії та перспективи.....	17
Власенко Т.Ю. Шляхи підвищення рентабельності підприємства.....	19
Волобуєва Ю.В. Особенности налогообложения доходов физических лиц в Украине и пути его совершенствования.....	21
Ву З.Л. Регіональний маркетинг як система управління соціально-економічними процесами.....	23
Гуменюк В.В. Централізовані закупівельні організації в системі публічних закупівель.....	24
Гутів Г.Г. Запобігання ризикам при здійсненні експорту.....	28

Дарморос Д.В., Алексєєнко О.А. Необхідність підвищення якості продукції.....	29
Дарморос Д.В., Довгань Д.Р. Експортний потенціал України.....	31
Дмитренко А.С. Стрес-тестування як сучасний метод управління банківськими ризиками.....	34
Дмитрик Д.О., Брода А.Ю. Аналіз державного боргу України.....	37
Добронецька К.І., Гненний М.В. Особливості стимулювання та мотивації працівників у виробничому структурному підрозділі залізничного транспорту.....	39
Доценко О.В. Аналіз впровадження технології блокчейн в фінансовій сфері України.....	40
Дуганець Н.В., Борковська В.В., Філіпюк Д.В. Резерви збільшення прибутку підприємства.....	44
Дудник Л.Р., Приходько Є.С. Нейромаркетинг як інноваційний напрямок маркетингу для впливу на потреби споживачів.....	45
Дяченко О.М., Алексєєнко О.А. Сучасні підходи до управління персоналом.....	48
Іванчик Т.О., Ковінько О.М. Релевантність формування рекламної кампанії підприємства (на прикладі ТОВ «Барлінек Інвест»).....	50
Ковальова А.І. Стан сучасних облікових систем в Україні.....	53
Колісник М.В. Роль господарського менталітету в процесі соціально-економічних трансформацій.....	55
Корольчук В.В., Малецька О.І. Особливості адміністрування акцизного податку в Україні.....	58
Костюченко А.М. Проблеми та перспективи функціонування фондового ринку України.....	60

Кравчук А.О., Шаповалова Г.С. Стан та проблеми обліку коштів на сільськогосподарських підприємствах державної форми власності.....	62
Куліш В.В. Облікова політика як складова управління підприємством.....	65
Кушнір А.М. Економічні аспекти розвитку підприємств.....	67
Лесько Л.М. Бюджетне регулювання та бюджетна діяльність.....	68
Лещин Н.В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності регіону.....	70
Литвин І.В., Кудь А.О. Міграція в країнах Європейського Союзу.....	72
Ляшенко О.С. Роль статистики в житті суспільства.....	74
Макаров О.Ю. Вплив діджиталізації на монетизацію економіки.....	76
Максимович Н.В. Інтегральна оцінка ефективності антикризового управління банком.....	80
Марчук А.О. Маркетингові підходи діяльності ПАТ «Яготинський маслозавод» на ринку молочної продукції.....	83
Мельник Н.Ю. Теоретичний аспект конкурентоспроможності підприємства.....	85
Мирошняк Х.-І.О. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку України.....	88
Міщенко С.О. Професійна орієнтація молоді – шляхи вдосконалення.....	90
Могилевець В.А. Статистичний аналіз стану ринку лісу України.....	92

Мороз К.М. Банківська система: тенденції та перспективи розвитку.....	96
Мухіна(Перебийніс) К.Т., Федотова Д.В. Бізнес-процеси при перевезенні спеціальних вантажів авіаційним транспортм.....	98
Ніколіна І.І., Рикун І.С., Яричук О.М. Порівняльний аналіз розвитку електронного урядування України та Німеччини.....	101
Ольшевська А.В. Туреччина-ЄС. Проблеми відносин.....	105
Островська Г.Й. Система управління знаннями в контексті посилення інтелектуального потенціалу промислових підприємств.....	107
Первушина І.А. Світове господарство і міжнародні економічні відносини.....	109
Петренко Я.Р. Торговельна війна США і Китаю: хто буде переможцем?.....	110
Піхоцька О.М., Якуц Т.І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України.....	112
Платонова А.В. Щодо питання балансування місцевих бюджетів України.....	115
Погожих Н.И., Софронова М.С. Способ представления экономической информации в задачах управления предприятием.....	117
Рачук К.М. Оцінка інвестиційного клімату України та напрями його покращення.....	118
Рибка Н.В., Воляник О.М. Криптовалюта як новий вид грошового обігу в сучасному інтернет- середовищі.....	121
Рижук Ю.О. Основні проблеми проведення аудиту в Україні та шляхи їх вирішення.....	123

Руда О.Л. Конкурентоспроможність ринку зерна.....	124
Русакова К.О. Methods of labor regulation in foreign countries.....	126
Сищенко В.В., Галушко О.І. Венчурні фонди, як суб'єкти ринку фінансових послуг України.....	128
Сливка В.В. Основні перешкоди розвитку інформаційного забезпечення системи менеджменту в Україні.....	130
Слободяник Д.О., Чухліб А.В. Тенденції розвитку ринку морозива в Україні.....	133
Ткач Є.В., Архіпов В.В. Управління фінансовим забезпеченням розвитку підприємств.....	134
Трофімов І.А. Роль корпорацій у розвитку ринкової економіки.....	137
Федоренко А.М., Гуренко Т.О. Сучасні проблеми кредитування підприємств аграрного сектора.....	139
Хоменко Н.О. Перешкоди стратегічного управління на вітчизняних підприємствах.....	140
Чубукова О.Ю., Пономаренко І.В. Вплив економічних факторів на рівень розвитку вищої освіти у регіонах України.....	143
Чушак І.В. Функціонування офшорних зон та їх вплив на економіку України.....	144
Шайко Д.Р. Суть та значення фінансового посередництва.....	146
Шевченко Д.С. Сутність та зміст E-Logistics.....	148
Шевченко О.О. Прекаріат як явище інформаційно-мережевої економіки.....	150

Шевчик Т.В. Маркетингова логістика.....	151
Юденко А.В., Ситник Н.І. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності інжинірингових підприємств.....	153
Bushylo K.S. Organizational culture as a factor of professional burnout.....	156
Galushko O.I., Gavrish V.V. Venture investment as a factor of increasing the innovative potential of Ukraine.....	157
Kravchenko S.A. Competitive advantages of national economy in the conditions of globalization....	159
Shevchenko D. Concept and prevention of professional stress.....	160
Stoian S. The main problem of foreign economic activity of enterprises of Ukraine.....	162
Vorontsov M.O. The shadow economy as a main economic problem in Ukraine.....	164

Частина 1

Секція 1. Інформаційні системи і технології

Адамів О.П., Крючинін А.П. Алгоритм навігації мобільним роботом на основі нечіткої логіки.....	3
Адамів О.П., Терещенко В.Р. Алгоритми калібрування стереокамер.....	4
Бреник М.В. Застосування сучасних інформаційних систем для вирішення задач(проблем) кадастру та моніторингу земель.....	6
Броварник В.В. Інформаційне забезпечення для колекцій мікроорганізмів і клітинних культур.....	8

Василіскіна О.В. Використання інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх економістів.....	11
Волос О.П. В чому полягає майнінг, і які завдання в ньому вирішуються?.....	13
Горбенко Р.В. Розробка методики створення адаптивного web-ресурсу електронного навчання.....	15
Гричанник І.Р. Пошукова оптимізація сайту інтелектуальними засобами.....	16
Гунавардана Р.С.Д. Математичні методи розміщення.....	18
Гурін С.Ю. Використання еволюційного підходу для задач складання розкладів.....	19
Добровольський Д.В. Реалізація пошуку закладів в обраному радіусі пошуку.....	21
Довгуша С.Г. Інтелектуальні транспортні системи в Україні.....	23
Єфремов В.О. Моніторинг та аналіз робочого часу співробітників.....	24
Жук В.В., Куць А.С., Федушко С.С. Сучасні методи навчання.....	25
Задорожній М.О., Чеботарьов Є.В., Держановський Б.І., Мітяєв Д.О. Аспекти синтезу систем кранових електроприводів граничного ступеня стійкості за критерієм загасання коливань.....	27
Заплітний О.А., Воробець О.Г., Кирилюк С.П., Воробець Г.І. Мікропроцесорна система обробки інформації та управління сушильними агрегатами.....	29
Китайгора О.В. Морфологічний та синтаксичний рівень обробки природної мови.....	32

Кіхтан О.І. Створення автоматизованої системи реєстрації пацієнтів в медичному закладі.....	35
Коваленко А.С. Методи машинного навчання для класифікації зображень з використанням бази даних MNIST.....	37
Козлов Ю.В., Новикова О.О. Система підтримки прийняття кадрових рішень.....	39
Кравчук Р.В., Складанний Д.М. Моделювання мовою функціональних блоків підсистеми забезпечення гарячим повітрям гранулятора з псевдозрідженим шаром.....	41
Ксьондз А.В., Книш Б.П. Пристрій завантаження міні-ігор на основі мікроконтролера.....	43
Лунгул М.М., Воробець О.І., Воробець Г.І. Метод подвійної синхронної ехолокації нерухомих об'єктів у замкнутому просторі.....	45
Луців О.П., Осолінський О.Р., Кочан В.В. Дослідження характеру енергоспоживання мікроконтролерів.....	47
Малюк О.С., Огородник К.В. Ультразвуковий вимірювач рівня на мікроконтролері ATMEGA.....	50
Мантюк К.А. Використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення якості навчання української мови і літератури.....	51
Мороз В.В., Конотопчик І.О. Актуальні матеріали для сонячних елементів.....	53
Назаров О.С., Шураєв І.Д. Автоматизація процесу створення 3D моделей на основі зображень.....	54
Олар О.Я., Квасняк Т.А. Особливості впливу генетичних операцій на критерій повноти тестової послідовності.....	56
Олар О.Я., Тимофійчук Т.С. Використання штучних нейронних мереж для виявлення вірусів в комп'ютерних мережах.....	57

Перепада Д.С. Разработка и анализ эффективности системы оптимального управления процессом крупнокускового дробления перед обогащением руд.....	59
Піддубцева У.В. Шляхи удосконалення передавання аудіовізуального контенту через Wi-Fi мережу.....	61
Повойко С.О. Визначення параметрів елементів системи променевого опалення для обігріву промислових приміщень.....	63
Подвальна В.В., Пугіліна Д.О., Мохонько Г.А. Особенности проектно-ориентированого управління інформаційною безпекою поліграфічного підприємства.....	64
Романів С.І. Використання інформаційно-освітнього ресурсу під час вивчення інтегрованого курсу «природознавство».....	68
Самойлов В.В. Опис розроблення і створення комп'ютерної гри «Runner Tale».....	71
Сейтказієва Н.С. Выбор цвета в дизайне и разработка буклета в графическом редакторе CorelDraw.....	73
Слабінога М.О., Білий П.І. Розробка інтелектуальної системи вимірювання геометричних параметрів об'єкта засобами доповненої реальності.....	79
Слабінога М.О., Лашта Б.В. Розробка системи реалізації продукції з текстовим автовідповідачем.....	80
Ткачов В.М., Водолазький В.В., Волотка В.С. Формалізація станів FANET-мережі із застосуванням апарату мережі Петрі.....	82
Ткачов В.М., Карасьов А.О. Використання бази даних PostgreSQL у роботі сервісу «Health Tracker».....	83
Ткачов В.М., Кошедран О.Є. Формалізація задачі розподілу мережних ресурсів високодинамічної FANET-мережі в нестационарних умовах.....	85

Трухан Н.І. Розробка CMS/CRM-системи управління контентом інтернет-магазину.....	86
Федушко С.С., Паславська А.А. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки України.....	89
Фіченя М.С., Бордюк В.М. Сервіс електронних петицій до Рівненської міської ради: стан та шляхи вдосконалення.....	91
Фурса С.Є., Борисевич Є.С. Методи та інструменти управління проектами на прикладі створення архіву книжок на технології React-Redux.....	93
Хоміщевич М.В. Архітектура програмного забезпечення для проведення причино- наслідкового аналізу.....	96
Янковський О.В. Програмна система для керування трафіком в smart-city.....	101
Мaksymenko D.V. Methods of sentiment analysis and how they can change the world.....	102

Частина 3

Секція 3. Технічні науки

Андрющенко Т.Ю. Враховування ціннісного підходу до управління партнерськими відносинами.....	3
Афендіков К.В. Принципи побудови і функціонування мережі LTE.....	4
Буря О.І., Єр'оміна К.А., Томіна А.-М.В. Вплив аморфного сплаву на основі кобальту на абразивну зносостійкість металополімерів.....	6
Буря О.І., Набережна О.О., Золотухін В.С. Дослідження трибологічних властивостей вуглепластиків на основі поліфенілхіноксаліну.....	9

Власов Г.І. Формування сигналів за допомогою ARM-систем початкового рівня та САПР для програмного забезпечення.....	11
Войтович Т.В., Шигорін О.П. Загальний аналіз приймачів оптичного випромінювання.....	12
Воронов Д.О. Колодяжний Д.К. Аналіз систем для проведення експериментів в радіотехніці.....	14
Гаврилюк А.В. Сучасні аспекти використання овочевого порошку у технології хлібобулочних виробів.....	15
Гамеляк І.П., Бернацький І.І. Результати визначення міцності цементобетону.....	17
Димченко О.І. Текстурування кремнієвих пластин методом метал-каталітичного хімічного травлення (МКХТ) для сучасних сонячних елементів.....	19
Димченко О.І. Огляд конструкцій панелей сонячних елементів на кремнієвих підкладках.....	21
Долгополов І.С., Волянська Н.В., Гранаковський С.В. Реконструкція живильної установки котлотурбінного цеху енергоблоку 300 МВт Криворізької ТЕС.....	24
Донченко А.Д., Голуб Л.С. Розробка нових модифікуючих добавок для полімерних матеріалів із використанням продуктів переробки рослинної сировини.....	25
Киричук Ю.В., Коропець А.Л. Вимірювальна система зважування вантажного автомобіля.....	27
Когут В.Є. Синхронізація пристроїв телевиробництва за допомогою Timecode, Genlock і Word Clock.....	30
Комлик О.С. Мережевий однофазний перетворювальний агрегат комбінованої системи електроживлення з поновлювальними джерелами електроенергії.....	32

Кузик А.С., Лазарєв О.О. Мікропроцесорний пристрій керування системою освітленості робочого місця.....	35
Кулакова Л.М., Черемська Т.В. Розробка проекту технології печива безглютенowego для дієтичного харчування.....	36
Куницький С.О., Пінчук О.Л. Забезпечення водної безпеки в межах річкових басейнів.....	38
Лазар А.П. Проблеми розвитку української автомобілізації.....	39
Легенкова Л.Д. Технология изготовления конструкции оптико-механического блока космического аппарата из композиционных материалов.....	41
Леськова О.К. Особливості дитячого харчування.....	43
Мазнюк О.Р., Черемська Т.В. Удосконалення технології пастилі з використанням карагітану та пектину.....	46
Масюк А.Д. Застосування схеми Антоніо для створення аналогу керованої LC-ланки.....	47
Метельский И.А. Измерение параметров движения объектов с использованием радиолокационных датчиков ближнего радиуса действия.....	50
Мицонь Ю.В., Швидкий П.В. Проблематика енергоефективності будівель в Україні.....	54
Мучичка І.І., Вістовський В.В. Технологія покращення для систем звуковідтворення NGA та електроакустичних досліджень.....	55
Науменко О.П., Петренко М.М. Конструкційно-технологічне удосконалення обладнання перемішування- фасування в'язких харчових напівфабрикатів.....	57
Нич Е.О. Схеми поведінки моделі електоральної поведінки Т. Брауна за допомогою клітинних автоматів.....	58

Новгородська Н.В. Підвищення якості м'яса птиці на стадіях виробництва.....	60
Петрушенко Н.В. Численне моделювання кавітаційного течення в гідравлічеській системі з трубкою Вентури.....	62
Пітух В.С. Енергоєфективні технології будівництва.....	65
Попадинець В.В. Принципи формування спортивних закладів в Україні та світі.....	67
Приймак Р.О., Приходько О.В., Ващук О.В., Кривець Л.А. Властивості сполук $Ag_xGa_xGe_{1-x}Se_2$ ($x=0,167; 0,200; 0,250; 0,333$).....	70
Прищепя О.А., Божко К.М., Морозова І.В. Фотоелектричний метод дослідження електролюмінісцентних мікродефектів сонячного кремнію у видимому діапазоні випромінювання.....	71
Радчук Н.В., Приходько О. В., Ващук О.В., Кривець Л.А. Реактори на проміжних нейтронах.....	73
Сєрорез А.О., Матяшов Д.М., Пичугин М.А. Управління режимами роботи асинхронного двигуна в умовах несиметрії напруг мережі живлення.....	75
Тимчук Т.М., Стасюк Р.Б. Катодний захист трубопроводу від корозії.....	78
Худаско Д.В., Ратушний П.М. Система автоматизованого керування елементами будинку.....	79
Чабан О.О. Постановка задачі розрахунку на міцність капілярно-порозних композитних матеріалів, отриманих способом нанесення плівки на внутрішню поверхню сферичних пір.....	81
Черваков О.В., Земелько М.Л., Андрєєв Д.А., Левченко Є.П. Іоногенні матеріали в реакції гліцеролізу жирів.....	82
Шатоба М.О., Філінська Т.Г., Філінська А.О. Розробка рецептури низькокалорійного майонезу з функціональним наповнювачем.....	83

Шкарівський Р.А., Маркіна О.М. Визначення площі склеювання прозорих об'єктів з матричним приймачем випромінювання.....	85
Штонда І.Ю, Поп О.В. Організація внутрішньо-дворового простору багатоквартирної житлової забудови.....	87
Шуляк В.С., Божко К.М. Контурна фільтрація у термографії сонячних елементів.....	88
Щербаков М.О., Басько В.Л. Дослідження сучасних модулів зв'язку для інформаційних систем.....	90
Яценко С.А., Подолян О.О. Автоматизована система для моделювання процесу різання на вертикальному копрі.....	91
Titarenko S.A. Linear Regression with Gradient descent.....	94

Підписано до друку 17.12.2018
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 190 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net